

Pradžia>Kreipimasis į teismą>Kur ir kaip>Kaip kreiptis į teismą?**Kaip kreiptis į teismą?**

Nustačius, kuris teismas kurioje valstybėje narėje kompetentingas nagrinėti bylą, ką daryti toliau?

Norint pareikšti ieškinį teismui, reikia laikytis tam tikrų procesinių taisyklių. Jos skiriasi atsižvelgiant į ieškinio rūšį, bet iš esmės šių taisyklių paskirtis – padėti pakankamai aiškiai ir išsamiai išdėstyti svarbias faktines bei teises aplinkybes, kad teismas galėtų įvertinti ieškinio priimtinumą ir pagrįstumą.

Įvairiose valstybėse narėse taikomi skirtingi ieškinio pareiškimo teismui būdai. Be to, kiekvienoje valstybėje narėje šie būdai skiriasi atsižvelgiant į ieškinio rūšį ir aplinkybes bei teismo rūšį. Norint tam tikriems teismams pareikšti tam tikros rūšies ieškinius, gali prireikti pildyti blanką arba surinkti visą bylos medžiagą. Kai kuriais atvejais ieškinyje gali būti pareiškiamas žodžiu.

Šiuos skirtumus galima paaiškinti tuo, kad teismams pareiškiami labai įvairūs ieškiniai: vienus spręsti lengviau, kitus – sunkiau. Labai svarbu užtikrinti, kad netrukėtų dokumentų ar duomenų, ir taip palengvinti teisėjo darbą, leisti kitai šaliai tinkamai apsiginti, t. y. užtikrinti, kad visas procesas vyktų sklandžiai.

Spustelėjus kurios nors šalies vėliavą, bus pateikta išsami tos šalies informacija.

Jei ne visos jūsų ginčo faktinės aplinkybės susijusios su ta pačia valstybe, turėtumėte pasitikslinti, **kokią teisę taikys** teismas, sprenddamas ginčą.

Paskutinis naujinimas: 03/04/2024

Šį puslapį tvarko Europos Komisija. Šiame tinklalapyje pateikta informacija nebūtinai atitinka Europos Komisijos oficialią poziciją. Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą informaciją arba duomenis. Informacija apie ES tinklalapių autorių teises pateikiama teisiniame pranešime.

Kaip kreiptis į teismą? - Belgija**1 Ar turiu kreiptis į teismą, ar yra alternatyvų?**

Kai kuriais atvejais geriau naudotis alternatyvaus ginčo sprendimo sistema (žr. atitinkamą informacijos rinkinį).

2 Ar nustatytas ieškinio senaties terminas?

Terminai teismo procesui pradėti skiriasi, jie priklauso nuo bylos. Į klausimus apie terminus gali atsakyti advokatas arba departamentas, teikiantis piliečiams informaciją apie teisę kreiptis į teismą.

3 Ar turėčiau kreiptis į šios valstybės narės teismą?

Žr. informacijos rinkinį „Teismų jurisdikcija“.

4 Jei taip, į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis – pagal savo arba atsakovo gyvenamąją vietą ar pagal kitus bylos teisingumo kriterijus?

Žr. informacijos rinkinį „Teismų jurisdikcija. Belgija“.

5 Į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis, atsižvelgiant į ieškinio pobūdį ir ginčijamos sumos dydį?

Žr. informacijos rinkinį „Teismų jurisdikcija. Belgija“.

6 Ar galiu pareikšti ieškinį teismui pats, ar turiu kreiptis į tarpininką – advokatą?

Iš esmės proceso šalys turi atvykti asmeniškai arba joms privalo atstovauti advokatas, kaip numatyta Belgijos Teismų kodekso (nyd. *Gerechtelijk Wetboek*) 728 straipsnio 1 dalyje.

Taigi, išskyrus procesą kasaciniame teisme (nyd. *Hof van Cassatie*) (Teismų kodekso 478 ir 1080 straipsniai), proceso šalys gali asmeniškai atvykti į bendrosios kompetencijos teismus, teikti pareiškimus ir atsiliepimus į ieškinį. Vis dėlto teismas turi teisę atimti šią galimybę, jeigu mano, kad proceso šalys dėl savo charakterio ar nepatyrimo negali tinkamai arba visapusiškai aptarti bylos (Teismų kodekso 758 straipsnis).

Proceso šalys, nusprendusios nepradėti teismo proceso asmeniškai, gali naudotis advokato paslaugomis.

Teismų kodekse galimybė atstovauti proceso šalims iš esmės suteikta tik advokatams. Teismų kodekso 440 straipsnyje teigiama, kad atstovavimo monopolio prerogatyva siejama su teise kreiptis į teismą, dalyvauti teismo procese ir būti ginamam trečiojo asmens. Advokatūros nariai taip pat turi monopolį pasirašyti vienašalius prašymus, jeigu įstatyme nenumatyta kitaip (Teismų kodekso 1026 straipsnio 5 dalis).

Kasaciniame teisme taikomas teisinis reikalavimas, kad dalyvautų kasacinio teismo advokato statusą turintis advokatas. Šis reikalavimas netaikomas civilinio ieškinio šaliai baudžiamosiose bylose (Teismų kodekso 478 straipsnis).

Tačiau teisės nuostatose numatyta Teismų kodekso 728 straipsnyje pateikto principo išimčių – šiame straipsnyje nustatyta, kad prasidėjus procesui ir vėliau proceso šalys turi atvykti asmeniškai arba joms turi atstovauti advokatas (Teismų kodekso 728 straipsnio 1 ir 2 dalys).

Teisė atstovauti procese jo šaliai taip pat apima teisę pradėti procesą.

Taikos teisme, prekybos teisme ir darbo teisme proceso šalims gali atstovauti ne tik advokatas, bet ir jų sutuoktinis, kraujo ryšiais arba per santuoką susijęs giminaitis, turintis rašytinį ir teismo priimtą įgaliojimą (Teismų kodekso 728 straipsnio 2 dalis).

Darbo teismuose (Teismų kodekso 728 straipsnio 3 dalis):

darbuotojui (darbininkui arba administracijos darbuotojui) atstovauja darbuotojams atstovaujančios organizacijos įgaliotinis (profesinės sąjungos atstovas), turintis rašytinį įgaliojimą. Profesinės sąjungos atstovas gali darbuotojo vardu atlikti visus šio atstovavimo veiksmus, kreiptis į teismą ir gauti visą korespondenciją, susijusią su procesu ir ginčo sprendimu;

savarankiškai dirbantiems asmenims ginčiuose, susijusiuose su iš jų statuso kylančiomis jų pačių teisėmis ir pareigomis, taip pat gali atstovauti atitinkamiems asmenims atstovaujančios organizacijos įgaliotinis, jis taip pat gali atstovauti neįgaliesiems;

su 1974 m. rugpjūčio 7 d. Minimalaus pragyvenimo lygio įgyvendinimo įstatymo taikymu susijusiuose ginčiuose ir su 1976 m. liepos 8 d. Viešųjų socialinės paramos centrų pagrindų įstatymo (nyd. *openbare centra voor maatschappelijk welzijn*, OCMW) taikymu susijusiuose ginčiuose suinteresuotajai šaliai taip pat gali padėti ar atstovauti teisės aktuose nurodytų asmenų interesams atstovaujančios socialinės organizacijos įgaliotinis.

Juridiniams asmenims, pvz., prekybos įmonėms, leidžiama tik atvykti asmeniškai (t. y. per kompetentingų organų tarpininką) arba jiems gali atstovauti advokatas. Jiems neleidžiama naudotis Teismų kodekso 728 straipsnio 2 dalyje numatyta išimtimi, kuri toliau paaiškinama išsamiau.

Be nurodytų išimčių, esama ir keleto įstatymuose nustatytų išimčių, susijusių su vaiko globos teisėmis ir vaikų pagrobimu.

Tai pirmiausia susiję su bylomis, pradėtomis remiantis:

1980 m. spalio 25 d. Hagos konvencija dėl tarptautinio vaikų grobimo civilinių aspektų, kurioje numatytas vaiko grąžinimas, vaiko globos teisės ar teisės bendrauti su vaiku laikymasis, kitoje šalyje suteiktų teisių bendrauti su vaiku įgyvendinimas, ir

1980 m. gegužės 20 d. Europos konvencija dėl sprendimų, susijusių su vaikų globa, pripažinimo ir vykdymo bei vaikų globos atnaujinimo.

Šiais atvejais ieškovui gali atstovauti prokuratura (Teismų kodekso 1322 *quinquies* straipsnis), jeigu šis ieškovas kreipėsi į centrinę instituciją.

Procedūra, kuria nustatoma, ar asmuo gali pradėti procesą pats, ar reikalinga advokato pagalba, bendrais bruožais aprašyta pirmiau. Be to, turi būti skirstoma ir pagal galimus ieškinio pareiškimo būdus.

Belgijos teisėje numatyti įvairūs būdai pradėti teismo procesą. Ieškinys gali būti pareiškiamas teismo šaukimu, savanorišku atvykimu, *inter partes* pareiškimu arba vienašališku pareiškimu (žr. toliau pateiktą informaciją). Ieškinys pareiškiamas paduodant pareiškimą, t. y. ieškinį asmens teisėms ginti.

Iš esmės ieškinys pareiškiamas, kai teismo antstolis įteikia pranešimą, kuriuo proceso šalis šaukiama atvykti (Teismų kodekso 700 straipsnis). Šio bendrojo principo išimtis yra savanoriškas atvykimas, *inter partes* pareiškimas ir vienašališkas pareiškimas.

Toliau pateiktoje lentelėje, atsižvelgiant į ieškinio pareiškimo būdą, parodoma, kas atlieka veiksmus ir ar proceso šaliai privalo atstovauti advokatas.

Veiksmo atlikėjas pagal ieškinio pareiškimo būdą:	
Ieškinio pareiškimo būdas	Veiksmo atlikėjas
Šaukimas (Teismų kodekso 727–730 straipsniai).	Ieškovas (arba jo advokatas) prašo teismo antstolio įteikti šaukimą.
Savanoriškas atvykimas (Teismų kodekso 706 straipsnis).	Ginčo šalys (arba jų advokatai) pačios atvyksta į teismą.
<i>Inter partes</i> pareiškimas (Teismų kodekso 1034 <i>bis</i> –1034 <i>sexies</i> straipsniai)	Ieškinį pareiškia pats ieškovas (arba jo advokatas).
Vienašalis pareiškimas (Teismų kodekso 1025–1034 straipsniai).	Išskyrus teisės aktuose nurodytus išimtinus atvejus, advokatas privalo dalyvauti pasirašant ir pateikiant pareiškimą (Teismų kodekso 1026 straipsnio 5 dalis ir 1027 straipsnio pirmas sakiny).

Ar, atsižvelgiant į ieškinio pareiškimo būdą, proceso šaliai privalo atstovauti advokatas:

Ieškinio pareiškimo būdas	Advokato atstovavimas
Šaukimas (Teismų kodekso 727–730 straipsniai).	Dalyvavimas galimas, bet neprivalomas.
Savanoriškas atvykimas (Teismų kodekso 706 straipsnis).	Dalyvavimas galimas, bet neprivalomas.
<i>Inter partes</i> pareiškimas (Teismų kodekso 1034 <i>bis</i> –1034 <i>sexies</i> straipsniai)	Dalyvavimas galimas, bet neprivalomas.
Vienašalis pareiškimas (Teismų kodekso 1025–1034 straipsniai).	Išskyrus teisės aktuose nurodytus išimtinus atvejus, advokatas privalo dalyvauti pasirašant ir pateikiant pareiškimą (Teismų kodekso 1026 straipsnio 5 dalis ir 1027 straipsnio pirmas sakiny).

Ieškinio turinys pagal ieškinio pareiškimo būdą:

Įprastas būdas pareikšti ieškinį – įteikti šaukimą: dalyko apribojimų nėra.

Inter partes pareiškimas (Teismų kodekso 1034 *bis*–1034 *sexies* straipsniai) gali būti naudojamas tam tikrais įstatymo nustatytais atvejais. Svarbiausios nuostatos, pagal kurias procesas pradedamas *inter partes* pareiškimu, yra Teismų kodekso 704 ir 813 straipsniai, 1056 straipsnio 2 dalis, 1193 *bis*, 1239, 1253 *ter*, 1254, 1320, 1344 *bis* ir 1371 *bis* straipsniai, 1454 straipsnio antras sakiny ir Civilinio kodekso (nyd. *Burgerlijk Wetboek*) 331, 331 *bis* ir 340f straipsniai.

Šie straipsniai daugiausia susiję su:

savanorišku dalyvavimu;

apeliaciniu skundu;

tam tikru nekilnojamojo turto pardavimu;

išlaikymu (prašymais skirti, padidinti, sumažinti ar panaikinti išlaikymą);

pareiškimais dėl nuomos ir išperkamosios nuomos sutarčių;

asmenų apsauga;

veiksmais, susijusiais su teisėmis ir pareigomis, kylančiomis iš šeimos santykių;

santuokos nutraukimu;

laikinuoju biudžetu turto areštams.

Ieškiniai pareiškiami paduodant pareiškimą teismo kancleriui arba registruotu paštu siunčiant jį teismo kancelijai. Teismo kancleris šaukia proceso šalis atvykti teisėjo vykdomai apklausai skirtą dieną.

Vienašalis pareiškimas (Teismų kodekso 1025–1034 straipsniai) gali būti naudojamas tik konkrečiai įstatymo nustatytais atvejais, pirmiausia nurodytais Teismų kodekso 584, 585, 588, 594, 606, 708, 1149, 1168, 1177, 1186–1189, 1192 ir 1195 straipsniuose. Jis taip pat naudojamas tada, kai negalima pradėti rungimosi proceso, nes nėra prieštaraujančios šalies.

Todėl vienašalis pareiškimas daugiausia naudojamas vienašaliui procesui, pavyzdžiui, kai būtinais reikia.

Jeigu įstatyme nenumatyta kitaip, vienašalį pareiškimą turi pasirašyti advokatas, kitaip jis bus niekinis.

Taigi, norint pareikšti ieškinį byloje teikiant vienašalį pareiškimą, iš esmės būtina, kad proceso šaliai atstovautų advokatas.

Kai ginčas susijęs su dalyku, priklausančiu toliau nurodytų teismų jurisdikcijai, proceso šalys gali savanoriškai prisistatyti atvykusios į šiuos teismus:

pirmosios instancijos teismą;

darbo teismą;

prekybos teismą;

taikos teismą arba

civiliniams ieškiniams – policijos teismą.

Kai atvykstama savanoriškai, proceso šalys, prašančios priimti sprendimą, teismo parengto įrašo apačioje pasirašo deklaraciją.

Šiuo išlaidas ir laiką taupančiu būdu kompetentinguose teismuose galima spręsti visus ginčytinus klausimus.

7 Kur konkrečiai turi kreiptis dėl ieškinio pareiškimo – į teismo priimamąjį, teismo sekretariatą ar kitą administracinį padalinį?

Kiekvienas asmuo, pageidaujantis pareikšti ieškinį teisme, gali susisiekti su šio teismo priimamuoju arba kancelijai.

Kai dokumentas, kuriuo pradedamas procesas, yra teismo šaukimas, teismo antstolis užtikrina, kad būtų įteiktas šaukimo raštas, ir prašo teismo užregistruoti jį bylų sąrašė, kai pateikiamas įteikto šaukimo originalas arba atitinkamais atvejais – kopija (Teismų kodekso 718 straipsnis). Teismo kancelijai tvarko visų bylų registrą (bylų sąrašą). Įrašas bylų sąrašė galioja tik tuo atveju, jeigu jis įrašomas ne vėliau kaip likus dienai iki skirto teismo posėdžio, į kurį buvo įteiktas šaukimas. Bendrasis bylų sąrašas yra viešas (Teismų kodekso 719 straipsnis). Taigi, atsakovai gali patikrinti, ar byla, dėl kurios jie gavo šaukimą, yra įtraukta į bendrąjį bylų sąrašą.

Kai atvykstama savanoriškai, proceso šalys arba jų advokatai prašo teismo kanceliją įtraukti bylą į bylų sąrašą.

Inter partes pareiškimą ieškovas arba jo advokatas pateikia teismo kanceliarijai, pristatydamas tiek jo kopijų, kiek yra suinteresuotųjų šalių, arba registruotu paštu siunčia teismo kancleriui (Teismų kodekso 1034 *quinquies* straipsnis).

Vienašalį pareiškimą dviem egzemplioriais advokatas pateikia teismui, kurio prašoma priimti sprendimą dėl šio pareiškimo. Jis taip pat užregistruojamas teismo kanceliarijoje (Teismų kodekso 1027 straipsnis).

8 Kuria kalba galiu pareikšti ieškinį? Ar galiu ieškinį pareikšti žodžiu, ar jį būtina teikti raštu? Ar galiu siųsti ieškinį faksu arba elektroniniu paštu?

Kalbant apie kalbų vartojimą, reikia pažymėti 1935 m. birželio 15 d. Kalbų vartojimo teismo procese įstatymą (nyd. *wet van 15 juni 1935 op het gebruik de talen in gerechtszaken*) (paskelbtas 1935 m. birželio 22 d. *Moniteur belge/Belgisch Staatsblad*). Šiuo įstatymu reglamentuojamas kalbų vartojimas Belgijos civiliniuose ir prekybos teismuose.

Iš esmės kalbą lemia kompetentingo teismo geografinė vieta. Pagal įstatymo 42 straipsnį esama trijų lingvistinių regionų: prancūzų, nyderlandų ir vokiečių kalbų regionai. Taip pat yra dvikalbis Briuselio miestų telkinys (prancūzų ir nyderlandų kalbos), kuris teisiniu požiūriu apima šias savivaldybes: Anderlechto, Odeergemo, Sint Agata Berchemo, Briuselio, Eterbeko, Everės, Vorsto, Ganshoreno, Ikselio, Žeto, Kukulbergo, Molenbeko-Sen Žano, Sen Žilio, Sint Jost ten Nodės, Scharbeko, Iklio, Vaternal Buaforo, Sint Lambrechts Voliuvės ir Sint Piteris Voliuvės.

Vis dėlto tam tikromis aplinkybėmis byla gali būti skirta teismui, vartojančiam kitokią procesinę kalbą. Tam tikromis sąlygomis, iš esmės proceso pradžioje, galima prašyti pakeisti procesinę kalbą.

Reikalavimo formulavimas: šaukimu, *inter partes* pareiškimu arba vienašaliu pareiškimu pateiktas reikalavimas turi būti parengtas raštu ir turi atitikti konkrečius procesinius reikalavimus. Kai byla įtraukama į bendrąjį teismo bylų sąrašą, teismo kancleris pradeda procesinę bylą. Procesinė byla nusiunčiama teismui, kuriame pareiškiamas ieškinys; jeigu tai yra apeliacinis skundas antrosios instancijos teismui arba jeigu byloje turi dalyvauti kasacinis teismas, byla taip pat nusiunčiama aukštesnės instancijos teismo kanceliarijai.

Šiuo metu negalima pareikšti ieškinio faksu arba e. paštu.

9 Ar yra nustatytos specialios ieškinio pareiškimo formos, o jeigu jų nėra, kaip turiu išdėstyti ieškinį? Koks turi būti ieškinio turinys?

Teisės nuostatose nenumatyta iš anksto išspausdintų formų procesui pradėti. Tačiau ieškinyje turi būti tam tikra informacija; jeigu jos nėra, ieškinys pagal teisės nuostatas bus niekinis.

Šaukimo raštas, *inter partes* pareiškimas ir vienašalis pareiškimas turi atitikti tam tikrus Teismų kodekse išdėstytus įstatymo reikalavimus, kitaip jie bus niekiniai. Šie elementai, privalomi būti įtraukti, daugiausia susiję su asmenine informacija apie procese dalyvaujančias šalis, pareiškimo dalyką, kompetentingo teismo paskyrimą ir teismo posėdžio datą.

Todėl šaukimo rašte turėtų būti, *inter alia*, ši informacija (Teismų kodekso 43 ir 702 straipsniai):

teismo antstolio parašas;

pareiškėjo pavardė, vardai ir gyvenamoji vieta, o atitinkamais atvejais – pareiškėjo nacionalinio registro ar įmonės kodas;

asmens, kuriam teikiamas šaukimas, pavardė, vardai ir gyvenamoji vieta arba, kai nuolatinės gyvenamosios vietos nėra, dabartinis to asmens adresas;

ieškinio dalykas ir trumpa argumentų santrauka;

teismas, kuriame pareiškiamas ieškinys;

šaukimo rašto įteikimo diena, mėnuo, metai ir vieta ir

informacija apie teismo posėdžio vietą, datą ir laiką.

Inter partes pareiškime (Teismų kodekso 1034 *ter* straipsnis) turi būti nurodyta:

diena, mėnuo ir metai;

pareiškėjo pavardė, vardai ir gyvenamoji vieta, o atitinkamais atvejais – pareiškėjo pavadinimas ir nacionalinio registro ar įmonės kodas;

asmens, kuriam planuojama įteikti šaukimą, pavardė, vardas, gyvenamoji vieta ir atitinkamais atvejais – profesinis vardas;

ieškinio dalykas ir trumpa argumentų santrauka;

teismas, kuriame pareiškiamas ieškinys;

ieškovo arba jo advokato parašas.

Vienašaliame pareiškime turi būti ši informacija (Teismų kodekso 1026 straipsnis):

diena, mėnuo ir metai;

pareiškėjo pavardė, vardai ir gyvenamoji vieta, o atitinkamais atvejais – pareiškėjo pavadinimas ir nacionalinio registro ar įmonės kodas;

ieškinio dalykas ir trumpai, bendrais bruožais išdėstyti argumentai;

ieškiniui nagrinėti paskirtas teismas;

proceso šalies advokato parašas, jeigu įstatyme nenumatyta kitaip.

Tais atvejais, kai savanoriškai atvykstama į bylos nagrinėjimą pirmąją instanciją (į pirmosios instancijos teismą, darbo teismą, prekybos teismą, taikos teismą arba policijos teismą civilinių ieškinių atveju), ieškinys gali būti pareiškiamas bendru šalių pareiškimu. Šalys turi pasirašyti pareiškimą ir nurodyti datą pareiškimo apačioje, priešingu atveju pareiškimas negalioja. Pareiškimas paduodamas teismo kancleriui arba registruotu paštu siunčiamas teismo kanceliarijai. Pareiškimo pateikimo teismo kancleriui arba jo siuntimo registruotu paštu veiksmas laikomas įteikimu. Pareiškimas įtraukiamas į bylų sąrašą, kai sumokami registracijos mokesčiai (jeigu jie taikytini). Jeigu šalys arba viena iš šalių pateikia atitinkamą prašymą arba jeigu teismas mano, jog tai reikalinga, teismas nustato teismo posėdžio datą, ne vėlesnę negu praėjus 15 dienų nuo pareiškimo pateikimo. Tada teismo kancleris paprastu laišku sušaukia šalis ir, kai taikytina, jų advokatus atvykti į posėdį, dėl kurio nusprendžia teismas (Teismų kodekso 706 straipsnis).

10 Ar reikia mokėti teismo mokesčių? Jeigu taip, kada? Ar turiu mokėti advokatui nuo pat ieškinio pareiškimo?

Teismui iš tikrųjų mokami mokesčiai.

Kai pateikiamas pareiškimas, pareiškėjas turi sumokėti 2017 m. kovo 19 d. Įstatymo, kuriuo sukuriamas antrosios linijos teisinės pagalbos biudžeto fondas (nyd. *Wet van 19 maart 2017 tot instelling van een begrotingsfonds voor tweedelijnsrechtsbijstand*), 4 straipsnio 2 dalyje nurodytą įnašą, kuris šiuo metu yra 20 EUR.

Proceso metu šalys turi sumokėti tam tikras su procesu susijusias išlaidas, kurios priklauso nuo procedūrų, dėl kurių nusprendžia teismas (tyrimo priemonių išlaidas, ekspertų mokesčius ir išlaidas, kelionės išlaidas ir kt.).

Pasibaigus procesui, teismas bylą pralaimėjusiai šaliai, arba, jos nesant, ieškovui nurodo sumokėti planavimo mokesť, kurio suma priklauso nuo konkrečios bylos. Šios sumos nustatytos tokios, kaip nurodyta Registracijos, hipotekos ir teismo mokesčių kodekso (nyd. *Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten*) 2691 straipsnyje:

taikos teismai ir policijos teismai: 50 EUR mokeskis;

pirmosios instancijos ir prekybos teismai: 165 EUR mokeskis;

apeliaciniai teismai: 400 EUR mokeskis;

Kasacinis teismas: 650 EUR mokeskis.

Planavimo mokestis netaikomas tam tikroms byloms, visų pirma toms, kurios priklauso darbo teismų jurisdikcijai, ir toms, kurios susijusios su bankrotu ir teisiniu reorganizavimu.

Be to, išlaidos iš esmės priteisiamos iš proceso šalies, pralaimėjusios pagal galutinį sprendimą, atitinkamais atvejais – be atskiro nurodymo, kaip numatyta Teismų kodekso 1017 straipsnyje. Šios išlaidos turi būti sumokamos arba kompensuojamos kitai šaliai. Su procesu susijusios išlaidos apima (Teismų kodekso 1018 straipsnis):

įvairius teismo kanceliarijos ir registracijos mokesčius, žyminius mokesčius, mokėtus iki Žyminių mokesčių kodekso (nyd. *Wetboek der zegelrechten*) panaikinimo;

teismo dokumentų kainą ir su jais susijusius įvairių rūšių atlygius;

sprendimo pristatymo kainą;

su visomis tyrimo priemonėmis, įskaitant liudytojų ir ekspertų mokesčius, susijusias išlaidas;

taikos teisėjų, teismo kanclerių ir šalių kelionės ir apgyvendinimo išlaidas, jeigu teismas nurodė jiems kur nors vykti, ir dokumentų sąnaudas, jeigu šie dokumentai buvo parengti vien atitinkamam procesui;

įstatymu nustatytą kitos šalies teisinio atstovavimo išlaidų atlyginimą, kaip numatyta 1022 straipsnyje;

pagal 1734 straipsnį paskirto tarpininko mokesčius, atlygius ir rinkliavas;

2017 m. kovo 19 d. Įstatymo, kuriuo sukuriamas antrosios linijos teisinės pagalbos biudžeto fondas, 4 straipsnio 2 dalyje nurodytą įnašą. Į teismo išlaidas neįtraukiamas užmokestis advokatui. Dėl jo susitaria advokatas ir klientas. Taigi, kiekviena proceso šalis sumoka savo advokato nustatytą užmokestį.

Pralaimėjusi proceso šalis įpareigojama sumokėti įstatymo nustatytą įnašą į kitos proceso šalies teisinio atstovavimo išlaidas (Teismų kodekso 1018 ir 1022 straipsniai). Tai – vienkartinė išmoka, kuria prisidedama prie laimėjusios proceso šalies advokato užmokesčio ir tarifinio atlygio. Šio tarifinio atlygio suma ir jos apskaičiavimo ir priteisimo būdas nustatytas 2007 m. spalio 26 d. Karališkame potvarkyje (nyd. *koninklijk besluit van 26 oktober 2007*).

11 Ar galiu gauti nemokamą teisinę pagalbą?

(informacijos rinkinys „Teisinė pagalba“)

12 Nuo kurio momento mano ieškinys laikomas oficialiai pareikštu? Ar institucijos praneš, ar mano ieškinys pareikštas tinkamai?

Ieškinys iš tikrųjų pareiškiamas, kai yra įtraukiamas į bendrąjį bylų sąrašą, net ir savanoriško atvykimo atveju.

Pareiškimu grindžiami ir preliminarus proceso ieškiniai įtraukiami į specialųjį bylų sąrašą, kuriame konkrečiai nurodoma, kad jie yra pareikšti.

Procese dalyvaujantios šalys negauna jokio patvirtinimo, tačiau gali susipažinti su bendruoju bylų sąrašu ir įsitikinti, kad byla į jį įtraukta. Kai ieškinys įtraukiamas į sąrašą, teismas įgyja pareigą priimti sprendimą byloje.

13 Ar gausiu išsamią informaciją apie bylos tvarkaraštį (pvz., kada atvykti į bylos svarstymą)?

Apskritai, jeigu proceso šaliai atstovauja advokatas, informaciją apie proceso eigą teikia jis. Be to, informaciją galima gauti iš teismo, kuriame pareikštas ieškinys, kanceliarijos. Šaukimo rašte taip pat pateikiama informacija apie teismo posėdžio datą ir teismą, kuriame pareikštas ieškinys.

Pirmuoju etapu pateikiama konkreti informacija apie pradinį posėdį.

Jeigu įteikiamas teismo šaukimas, teismo antstolis praneša ieškovui pradinio posėdžio, kuris yra pirmasis proceso etapas, datą.

Jeigu paduodamas *inter partes* pareiškimas arba atvykstama savanoriškai, informaciją proceso šalims pateikia teismo kancleris.

Jeigu paduodamas vienašalis pareiškimas, posėdis nevyksta. Vis dėlto, jeigu teisėjas nusprendžia pateikti klausimų, teismo kancleris gali šaukti ieškovą į teismą.

Antruoju etapu byla parengiama teismui nagrinėti. Kiekvienai proceso šaliai nurodomas įstatymo (Teismų kodekso 747 straipsnio 1 dalyje) nustatytas terminas dokumentams ir nustatytiems faktams (rašytiniams argumentams ir atsiliepimams į ieškinį) pateikti. Jeigu šių terminų nesilaikoma, gali būti taikomos Teismų kodekso 747 straipsnio 2 dalyje nustatytos sankcijos.

Kai byla parengiama teismui nagrinėti ir pasirengiama gynybai, proceso šalys prašo nustatyti teismo posėdžio datą. Laikotarpis, į kurį gali pakliūti nustatoma teismo posėdžio data, priklauso nuo teismo darbo krūvio ir laiko, kurį galima skirti bylai nagrinėti. Dėl kai kurių atvejais kylančių procesinių klausimų (įvertinimų, proceso šalių ir liudytojų apklausų ir kt.) gali būti sunku iš anksto nustatyti bendrą proceso trukmę. Beje, dėl procesinių klausimų galima procese padaryti pertrauką, ją sustabdyti arba netgi nutraukti.

Teismo posėdžio pabaigoje diskusijos baigiamos ir teismas nagrinėja bylą. Kaip numatyta Teismų kodekso 770 straipsnyje, iš esmės teismas privalo paskelbti nutartį per mėnesį nuo bylos išnagrinėjimo.

Paskutinis naujinimas: 23/12/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Kaip kreiptis į teismą? - Bulgarija

1 Ar turiu kreiptis į teismą, ar yra alternatyvų?

Kreipimasis į teismą yra viena iš prieinamų ginčų sprendimo alternatyvų.

Prieš kreipdamosi į teismą, šalys gali pirmiausia pabandyti išspręsti savo ginčą neteismine tvarka.

Jeigu šalys pačios nesugeba to padaryti, jos gali pasinaudoti mediacija. Mediacija yra savanoriška, konfidenciali neteisminė ginčų sprendimo procedūra, kai šalims pasiekti susitarimą padeda trečioji šalis – mediatorius. Dalyvavimas procedūroje yra savanoriškas, šalys bet kuriuo metu gali jos atsisakyti.

Mediatorius veikia nešališkai ir nenurodo ginčo sprendimo. Vykstant mediacijos procedūrai visi klausimai sprendžiami šalių tarpusavio sutarimu.

Su ginču susiję svarstymai yra konfidencialūs. Mediacijos dalyviai privalo neatskleisti jokių aplinkybių, faktų ir dokumentų, apie kuriuos jie sužinojo dalyvaudami procedūroje.

Jeigu šalys pageidauja savo ginčą išspręsti neteismine tvarka, naudojamosi mediacija, mediatorių, į kuriuos šalys gali kreiptis, sąrašas pateikiamas Teisingumo ministerijos interneto svetainėje. Daugelis teismų įsteigė ginčų sprendimo ir mediacijos centrus, bendradarbiaujančius su sąraše išvardytais mediatoriais.

Kaip alternatyvia neteismine teisių gynimo priemone taip pat galima naudotis arbitražu. Juo galima naudotis turtiniuose ginčiuose, išskyrus ginčus, susijusius su daiktinėmis teisėmis arba nekilnojamojo turto valdymu, alimentais ir vaikų išlaikymu ar darbuotojų teisėmis. Arbitražo paslaugas gali teikti nuolatinis organas. Alternatyviu atveju konkrečiam ginčui išspręsti gali būti pradėta speciali procedūra (*ad hoc* arbitražas). Arbitražas įvyksta, jeigu ginčo šalys sudaro arbitražinį susitarimą. Šalių sutikimas visus arba kai kuriuos joms galinčius kilti arba kilusius ginčus dėl tam tikrų sutartinių arba nesutartinių santykių spręsti arbitraže išdėstomas arbitražiniame susitarime. Susitarimas gali būti sudaromas kaip kitoje sutartyje numatyta arbitražinė išlyga arba kaip atskiras susitarimas. Arbitražinis susitarimas turi būti sudaromas raštu. Laikoma, kad arbitražinis susitarimas sudarytas raštu, jeigu jis yra išdėstytas šalių pasirašytame dokumente arba apsiikeičiant laiškais, teleksu žinutėmis, telegramomis ar bet kuriomis kitomis ryšio priemonėmis.

Arbitražinis susitarimas taip pat laikomas sudarytu, jeigu atsakovas raštu arba arbitražo posėdžio stenogramoje išdėstytu prašymu sutiko, kad ginčą nagrinėtų arbitražo komisija, arba, kai atsakovas arbitražo procese dalyvauja pateikdamas tripliką, įrodymus, priešpriešinį reikalavimą arba dalyvaudamas arbitražo posėdyje ir neginčydamas arbitražo komisijos jurisdikcijos.

Arbitražiniame susitarime šalys nurodo arbitražo įstaigą, kuriai jos pageidauja perduoti savo ginčą, arba konkretų arbitražą, kurį jos pageidauja paskirti, ir arbitražo taisykles, pagal kurias jos pageidauja spręsti ginčą. Arbitražo komisija, vykdydama procesą, paprastai vadovaujasi arbitražo taisyklėmis.

Daugiau informacijos taip pat žr.: [Teismų jurisdikcija](#).

2 Ar nustatytas ieškinio senaties terminas?

Priklausomai nuo bylos, terminai ieškiniams pareikšti skiriasi. Terminai gali būti skirtingų rūšių: naikinamieji terminai (kuriems pasibaigus išnyksta ir pati materialinė teisė) arba ieškinio senaties terminai (kuriems pasibaigus išnyksta tik teisė pareikšti ieškinį teisme). Daugiau informacijos žr.: [Procesiniai terminai](#). Siekiant užtikrinti, kad nepraleistumėte termino ieškiniui pareikšti, patartina kiekvieno atveju pasikonsultuoti su advokatu.

3 Ar turėčiau kreiptis į šios valstybės narės teismą?

Žr. „[Teismų jurisdikcija](#)“.

4 Jei taip, į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis – pagal savo arba atsakovo gyvenamąją vietą ar pagal kitus bylos teismingumo kriterijus?

Taikoma bendra taisyklė, kad ieškinys pareiškiamas teisme, kurio teritorinei jurisdikcijai priklauso atsakovo nuolatinis adresas arba registruota buveinė.

Tačiau tam tikrų rūšių ieškiniams taikomos specialiosios normos, priklausomai nuo šalies procesinio statuso arba ginčo dalyko. Taigi:

ieškiniai nepilnamečiams arba neveiksniams asmenims pareiškiami teisme, kurio teritorinei jurisdikcijai priklauso asmens teisinio atstovo gyvenamoji vieta.

ieškiniai žinomo adreso neturintiems asmenims pareiškiami teisme, kurio teritorinei jurisdikcijai priklauso asmens advokato ar teisinio atstovo gyvenamoji vieta, o jeigu asmuo advokato ar teisinio atstovo neturi, tada teisme, kurio teritorinei jurisdikcijai priklauso ieškovo gyvenamoji vieta.

ieškiniai juridiniams asmenims pareiškiami teisme, kurio teritorinei jurisdikcijai priklauso juridinio asmens registruota buveinė. Ginčiuose, kylančiuose iš tiesioginių santykių su tokių institucijų ar asmenų skyriais ar padaliniais, ieškiniai taip pat gali būti pareiškiami teisme, kurio jurisdikcijai priklauso skyriaus ar padalinio vieta.

ieškiniai valstybei ir valdžios institucijoms, įskaitant jų departamentus ir padalinius, pareiškiami teisme, kurio jurisdikcijai priklauso teisiniai santykiai, iš kurių kilo ginčas, išskyrus ieškinius, pareiškiamus teisme, kurio jurisdikcijai priklauso nekilnojamojo turto buvimo vieta arba testamentu administravimo vieta. Jeigu teisiniai santykiai atsirado kitoje šalyje, ieškinys pareiškiamas Sofijos kompetentingame teisme.

Jeigu ieškinys susijęs su daiktinėmis teisėmis į turtą, bendrąja nuosavybe priklausančio turto padalijimu arba nekilnojamojo turto ribų nustatymu ar nuosavybės teisių į jį atkūrimu, ieškinys pareiškiamas teisme, kurio jurisdikcijai priklauso turto buvimo vieta. Ieškiniai dėl aktų, kuriais nustatomos arba perleidžiamos daiktinės teisės į nekilnojamąjį turtą, ir dėl aktų, susijusių su daiktinėmis teisėmis į nekilnojamąjį turtą, panaikinimo, pripažinimo negaliojančiais ir anuliavimo, taip pat pareiškiami teisme, kurio jurisdikcijai priklauso turto buvimo vieta.

ieškiniai dėl paveldėjimo, visiško arba dalinio testamentų atšaukimo, palikimo padalijimo arba savanoriško turto padalijimo pripažinimo negaliojančiu pareiškiami teisme, kurio jurisdikcijai priklauso testamentu administravimo vieta. Jeigu testatorius yra Bulgarijos pilietis, tačiau testamentas administruojamas kitoje šalyje, 1 dalyje nurodyti ieškiniai gali būti pareiškiami teisme, kurio jurisdikcijai priklauso paskutinio nuolatinio testatoriaus adreso vieta Bulgarijoje, arba teisme, kurio jurisdikcijai priklauso turto buvimo vieta.

ieškiniai dėl piniginių reikalavimų, kylančių iš sutarčių, taip pat gali būti pareiškiami teisme, kurio jurisdikcijai priklauso dabartinio skolininko adreso vieta.

ieškiniai dėl alimentų ir vaiko išlaikymo gali būti pareiškiami teisme, kurio jurisdikcijai priklauso ieškovo nuolatinio adreso vieta.

Vartotojų ieškiniai ir ieškiniai vartotojams pareiškiami teisme, kurio jurisdikcijai priklauso dabartinio vartotojo adreso vieta, o jeigu vartotojas dabartinio adreso neturi, tada – teisme, kurio jurisdikcijai priklauso nuolatinio vartotojo adreso vieta.

Darbuotojai ieškinį darbdaviui taip pat gali pareikšti teisme, kurio jurisdikcijai priklauso jų įprastinė darbo vieta.

Jeigu patyrėte neteisėtą žalą, ieškinį galite pareikšti teisme, kurio jurisdikcijai priklauso žalos atsiradimo vieta.

Nukentėjusioji šalis ieškinį draudikui, Garantijų fondui ir Nacionaliniam Bulgarijos kelių transporto priemonių draudikų biurui dėl kompensacijos pagal Draudimo kodeksą (bulg. *Kodeks za zastrahovaneto*) gali pareikšti teisme, kurio jurisdikcijai priklauso ieškovo dabartinio arba nuolatinio adreso vieta, registruota buveinė arba draudimo vieta draudžiamąjį įvykio metu. Ieškinys skirtingų teisminių apylinkių atsakovams arba ieškinyms dėl turto, esančio kitose teisminėse apylinkėse, ieškovo pasirinkimu pareiškiamas vienos iš šių apylinkių teisme.

Teisės aktais nustatytos jurisdikcijos šalys pakeisti negali. Tačiau turtinio ginčo šalys gali nukrypti nuo teritorinės jurisdikcijos taisyklių, pasirašydamos susitarimą, pagal kurį jurisdikcija suteikiama konkrečiam teismui. Ši nuostata netaikoma teismams, kurių jurisdikcijai priklauso nekilnojamojo turto buvimo vieta.

Sutartys, kuriose įtvirtintos jurisdikcijos pasirinkimo išlygos ginčams, susijusiems su vartotojų apsauga ar kylantiems iš darbo teisės, galioja tik tuo atveju, jeigu yra pasirašytos po to, kai kilo ginčas.

5 Į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis, atsižvelgiant į ieškinio pobūdį ir ginčijamos sumos dydį?

Toliau nurodytos bendrosios ieškinio pareiškimo taisyklės, priklausančios nuo bylos pobūdžio ir ieškinio vertės.

Apylinkės teismas turi jurisdikciją nagrinėti visas civilines bylas, išskyrus bylas, priklausančias pradinei apygardų teismų jurisdikcijai. Apygardos teismas turi jurisdikciją pirmąja instancija nagrinėti:

ieškinius dėl tėvystės nustatymo arba ginčijimo, įvaikinimo santykių nutraukimo, asmens pripažinimo neveiksniu ar neveiksnumo panaikinimo;

ieškinius dėl nuosavybės ir kitų daiktinių teisių į daugiau negu 50 000 BGN vertės turtą;

didesnės nei 25 000 BGN vertės ieškinius civilinėse ir komercinėse bylose, išskyrus ieškinius dėl alimentų ir vaiko išlaikymo, reikalavimų pagal darbo teisę arba neleistinų išlaidų išieškojimo);

ieškinius dėl įrašų registruose panaikinimo ir tokiuose įrašuose viešai nurodytų aplinkybių pripažinimo negaliojančiomis, kai tai numatyta teisės aktuose; reikalavimus, neatsižvelgiant į jų vertę, pridėtus prie vieno ieškinio, priskiriamo apygardos teismo jurisdikcijai, jei jie turi būti nagrinėjami taikant tą pačią procedūrą;

ieškinius, kuriuos pagal kitus teisės aktus nagrinėja apygardų teismai.

6 Ar galiu pareikšti ieškinį teismui pats, ar turiu kreiptis į tarpininką – advokatą?

Ieškinį ieškovas gali nuspręsti pareikšti asmeniškai arba per įgaliotąjį atstovą. Šalių įgaliotieji atstovai gali būti:

advokatai;

suinteresuotosios šalies tėvai, vaikai ar sutuoktinis;

teisiniai konsultantai ar kiti darbuotojai, turintys teisinio darbo patirties atitinkamoje institucijoje, versle, juridiniame asmenyje arba individualioje įmonėje; finansų ministro arba regioninės plėtros ir viešųjų darbų ministro įgalioti apygardų viršininkai, jeigu atstovaujama šalis yra valdžios institucija, ir kiti teisės aktuose numatyti asmenys.

Prie ieškinio būtina pridėti įgaliojimą, kuriuo įgaliojamas atstovas.

7 Kur konkrečiai turiu kreiptis dėl ieškinio pareiškimo – į teismo priimamąjį, teismo sekretoriatą ar kitą administracinį padalinį?

Ieškiniai paprastai teikiami teismo kancelijai, teismo darbo valandomis juos priima teismo tarnautojas. Ieškinius atitinkamo teismo adresu taip pat galima siųsti paštu.

8 Kuria kalba galiu pareikšti ieškinį? Ar galiu ieškinį pareikšti žodžiu, ar jį būtina teikti raštu? Ar galiu siųsti ieškinį faksu arba elektroniniu paštu?

Ieškiniai turi būti parengti bulgarų kalba ir pateikiami teismui raštu. Ieškinius galima siųsti paštu, tačiau ne faksu ar e. paštu. Civilinio proceso kodekse (bulg. *Grazhdanski protsesualen kodeks*) nurodyta, kad visi šalių pateikiami užsienio kalbomis surašyti dokumentai privalo būti išversti į bulgarų kalbą ir šalių patvirtinti.

9 Ar yra nustatytos specialios ieškinio pareiškimo formos, o jeigu jų nėra, kaip turiu išdėstyti ieškinį? Koks turi būti ieškinio turinys?

Ieškiniai turėtų būti pateikiami raštu. Specialių formų, kurios būtų naudojamos šiuo tikslu, nėra, išskyrus pavyzdinę prašymo išduoti mokėjimo įsakymą formą ir pavyzdines kitų Teisingumo ministerijos patvirtintų dokumentų, pagal Civilinio proceso kodeksą susijusių su mokėjimo įsakymo procedūra, formas. Civilinio proceso kodekse nustatyti tam tikri minimalūs reikalavimai ieškiniams, tačiau pati jų forma nenustatyta. Pagal Civilinio proceso kodeksą ieškinyje turi būti pateikta ši informacija: nurodytas teismas, ieškovo bei atsakovo ir, jei taikytina, jų teisiųjų atstovų vardai, pavardės (pavadinimai) ir adresai, ieškovo asmens kodas, fakso ir telefakso numeris, jei toks yra; ieškinio vertė, jei ją galima nustatyti; aplinkybės, kuriomis grindžiamas ieškinyje, ieškinio dalykas ir ieškinį padavusio asmens parašas. Ieškinyje ieškovas turi nurodyti, kokius įrodymus pateikia ir kokias faktines aplinkybes jais ketina įrodyti, taip pat pateikti visus turimus rašytinius įrodymus.

Ieškinį turi pasirašyti ieškovas arba jo atstovas. Jei ieškinį ieškovo vardu pareiškia jo atstovas, prie ieškinio būtina pridėti įgaliojimą, patvirtinantį, kad atstovas yra įgaliotas pareikšti ieškinį. Jei ieškovas nežino, kaip pasirašyti ieškinį, arba negali to padaryti, jį turi pasirašyti įgaliotas atstovas, nurodydamas priežastis, dėl kurių ieškovas jo nepasirašė. Ieškinio kopijų teismui turi būti pateikiama tiek, kiek yra atsakovų.

Prie ieškinio būtina pridėti įgaliojimą, jeigu ieškinį pateikia atstovas; dokumentą, patvirtinantį žyminių mokesčių ir išlaidų sumokėjimą, jei taikytina; ieškinio kopijas ir priedus – po vieną kiekvienam atsakovui.

10 Ar reikia mokėti teismo mokesť? Jeigu taip, kada? Ar turiu mokėti advokatai nuo pat ieškinio pareiškimo?

Pareiškiant ieškinį, reikia sumokėti žyminį mokestį, kuris priklauso nuo ieškinio vertės ir proceso išlaidų, nebent teisės aktuose numatyta kitaip. Kai ieškinio vertės neįmanoma nustatyti, žyminį mokestį nustato teismas. Ieškinio vertę nurodo ieškovas. Ieškinio vertę apskaičiuojama pinigais pagal bylos dalyką.

Klausimus dėl ieškinio vertės gali kelti atsakovas arba teismas savo iniciatyva ne vėliau kaip per pirmąjį posėdį. Jei nurodyta suma neatitinka tikrovės, ieškinio vertę nustato teismas.

Yra dviejų rūšių žyminiai mokesčiai: paprastieji ir proporcingieji. Paprastieji mokesčiai nustatomi pagal materialines, technines ir administracines proceso išlaidas. Proporcingieji mokesčiai grindžiami palūkanomis. Žyminiai mokesčiai sumokami paduodant prašymą dėl apsaugos ar teisių gynimo priemonės ir išduodant dokumentą, už kurį yra mokami mokesčiai pagal Ministrų Tarybos nustatytą tarifą.

Paprastai teismo mokesčiai mokami atliekant banko pavedimą į teismo sąskaitą, kai yra pareiškiamas ieškinyje. Kiekviena šalis prašomos paslaugos išlaidas teismui privalo apmokėti iš anksto. Abiejų šalių prašymu arba teismo iniciatyva visas išlaidas apmoka abi šalys arba viena šalis, atsižvelgiant į aplinkybes. Mokėtinas išlaidas nustato teismas.

Žyminių mokesčių ir išlaidų neprivalo mokėti ieškovai, kurie yra kooperatyvų darbuotojai ir nariai, jei pareiškiami ieškiniai, kylantys iš darbo santykių; neprivaloma jų mokėti pareiškiant ieškinius dėl alimentų ir vaiko išlaikymo; jei ieškinius pareiškia prokuroras; jei ieškovas pareiškia ieškinį dėl nusikaltimo neteisėtai padarytos žalos, žalos, patirtos dėl *res judicata* galią įgijusio nuosprendžio; šių išlaidų ir mokesčių taip pat neprivalo mokėti teismo paskirti specialūs šalies, kurios adresas nėra žinomas, atstovai.

Žyminių mokesčių ir išlaidų neprivalo mokėti fiziniai asmenys, kuriuos teismas yra pripažinęs neturinčiais pakankamai lėšų. Jeigu byloje pateikiamas prašymas taikyti išimtį, teismas atsižvelgia į asmens ir jo šeimos pajamas, patvirtintą turtą, santuokinę padėtį, sveikatą, darbą, amžių ir kitas aplinkybes. Tokiais atvejais bylinėjimosi išlaidos apmokamos iš teismo biudžeto tam numatytų lėšų. Teismo išlaidų nereikalaujama sumokėti, jeigu skolininkas paduoda prašymą iškelti bankroto bylą. Jos yra išieškomos iš nemokaus skolininko turto po to, kai jis padalijamas pagal Prekybos įstatymą (bulg. *Targovski zakon*). Jei ieškinyje patenkinamas visas arba iš dalies, teismas nurodo atsakovui sumokėti ieškovo proceso išlaidų dalį, kuri atitinka laimėtą ieškinio dalį (teismo išlaidos, advokato išlaidos, išlaidos, susijusios su dalyvavimu teisme ir įrodymų rinkimu). Jei ieškovui suteikta nemokama teisinė pagalba, atsakovui nurodoma kompensuoti išlaidas, proporcingas laimėtai ieškinio daliai. Jei byla nutraukiama, atsakovas turi teisę į išlaidų apmokėjimą, o jei teismas atmeta ieškinį, atsakovas turi teisę reikalauti apmokėti patirtas išlaidas, proporcingas atmetai ieškinio daliai.

Dėl advokato išlaidų susitaria klientas ir advokatas ir paprastai jos apmokamos pasirašant teisinės gynybės sutartį arba pagal mokėjimo sąlygas. Naudotis advokato paslaugomis pareiškiant ieškinį ir dalyvaujant teismo procese neprivaloma.

11 Ar galiu gauti nemokamą teisinę pagalbą?

Bet kuris fizinis asmuo gali prašyti teisinės pagalbos, jeigu jis atitinka tam numatytas teises sąlygas. Teisinė pagalba reiškia, kad nemokamai skiriamas teisinis konsultantas.

Teisinės pagalbos prašymas raštu pateikiamas teismui, kuriame turi būti nagrinėjama byla. Nutartyje, kuria prašymas patenkinamas, teismas turi nurodyti skiriamos teisinės pagalbos rūšį ir mastą. Nutartis, kuria skiriama teisinė pagalba, įsigalioja nuo tos dienos, kurią pateikiamas prašymas, nebent teismas nusprendžia kitaip. Nutartis priimama uždareme posėdyje, nebent kolegija mano, kad, siekiant išsiaiškinti visas aplinkybes, reikia išklausti šalį. Nutartį, kuria atsisakoma skirti teisinę pagalbą, galima apskųsti privačia tvarka paduodamu apeliaciniu skundu. Apeliacinio teismo priimta nutartis yra galutinė.

Civilinėse ir administracinėse bylose teisinė pagalba skiriama, kai, remiantis atitinkamų kompetentingų institucijų pateiktais įrodymais, teismas arba Nacionalinio teisinės pagalbos biuro pirmininkas nustato, kad šalis neturi lėšų advokato užmokesčiui sumokėti. Nustatydamas minėtą informaciją, teismas atsižvelgia į šiuos veiksnius:

- šalies arba jos šeimos pajamas;
- deklaracija patvirtintą šalies turtą;
- šalies santuokinę padėtį;
- šalies sveikatos būklę;
- ar šalis dirba;
- šalies amžių;
- kitas aplinkybes.

Teisinė pagalba neskiriama:

- jeigu skirti teisinę pagalbą nebūtų pagrįsta įvertinus naudą, kurią ji suteiktų teisinės pagalbos prašančiam asmeniui;

- jeigu reikalavimas yra akivaizdžiai nepagrįstas, nepateisinamas arba neleistas;

- bylose dėl komercinių ir mokesčių ginčų pagal Mokesčių ir draudimo proceso kodeksą (bulg. *Danachno-osiguriteln protsesualen kodeks*), nebent teisinės pagalbos prašanti šalis yra fizinis asmuo, atitinkantis kriterijus teisei pagalbai gauti.

Teisinė pagalba nutraukiama:

- jeigu pasikeičia aplinkybės, kuriomis buvo skiriama teisinė pagalba;

mirus fiziniam asmeniui, kuriam ji buvo skirta.

Teismas *ex officio* arba šalies ar teismo paskirto advokato prašymu nurodo visiškai arba iš dalies nutraukti teisinę pagalbą nuo to laiko, kai pasikeičia aplinkybės, kuriomis remiantis teisinė pagalba buvo skirta.

Teismas *ex officio* arba šalies ar teismo paskirto advokato prašymu nurodo visiškai arba iš dalies atšaukti teisinę pagalbą, jeigu nustatoma, kad sąlygos, kuriomis teisinė pagalba buvo skirta, iš dalies arba visiškai neegzistavo.

Jeigu teisinė pagalba atšaukiama, šalis privalo sumokėti arba grąžinti visas sumas, nuo kurių mokėjimo ji buvo nepagrįstai atleista, kartu su teismo paskirto advokato, atstovaujančio šaliai procese, užmokesčiu.

Teismo paskirtas advokatas ir toliau vykdo savo pareigas, kol įsigalios nutartis, kuria nutraukiama arba atšaukiama teisinė pagalba, kai tai reikalinga siekiant apsaugoti šalį nuo neigiamų teisinių padarinių. Apeliacinio skundo pateikimo terminas sustabdomas nuo tos dienos, kurią teismas priima nutartį dėl teisinės pagalbos nutraukimo arba atšaukimo, iki nutarties įsigaliojimo dienos. Kai šis laikotarpis baigiasi, apeliacinio skundo pateikimo terminas skaičiuojamas toliau.

12 Nuo kurio momento mano ieškinyis laikomas oficialiai pareikštu? Ar institucijos praneš, ar mano ieškinyis pareikštas tinkamai?

Ieškinius ir kitą paštu gautą korespondenciją bei asmeniškai teismo darbo valandomis pristatytus dokumentus teismas registruoja atsiunčiamos korespondencijos žurnale jų gavimo dieną. Ieškinyis oficialiai laikomas pareikštu tą dieną, kai jis gaunamas teisme. Jei ieškinyis siunčiamas paštu arba gaunamas ne tame teisme, jis laikomas gautu išsiuntimo paštu dieną arba tą dieną, kai jį gauna netinkamas teismas. Teismas patikrina, ar ieškinyis surašytas teisingai. Jei ieškinyis turi trūkumų arba jei prie jo pridėti ne visi reikalaujami dokumentai, ieškovo prašoma per savaitę ištaisyti trūkumus ir jam pranešama, ar jis gali gauti teisinę pagalbą. Jei ieškovo adresas nenurodomas ir teismui jis nežinomas, pranešimas paskelbiamas nustatytoje teismo vietoje ir ten skelbiamas vieną savaitę. Jeigu ieškovas laiku neištaiso trūkumų, ieškinyis grąžinamas kartu su priedais. Jei ieškovo adresas nežinomas, ieškinyis laikomas teismo kanceliarijoje, kad jį būtų galima pateikti ieškovui. Ta pati nuostata taikoma, jei ieškinio trūkumai nustatomi nagrinėjant bylą. Ieškinyis laikomas pareikštu ištaisyto ieškinio gavimo dieną.

Jei tikrindamas ieškinį teismas nustato, kad jis nepriimtinas, jis grąžina ieškinį.

Jei ieškinyis grąžinamas ieškovui, jam nedraudžiama ieškinio pareikšti teisme iš naujo, tačiau tokiais atvejais ieškinyis laikomas pareikštu tą dieną, kai ieškinyis buvo pareikštas iš naujo.

Teisminės institucijos nesiunčia specialaus dokumento, kuriuo patvirtinama, kad byla iškelta tinkamai, tačiau atliekamos tam tikros procedūros, kurios įrodo, kad taip yra. Atsakovo prašoma per nurodytą terminą pateikti rašytinį atsiliepimą ir nurodoma, kokią informaciją jame pateikti. Atsakovui taip pat nurodomos atsiliepimo nepateikimo arba teisių neįgyvendinimo pasekmės ir galimybė gauti teisinę pagalbą, jeigu atsakovui jos reikia ir jis atitinka kriterijus tokiai pagalbai gauti. Atsakovo rašytiniame atsiliepime turi būti pateikta ši informacija: nurodytas teismas ir bylos numeris, atsakovo vardas, pavardė (pavadinimas) ir adresas, jo teisinis atstovas arba įgaliotas asmuo, jei jis yra; atsakovo pozicija dėl ieškinio priimtumo ir esmės; atsakovo pozicija dėl aplinkybių, kuriomis grindžiamas ieškiny; argumentai prieš ieškinį ir tuos argumentus pagrindžiančios aplinkybės; atsiliepimą pateikusio asmens parašas. Atsiliepime į ieškinį atsakovas turi nurodyti, kokius įrodymus pateikia ir kokias faktines aplinkybes ketina jais įrodyti, taip pat pateikti visus turimus rašytinius įrodymus. Prie atsiliepimo būtina pridėti: įgaliojimą, jei atsiliepimą pateikia atstovas; atsiliepimo kopijas ir priedus – po vieną kiekvienam ieškovui. Jei per nustatytą terminą atsakovas nepateikia rašytinio atsiliepimo, pozicijos, prieštaravimų, neginčija kartu su ieškiniu pateikto dokumento tikrumo arba nepasinaudoja teise pareikšti priešieškinį, papildomą prašymą arba iškviesti trečiąją šalį, turinčią teisę įstoti į bylą atsakovo naudai, jis praranda galimybę tai padaryti vėliau, nebent praleidimą nulėmė ypatingos, nenumatytos aplinkybės.

Patikrinęs pareikštų ieškinių teisingumą ir priimtinumą, teismas nusprendžia, kokių veiksmų toliau imtis, ir atsako į šalių prašymus bei prieštaravimus dėl visų iki teismo bylos nagrinėjimo kylančių klausimų ir įrodymų leistinumą. Teismas taip pat gali įpareigoti naudotis mediacija arba kitomis savanoriško ginčų sprendimo priemonėmis.

Teismas paskiria viešo posėdžio datą ir sušaukia į jį šalis. Teismo tarnautojas išsiunčia šaukimus į teismą šalims, kurioms įteikiama teismo nutarties kopija. Civilinio proceso kodekse numatyta, kad komercinėse bylose priešingos šalys turi tarpusavyje keisti dokumentais. Kai gaunamas atsiliepimas, teismas išsiunčia ieškovui kopiją kartu su priedais ir ieškovas gali per dvi savaites pateikti papildomą ieškinį. Papildomame ieškinyje ieškovas gali papildyti ir patikslinti originalą. Gavęs papildomą ieškinį, teismas išsiunčia atsakovui jo kopiją kartu su priedais ir atsakovas gali per dvi savaites pateikti atsiliepimą. Papildomame atsiliepime atsakovas privalo atsakyti į papildomą ieškinį.

Patikrinęs apsieiktų dokumentų teisingumą ir pateiktų ieškinių priimtumą, įskaitant jų sumas ir kitus šalių prašymus bei prieštaravimus, teismas priima sprendimą dėl visų ikiteisminių klausimų ir įrodymų leistinumą. Teismas nustato viešo posėdžio datą, sušaukia šalis, išsiųsdamas ieškovui papildomą atsiliepimą, ir apie savo sprendimą praneša šalims. Jis gali nurodyti taikyti mediaciją arba kitas savanoriško ginčų sprendimo priemones. Kai, pasikeitus dokumentais, pateikiami visi įrodymai ir kai susitariama, kad šalims nebūtina dalyvauti posėdyje, ir jei šalys to pageidauja, teismas gali išnagrinėti bylą uždaramame posėdyje, suteikdamas šalims galimybę pateikti rašytinius atsiliepimus ir atsakymus.

Civilinio proceso kodekse numatytos specialiosios nuostatos dėl tam tikrų proceso taisyklių – pagreitinoto proceso, proceso bylose dėl santuokos, bylose dėl civilinės būklės, teismo pripažinto neveiknumo, turto padalijimo, nuosavybės teisių į turtą apsaugos ir atkūrimo, aktų, kolektyvinių ieškinių ir prašymų dėl vykdomojo rašto, proceso dėl apsaugos priemonių, prašymų taikyti apsaugą ir vykdymo proceso. Prekybos įstatyme nustatytos specialiosios taisyklės dėl nemokumo bylų ir susijusių prašymų.

13 Ar gausiu išsamią informaciją apie bylos tvarkaraštį (pvz., kada atvykti į bylos svarstymą)?

Kai uždaramame posėdyje nustatoma viešo posėdžio data, teismas sušaukia šalis į teisminį bylos nagrinėjimą. Jei bylos nagrinėjimas viešame teismo posėdyje atidedamas, šalys, kurios buvo tinkamai pašauktos dalyvauti teismo posėdyje, negauna šaukimo į kitą posėdį, jeigu apie posėdžio datą joms buvo pranešta per viešą posėdį. Šaukimas įteikiamas ne vėliau kaip likus savaitei iki posėdžio. Ši taisyklė netaikoma vykdymo byloje. Šaukime nurodoma: jį pateikiantis teismas, į teismo posėdį šaukiamo asmens vardas, pavardė ir adresas, nagrinėjama byla ir statusas, kuriuo asmens šaukiami dalyvauti, posėdžio data bei vieta ir teisiniai neatvykimo padariniai.

Teismas pateikia šalims visų nutarčių, kurias galima skųsti atskiruoju skundu, kopijas.

Šalys gauna pranešimą apie teismo nustatytus procesinius terminus, tačiau įstatymuose nustatyti terminai nenurodomi, išskyrus teismo sprendimo ar nutarties apskundimo terminus. Teismas privalo bet kurioje teismo nutartyje nurodyti valdžios instituciją, kuriai galima pateikti apeliacinį skundą, ir terminą, per kurį galima tai padaryti.

Paskutinis naujinimas: 23/09/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaklinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Kaip kreiptis į teismą? - Čekija

1 Ar turiu kreiptis į teismą, ar yra alternatyvų?

Kiekvienas asmuo turi teisę kreiptis į teismą siekdamas apginti savo teisę, kurią kėsinama pažeisti arba kuri yra pažeista. Visada patartina pirmiausia stengtis ginčą išspręsti taikiai. Taip pat galima naudotis alternatyviais ginčų sprendimo metodais. Tam tikrose civilinės teisės srityse valstybė sudaro atitinkamoms teisinių santykių šalims galimybę patikėti teisinį ginčą spręsti kitam privačiam organui. Čekijoje tai vyksta arbitraže, kurio veikla reglamentuojama Įstatymu Nr. 216/1994 dėl arbitražo proceso ir dėl arbitražo priteistų sumų išieškojimo su pakeitimais. Įvykus arbitražo procesui, arbitražas priteisia sumą ir jo sprendimas yra privalomas abiem ginčo šalims, jis turi vykdytino teismo sprendimo galią. Tarpininkavimas ne baudžiamosios teisės srityje reglamentuojamas Įstatymu Nr. 202/2012 dėl tarpininkavimo ir tam tikrų teisės aktų (Tarpininkavimo įstatymo) dalinio keitimo. Daugiau informacijos žr. skirsnyje „Alternatyvus ginčų sprendimas. Čekija“.

Net po to, kai kreipiamasi į teismą, priklausomai nuo bylos pobūdžio, įmanoma pasiūlyti, kad teismas siektų draugiško susitarimo (žr. Įstatymo Nr. 99/1963, Civilinio proceso kodekso su pakeitimais 67–69 straipsnius ir 99 straipsnį). Patvirtintas teisminis susitarimas turi tokį patį poveikį kaip ir galutinis teismo sprendimas. Jis taip pat yra teismo sprendimo vykdomasis dokumentas. Patvirtintas teisminis susitarimas yra kliūtis iš naujo pradėti bylą, dėl kurios jau priimtas sprendimas.

2 Ar nustatytas ieškinio senaties terminas?

Senaties terminai skiriasi priklausomai nuo konkrečių atvejų, todėl pageidautina kuo anksčiau kreiptis teisinės konsultacijos. Ieškinyi turi būti pateiktas kompetentingame teisme, kol nesuėjo senaties terminas (ieškinyi teismui turi būti įteiktas iki senaties termino pabaigos).

Kai sueina senaties terminas, skolininko prievolė neišnyksta, bet susilpnėja. Tai reiškia, kad nebegalima reikalauti ją įvykdyti, jeigu skolininkas remiasi senaties terminu. Senaties terminai apskritai reglamentuojami Įstatymo Nr. 89/2012 (Civilinio kodekso) 609–653 straipsniuose. Bendras senaties terminas yra treji metai, jis pradedamas skaičiuoti pirmąją dieną, kurią galima įgyvendinti savo teisę. Konkrečių specialiųjų senaties terminų trukmė priklauso nuo įgyvendinamos teisės pobūdžio.

3 Ar turėčiau kreiptis į šios valstybės narės teismą?

Žr. „Jurisdikcija. Čekija“.

4 Jei taip, į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis – pagal savo arba atsakovo gyvenamąją vietą ar pagal kitus bylos teisingumo kriterijus?

Teismų jurisdikciją lemia teritorinės, dalykinės ir funkcinės jurisdikcijos taisyklės.

Teritorinė jurisdikcija reiškia konkrečių tos pačios rūšies teismų jurisdikcijos aprėptį. Ji lemia tai, kuris konkretus pirmosios instancijos teismas nagrinėja konkrečią bylą ir joje priima sprendimą. Pagrindinės teritorinės jurisdikcijos taisyklės išdėstytos Įstatymo Nr. 99/1963 (Civilinio proceso kodekso su pakeitimais) 84–89a straipsniuose. Tačiau reikėtų nepamiršti, kad tam tikrais atvejais teritorinė jurisdikcija gali būti reglamentuojama tiesiogiai taikytinai ES teisės aktais, kurie yra viršesni už nacionalinės teisės aktus (žr. tam tikras Reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo, kuriuo reglamentuojama ne tik tarptautinė, bet ir teritorinė jurisdikcija, nuostatas), o tai reiškia, kad Čekijos teisės aktais nustatytos teritorinės jurisdikcijos taisyklės taikomos ne visada.

Teritorinę jurisdikciją turintis teismas yra šalies, kuriai pateikiamas ieškinyi (atsakovo), bendrosios kompetencijos teismas, jeigu įstatyme nenumatyta kitaip. Bendrosios kompetencijos teismas visada yra apylinkės teismas. Kai jurisdikciją nagrinėti bylas pirmąją instanciją turi apygardos teismas (žr. klausimą Nr. 2.1), teritorinė jurisdikcija priklauso apygardos, kurioje yra proceso šalies bendrosios kompetencijos (apylinkės) teismas, teismui. Jeigu ieškinyi pateikiamas keliems atsakovams, teritorinę jurisdikciją turi bet kurio iš jų bendrosios kompetencijos teismas.

Fizinio asmens bendrosios kompetencijos teismas yra apylinkės, kurioje yra jo gyvenamoji vieta, teismas, o jeigu šalis gyvenamosios vietos neturi, tada tai yra teismas, kurio apylinkėje asmuo yra apsistojęs. Gyvenamąją vietą laikoma vieta, kurioje asmuo gyvena ketindamas ten nuolat pasilikti (gali būti, kad tokių vietų yra ne viena, tokiais atvejais bendrosios kompetencijos teismui galima priskirti visų tokių vietų teismus).

Verslą vykdančio fizinio asmens bendrosios kompetencijos teismas byloms, kylančioms iš verslo veiklos, yra apylinkės, kurioje yra asmens verslo vieta, teismas (verslo vieta yra į viešą registrą įrašytas adresas); jeigu asmens verslo vietos neturi, tai yra apylinkės, kurioje yra jo gyvenamoji vieta, teismas, o jeigu šalis neturi gyvenamosios vietos – apylinkės, kurioje šalis yra, teismas.

Kriterijus juridinio subjekto bendrosios kompetencijos teismui nustatyti yra juridinio subjekto registruotoji būstinė (žr. Įstatymo Nr. 89/2012 (Civilinio kodekso) 136–137 straipsnius).

Nemokumo patikėtinio, vykdančio savo pareigas, bendrosios kompetencijos teismas yra apylinkės, kurioje yra jo registruotoji būstinė, teismas.

Specialios taisyklės taikomos valstybės bendrosios kompetencijos teismui (teismui, kurio apylinkėje registruotąją būstinę turi valstybės organizacinis padalinys, turintis jurisdikciją pagal specialias teises nuostatas, o jeigu teritorinę jurisdikciją turinčio teismo tokiu būdu nustatyti negalima – teismui, kurio apylinkėje atsirado aplinkybės, suteikiančios teisę į ieškinyje pateiktą reikalavimą), savivaldybės bendrosios kompetencijos teismui (teismui, kurio apylinkėje yra savivaldybė) ir aukštesniojo teritorinio savivaldos skyriaus bendrosios kompetencijos teismui (teismui, kurio apylinkėje yra to teritorinio savivaldos skyriaus administracinių įstaigų registruotosios būstinės).

Jeigu atsakovas, būdamas Čekijos Respublikos pilietis, bendrosios kompetencijos teismo neturi arba neturi bendrosios kompetencijos teismo Čekijos Respublikoje, jurisdikciją turi teismas, kurio apylinkėje buvo paskutinė žinoma atsakovo gyvenamoji vieta Čekijos Respublikoje. Turtinės teisės asmens, neturinčio kito kompetentingo teismo Čekijos Respublikoje, atžvilgiu gali įgyvendinti teismas, kurio apylinkėje yra asmens turtas.

Ieškinyi (prašymas pradėti procesą) prieš užsienio asmenį gali būti pateikiamas teismui, kurio apylinkėje Čekijos Respublikoje yra užsienio asmeniui priklausantis objektas arba objekto organizacinis padalinys.

Dalykinė jurisdikcija lemia jurisdikcijos pasiskirstymą tarp konkrečių rūšių teismų – pagal ją nustatoma, kuris teismas nagrinės bylą pirmąją instanciją.

Civiliniame procese dalykinė teismų jurisdikcija reiškia tai, kad apylinkių teismai turi jurisdikciją nagrinėti bylas pirmąją instanciją, jeigu teisės aktuose konkrečiai nenumatyta, kad dalykinę jurisdikciją turi apygardų teismai arba Čekijos Respublikos Aukščiausiasis Teismas.

Funkcinė jurisdikcija lemia jurisdikcijos pasiskirstymą tarp įvairių rūšių teismų, paeiliui nagrinėjančių tas pačias bylas, kai teismo sprendimas apskundžiamas įprasta arba specialiąja tvarka (kitą variantą, ši jurisdikcija lemia tai, kuris teismas priims nutartį dėl įprasta arba specialiąja tvarka apskųstų sprendimų).

5 Į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis, atsižvelgiant į ieškinio pobūdį ir ginčijamos sumos dydį?

Kaip jau minėta (žr. atsakymą į 4 klausimą), dalykinė teismų jurisdikcija civiliniame procese reiškia tai, kad pirmosios instancijos procesas iš esmės priklauso apylinkių teismų jurisdikcijai.

Apygardų teismų naudai padaryta keletas šio principo išimčių – šie teismai nagrinėja bylas, išvardytas Įstatymo Nr. 99/1963 (Civilinio proceso kodekso su pakeitimais) 9 straipsnio 2 dalyje. Tai daugiausia susiję su sprendimais bylose, kurioms dėl jų pobūdžio reikalinga tam tikro lygio specializacija, ir bylose, kurios faktiniu ir teisiniu požiūriu yra sudėtingesnės. Apygardų teismai pirmąją instanciją nagrinėja tokiais atvejais:

darbdavio ir išmokų gavėjo ginčus, kylančius iš tarpusavio susitarimu grąžinamų permokų, susijusių su pensijų draudimo išmokomis, ligos draudimu, valstybės socialine parama ir pagalba materialiniams poreikiams patenkinti, taip pat ginčus dėl tarpusavio atsiskaitymų, susijusių su atgaline data mokama kompensacija, sumokėta įgyvendinant teisę į ligos draudimo išmokas,

ginčus dėl streiko ar lokauto neteisėtumo,

ginčus dėl užsienio valstybės ar asmenų, turinčių diplomatinį imunitetą ir privilegijas, jeigu šie ginčai priklauso Čekijos teismų jurisdikcijai,

ginčus dėl arbitro sprendimo dėl kolektyvinės sutarties prievolių vykdymo, panaikinimo,

bylas, kylančias iš teisinių santykių, susijusių su verslo įmonių, visuomeninių įmonių, labdaros subjektų ir labdaros fondų kūrimu, ir akcinių bendrovių, jų partnerių ar narių ginčus, taip pat partnerių ar narių tarpusavio ginčus dėl jų dalyvavimo akcinėje bendrovėje, akcinių bendrovių, jų partnerių ar narių ir įstatymais nustatytų jų organų ar likvidatorių tarpusavio ginčus, jeigu santykiai susiję su įstatymu nustatytų organų ar likvidavimo organo narių pareigų vykdymu, ginčus, kylančius iš autorių teisių teisės, ginčus dėl nesąžininga konkurencija arba neteisėtais konkurencijos ribojimais pažeistų arba dėl to pavojuje atsidūrusių teisių, bylas dėl juridinio asmens pavadinimo ir reputacijos apsaugos, ginčus dėl finansinių garantijų ir ginčus, susijusius su įsakomaisiais vekseliais, paprastaisiais vekseliais ir investicinėmis priemonėmis, ginčus dėl prekybos prekių biržoje, bylas, susijusias su Savininkų asociacijos generalinėmis asamblėjomis, ir su jomis susijusius ginčus, išskyrus ginčus dėl Asociacijos narių įnašų, skirtų namui ir jo teritorijai administruoti, ginčus dėl avansinių mokėjimų už paslaugas ir paslaugų sąnaudų paskirstymo metodo, bylas dėl įmonių ir kooperatyvų pertvarkymo (įskaitant procesus dėl kompensacijų) pagal specialias teises nuostatas, ginčus dėl gamyklos ar jos dalies įsigijimo ar nuomos, ginčus dėl statybos sutarčių, kurios yra ribas viršijančios viešosios sutartys, taip pat dėl tokioms sutartims vykdyti tiekiamų priemonių, teisinės atsakomybės klausimus, kai viena iš šalių veikė nerūpestingai, ginčus, kylančius dėl verslo grupės taikomų taisyklių, ginčus dėl kreditorių reikalavimų apsaugos sumažinus bendrovės akcinį kapitalą arba sumažinus kooperatyvo narių pagrindines investicijas. Čekijos Respublikos Aukščiausiasis Teismas turi jurisdikciją pirmąją ir vienintelę instanciją nagrinėti bylas, kuriomis siekiama pripažinti užsienio teismų sprendimus santuokos bylose (tai netaikoma ES valstybių narių teismų sprendimų pripažinimui, jeigu taikomas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 1347/2000) ir bylose, kuriomis siekiama nustatyti arba paneigti vaiko kilmę pagal Įstatymo Nr. 91/2012 dėl tarptautinės privatinės teisės 51 straipsnį ir 55 straipsnio 1 dalį.

6 Ar galiu pareikšti ieškinį teismui pats, ar turiu kreiptis į tarpininką – advokatą?

Čekijos civiliniame procese nėra bendros pareigos būti atstovaujamam advokato.

Teisė būti šalimi teismo procese

Kiekvienas asmuo gali nepriklausomai dalyvauti teismo procese kaip proceso šalis pagal savo veiksnumą (Įstatymo Nr. 99/1963 (Civilinio proceso kodekso su pakeitimais) 20 straipsnio 1 dalis). Tapęs pilnamečiu, fizinis asmuo įgyja visišką veiksnumą, kurį turėdamas gali būti šalimi teismo procese. Pilnametystė pasiekama, kai asmeniui sueina aštuoniolika metų. Iki sueinant šiam amžiui, pilnametystę galima pasiekti, kai patenkinamas prašymas suteikti veiksnumą (žr. Įstatymo Nr. 89/2012 (Civilinio kodekso) 37 straipsnį) arba kai sudaroma santuoka. Jeigu proceso šalis neturi visiško veiksnumo, procese ji gali turėti atstovą. Ribotai veiksnus pilnametis asmuo taip pat gali neturėti teisės būti šalimi teismo procese.

Atstovavimas galimas pagal įstatymą ar valdžios institucijos sprendimą (įstatymu nustatytas atstovavimas) arba pagal įgaliojimą. Asmuo, dalyvaujantis procese kaip šalies atstovas, turi pateikti tokio atstovavimo įrodymą.

Fiziniam asmeniui, negalinčiam nepriklausomai dalyvauti teismo procese, turi atstovauti jo globėjas arba rūpintojas (Įstatymo Nr. 99/1963 (Civilinio proceso kodekso su pakeitimais) 22–23 straipsniai ir 29a straipsnis).

Veiksnioms proceso šalims pagal įgaliojimą taip pat gali atstovauti jų pasirinktas asmuo (Įstatymo Nr. 99/1963 (Civilinio proceso kodekso su pakeitimais) 24–28a straipsniai).

7 Kur konkrečiai turiu kreiptis dėl ieškinio pareiškimo – į teismo priimamąjį, teismo sekretoriatą ar kitą administracinį padalinį?

Ieškiny (prašymas pradėti procesą) pateikiamas teisme, turinčiame dalykinę, teritorinę ir funkcinę jurisdikciją. Konkrečių Čekijos teismų adresai pateikiami

 Čekijos Teisingumo ministerijos tinklalapyje.

8 Kuria kalba galiu pareikšti ieškinį? Ar galiu ieškinį pareikšti žodžiu, ar jį būtina teikti raštu? Ar galiu siųsti ieškinį faksu arba elektroniniu paštu?

Civiliniame procese visos šalys turi vienodą statusą ir teisę teismo posėdyje vartoti savo gimtąją kalbą (žr. Įstatymo Nr. 99/1963 (Civilinio proceso kodekso su pakeitimais) 18 straipsnį). Teisė teismo posėdyje vartoti gimtąją kalbą taikoma tik žodiniame teismo procese ir netaikoma teismo ir šalių susirašinėjimui (ir atvirksčiai), todėl prašymas turi būti pateikiamas čekų kalba.

Prašymas pradėti procesą gali būti pateikiamas raštu (žr. Įstatymo Nr. 99/1963 (Civilinio proceso kodekso su pakeitimais) 42 straipsnį). Rašytiniai bylos dokumentai pateikiami popierine arba elektronine forma per viešąjį duomenų tinklą arba faksu. Rašytinius bylos dokumentus, tarp kurių yra pareiškimas dėl bylos esmės, pateikus faksu arba elektronine forma, vėliausiai per 3 dienas turėtų būti raštu pateiktas identiško teksto originalas. Jeigu bylos dokumentai teikiami elektronine forma su sertifikuotu elektroniniu parašu (pagal Įstatymą Nr. 227/2000 dėl elektroninio parašo su pakeitimais) arba elektronine forma pagal specialias teises nuostatas (Įstatymą Nr. 300/2008 dėl elektroninių aktų ir autorizuotos dokumentų konversijos), vėliau pateikti originalių dokumentų nereikalaujama.

Prašymas pradėti procesą ir prašymas išduoti vykdomąjį dokumentą gali būti pateikiamas tik žodžiu ir užregistruojamas (žr. Įstatymo Nr. 292/2013 dėl specialaus teismo proceso su pakeitimais 14 straipsnį), jeigu minėtą procesą taip pat galima pradėti be prašymo arba jeigu tai yra procesas dėl leidimo tuoktis, procesas dėl apsaugos nuo smurto šeimoje, procesas, kuriuo nustatoma arba paneigiama vaiko kilmė, ir įvaikinimo procesas. Kiekvienas apylinkės teismas privalo pateiktus bylos dokumentus užregistruoti ir nedelsdamas juos perduoti kompetentingam teismui. Toks bylos dokumentų pateikimas turi tokį patį poveikį, tarsi jie būtų pateikti kompetentingam teismui.

9 Ar yra nustatytos specialios ieškinio pareiškimo formos, o jeigu jų nėra, kaip turiu išdėstyti ieškinį? Koks turi būti ieškinio turinys?

Iš anksto nustatytų ieškinio (prašymo pradėti procesą) pateikimo formų nėra. Ieškinyje (prašyme pradėti procesą) turi būti išdėstyta bendroji informacija (žr. Įstatymo Nr. 99/1963 (Civilinio proceso kodekso su pakeitimais) 42 straipsnio 4 dalį) ir specialioji informacija (žr. Civilinio proceso kodekso 79 straipsnio 1 dalį).

Bendroji informacija – nurodomas teismas, kuriam adresuojamas prašymas, ir ieškinį teikiantis asmuo. Iš ieškinio taip pat turi būti aišku, su kokia byla jis susijęs ir ko juo siekiama, ieškiny taip pat turi būti pasirašytas ir jame turi būti nurodyta data.

Specialioji informacija – nurodomi šalių vardai, pavardės, adresai, gimimo datos arba identifikaciniai numeriai (verslo subjekto pavadinimas arba juridinio asmens pavadinimas ir registruotoji būstinė, identifikacinis numeris, šalies pavadinimas ir atitinkamas valstybės organizacinio padalinio, dalyvaujancio procese jos vardu, pavadinimas), prirėkus – ir atstovai, aprašomi pagrindiniai faktai ir įrodymai, kuriais remiasi ieškovas, taip pat turi būti aiškiai nurodyta, ko ieškovas siekia.

Jeigu prašyme nėra reikiamos informacijos arba jeigu ji yra neįskaitoma arba neaiški, teismas paragina šalį per tam tikrą laikotarpį ištaisyti šiuos trūkumus. Jeigu to nepadaroma ir dėl to procesas negali būti tęsiamas, teismas prašymą pradėti procesą atmeta. Teismas neatsižvelgia į kitus pateiktus bylos dokumentus, kol jie nėra tinkamai ištaisyti ar papildyti (žr. Įstatymo Nr. 99/1963 (Civilinio proceso kodekso su pakeitimais) 43 straipsnį). Prašymas turi būti pateiktas reikiamu egzempliorių skaičiumi siekiant užtikrinti, kad vienas egzempliorius liktų teismui ir kad prirėkus kiekviena šalis gautų po vieną egzempliorių (žr. Įstatymo Nr. 99/1963 (Civilinio proceso kodekso su pakeitimais) 42 straipsnio 4 dalį).

10 Ar reikia mokėti teismo mokesčių? Jeigu taip, kada? Ar turiu mokėti advokatui nuo pat ieškinio pareiškimo?

Teismo rinkliavos imamos už procesus, vykdomus Čekijos Respublikos teismuose, už Rinkliavų tarifuose nurodytus veiksmus, už teismų atliekamus pavienius veiksmus ir teismų administracijos atliekamus veiksmus. Šių rinkliavų sumos išdėstytos Įstatyme Nr. 549/1991 dėl teismo rinkliavų su pakeitimais. Teismo rinkliavos arba yra nustatytos kaip konkreči suma, arba nustatomos kaip teismo proceso dalyko vertės procentinė dalis.

Šios rinkliavos netaikomos tam tikroms byloms (daugiausia neginčijamoms). Bylos, kurioms taikoma išimtis pagal materialinę teisę, be kita ko, apima ginčus dėl globos, įvaikinimo, išlaikymo prievolių tarp tėvų ir vaikų ir kt. Šiems procesams rinkliavos visiškai netaikomos.

Ieškovo procesuose, kuriais nustatomi išlaikymo mokėjimai, žalos sveikatai atlyginimas, kompensacijos už sužalojimą darbe, profesines ligas ir kt., nuo rinkliavų yra atleisti asmeniškai. Jeigu ieškovas konkrečiame procese yra asmeniškai atleistas nuo rinkliavų ir teismas jo ieškinį patenkina, rinkliavą turi sumokėti atsakovas.

Taip pat įmanoma leisti taikyti vadinamąsias individualias išimtis, susijusias su proceso šalių finansine ir socialine padėtimi ir nagrinėjamos bylos ypatingomis aplinkybėmis. Jeigu ieškovas dėl ilgalaikio nedarbo, sunkios ligos ar kt. patiria materialinį nepriteklį, jis gali kreiptis į teismą, kad būtų visiškai arba iš dalies atleistas nuo rinkliavų. Pageidautina, kad atitinkamas prašymas būtų pridėtas prie pradinio ieškinio. Spręsdamas dėl atleidimo nuo rinkliavų mokėjimo, teismas atsižvelgia į pareiškėjo bendrą turtą, finansinę ir socialinę padėtį, teismo rinkliavos sumą, pateikto ieškinio pobūdį ir kt. Tačiau tai neturėtų būti savavališkas arba akivaizdžiai beviltiškas bandymas arba piktnaudžiavimas teisėmis. Taip pat žr. „Teisinė pagalba. Čekija“.

Rinkliava mokėtina, kai pateikiamas prašymas pradėti procesą. Jeigu ji nėra sumokėta tuo pačiu metu, kai pateiktas prašymas, teismas paragina šalį sumokėti rinkliavą ir nurodo jai, kad per skirtą laiką nesumokėjus rinkliavos procesas bus sustabdytas.

11 Ar galiu gauti nemokamą teisinę pagalbą?

Žr. „Teisinė pagalba. Čekija“.

12 Nuo kurio momento mano ieškiny laikomas oficialiai pareikštu? Ar institucijos praneš, ar mano ieškiny pareikštas tinkamai?

Teismo procesas pradedamas tą dieną, kai teismas gauna prašymą (žr. Įstatymo Nr. 99/1963 (Civilinio proceso kodekso su pakeitimais) 82 straipsnį) arba kai teismas paskelbia nutartį pradėti procesą be prašymo (žr. Įstatymo Nr. 292/2013 dėl specialaus teismo proceso su pakeitimais 13 straipsnio 2 dalį). Ieškinio (prašymo pradėti procesą) įteikimo teismui faktas yra proceso pradžia ir teismas neskelbia jokio specialaus patvirtinimo, kad procesas yra pradėtas. Jeigu ieškiny (prašymas pradėti procesą) asmeniškai įteikiamas teismo kanceliarijai, jis gali būti patvirtintas užantspauduojant ieškinio kopiją.

Jeigu prašymas turi trūkumų (jame nėra privalomos informacijos arba ji yra neaiški arba neįskaitoma), teismas paragina šalį juos pašalinti. Jeigu per teismo nustatytą laiką šie trūkumai nepašalinami ir dėl šios priežasties procesas negali būti tęsiamas, teismas atmeta prašymą pradėti procesą ir procesą sustabdo.

13 Ar gausiu išsamią informaciją apie bylos tvarkaraštį (pvz., kada atvykti į bylos svarstymą)?

Kai tik procesas pradedamas, teismas be papildomų prašymų imasi užtikrinti, kad byla būtų nagrinėjama ir kuo greičiau būtų priimamas sprendimas (žr. Įstatymo Nr. 99/1963 (Civilinio proceso kodekso su pakeitimais) 100 straipsnio 1 dalį). Teismas privalo ieškinį (prašymą pradėti procesą) asmeniškai įteikti kitoms proceso šalims (žr. Civilinio proceso kodekso 79 straipsnio 3 dalį). Proceso metu teismas supažindina šalis su įvairiomis jų teisėmis ir pareigomis. Jeigu turi būti atliktas konkretus procesinis veiksmas, teismas nustato jo atlikimo terminą.

Šalys ir jų atstovai turi teisę susipažinti su teismo byla, išskyrus balsavimo registrą, ir daryti jos išrašus ir kopijas. Pirmininkaujantis teisėjas kiekvienam teisėtą interesą arba pagrįstą priežasčių turinčiam asmeniui leidžia susipažinti su byla ir daryti jos išrašus ir kopijas, jeigu tai nėra byla, kurios turinys pagal teisės aktus turi būti konfidencialus (žr. Įstatymo Nr. 99/1963 (Civilinio proceso kodekso su pakeitimais) 44 straipsnį).

Paskutinis naujinimas: 27/09/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([de](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas: [en](#).

Kaip kreiptis į teismą? - Vokietija

1 Ar turiu kreiptis į teismą, ar yra alternatyvų?

Taip pat galima pasinaudoti alternatyviu ginčų sprendimu. Žr. informacinį leidinį „[Tarpininkavimas](#)“.

2 Ar nustatytas ieškinio senaties terminas?

Nėra procesinių terminų, iki kurių galima kreiptis į teismą, tačiau yra procesinių terminų, iki kurių galima pareikšti ieškinį. Jeigu suėjo ieškinio senaties terminas ir kita proceso šalis tuo pasiremia, ieškiny bus atmetas. Terminai priklauso nuo byloje taikomos materialinės, o ne procesinės teisės. Įvairiais atvejais jie gali būti skirtingi. Šį klausimą galima išsiaiškinti pasikonsultavus su teisininku.

3 Ar turėčiau kreiptis į šios valstybės narės teismą?

Žr. „[Teismų sistema](#)“.

4 Jei taip, į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis – pagal savo arba atsakovo gyvenamąją vietą ar pagal kitus bylos teisingumo kriterijus?

Žr. „[Teismų sistema. Vokietija](#)“.

5 Į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis, atsižvelgiant į ieškinio pobūdį ir ginčijamos sumos dydį?

Žr. „[Teismų sistema. Vokietija](#)“.

6 Ar galiu pareikšti ieškinį teismui pats, ar turiu kreiptis į tarpininką – advokatą?

Atsakymas į klausimą, ar, norėdami pareikšti ieškinį teisme, turite pasisamdyti advokatą, priklauso nuo teismo, kuris turi jurisdikciją nagrinėti ieškinį. Regiono teismuose (vok. *Landgericht*) ir aukštesniuose regioniniuose teismuose (vok. *Oberlandesgerichten*) ieškinį turi pateikti advokatas. Advokato atstovavimas taip pat būtinas šeimos bylose (pvz., skyrybų, ginčų dėl išlaikymo ar nuosavybės), kurias nagrinėti kompetenciją turi vietos teismas (vok. *Amtsgericht*).

Visais kitais atvejais vietos teisme ieškinį galite pareikšti ir procese dalyvauti patys.

Supaprastintame procese, kuriame siekiama, kad būtų išduotas mokėjimo įsakymas dėl piniginio reikalavimo (vok. *Mahnverfahren*), jurisdikciją turi vietos teismas. Todėl prašymą išduoti mokėjimo įsakymą teismui galite pateikti patys ir šiuo tikslu nesamdyti advokato.

Ieškinį pareikšti patys nesamdydami advokato galite ir darbo teisme (vok. *Arbeitsgericht*).

7 Kur konkrečiai turiu kreiptis dėl ieškinio pareiškimo – į teismo priimamąjį, teismo sekretoriatą ar kitą administracinį padalinį?

Paprastai jurisdikciją turinčiam teismui turite pareikšti rašytinį ieškinį.

Tačiau jeigu jurisdikciją nagrinėti bylą turi vietos teismas, teismo raštinėje gali būti užregistruojamas žodžiu pareikštas ieškiny (vok. *Geschäftsstelle des Amtsgerichts*). Ieškiny gali būti užregistruojamas bet kurio vietos teismo raštinėje. Raštinė užregistruotą ieškinį nedelsdama nusiųs susijusiam teismui.

Ši taisyklė taip pat taikoma ieškinį pareiškiant darbo teisme. Ieškinį darbo teisme taip pat galima užregistruoti bet kurio darbo teismo raštinėje.

8 Kuria kalba galiu pareikšti ieškinį? Ar galiu ieškinį pareikšti žodžiu, ar jį būtina teikti raštu? Ar galiu siųsti ieškinį faksu arba elektroniniu paštu?

Teismuose bylos nagrinėjamos vokiečių kalba. Todėl ieškinyi turi būti pareiškiamas vokiečių kalba.

Paprastai reikalaujama pareikšti rašytinį ieškinį. Vietos teisme ir darbo teisme ieškinius taip pat galima užregistruoti šių teismų raštinėje (žr. 7 klausimą).

Ieškinį galima nusiųsti ir faksu. Faksu nusiųstame ieškinyje turi būti matomas šalies arba advokato, jeigu jis yra, parašas. Turi būti aiškiai matomi originalą pasirašę asmenys, kad būtų galima nustatyti už ieškinį atsakingus asmenis.

Ieškinyi gali būti siunčiamas kaip elektroninis dokumentas naudojantis saugiomis perdavimo priemonėmis (*De-Mail*, Vokietijos e. vyriausybės ryšių tarnyba) arba, jeigu yra kvalifikuotas elektroninis parašas, elektronine teismo ir administracijos pašto dėžute. E. paštu elektroninių dokumentų perduoti negalima.

9 Ar yra nustatytos specialios ieškinio pareiškimo formos, o jeigu jų nėra, kaip turiu išdėstyti ieškinį? Koks turi būti ieškinio turinys?

Supaprastintame procese naudojamos standartinės formos, t. y. prašymai išduoti mokėjimo įsakymą (vok. *Mahnbescheid*) arba nutartis dėl piniginių reikalavimų vykdymo (vok. *Vollstreckungsbescheid*). Turi būti naudojamos šios formos. Jeigu per nustatytą terminą nepateikiamas nustatytos formos prašymas, jis bus atmestas kaip nepriimtinas. Jeigu prašymas pateikiamas iki nustatyto termino naudojantis netinkama forma, prašymas bus atmestas kaip netinkamas.

Ieškinių formos nėra standartizuotos. Ieškinyi turi būti konkrečios formos ir jame turi būti nurodomas konkretus turinys:

jame būtina nurodyti teisingus šalių ir jų teisinių atstovų vardus, pavardes ir adresus. Taip pat reikia nurodyti teismą, turintį jurisdikciją nagrinėti ieškinį;

ieškinyje būtina aiškiai nurodyti skundo dalyką ir ieškovo reikalavimus, dėl kurių teismo prašoma priimti sprendimą (prašomas sprendimas);

taip pat reikia išsamiai ir aiškiai aprašyti ieškinio dalyką ir faktines aplinkybes, kuriomis ieškinį pareiškianti šalis grindžia savo reikalavimą;

ieškinyi turi būti pasirašytas jį teikiančio asmens. Jeigu ieškinį pareiškiančiai šaliai atstovauja advokatas, būtina, kad ieškinį pasirašytų įgaliotas advokatas arba jo atstovas.

10 Ar reikia mokėti teismo mokesčių? Jeigu taip, kada? Ar turiu mokėti advokatui nuo pat ieškinio pareiškimo?

Civilines ir komercines bylas nagrinėjančiuose teismuose turi būti apmokamos teismo išlaidos. Šias išlaidas sudaro teismo rinkliavos ir mokesčiai. Pateikus ieškinį, teismas nurodo, kad turi būti iš anksto apmokėtos teismo išlaidos (*Gerichtskostenavorschuss*), kurių dydis atitinka įstatymu nustatytus teismo mokesčius. Paprastai ieškinyi nebus įteikiamas kitai proceso šaliai, kol ieškinį reiškianti šalis iš anksto neapmokės teismo išlaidų.

Ši taisyklė taip pat taikoma vykdant mokėjimo įsakymo procedūrą.

Nagrinėjant bylas darbo teisme nereikalaujama mokėti mokesčių iš anksto.

Jeigu byloje dalyvauja advokatas, šalis taip pat turės sumokėti advokato mokesčius. Laikomasi principo, kad advokato mokesčiai sumokami baigiant nagrinėti bylą arba teismui priėmus sprendimą dėl išlaidų, tačiau advokatas gali prašyti sumokėti už darbą jo paskesnes išlaidas atitinkančią sumą iš anksto, prieš pareiškiant ieškinį.

Visas bylos nagrinėjimo išlaidas, teismo išlaidas ir advokato mokesčius, įskaitant jau sumokėtas išlaidas, galiausiai turi apmokėti bylą pralaimėjusi šalis.

11 Ar galiu gauti nemokamą teisinę pagalbą?

Kiekvienas asmuo, neturintis finansinių galimybių iškelti bylą teisme, gali prašyti suteikti teisinę pagalbą. Teismas patikrina, ar ieškinyi gali būti patenkinamas, ar jis nėra apgaulingas ir ar yra finansiniai poreikiai. Jeigu teismas nusprendžia skirti teisinę pagalbą, ieškinį pareiškianti šalis neturi pareigos iš anksto padengti jokių ieškinio įteikimo išlaidų.

12 Nuo kurio momento mano ieškinyi laikomas oficialiai pareikštu? Ar institucijos praneš, ar mano ieškinyi pareikštas tinkamai?

Jeigu ieškinyje nėra klaidų ir teismo kasoje buvo apmokėtos teismo išlaidos, ieškinyi bus nedelsiant įteiktas priešingai šaliai. Ieškinį įteikus priešingai šaliai, byla laikoma iškelta.

Jeigu ieškinyje yra klaidų, teismas ieškinį pareiškusiai šaliai suteiks galimybę ištaisyti klaidas. Jeigu klaidos neištaisomos, teismas ieškinį atmes kaip nepriimtą.

13 Ar gausiu išsamią informaciją apie bylos tvarkaraštį (pvz., kada atvykti į bylos svarstymą)?

Įteikdamas ieškinį, pirmininkaujantis teisėjas iš anksto nustatys pirmojo posėdžio datą arba priims nutartį dėl preliminarų rašytinio proceso. Apie bylos nagrinėjimo posėdžio datą arba nutartį rengti preliminarų rašytinį procesą bus informuojamos abi šalys. Teismas gali nurodyti šalims atvykti asmeniškai į bet kurį bylos nagrinėjimo posėdį.

Pasirengdamas kiekvienam bylos nagrinėjimo posėdžiui, teismas gali prašyti šalių papildyti arba paaiškinti jų pateiktus dokumentus ir gali nustatyti terminą pareiškimams dėl konkrečių klausimų, kuriuos reikia paaiškinti, pateikti. Teismas gali nurodyti bylos šalims arba trečiosioms šalims pateikti dokumentus ir daiktus, kad juos būtų galima ištirti, ir gali ieškoti informacijos oficialiuose šaltiniuose.

Šalys turi būti informuojamos apie visus šiuos teismo sprendimus.

Paskutinis naujinimas: 15/12/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Kaip kreiptis į teismą? - Estija

1 Ar turiu kreiptis į teismą, ar yra alternatyvų?

Ginčai gali būti sprendžiami ir teisminėmis, ir neteisminėmis priemonėmis.

Vienas iš neteisminių ginčų sprendimo būdų yra **taikinimas**. Taikinimas yra neteisminis savanoriško ginčų sprendimo būdas, kurį vykdo nepriklausomas ir nešališkas taikintojas. Taikintojas palengvina šalių bendravimą ieškant ginčo sprendimo. Taikinimo derybos yra konfidencialios, o taikintojas taikinimo negali vykdyti taip, kad susidarytų įspūdis, jog taikintojas turi įgaliojimus priimti privalomus sprendimus. Taikintoju gali būti notaras, advokatas ar bet koks kitas ginčo šalių paskirtas fizinis asmuo, įgaliotas veikti per juridinį asmenį (pavyzdžiui, taikinimo draudimo srityje institucijos taikintojai, veikiantys per Estijos draudimo asociaciją (est. *Eesti Kindlustusseltside Liit*) ir Estijos transporto priemonių draudimo biurą (est. *Eesti Liikluskindlustuse Fond*)). Taikinimo institucija, pvz., autorių teisių komisija (est. *autorõiguse komisjon*), yra valstybės ar vietos valdžios institucijai priklausantis subjektas. Taikinimo procedūros metu pasiekta taikos sutartis pagal įstatyme nustatytas sąlygas laikoma vykdomuoju dokumentu, jei teismas šią sutartį paskelbė vykdytina, ir ją galima pateikti antstoliui, kad šis atliktų priverstinio vykdymo veiksmus. Jei taikintojas yra notaras ar advokatas, notaras taikinimo procedūros šalių prašymu gali patvirtinti taikos sutarties dėl turinio reikalavimo arba taikos sutarties dėl neturinio reikalavimo (jei dėl neturinio reikalavimo gali būti sudaromas kompromisinis susitarimas) autentiškumą ir ji gali būti pateikta nedelsiant priverstinai vykdyti. Tokiu atveju nebūtina, kad taikos sutartį teismas paskelbtų vykdytina. Taikinimo institucijos patvirtinta taikos sutartis šalims yra privaloma ir nebūtina, kad teismas ją paskelbtų vykdytina. **Arbitražas** – kitas alternatyvus ginčų sprendimo būdas. Kadangi arbitražo kolegiją skiria pačios ginčo šalys, jos gali neabejoti arbitrų žiniomis, patirtimi ir nešališkumu. Šalys taip pat turi teisę pasirinkti arbitražinio nagrinėjimo kalbą, taikomą teisę ir procedūros taisykles. Arbitražo kolegija gali būti paskirta vienai bylai (*ad hoc*) arba veikti nuolat. Nuolatinė arbitražo kolegija Estijoje – Notarų rūmų arbitražo kolegija (est. *Notarite Koja vahekohus*). Estijoje ginčai dėl tarpvalstybinio verslo dažnai sprendžiami **Estijos prekybos ir pramonės rūmų Arbitražo teisme** (est. *Eesti Kaubandus-Tööstuskoja (EKTk) arbitraazikohus*). Estijos nuolat veikiančios arbitražo kolegijos priimtas sprendimas laikomas vykdomuoju dokumentu ir nebūtina, kad teismas jį paskelbtų vykdytinu. Kitų arbitražo kolegijų,

įskaitant *ad hoc* arbitražo kolegijas ir kitų valstybių arbitražo kolegijas, priimtus sprendimus teismas pirmiausia turi paskelbti vykdytais, kad jie galėtų būti priverstinai vykdomi. Be arbitražo ir taikinimo, taip pat yra komisijų, neteisminių būdu nagrinėjančių tam tikrų rūšių ginčus.

Pavyzdžiui, dėl darbo ginčų pirmiausia galima kreiptis į [Darbo ginčų komisiją](#) (est. *töövaidluskomisjon*). Darbo ginčų komisija yra nepriklausoma institucija, nagrinėjanti individualius darbo ginčus, o į ją gali kreiptis ir darbuotojai, ir darbdaviai. Darbo ginčų nagrinėjimo darbo ginčų komisijoje tvarka reglamentuota [Darbo ginčų sprendimo įstatyme](#) (est. *individuaalse töövaidluse lahendamise seadus*). Už ginčo nagrinėjimą darbo ginčų komisijoje nereikia mokėti jokių valstybės rinkliavų. Darbo ginčų komisija gali spręsti bet kokius ginčus, kylančius iš darbo santykių. Piniginio reikalavimo atveju turi būti pagrindžiama reikalavimo suma, galimybė kreiptis į darbo ginčų komisiją neribojama. Darbo ginčų komisijai pateiktame prašyme turi būti nurodytos su ginču susijusios aplinkybės. Pavyzdžiui, ginčijant atleidimą iš darbo reikia nurodyti atleidimo laiką ir priežastį. Prašyme turėtų būti aprašyta šalių nesutarimo esmė, t. y. kokių veiksmų darbuotojas arba darbdavys, prašymą teikiančio asmens nuomone, neatliko arba kokius veiksmus jis atliko pažeisdamas įstatymą. Kartu su prašymu reikėtų pateikti jame pareikštus reikalavimus patvirtinančius įrodymus (pvz., darbo sutartį, darbuotojo ir darbdavio bendrus susitarimus ar susirašinėjamą į pan.) arba nurodyti bet kokius kitus įrodymus ar liudytojus. Jeigu prašymą teikiantis asmuo mano, kad į posėdį reikia kviešti liudytoją, prašyme turėtų būti nurodytas liudytojo vardas, pavardė ir adresas. Įsiteisėjęs darbo ginčų komisijos sprendimas laikomas vykdomuoju dokumentu ir gali būti pateiktas antstoliui priverstinai vykdyti. Esant tam tikroms aplinkybėms darbo ginčų komisija savo sprendimą gali paskelbti nedelsiant vykdytinu. Jei ginčo šalis nesutinka su darbo ginčų komisijos sprendimu, ji gali paduoti ieškinį apylinkės teismui (est. *maakohus*), kad šis išnagrinėtų tą patį darbo ginčą. Ieškinį galima paduoti per vieną mėnesį nuo dienos, einančios po sprendimo nuorašo gavimo dienos. Tokiu atveju darbo ginčų komisijos sprendimas neįsiteisės. Reikalavimus, kylančius iš vartotojų ir komercinės veiklos subjektų sutarčių, gali nagrinėti [Vartotojų ginčų komisija](#) (est. *tarbijakaebuste komisjon*). Vartotojų ginčų nagrinėjimo tvarka reglamentuota [Vartotojų apsaugos įstatyme](#) (est. *tarbijakaitseadus*). Vartotojų ginčų komisija yra kompetentinga spręsti nacionalinius ir tarpvalstybinius vartotojų ginčus, kylančius iš vartotojų ir komercinės veiklos subjektų sutarčių ir inicijuotus vartotojų, jei viena iš ginčo šalių yra komercinės veiklos subjektas, kurio įsisteigimo vieta yra Estijos Respublikoje. Komisija taip pat yra kompetentinga spręsti ginčus, susijusius su netinkamo gaminio sukeltais nuostoliais, jeigu šiuos nuostolius galima nustatyti. Jeigu nustatyta, kad nuostoliai buvo padaryti, tačiau negalima kiekybiškai nustatyti tikslios nuostolių sumos, pavyzdžiui, nepiniginių nuostolių arba ateityje atsirasiančių nuostolių atveju, kompensacijos sumą nustatys teismas. Komisija nesprenžia ginčų, susijusių su neekonominių visuotinės svarbos paslaugų, viešosios teisės reglamentuojamų juridinių asmenų teikiamų švietimo paslaugų ar sveikatos priežiūros specialistų pacientams teikiamų sveikatos priežiūros paslaugų, skirtų įvertinti, išlaikyti ar atkurti pacientų sveikatos būklę, įskaitant vaistų ir medicinos priemonių receptų išrašymą, vaistų ir medicinos priemonių išdavimą ir pardavimą bei tiekimą, teikimu. Be to, komisija nesprenžia ginčų, susijusių su reikalavimais, reiškiamais dėl mirties, kūno sužalojimo ar žalos sveikatai, ar ginčų, kurių nagrinėjimo tvarka nustatyta kituose įstatymuose. Tokius ginčus sprendžia kompetentingos institucijos ar teismai (pvz., ginčus, kylančius iš būsto nuomos sutarčių, gali spręsti ne tik teismai, bet ir nuomos komisijos). Vartotojo pateiktas prašymas bus išnagrinėtas ir šalis bus informuota apie ginčo sprendimo rezultatą per 90 dienų nuo vartotojo prašymo peržiūrėti priėmimo. Sudėtingų ginčų atveju minėtas terminas gali būti pratęstas. Vartotojų ginčų komisijos sprendimas turi būti įvykdytas per 30 dienų nuo dienos, einančios po sprendimo paskelbimo Vartotojų apsaugos tarybos (est. *Tarbijakaitseamet*) svetainėje dienos, išskyrus atvejus, kai sprendime nustatyta kitaip. Komercinės veiklos subjektų, kurie neįvykdė komisijos sprendimų, sąrašas skelbiamas Vartotojų apsaugos tarybos svetainėje; tačiau komisijos sprendimas negali būti pateiktas priverstinai vykdyti, t. y. šiuo tikslu jo negalima teikti antstoliui. Į sąrašą įtrauktas komercinės veiklos subjektas bus iš jo pašalintas, kai po įtraukimo į sąrašą įvykdys komisijos sprendimą arba praėjus daugiau kaip 12 mėnesių nuo komercinės veiklos subjekto įtraukimo į sąrašą. Jei ginčo šalis nesutinka su komisijos priimtu sprendimu ir jo nevykdo, jos gali kreiptis į apylinkės teismą, kad šis išspręstų tą patį ginčą. Komercinės veiklos subjektas raštu informuoja Vartotojų apsaugos tarybą apie tai, kad sprendimas buvo įvykdytas arba kad byla buvo perduota apylinkės teismui (tokiu atveju pridedama apylinkės teismui pateikto prašymo kopija). Vartotojų apsaugos taryba, gavusi vartotojo sutikimą ir veikdama kaip jo atstovė, komisijos išnagrinėtą ginčą gali pati perduoti spręsti apylinkės teismui, jei komercinės veiklos subjektas nevykdo sprendimo, o ginčas yra susijęs su įstatymo ar kitų teisės aktų taikymu arba kolektyviniais vartotojų interesais.

Ginčus, kylančius iš būsto nuomos sutarčių, gali nagrinėti **nuomos komisija**. Nuomos ginčų nagrinėjimo tvarka reglamentuota [Nuomos ginčų sprendimo įstatyme](#) (est. *üürivaidluse lahendamise seadus*). Nuomos komisijos nenagrinėja ginčų, susijusių su finansiniais reikalavimais, kurių suma viršija 3 200 EUR. Nuomos komisiją gali įsteigti vietos valdžios institucija, o komisija nagrinėja jos teritorijoje kylančius ginčus. Estijoje nuomos komisija įsteigta tik Taline. Nuomos komisijai adresuotame prašyme turi būti nurodytas jį teikiančio asmens prašymas ir aplinkybės, kuriomis jis grindžiamas. Kartu su prašymu reikia pateikti nuomos sutartį ir įrodymus, patvirtinančius prašyme išdėstytus tvirtinimus, taip pat kitus reikšmingus dokumentinius įrodymus. Įsiteisėjęs nuomos komisijos sprendimas laikomas vykdomuoju dokumentu ir gali būti pateiktas antstoliui priverstinai vykdyti. Jei ginčo šalis nesutinka su nuomos komisijos sprendimu, ji per 20 dienų nuo dienos, einančios po komisijos sprendimo gavimo dienos, dėl to paties nuomos ginčo gali kreiptis į apylinkės teismą. Tokiu atveju nuomos komisijos sprendimas neįsiteisės. Ginčų sprendimas pirmiau nurodytose komisijose nelaikomas privalomu ikiteisminio ginčų sprendimo procesu, t. y. jei šalis nenori arba negali spręsti ginčo neteisminių būdu, jos gali savo reikalavimą pareikšti teismui. Tų pačių reikalavimų vienu metu negali nagrinėti ir teismas, ir kompetentinga komisija, nagrinėjanti ginčus neteisminių būdu.

2 Ar nustatytas ieškinio senaties terminas?

Privatinės teisės santykiams taikomas privačios autonomijos principas, reiškiantis, kad kreditorius gali laisvai spręsti, kada pareikšti savo reikalavimą skolininkui. Tačiau siekiant užtikrinti teisinį aiškumą ir teisės stabilumą skolininkas gali remtis senaties terminu, jei kreditorius per tam tikrą laikotarpį nepareiškė savo reikalavimo. Teismas ar bet kokia kita ginčų sprendimo institucija senaties terminą taikys tik tada, jei to reikalauja prievolę turintis asmuo. Todėl suėjęs senaties terminui kreditoriaus reikalavimo pateikimo terminas nesibaigs. Tačiau, jei reikalavimo senaties terminas pasibaigė ir prievolę turintis asmuo juo remiasi, teismas reikalavimo nenagrinės ir nepriims sprendimo dėl reikalavimo esmės.

Iš sandorių kylančių reikalavimų senaties terminas – treji metai.

Iš sandorių kylančių reikalavimų senaties terminas yra dešimt metų, jei prievolę turintis asmuo jos nevykdo tyčia.

Reikalavimų, susijusių su nekilnojamojo turto perdavimu, nekilnojamojo turto suvaržymu daiktine teise, daiktinės teisės perdavimu ar pasibaigimu arba daiktinės teisės turinio pakeitimu, senaties terminas yra dešimt metų.

Iš įstatymo kylančio reikalavimo senaties terminas yra dešimt metų nuo tada, kai sueina reikalavimo įvykdymo terminas, išskyrus atvejus, kai įstatyme nustatyta kitaip.

Reikalavimo, kylančio dėl neteisėtai padarytos žalos, senaties terminas yra treji metai nuo tada, kai reikalavimą reiškiantis asmuo sužinojo arba turėjo sužinoti apie žalą ir apie asmenį, turintį prievolę ją atlyginti.

Reikalavimo, kylančio dėl neteisėto praturtėjimo, senaties terminas yra treji metai nuo tada, kai reikalavimą reiškiantis asmuo sužinojo arba turėjo sužinoti apie reikalavimo, kylančio dėl neteisėto praturtėjimo, įgijimą.

Reikalavimo dėl pasikartojančių prievolių vykdymo, išskyrus reikalavimus dėl vaiko išlaikymo prievolių vykdymo, senaties terminas yra treji metai dėl kiekvienos atskiros prievolės, neatsižvelgiant į reikalavimo teisinį pagrindą.

Reikalavimo dėl vaiko išlaikymo prievolių vykdymo senaties terminas yra dešimt metų dėl kiekvienos atskiros prievolės.

Reikalavimų dėl restitucijos, kylančių iš nuosavybės teisės, ir reikalavimų, kylančių pagal šeimos ar paveldėjimo teisę, senaties terminas yra 30 metų nuo tada, kai sueina reikalavimo įvykdymo terminas, išskyrus atvejus, kai įstatyme nustatyta kitaip.

Iš nuosavybės teisės kylančio reikalavimo dėl restitucijos valdytoji, kuris turtą valdo savavališkai, terminas neribotas.

Tam tikriems reikalavimams, kylantiems iš darbo santykių, taikomas kreipimosi į teismą senaties terminas. Pavyzdžiui, reikalavimo dėl teisių, kylančių iš darbo santykių, pripažinimo ir pažeistų teisių apsaugos, pateikimo darbo ginčų komisijai ar teismui terminas yra keturi mėnesiai. Ieškiny teismui ar prašymas darbo ginčų komisijai dėl sprendimo nutraukti darbo sutartį atšaukimo gali būti pateiktas per 30 kalendorinių dienų nuo pranešimo apie darbo sutarties nutraukimą gavimo dienos; per 30 kalendorinių dienų nuo pranešimo apie darbo sutarties nutraukimą gavimo dienos darbuotojas gali pateikti prašymą teismui ar darbo ginčų komisijai ir apskųsti sprendimą dėl darbo sutarties nutraukimo kaip pažeidžiantį sąžiningumo principą, išskyrus atvejus, kai darbdavys sutartį nutraukia dėl darbuotojo padaryto darbo sutarties pažeidimo; reikalavimo dėl algos pateikimo terminas yra treji metai.

3 Ar turėčiau kreiptis į šios valstybės narės teismą?

Aplinkybės, kurioms esant bylą gali nagrinėti Estijos teismas, nustatomos pagal nuostatas dėl tarptautinės jurisdikcijos. Byla priklauso Estijos teismo jurisdikcijai, jei Estijos teismas gali nagrinėti bylą pagal nuostatas dėl teismo kompetencijos ir jurisdikcijos arba pagal sutartį dėl jurisdikcijos, išskyrus atvejus, kai įstatyme arba tarptautinėje sutartyje nustatyta kitaip. Tarptautinė jurisdikcija nėra išimtinė jurisdikcija, išskyrus atvejus, kai įstatyme ar tarptautinėje sutartyje nustatyta kitaip. Estijos **Civilinio proceso kodekso** (est. *tsiviilkohtumenetluse seadustik*) nuostatos dėl tarptautinės jurisdikcijos taikomos tik tiek, kiek šis klausimas nėra kitaip reglamentuotas tarptautinėje sutartyje ar šiuose Europos Sąjungos reglamentuose:

Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo; Tarybos reglamente (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinančiame Reglamentą (EB) Nr. 1347/2000;

Tarybos reglamente (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje;

Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 650/2012 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų paveldėjimo klausimais pripažinimo ir vykdymo bei autentiškų dokumentų paveldėjimo klausimais priėmimo ir vykdymo bei dėl Europos paveldėjimo pažymėjimo sukūrimo;

Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 655/2014, kuriuo nustatoma europinio sąskaitos blokavimo įsakymo procedūra, siekiant palengvinti tarpvalstybinių skolų išieškojimą civilinėse ir komercinėse bylose.

4 Jei taip, į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis – pagal savo arba atsakovo gyvenamąją vietą ar pagal kitus bylos teisingumo kriterijus?

Teismas, kuriame galima paduoti ieškinį asmeniui arba atlikti kitus procesinius veiksmus asmens atžvilgiu, nustatomas pagal **bendrąją jurisdikciją**, išskyrus atvejus, kai įstatyme nustatyta, kad paduoti ieškinį privaloma kitame teisme arba procesinį veiksmą privalo atlikti kitas teismas.

Pagal **pasirenkamąją** jurisdikciją nustatomas kitas, ne bendrosios jurisdikcijos, teismas, kuriame galima paduoti ieškinius asmeniui arba kuris gali atlikti procesinius veiksmus asmens atžvilgiu.

Pagal **išimtinę jurisdikciją** nustatomas vienintelis teismas, į kurį galima kreiptis dėl civilinės bylos nagrinėjimo. Jurisdikcija ne ginčo tvarka nagrinėjamosiose bylose yra išimtinė, išskyrus atvejus, kai įstatyme nustatyta kitaip.

Pagal **bendrąją jurisdikciją** ieškinys fiziniam asmeniui pareiškiamas jo gyvenamosios vietos teisme, o ieškinys juridiniam asmeniui – jo buveinės vietos teisme. Jei fizinio asmens gyvenamoji vieta nežinoma, ieškinį asmeniui galima pateikti jo paskutinės žinomos gyvenamosios vietos teismui.

Jei pagal bendrąsias nuostatas byla nepriklauso Estijos teismo jurisdikcijai arba jurisdikcijos nustatyti negalima, o tarptautinėje sutartyje ar įstatyme nenustatyta kitaip, bylą nagrinės Harju apylinkės teismas (est. *Harju Maakohus*), jei:

pagal tarptautinę sutartį byla turi būti nagrinėjama Estijos Respublikoje;

ieškovas yra Estijos Respublikos pilietis arba turi gyvenamąją vietą Estijoje ir neturi jokios galimybės apginti savo teises užsienio valstybėje arba iš ieškovo to negalima tikėtis;

byla yra dėl kitos priežasties reikšmingai susijusi su Estija ir ieškovas neturi jokios galimybės apginti savo teises užsienio valstybėje arba iš ieškovo negalima to tikėtis.

Harju apylinkės teismas taip pat nagrinės bylą, jei ji priklauso Estijos teismo jurisdikcijai, tačiau nėra galimybės nustatyti, kuris Estijos teismas turi jurisdikciją nagrinėti bylą. Ši nuostata taip pat taikytina, jeigu susitarta dėl Estijos jurisdikcijos nenurodant konkretaus teismo.

Pagal **išimtinę (privalomąją) jurisdikciją** ieškiniai, kurių dalykas yra toliau nurodyti reikalavimai, pareiškiami nekilnojamojo turto buvimo vietos teisme:

reikalavimas, susijęs su nuosavybės teisės, ribotos daiktinės teisės ar kitos daiktinės teisės suvaržymo, susijusio su nekilnojamojo turto, buvimo pripažinimu arba tokių teisių ar suvaržymų nebuvimo pripažinimu, arba reikalavimas, susijęs su kitomis teisėmis į nekilnojamąjį turtą;

nekilnojamojo turto ribų ar padalijimo nustatymas;

nekilnojamojo turto valdymo apsauga;

reikalavimas dėl nuosavybės teisės, kylantis iš buto nuosavybės;

reikalavimas, susijęs su priverstiniu vykdymu, taikomu nekilnojajam turtui;

reikalavimas, kylantis iš nuomos sutarties ar komercinės nuomos sutarties dėl nekilnojamojo turto arba iš kitos sutarties dėl nekilnojamojo turto naudojimo pagal prievolių teisę, arba iš tokių sutarčių galiojimo.

Ieškiny, susijęs su turto servitutu, turto suvaržymu arba pirmenybės teise įsigyti turtą, paduodamas teisme, kurio jurisdikcijai priklauso turto buvimo vieta.

Pagal išimtinę (privalomąją) jurisdikciją ieškiny, kuriuo siekiama panaikinti nesąžiningą standartinę sąlygą arba nutraukti ir atšaukti asmens, rekomenduojančio taikyti sąlygą, rekomendaciją dėl sąlygos, paduodamas atsakovo verslo vietos teisme arba, jeigu verslo vietos nėra, atsakovo gyvenamosios arba buveinės vietos teisme. Jeigu atsakovas Estijoje neturi verslo vietos, gyvenamosios vietos ar buveinės, ieškiny paduodamas teisme, kurio teritorinėje jurisdikcijoje buvo taikoma standartinė sąlyga.

Juridinio asmens ieškiny dėl institucijos sprendimo panaikinimo arba jo pripažinimo negaliojančiu paduodamas juridinio asmens buveinės vietos teisme, kuris turi išimtinę jurisdikciją.

Estijos teismas gali nagrinėti su santuoka susijusią bylą, jeigu:

bent vienas iš sutuoktinių yra Estijos Respublikos pilietis arba santuokos sudarymo metu buvo Estijos Respublikos pilietis;

abu sutuoktiniai turi gyvenamąją vietą Estijoje;

vienas iš sutuoktinių turi gyvenamąją vietą Estijoje, išskyrus atvejus, kai sprendimas, kuris būtų priimtas, akivaizdžiai nebūtų pripažintas vieno iš sutuoktinių pilietybės valstybėje.

Pagal išimtinę jurisdikciją ieškiny su santuoka susijusioje byloje, kurį turi nagrinėti Estijos teismas, paduodamas bendros sutuoktinių gyvenamosios vietos teisme, o jeigu tokios vietos nėra – atsakovo gyvenamosios vietos teisme. Jeigu atsakovo gyvenamoji vieta yra ne Estijoje, ieškiny paduodamas bylos šalių bendro nepilnamečio vaiko gyvenamosios vietos teisme, o jeigu bendro nepilnamečio vaiko nėra – ieškovo gyvenamosios vietos teisme.

Jeigu nesančio asmens, kuris pripažintas dingusiu be žinios, turtui skirtas valdytojas arba jeigu asmeniui dėl jo riboto veiksnio skirtas globėjas, arba jeigu asmuo nuteistas laisvės atėmimo bausme, ieškinį dėl santuokos nutraukimo tokiam asmeniui galima paduoti ir ieškovo gyvenamosios vietos teisme.

Estijos teismas gali nagrinėti bylą dėl vaiko kilmės, jei bent viena iš šalių yra Estijos Respublikos pilietis arba turi gyvenamąją vietą Estijoje. Ieškiny dėl vaiko kilmės, kurį turi nagrinėti Estijos teismas, paduodamas vaiko gyvenamosios vietos teisme, kuris turi išimtinę jurisdikciją. Jeigu vaiko gyvenamoji vieta yra ne

Estijoje, ieškinys bus paduotas atsakovo gyvenamosios vietos teisme. Jeigu atsakovo gyvenamoji vieta yra ne Estijoje, ieškinys bus paduotas ieškovo gyvenamosios vietos teisme. Tas pats taikoma bylose dėl išlaikymo.

Pagal **pasirenkamąją jurisdikciją** ieškinys, apimantis turtinį reikalavimą, fiziniam asmeniui gali būti pareikštas ir šio asmens buvimo vietos teisme, jeigu asmuo dėl darbo ar tarnybos santykių, studijų ar kitos panašios priežasties būna toje vietoje ilgesnį laikotarpį. Ieškinį, susijusį su atsakovo ekonomine ar profesine veikla, taip pat galima paduoti verslo vietos teisme.

Narystės pagrindu sudarytas juridinis asmuo, įskaitant įmonę, arba jo narys, partneris ar akcininkas iš narystės ar akcijų paketo kylantį ieškinį juridinio asmens nariui, partneriui ar akcininkui gali pareikšti ir juridinio asmens buveinės vietos teisme.

Jeigu asmuo turi gyvenamąją vietą ar buveinę užsienio valstybėje, ieškinys, apimantis turtinį reikalavimą, pagal pasirenkamąją jurisdikciją jam gali būti pareikštas ir teisme, kurio jurisdikcijai priklauso su reikalavimu susijusio turto buvimo vieta, arba teisme, kurio jurisdikcijai priklauso to asmens kito turto buvimo vieta. Jeigu turtas įregistruotas viešajame registre, minėtą ieškinį galima paduoti registro, kuriame įregistruotas turtas, buvimo vietos teisme. Jeigu turtas yra reikalavimas pagal prievolių teisę, minėtą ieškinį galima paduoti skolininko gyvenamosios arba buveinės vietos teisme. Jeigu reikalavimas yra užtikrintas daiktu, ieškinį taip pat galima paduoti teisme, kurio jurisdikcijai priklauso daikto buvimo vieta.

Ieškinys, kuriuo siekiama patenkinti reikalavimą, užtikrintą hipoteka arba susietą su turto suvaržymu, arba kitas panašų reikalavimą apimantis ieškinys taip pat gali būti paduotas teisme, kurio jurisdikcijai priklauso nekilnojamojo turto buvimo vieta, jeigu skolininkas yra registruoto nekilnojamojo turto, užtikrinto hipoteka, arba nekilnojamojo turto, kuriam galioja turto suvaržymas, savininkas.

Ieškinys buto savininkui, kylantis iš teisinių santykių, susijusių su buto nuosavybe, pagal pasirenkamąją jurisdikciją taip pat gali būti paduotas teisme, kurio jurisdikcijai priklauso atitinkamo buto vieta.

Ieškinys, kylantis iš sutarties, arba ieškinys dėl sutarties pripažinimo negaliojančia pagal pasirenkamąją jurisdikciją taip pat gali būti paduotas teisme, kurio jurisdikcijai priklauso vieta, kurioje būtų vykdoma atitinkama sutartinė prievolė.

Pagal pasirenkamąją jurisdikciją ieškinį, kylantį iš sutarties ar santykių, nurodytų [!\[\]\(7a315dbd5736d1ca324577d88145843b_img.jpg\) Prievolių teisės įstatymo](#) (est. *võlaõigusseadus*) 35, 46 ir 52 straipsniuose, 208 straipsnio 4 dalyje, 379 ir 402 straipsniuose, 635 straipsnio 4 dalyje ir 709, 734 bei 866 straipsniuose, arba ieškinį, kylantį iš bet kokios kitos sutarties, sudarytos su įmone, Estijoje turinčia buveinę arba verslo vietą, vartotojas gali paduoti vartotojo gyvenamosios vietos teisme. Ši taisyklė netaikoma ieškiniams, kylantiems iš vežimo sutarčių.

Draudėjas, naudos gavėjas ar kitas asmuo, turintis teisę reikalauti, kad draudikas sumokėtų išmoką pagal draudimo sutartį, iš draudimo sutarties kylantį ieškinį draudikui pagal pasirenkamąją jurisdikciją taip pat gali paduoti asmens gyvenamosios vietos ar buveinės teisme.

Civilinės atsakomybės draudimo arba statybų, nekilnojamojo turto draudimo arba kilnojamojo turto kartu su statybomis ar nekilnojamoju turtu draudimo atveju ieškinį draudikui pagal pasirenkamąją jurisdikciją taip pat galima paduoti teisme, kurio jurisdikcijai priklauso veiksmo ar įvykio, kuriuo padaryta žala, vieta arba vieta, kurioje buvo padaryta žala.

Darbuotojas iš darbo sutarties kylantį ieškinį pagal pasirenkamąją jurisdikciją taip pat gali paduoti savo gyvenamosios ar darbo vietos teisme.

Ieškinys dėl kompensacijos už neteisėtai padarytą žalą pagal pasirenkamąją jurisdikciją taip pat gali būti paduotas teisme, kurio jurisdikcijai priklauso veiksmo ar įvykio, kuriais padaryta žala, vieta arba vieta, kurioje buvo padaryta žala.

Ieškinys, kurio dalykas yra paveldėjimo teisės nustatymas, paveldėtojo reikalavimas palikimo valdytojui, reikalavimas, kylantis iš palikimo ar paveldėjimo sutarties, arba reikalavimas perduoti privalomą palikimo dalį arba padalyti palikimą, pagal pasirenkamąją jurisdikciją taip pat gali būti paduotas teisme, kurio jurisdikcijai priklauso mirusiojo gyvenamoji vieta jo mirties momentu. Jeigu mirusysis buvo Estijos Respublikos pilietis, tačiau mirties momentu neturėjo gyvenamosios vietos Estijoje, minėtą ieškinį galima paduoti teisme, kurio jurisdikcijai priklauso mirusiojo paskutinė gyvenamoji vieta Estijoje. Jeigu mirusysis neturėjo gyvenamosios vietos Estijoje, ieškinį galima paduoti Harju apylinkės teisme.

Ieškinį keliems atsakovams ieškovo pasirinkimu galima paduoti vieno iš bendraatsakovių gyvenamosios vietos ar buveinės teisme.

Jeigu vienam atsakovui galima pareikšti kelis ieškinius, grindžiamus tomis pačiomis aplinkybėmis, visus ieškinius galima paduoti teisme, kuriame būtų galima paduoti ieškinį, susijusį su vienu ar keliais reikalavimais, kylančiais iš tos pačios aplinkybės.

Priešieškinį galima paduoti teisme, kuriame buvo paduotas ieškinys, jei priešieškinis neturi būti nagrinėjamas pagal išimtinę jurisdikciją. Ši taisyklė taip pat taikoma tada, kai pagal bendrąsias nuostatas priešieškinis turėtų būti paduodamas užsienio valstybės teismui.

Trečiasis asmuo, pareiškiantis savarankišką reikalavimą, ieškinį gali paduoti teisme, kuris nagrinėja pagrindinį ieškinį.

Ieškinys dėl bankroto proceso arba bankrutavusio subjekto turto bankrutavusiam subjektui, bankroto patikėtiniai arba bankroto komiteto nariui, įskaitant ieškinį siekiant išskirti turtą iš bankrutavusio subjekto turto, gali būti paduotas bankrotą paskelbusiame teisme. Ieškinį dėl reikalavimo priėmimo taip pat galima paduoti teisme, kuris paskelbė bankrotą.

Bankrutavęs subjektas taip pat gali paduoti ieškinį dėl bankrutavusio subjekto turto, įskaitant ieškinį dėl turto grąžinimo, bankrotą paskelbusiame teisme.

Jeigu ieškinį paduosite ne atsakovo gyvenamosios ar buveinės vietos bendrosios jurisdikcijos teisme, o kitame teisme, turėsite teismui tai pagrįsti.

Jeigu byla vienu metu gali priklausyti kelių Estijos teismų jurisdikcijai, ieškovas turės teisę pasirinkti teismą, kuriam paduoti pareiškimą. Tokiu atveju byla nagrinės teismas, kuris pirmas gavo pareiškimą.

5 | Kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis, atsižvelgiant į ieškinio pobūdį ir ginčijamos sumos dydį?

Estijoje jurisdikcija nenustatoma pagal bylos pobūdį ar ginčijamą sumą.

6 Ar galiu pareikšti ieškinį teismui pats, ar turiu kreiptis į tarpininką – advokatą?

Išskyrus atvejus, kai įstatyme numatyta kitaip, bylos šalys (ieškovas, atsakovas, trečiasis asmuo) byloje gali dalyvauti asmeniškai arba per atstovą, turintį civilinį procesinį veiksnumą. Asmeniškai dalyvaudama byloje jos šalis nepraranda teisės byloje turėti atstovą arba konsultantą.

Civilinis procesinis veiksnumas – asmens gebėjimas savo veiksmais įgyvendinti civilines procesines teises ir vykdyti civilines procesines pareigas teisme.

Neribotą procesinį veiksnumą turi asmenys, sulaukę 18 metų. Asmenys, kurių veiksnumas yra ribotas, neturi civilinio procesinio veiksnumo, išskyrus atvejus, kai jie yra suaugusieji ir jų veiksmu apribojimas nesusijęs su civilinių procesinių teisių įgyvendinimu ir civilinių procesinių pareigų vykdymu. Nepilnamečiai, sulaukę 15 metų, turi teisę dalyvauti byloje su savo teisiniu atstovu.

Atstovas pagal sutartį teisme gali būti advokatas arba bet koks kitas asmuo, kuris įgijo bent valstybės pripažintą teisės magistro laipsnį, atitinkamą kvalifikacinį laipsnį pagal [!\[\]\(d1f70f1feee1d35b8823b4642f89723e_img.jpg\) Estijos švietimo įstatymo](#) (est. *Eesti Vabariigi haridusseadus*) 28 straipsnio 22 punktą arba atitinkamą užsienio valstybės kvalifikacinį laipsnį.

Juridiniam asmeniui teisme atstovauja jo valdybos ar valdybą pakeičiančio organo narys (teisinis atstovas), išskyrus atvejus, kai įstatyme arba juridinio asmens įstatuose nustatyta bendra teisė atstovauti. Valdybos narys dalyvauti nagrinėjant bylą teisme gali pavesti atstovui pagal sutartį. Esant tokiam atstovui neužkertamas kelias byloje dalyvauti teisiniui atstovui, pvz., juridinio asmens valdybos nariui.

Asmens atstovą paskiria teismas, jei to reikalaujama pagal įstatymą.

7 Kur konkrečiai turiu kreiptis dėl ieškinio pareiškimo – į teismo priimamąjį, teismo sekretoriatą ar kitą administracinį padalinį?

Pareiškime turi būti nurodytas teismo, kuriam norima pateikti pareiškimą, pavadinimas. Pareiškimą taip pat galima pateikti elektroniniu būdu per portalą, pasiekiamą adresu <https://www.e-toimik.ee/>, prisijungus prie aplinkos su asmens tapatybės kortele. Pareiškimą taip pat galima pateikti elektroniniu būdu [faksu arba siunčiant tam skirtu e. pašto adresu](#). Asmeniškai pristatant pareiškimą teismui, jį reikėtų paduoti atitinkamų teismo rūmų kanceliarijoje.

8 Kuria kalba galiu pareikšti ieškinį? Ar galiu ieškinį pareikšti žodžiu, ar jį būtina teikti raštu? Ar galiu siųsti ieškinį faksu arba elektroniniu paštu?

Bylos teismuose nagrinėjamos ir kanceliarijos reikalai teismuose tvarkomi estų kalba. Pareiškinys turi būti pateiktas raštu estų kalba. Teismui teikiamas pareiškinys turi būti pasirašytas; jį taip pat galima pateikti skaitmeniniu parašu pasirašyta forma per portalą, pasiekiamą adresu <https://www.e-toimik.ee/>, prisijungus su asmens tapatybės kortele, arba skaitmeniniu parašu pasirašytą pareiškimą galima siųsti e. paštu. Skaitmeniniu parašu nepasirašytą pareiškimą siųsti faksu arba e. paštu galima tik tuo atveju, jei teismui nedelsiant bus pateiktas pasirašytas pareiškinys.

9 Ar yra nustatytos specialios ieškinio pareiškimo formos, o jeigu jų nėra, kaip turiu išdėstyti ieškinį? Koks turi būti ieškinio turinys?

Standartinės pareiškimų formos nėra. Pareiškimuose turi būti pateikta ši informacija:

dalyvaujančių byloje asmenų ir visų atstovų vardai ir pavardės, adresai ir kontaktiniai duomenys;

teismo pavadinimas;

aiškiai suformuluotas ieškovo reikalavimas (ieškinio dalykas);

faktinės aplinkybės, kuriomis grindžiamas ieškinys (ieškinio pagrindas);

įrodymai, patvirtinantys aplinkybes, kurios sudaro ieškinio pagrindą, ir konkrečiai nurodyti faktai, kuriuos ieškovas siekia įrodyti kiekvienu įrodymu;

ar ieškovas sutinka, kad byla būtų nagrinėjama rašytinio proceso tvarka, ar nori, kad ji būtų nagrinėjama teismo posėdyje;

ieškinio suma, išskyrus atvejus, kai ieškiniu siekiama, kad būtų sumokėta konkrečių pinigų suma;

pareiškimo priedų sąrašas;

dalyvaujančio byloje asmens arba jo atstovo parašas arba, jei dokumentas siunčiamas elektroniniu būdu, – skaitmeninis parašas.

Jei ieškovas nori, kad ieškinys būtų nagrinėjamas dokumentinio proceso tvarka, jis turi tai nurodyti ieškinyje.

Jeigu ieškovui byloje atstovauja atstovas, ieškinyje taip pat turi būti pateikti atstovo duomenys. Jeigu ieškovas nori, kad byloje jam padėtų vertėjas žodžiu arba vertėjas raštu, jis turi tai nurodyti pareiškime ir, jei yra galimybė, pateikti vertėjo žodžiu arba raštu duomenis.

Jeigu ieškinį paduosite ne atsakovo gyvenamosios ar buveinės vietos bendrosios jurisdikcijos teisme, o kitame teisme, turėsite teismui tai pagrįsti.

Pareiškimuose santuokos nutraukimo byloje, be pirmiau minėtų duomenų, taip pat turi būti nurodyti sutuoktinių bendrų nepilnamečių vaikų vardai, pavardės ir gimimo datos, asmuo, kuris prižiūri ir auginą vaikus, bei asmuo, su kuriuo vaikai gyvena, taip pat pasiūlymas dėl tėvų teisių ir vaikų auklėjimo po santuokos nutraukimo.

Jeigu ieškovas ar atsakovas yra viešajame registre įregistruotas juridinis asmuo, prie ieškinio pridedamas registro kortelės nuorašas, registro išrašas arba registracijos liudijimas, išskyrus atvejus, kai teismas pats gali patikrinti šiuos duomenis registre. Kitų juridinių asmenų atveju reikia pateikti kitus jų statuso ir veiksnio įrodymus.

10 Ar reikia mokėti teismo mokesčių? Jeigu taip, kada? Ar turiu mokėti advokatui nuo pat ieškinio pareiškimo?

Už prašymo, apeliacinio skundo ar pareiškimo peržiūrą taikoma valstybės rinkliava. Valstybės rinkliavos dydis priklauso nuo civilinio ieškinio sumos ([1](#)). Valstybės rinkliavos įstatymo (est. *riigilõivuseadus*) [1](#) priedas) arba nustatyta konkrečiai suma atsižvelgiant į reikalavimo rūšį. Valstybės rinkliava netaikoma už teisinės pagalbos prašymų nagrinėjimą, pateikiant reikalavimą dėl algos sumokėjimo ar išlaikymo, taip pat kitais Valstybės rinkliavos įstatyme nustatytais atvejais.

Valstybės rinkliava mokama prieš pateikiant prašymą atlikti veiksmą. Kol nebus sumokėta valstybės rinkliava, apie pareiškimą nebus pranešta atsakovui arba nebus vykdomos kitos procedūros, taikomos dėl veiksmo, už kurį renkama valstybės rinkliava. Jeigu sumokėta ne visa valstybės rinkliava, teismas nustatys ieškovui terminą, per kurį reikia sumokėti visą sumą. Jeigu valstybės rinkliava nebus sumokėta iki termino pabaigos dienos, pareiškimas nebus priimtas peržiūrėti. Jeigu už priimtą peržiūrėti reikalavimą sumokėtos valstybės rinkliavos dydis yra mažesnis, nei nustatyta įstatyme, teismas pareikalauja, kad būtų sumokėta įstatyme nustatyto dydžio valstybės rinkliava. Jeigu ieškovas iki teismo nustatytos datos nesumoka valstybės rinkliavos, teismas ieškinio nenagrinės pagal atitinkamą reikalavimo dalį.

Mokant valstybės rinkliavą mokėjimo dokumente turi būti nurodytas veiksmas, už kurį mokama valstybės rinkliava. Jeigu valstybės rinkliava mokama už kitą asmenį, taip pat nurodomas to asmens vardas ir pavardė. Jeigu po pareiškimo pateikimo teismas reikalauja sumokėti papildomą valstybės rinkliavą, mokant valstybės rinkliavą per kredito įstaigą taip pat reikia nurodyti teismo nustatytą nuorodos numerį.

Reikalingas ir pagrįstas atstovo pagal sutartį išlaidas paprastai nurodoma sumokėti bylą pralaimėjusiai šaliai. Kad būtų skirta kompensacija už atstovo pagal sutartį išlaidas, nebūtina įrodyti, kad tokios išlaidos buvo sumokėtos; norint gauti kompensaciją kaip įrodymo pakanka už teisių pasaugų teikimą išrašytos sąskaitos faktūros. Civilinio proceso kodekse nereglamentuotas atlygis, mokamas atstovui pagal sutartį, iki tol, kol teismas nustato ir padalija procesines išlaidas; dėl to teisių pasaugų teikėjas ir asmuo, kuriam bus atstovaujama, turėtų susitarti teisių pasaugų sutartyje.

11 Ar galiu gauti nemokamą teisinę pagalbą?

Teisinė pagalba teikiama byloje dalyvaujančiam fiziniam asmeniui, kuris prašymo dėl valstybės pagalbos pateikimo metu turi gyvenamąją vietą Estijos Respublikoje ar kitoje ES valstybėje narėje arba yra Estijos Respublikos ar kitos ES valstybės narės pilietis. Gyvenamoji vieta nustatoma pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 62 straipsnį. Kitiems byloje dalyvaujantiems asmenims, kurie yra fiziniai asmenys, teisinė pagalba teikiama tik tuo atveju, jei tai numatyta tarptautinėje sutartyje.

Teisinė pagalba jos prašančiam asmeniui teikiama, jeigu:

asmuo, prašantis suteikti teisinę pagalbą, dėl savo finansinės padėties negali sumokėti proceso išlaidų, gali sumokėti tik tokių išlaidų dalį arba gali jas sumokėti tik dalimis, ir

yra pakankamas pagrindas manyti, kad numatomas procesas bus sėkmingas.

Daroma prielaida, kad dalyvavimas byloje yra sėkmingas, jei pareiškime, kuriam pateikti prašoma suteikti tokią teisinę pagalbą, nurodyti teisiniu požiūriu įtikinami pagrindai ir yra tai patvirtinančių aplinkybių. Vertinant asmens dalyvavimo byloje sėkmingumą taip pat atsižvelgiama į bylos svarbą teisinės pagalbos prašančiam asmeniui.

Teisinė pagalba fiziniam asmeniui neteikiama, jeigu:

nenumatoma, kad proceso išlaidos viršys asmens, prašančio suteikti teisinę pagalbą, vidutinės mėnesinės pajamas, padaugintas iš dviejų. Šios pajamos apskaičiuojamos pagal paskutinių keturių mėnesių iki pareiškimo pateikimo vidutinės mėnesinės pajamas, atskaičius visus mokesčius ir privalomojo draudimo įmokas, sumas, skirtas pagal įstatymą numatytai išlaikymo prievolei vykdyti, ir pagrįstas išlaidas būstui ir transportui;

asmuo, prašantis suteikti teisinę pagalbą, proceso išlaidas gali padengti iš turimo turto, kurį galima parduoti be jokių didelių sunkumų ir dėl kurio pagal įstatymą galima pateikti mokėjimo reikalavimą.

Kalbant apie juridinius asmenis, tik ne pelno asociacijos ar fondai, įtraukti į ne pelno asociacijų ar fondų, kuriems taikomos pajamų mokesčio lengvatos, sąrašą arba joms prilyginamos ne pelno asociacijos ar fondai, turintys buveinę Estijoje ar kitoje ES valstybėje narėje, turi teisę kreiptis teisinės pagalbos, kad įgyvendintų savo uždavinius, jei teisinės pagalbos prašymą teikiantys asmenys įrodo, kad jie kreipiasi teisinės pagalbos aplinkos apsaugos, vartotojų

apsaugos ar bet kioje kitoje vyraujančio viešojo intereso srityje siekdami išvengti galimos žalos didelio skaičiaus žmonių teisės aktais saugomoms teisėms, ir jei negalima tikėtis, kad šie asmenys padengs išlaidas iš savo turto, arba jei tokias išlaidas jie gali padengti tik iš dalies arba dalimis. Teisinė pagalba, kurios gali kreiptis kiti Estijos juridiniai asmenys, reglamentuojami privatinės teisės, – atleidimas nuo visos valstybės rinkliavos arba jos dalies mokėjimo teikiant apeliacinį skundą. Kitiems užsienio juridiniams asmenims teisinė pagalba teikiama tik pagal tarptautines sutartis.

12 Nuo kurio momento mano ieškinys laikomas oficialiai pareikštu? Ar institucijos praneš, ar mano ieškinys pareikštas tinkamai?

Ieškinys laikomas paduotu tuo metu, kai jį gauna teismas. Tai taikoma tik tuo atveju, kai atsakovui ieškinys įteikiamas vėliau. Jei teismas atsisako priimti peržiūrėti pareiškimą, teismas neįteiks ieškinio atsakovui. Jei pareiškimas atitinka teisės aktuose nustatytus reikalavimus, teismas priims sprendimą ir priims pareiškimą, kad jį peržiūrėtų. Jei pareiškimas reikalavimų neatitinka, teismas nustatys ieškovui terminą, per kurį pareiškimą reikia ištaisyti. Teismas per pagrįstą laikotarpį priims sprendimą dėl pareiškimo priėmimo peržiūrėti, atsisakymo tai padaryti arba dėl termino pareiškimui ištaisyti nustatymo. Teismas ieškovą informuos apie pareiškimo priėmimą peržiūrėti.

13 Ar gausiu išsamią informaciją apie bylos tvarkaraštį (pvz., kada atvykti į bylos svarstymą)?

Teismas byloje dalyvaujančiam asmeniui apie bylos nagrinėjimo eigą praneš administraciniais sprendimais. Teismas administraciniu sprendimu nustatys atsakovui terminą atsiliepimui pateikti. Šiuo sprendimu atsakovas taip pat bus informuotas, kad pareiškimas dėl peržiūros buvo priimtas.

Paskutinis naujinimas: 10/08/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Kaip kreiptis į teismą? - Airija

1 Ar turiu kreiptis į teismą, ar yra alternatyvų?

Kreipimasis į teismą dažnai yra paskutinė priemonė, kai kiti bandymai išspręsti ginčą yra žlugę. Kreipimosi į teismą alternatyva yra naudojimas alternatyviomis ginčų sprendimo procedūromis (žr. informacijos suvestinę „Alternatyvus ginčų sprendimas“).

2 Ar nustatytas ieškinio senaties terminas?

Priklausomai nuo bylos, senaties terminai teismo ieškiniams pateikti skiriasi. Šį senaties terminų klausimą galima išsiaiškinti su teisės konsultantu arba [☞](#)

[Piliečių informavimo biure](#) teisės kreiptis į teismą klausimais.

3 Ar turėčiau kreiptis į šios valstybės narės teismą?

Žr. informacijos suvestinę „Teismų jurisdikcija“.

4 Jei taip, į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis – pagal savo arba atsakovo gyvenamąją vietą ar pagal kitus bylos teisingumo kriterijus?

Kai kalbama apie žemesniuosius teismus (t. y. apygardų ir apylinkių teismus), atitinkamą teismą, kuriame pateikiamas ieškinys, lemia vietovė, kurioje yra įprastinė atsakovo arba vieno iš atsakovų nuolatinė gyvenamoji vieta arba kurioje jis verčiasi profesija, verslu arba veikla. Dažniausiai tinkamas yra apylinkės arba apygardos, kurioje, teigiama, kad yra sudaryta sutartis, teismas; delikto atvejais tai yra žalos padarymo vietos teismas; šeimos bylose tai yra ieškovo gyvenamosios vietos teismas; su nekilnojamojo turto nuoma arba nuosavybės teisėmis susijusiose bylose tai yra patalpų arba žemės, kurios yra bylos dalykas, buvimo vietos teismas.

Daugiau informacijos apie teismų jurisdikcijas žr. informacijos suvestinėje „Teismų jurisdikcija“.

[☞ Airijos teismų tarnybos](#) svetainėje pateikiama informacija apie teismų struktūrą. Joje visuomenės žiniai taip pat paskelbta brošiūra *Explaining the Courts*.

Daugiau informacijos apie teismų sistemą taip pat pateikiama [☞ Piliečių informavimo taryboje](#).

5 Į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis, atsižvelgiant į ieškinio pobūdį ir ginčijamos sumos dydį?

Tinkamą teismą ieškiniui pateikti lemia ieškinio pobūdis (sutarčių teisė, deliktų teisė) ir vertė.

Daugiau informacijos žr. informacijos suvestinėje „Teismų jurisdikcija“.

6 Ar galiu pareikšti ieškinį teismui pats, ar turiu kreiptis į tarpininką – advokatą?

Tarpininko paslaugomis naudotis privaloma ne visada, tai yra asmens sprendimas ir priklauso nuo bylos sudėtingumo. Jeigu nusprendžiama naudotis tarpininko paslaugomis, būtina naudotis advokato paslaugomis. Advokatus akredituoja ir jų veiklą reguliuoja [☞ Teisės bendrija](#).

7 Kur konkrečiai turiu kreiptis dėl ieškinio pareiškimo – į teismo priimamąjį, teismo sekretoriatą ar kitą administracinį padalinį?

Ieškinys turi būti pateikiamas tinkamame Teismų tarnybos biure, priklausomai nuo prašomos kompensacijos (daugiau informacijos apie tinkamą teismą žr. informacijos suvestinėje „Teismų jurisdikcija“). Teismų tarnybos biurai veikia visoje Airijoje, adresai ir darbo laikas pateikiami [☞ Teismų tarnybos](#) svetainėje.

8 Kuria kalba galiu pareikšti ieškinį? Ar galiu ieškinį pareikšti žodžiu, ar jį būtina teikti raštu? Ar galiu siųsti ieškinį faksu arba elektroniniu paštu?

Airijoje ieškinį galima pateikti anglų arba airių kalba. Ieškinys turi būti surašytas specialia forma, kuri yra specialiai pritaikyta kiekvienai jurisdikcijai, kurioje teikiamas ieškinys. Ieškinys negali būti siunčiamas faksu arba el. paštu, jis turi būti įteikiamas asmeniškai Teismų tarnybos biurui. Ieškinio negalima pateikti žodžiu.

9 Ar yra nustatytos specialios ieškinio pareiškimo formos, o jeigu jų nėra, kaip turiu išdėstyti ieškinį? Koks turi būti ieškinio turinys?

Galioja specialios ieškinių pateikimo formos, daugelį jų galima atsisiųsti iš [☞ Teismų tarnybos](#) svetainės, o likusios išdėstytos [☞ Teismų taisyklėse](#). Šiose formose nurodyta, kokie elementai turi būti įtraukti į bylą. Tam tikrą ribotą informaciją galima gauti iš Teismų tarnybos pareigūnų, tačiau šie pareigūnai gali suteikti tik procesinę informaciją, nes jiems neleidžiama konsultuoti dėl ieškinio esmės arba rekomenduoti, kaip jį tvarkyti.

10 Ar reikia mokėti teismo mokestį? Jeigu taip, kada? Ar turiu mokėti advokatui nuo pat ieškinio pareiškimo?

Teismo rinkliavos, žinomos kaip teismo mokesčiai, yra mokėtinos už daugumos rūšių ieškinius. Mokesčiai turi būti mokami tada, kai ieškinys pateikiamas atitinkamame Teismų tarnybos biure. Informacija apie įvairius mokesčius pateikiama [☞ Teismų tarnybos](#) svetainėje. Jeigu naudojamas advokato paslaugomis, jam mokamas užmokestis yra nesusijęs dalykas, Teismų tarnybos kompetencijai jis nepriklauso. Jeigu kreipiamasi į advokatą, jis nurodo, koks užmokestis mokamas ir kada jis yra mokėtinas.

11 Ar galiu gauti nemokamą teisinę pagalbą?

Žr. informacijos suvestinę „Teisinė pagalba“.

12 Nuo kurio momento mano ieškinys laikomas oficialiai pareikštu? Ar institucijos praneš, ar mano ieškinys pareikštas tinkamai?

Ieškinys oficialiai laikomas pateiktu tada, kai Teismų tarnybos biuras paskelbia reikalavimą. Priklausomai nuo jurisdikcijos, kurioje teikiamas ieškinys, reikalavimas neskelbiamas tol, kol ieškinys nėra įteiktas kitai šaliai. Ieškinių dėl nedidelių sumų teisme ieškinį kitai šaliai nusiunčia teismo kancleris. Kituose teismuose įteikti ieškinį tenka pačiam ieškovui arba tai daroma per tarpininką. Tai galima išsiaiškinti Teismų tarnybos biure, kuriame nusprendžiama teikti ieškinį. Teismų tarnybos pareigūnai informuoja, jeigu nėra įvykdyti visi procesiniai reikalavimai ieškiniui pateikti, tačiau dėl to, ar byla yra tinkamai pristatyta, sprendžia teisėjas.

13 Ar gausiu išsamią informaciją apie bylos tvarkaraštį (pvz., kada atvykti į bylos svarstymą)?

Kiekvieno teismo [☞ taisyklėse](#) nurodomi terminai, šią informaciją galima patikrinti Teismų tarnybos biure, kuriame pateikiamas ieškinys.

Paskutinis naujinimas: 12/04/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Kaip kreiptis į teismą? - Graikija

1 Ar turiu kreiptis į teismą, ar yra alternatyvų?

Iš tikrųjų, gali būti tikslinga naudotis alternatyviais ginčų sprendimo būdais. Žr. atitinkamą temą.

2 Ar nustatytas ieškinio senaties terminas?

Priklausomai nuo bylos, esama įvairių senaties terminų ieškiniui pateikti. Informaciją apie ieškinio pateikimo apribojimus gali pateikti teisės konsultantas arba piliečių informavimo tarnyba.

3 Ar turėčiau kreiptis į šios valstybės narės teismą?

Žr. temą „Kompetentingi teismai“.

4 Jei taip, į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis – pagal savo arba atsakovo gyvenamąją vietą ar pagal kitus bylos teisingumo kriterijus?

Žr. temą „Kompetentingi teismai. Graikija“

5 Į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis, atsižvelgiant į ieškinio pobūdį ir ginčijamos sumos dydį?

Žr. temą „Kompetentingi teismai. Graikija“

Procedūra, kuria vadovaujamasi teikiant ieškinį.

6 Ar galiu pareikšti ieškinį teismui pats, ar turiu kreiptis į tarpininką – advokatą?

Ieškinį turi pateikti advokatas, išskyrus šiuos atvejus: 1) kai ieškinys pateikiamas civiliniam apylinkės teismui (gr. *Irinodikio*), 2) kai taikomos laikinosios teisių gynimo priemonės, 3) kai siekiama užkirsti kelią akivaizdžiam pavojui (Civilinio proceso kodekso 94 straipsnio 2 dalis) ir 4) kai darbo ginčas nagrinėjamas vienanariame pirmosios instancijos teisme (gr. *Monomelos Protodikio*) arba civiliniame apylinkės teisme (Civilinio proceso kodekso 665 straipsnio 1 dalis). Taigi, paprastai turėtų dalyvauti teisinis atstovas. Esama tam tikrų procedūrų, pvz., laikinosios teisių gynimo priemonės, smulkūs ginčai, darbo ginčai ir kt., kuriose atitinkamas asmuo gali dalyvauti pats.

7 Kur konkrečiai turiu kreiptis dėl ieškinio pareiškimo – į teismo priimamąjį, teismo sekretoriatą ar kitą administracinį padalinį?

Siekiant pradėti bylą teisme, ieškinys turi būti pateiktas kompetentingo teismo kanceliarijai. Siekdamas parengti ieškinį, atitinkamas asmuo turėtų kreiptis į advokatą, kuris jį pateiks kompetentingo teismo kanceliarijai.

8 Kuria kalba galiu pareikšti ieškinį? Ar galiu ieškinį pareikšti žodžiu, ar jį būtina teikti raštu? Ar galiu siųsti ieškinį faksu arba elektroniniu paštu?

a) ieškinys turi būti pateiktas tik graikų kalba;

b) paprastai jis turi būti pateiktas raštu. Ieškinys teismo būstinėje gali būti pateiktas žodžiu civiliniam apylinkės teismui, jeigu nėra paskirtų advokatų arba nelicencijuotų vietos teisių konsultantų (gr. *dikolavori*). Tuo atveju parengiamas pranešimas (Civilinio proceso kodekso 111, 115 straipsniai ir 215 straipsnio 2 dalis);

c) ieškinys taip pat gali būti teikiamas elektroniniu būdu, jeigu jis yra pasirašytas aukštesnio lygmens elektroniniu parašu (Civilinio proceso kodekso 117 straipsnio 2 dalis ir 119 straipsnio 4 dalis; Prezidento dekretas Nr. 25/2012).

9 Ar yra nustatytos specialios ieškinio pareiškimo formos, o jeigu jų nėra, kaip turiu išdėstyti ieškinį? Koks turi būti ieškinio turinys?

Specialių formų ieškiniui pateikti nėra. Prireikus ieškinys įtraukiamas į bylos dokumentus (tai neprivaloma civiliniuose apylinkės teismuose ir taikant apsaugos priemones), tai daroma ir tada, kai bylos šalis pateikia rašytinius įrodymus.

10 Ar reikia mokėti teismo mokesčių? Jeigu taip, kada? Ar turiu mokėti advokatui nuo pat ieškinio pareiškimo?

Teismo rinkliavos mokamos taip: bylos šalis turėtų padengti atitinkamas išlaidas ir rinkliavas. taigi, ieškovas turėtų sumokėti žyminį mokestį, teismo žyminį mokestį ir mokesčius įvairiems fondams (pvz., Advokatų fondui [TN], Atėnų advokatų gerovės fondui [TPDA] ir kt.), kurie mokami teikiant ieškinį. Advokato paslaugų apmokėjimo laikas ir būdas suderinamas su bylos šalimi.

11 Ar galiu gauti nemokamą teisinę pagalbą?

Taip, galima, vadovaujantis Civilinio proceso kodekso 194–204 straipsnių sąlygomis (jeigu atitinkamas asmuo negali sumokėti teismo išlaidų nepakenkdamas savo ir savo šeimos narių pragyvenimui). Reikalingi šie dokumentai: 1) mero arba bendrijos, kurioje gyvena ieškovas, pirmininko pažymėjimas apie jo finansinę, finansinę ir šeiminių padėtį ir 2) ieškovo gyvenamosios vietos mokesčių tarnybos vadovo pažymėjimas, ar ieškovas per pastaruosius trejus metus pateikė mokesčių deklaraciją, joje nurodydamas pajamų mokesčių ar bet kurį kitą tiesioginį mokestį, ir mokesčių deklaracijos tikslumo patvirtinimas.

Tolesni su ieškiniu susiję veiksmai.

12 Nuo kurio momento mano ieškinys laikomas oficialiai pareikštu? Ar institucijos praneš, ar mano ieškinys pareikštas tinkamai?

Ieškinys laikomas pateiktas, kai jis pateikiamas teismo, kuriam yra adresuotas, kanceliarijai ir kai atsakovui įteikiama jo kopija (Civilinio proceso kodekso 215 straipsnis). Pranešimo parengimas ir pateikimas laikomas patvirtinimu, kad ieškinys yra pateiktas. Pateikus ieškinį kompetentingam teismui, parengiamas pateikimo aktas ir nustatoma posėdžio data, kad ieškovą būtų galima informuoti apie ieškinio pateikimą.

13 Ar gausiu išsamią informaciją apie bylos tvarkaraštį (pvz., kada atvykti į bylos svarstymą)?

Kompetentingo teismo kanceliarija nustato ieškinio nagrinėjimo posėdžio datą ir bylos šalis šaukiama į kiekvieną vėlesnį teismo posėdį arba kiekvienam procesiniam veiksmui, atliekamam bylos nagrinėjimo metu. Bet kuri bylos šalis turi teisę paspartinti bylos nagrinėjimą. Konsultaciją taip pat suteikia įgaliotas advokatas.

Galiausiai, kalbant apie visus klausimus, advokato dalyvavimas privalomas antrosios instancijos teisme, t. y. apeliaciniame teisme, net jeigu teisinio atstovo dalyvavimas nebuvo privalomas minėtuose pirmosios instancijos teismuose šiose konkrečiose bylose (pirmas klausimas). Žinoma, tai pasakytina ir apie bylas, nagrinėjamas Graikijos Aukščiausiąjame Civiliniame ir Baudžiamajame Teisme (gr. *Arios Pagos*).

Paskutinis naujinimas: 24/04/2018

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Kaip kreiptis į teismą? - Ispanija

1 Ar turiu kreiptis į teismą, ar yra alternatyvų?

Ginčus galima spręsti nesikreipiant į teismą, pasinaudojant tarpininkavimo galimybe (žr. [Tarpininkavimas Ispanijoje](#)).

Šalys taip pat gali paprašyti tarpininkavimo pradėjus teismo procesą.

2 Ar nustatytas ieškinio senaties terminas?

Senaties terminai ieškiniui pateikti skiriasi priklausomai nuo bylos. Senaties ar kitų terminų klausimas yra teisiškai sudėtingas, geriausia pasikonsultuoti su advokatu arba teisės centru, teikiančiu informaciją apie teisę kreiptis į teismą.

Paprastai taikoma tokia taisyklė (tai tik pavyzdys):

senaties terminas ieškiniams dėl sutartinių skolų pareikšti yra 5 metai;

senaties terminas ieškiniams dėl nesutartinių nuostolių pareikšti yra 1 metai.

3 Ar turėčiau kreiptis į šios valstybės narės teismą?

Jeigu nusprendžiama spręsti ginčą teisme, reikia kreiptis į teismą šioje valstybėje narėje.

4 Jei taip, į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis – pagal savo arba atsakovo gyvenamąją vietą ar pagal kitus bylos teisingumo kriterijus?

Žr. taisyklės dėl jurisdikcijos, pateiktas interneto svetainėje [Teismų jurisdikcija](#).

Pagal gyvenamąją vietą:

 [Teisminių įstaigų \(Directorio Juzgados\) portalas](#)

5 Į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis, atsižvelgiant į ieškinio pobūdį ir ginčijamos sumos dydį?

Žr. taisyklės dėl jurisdikcijos, pateiktas interneto svetainėje [Teismų jurisdikcija](#).

6 Ar galiu pareikšti ieškinį teismui pats, ar turiu kreiptis į tarpininką – advokatą?

Paprastai, norint kreiptis į teismą Ispanijoje, reikia naudotis šių asmenų paslaugomis:

procesinio teismo atstovo (*procurador*) ir

advokato, kuris atstovauja teisme.

Minėtų specialistų paslaugomis nebūtina naudotis šiais atvejais:

jeigu ieškinio suma neviršija 2 000 EUR;

jeigu ieškinyje teikiamas pagal specialią pagreitintą procedūrą, vadinamą mokėjimo įsakymo procedūra (*monitorio*), ir pateikiami dokumentiniai skolos įrodymai – šiais atvejais ieškinio suma neribojama;

jeigu prašoma skubiai nustatyti apsaugos priemonės ar santuokos nutraukimo procesuose. Šiomis priemonėmis siekiama patenkinti skubiausius asmeninius ir finansinius sutuoktinių ir jų vaikų poreikius, kai vienas iš sutuoktinių ketina pradėti santuokos pripažinimo negaliojančia, gyvenimo skyrium ar santuokos nutraukimo procesą (tačiau šių specialistų dalyvavimas bus būtinas vėliau teikiant visus rašytinius dokumentus ir imantis visų veiksmų).

7 Kur konkrečiai turiu kreiptis dėl ieškinio pareiškimo – į teismo priimamąjį, teismo sekretoriatą ar kitą administracinį padalinį?

Ieškinį ir dokumentus galima pateikti internetu:

 [Teismų tarnybos bendrosios prieigos portalas \(Administración de Justicia\)](#)

Ieškinius ir dokumentus taip pat galima pateikti centriniam apylinkės teismo registrai (*Juzgado Decano*) arba atitinkamos vietos teismo registrai. Tokiu atveju ieškinius tvarko:

teismo kanceliarijos darbuotojas, atsakingas už centrinių teismo registrų ir bendrąsias paslaugas, arba

teismo kanceliarijos darbuotojo prižiūrimas registro pareigūnas.

Teismo kanceliarijos darbuotojai ir jų paskirti pareigūnai yra vieninteliai asmenys, galintys patvirtinti ieškinių, dokumentų, kuriais pradedamas procesas, ir visų kitų dokumentų, kuriems nustatyti privalomi terminai, pateikimo datą ir laiką.

Civilinių ar komercinių ieškinių negalima pateikti jokiai kitai viešojo sektoriaus institucijai, taip pat ir muitų teismui.

8 Kuria kalba galiu pareikšti ieškinį? Ar galiu ieškinį pareikšti žodžiu, ar jį būtina teikti raštu? Ar galiu siųsti ieškinį faksu arba elektroniniu paštu?

Iš esmės teismo procese privaloma vartoti ispanų kalbą. Tose autonominėse srityse, kurios turi savo kalbą (Katalonijoje, Valensijoje, Balearų salose,

Galisijoje ir Baskijoje), taip pat galima vartoti tą kalbą.

Bet kuris kitas procese dalyvaujantis asmuo ir rašytiniuose dokumentuose, ir žodiniame procese gali vartoti ispanų kalbą arba autonominės srities, kurioje vyksta procesas, kalbą. Jeigu kuris nors asmuo nesupranta autonominės srities kalbos, teismas skiria vertėją žodžiu, kuris atlieka vertimą į ispanų kalbą. Vertėjas skiriamas įstatymų nustatytais atvejais arba asmens, tvirtinančio, kad procesas vykdomas nederamai, prašymu. Jeigu asmuo, kuris nėra bylos šalis, duoda parodymus kita kalba, nes nemoka ispanų kalbos arba autonominės srities kalbos, vertėją žodžiu privalo skirti šalis, kurios iniciatyva duodami tie parodymai.

Procesas visada turi būti pradedamas raštu, o dokumentas, kuriuo jis pradedamas, vadinamas „ieškiniu“ (*demanda*). Procesas yra nesudėtingas, jei ieškinio suma neviršija 2 000 EUR. Jame turi būti pateikta ši informacija:

ieškovo asmens duomenys ir adresas, kitos šalies asmens duomenys ir adresas, jeigu žinomi; ir

tiksliai suformuluotas ieškovo reikalavimas kitai šaliai.

Asmenys, nesinaudojantys procesinio teismo atstovo paslaugomis, gali pasirinkti, ar ryšį su teismu palaikyti elektroninėmis priemonėmis. Savo pasirinktą metodą jie gali bet kuriuo metu pakeisti.

 [Teismų tarnybos bendrosios prieigos portalas](#)

Visi praktikuojantys teisininkai privalo naudotis teismų tarnybų elektroninėmis ar nuotolinio bylų pateikimo sistemomis – jomis teikti ir pradinį pareiškimą, ir vėlesnius ieškinio dokumentus, taip pat kitus dokumentus, taip užtikrindami, kad pateikti dokumentai būtų autentiški ir būtų pateiktas patikimas įregistruotas patvirtinimas, kad visi dokumentai buvo išsiųsti ir gauti, taip pat nurodyta data, kurią jie buvo išsiųsti ir gauti.

Palaikyti ryšį su teismais elektroniniu būdu taip pat privalo šios organizacijos ir asmenys:

juridiniai asmenys;

juridinio asmens statuso neturintys subjektai;

asmenys, kurie vykdydami profesinę veiklą, dėl kurios jiems taikomas privalomos registracijos profesinėje organizacijoje reikalavimas, Teismų administracijoje turi atlikti tam tikrus formalumus ir veiksmus;

notarai ir registrų darbuotojai;

suinteresuotosios šalies atstovai, kurie ryšius su Teismų administracija turi palaikyti elektroninėmis priemonėmis, taip pat

viešojo administravimo pareigūnai, kurie susijusius formalumus ir veiksmus atlieka eidami savo pareigas.

9 Ar yra nustatytos specialios ieškinio pareiškimo formos, o jeigu jų nėra, kaip turiu išdėstyti ieškinį? Koks turi būti ieškinio turinys?

Ieškiniams, kurių sumos neviršija 2 000 EUR, taip pat finansiniams ieškiniams, teikiamiems pagal specialią procedūrą, vadinamą mokėjimo įsakymo procedūra, pateikti skirtos standartinės formos ir spausdinti dokumentai. Suma, kurios galima reikalauti pagal mokėjimo įsakymo procedūrą, neribojama, tačiau reikia pateikti dokumentinius skolos įrodymus.

Šios formos (kartu su naudotojo vadovais) pateiktos internete toliau nurodytais adresais:

 [žodinis bylų nagrinėjimas \(Juicio Verbal\) \(ieškiniams dėl nedidelių sumų\);](#)

 [mokėjimo procedūra \(Juicio Monitorio\) \(specialiai procedūrai\).](#)

Jos visuomenei taip pat prieinamos kiekvienos teisminės apylinkės centriniame teismo registre ir bendruosiuose procedūriniuose padaliniuose. Jeigu ieškinio suma neviršija 2 000 EUR, tai yra labai paprastas dokumentas. Jame turi būti nurodyti tik ieškovo asmens duomenys, kitos šalies asmens duomenys, jeigu jie žinomi, ir turi būti tiksliai aprašyta, ko ieškovas reikalauja. Jeigu ieškinio suma viršija 2 000 EUR, dokumentas yra sudėtingesnis ir jį turi parengti teisininkas, nes jame taip pat turi būti aprašyti bylos faktai, nurodytas ieškinio teisinis pagrindas ir išdėstytas sąrašas, kuriame būtų aiškiai nurodyti dokumentai ir kiti pateikti įrodymai. Abiem atvejais prie pradinio ieškinio turi būti pridėti visi dokumentiniai įrodymai ieškiniui pagrįsti ir liudytojų ekspertų ataskaitos ar kiti su byla susiję įrodymai. Paprastai šių dokumentų vėliau pateikti negalima, išskyrus labai ypatingus atvejus.

10 Ar reikia mokėti teismo mokesčių? Jeigu taip, kada? Ar turiu mokėti advokatai nuo pat ieškinio pareiškimo?

Fiziniai asmenys mokesčio mokėti neprivalo.

Juridiniai asmenys (įmonės, fondai, asociacijos), teikdami ieškinį civiliniame, komercinių bylų ar ginčo tvarka nagrinėjamų administracinių bylų teisme ir apeliacine tvarka apskųsdami socialinio teismo priimtą sprendimą, turi sumokėti mokesčių. Baudžiamuosiuose teismuose mokesčiai nemokami. Daugiau informacijos pateikta internete adresu:

 [Teismo mokesčiai \(Tasas judiciales\)](#)

Katalonijos autonominėje srityje juridiniai asmenys mokesčių turi sumokėti (fiziniai asmenys jo nemoka):

Katalonijos autonominė sritis. Mokesčiai (*Comunidad Autónoma de Cataluña*). [Mokestis](#)

Standartinių advokato užmokesčio tarifų nėra. Ir užmokesčio dydis, ir mokėjimo būdas nustatomi tarpusavio susitarimu su klientu.

Yra nustatytas standartinis procesinių teismo atstovų imamų mokesčių tarifas.

 [Teismo procedūrinių atstovų užmokestis \(Arancel Procuradores\) \(standartinis tarifas\)](#)

Praktikuojantys teisininkai paprastai prašo išankstinio mokėjimo, kuriuo padengiamos pradinės išlaidos, o vėliau jo dydžiu sumažinamas bendras užmokestis. Procesas skirstomas į etapus, praktikuojantys teisininkai gali prašyti klientų sumokėti atitinkamą bendro užmokesčio dalį kiekvieno etapo pradžioje.

Praktikuojantys teisininkai paprastai neprašo sumokėti visos sumos, kol byla nėra baigta.

11 Ar galiu gauti nemokamą teisinę pagalbą?

Asmenys, kurie gali įrodyti, kad neturi lėšų kreiptis į teismą, turi teisę gauti teisinę pagalbą.

 [Teisinė pagalba \(Justicia Gratuita\)](#) (Teisingumo ministerija)

Asmenų lėšos įvertinamos pagal indeksą, žinomą kaip IPREM (*indicador público de renta de efectos múltiples*, viešasis bazinio lygio pajamų indeksas).

Asmuo laikomas neturinčiu lėšų kreiptis į teismą, jeigu jo metinės namų ūkio pajamos iš visų šaltinių yra ne didesnės kaip:

iš dviejų padaugintas IPREM, taikomas ieškinio pateikimo metu, jeigu asmuo gyvena ne šeimoje;

iš dviejų su puse padaugintas IPREM, taikomas ieškinio pateikimo metu, jeigu asmuo gyvena šeimoje, kurią sudaro mažiau negu keturi asmenys;

iš trijų padaugintas IPREM, jeigu asmuo gyvena šeimoje, kurią sudaro ne mažiau kaip keturi asmenys.

2023 m. metinis IPREM yra 7 200,00 EUR (dvylika dalių).

 [IPREM 2023](#)

Tam tikroms ne pelno organizacijoms taip pat gali būti skiriama teisinė pagalba.

12 Nuo kurio momento mano ieškinys laikomas oficialiai pareikštu? Ar institucijos praneš, ar mano ieškinys pareikštas tinkamai?

Ieškinys oficialiai laikomas pateiktu nuo jo pristatymo dienos, kai jis įteikiamas teismo kanceliarijai ir priimamas nurodymas, kuriuo pagal ieškinį pradedamas procesas, po to, kai patvirtinama, kad byla priklauso teismo jurisdikcijai.

Jeigu asmuo turi procesinį teismo atstovą, jis asmenį informuoja apie teismo nurodymą pagal ieškinį pradėti procesą ir apie visus vėlesnius sprendimus.

Jeigu procesinio teismo atstovo paslaugomis naudotis nebūtina, informacija teikiama tiesiogiai registruotu paštu ieškinyje nurodytu adresu.

Jeigu ieškinyje yra klaida, dėl kurios pagal jį negalima skirti teismo proceso, teismas suteikia laiko ją ištaisyti. Jeigu klaidos ištaisyti negalima, teismo kanceliarijos darbuotojas informuoja teisėją, kuris sprendžia, ar leisti ieškinį nagrinėti toliau.

13 Ar gausiu išsamią informaciją apie bylos tvarkaraštį (pvz., kada atvykti į bylos svarstymą)?

Šalys tiesiogiai arba per savo procesinį teismo atstovą, jeigu jį turi, nedelsiant informuojamos apie visus proceso etapus ar įvykius.

Paprastai teismo proceso tvarkaraštis nenustatomas, tačiau yra terminų, kurių turi būti laikomasi.

Paskutinis naujinimas: 15/04/2024

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Kaip kreiptis į teismą? - Prancūzija

1 Ar turiu kreiptis į teismą, ar yra alternatyvų?

Gali būti pageidautina naudotis alternatyviais ginčų sprendimo metodais. Daugiau informacijos šia [tema](#) žr.:

2 Ar nustatytas ieškinio senaties terminas?

Senaties terminai ieškiniams pateikti skiriasi, priklausomai nuo bylos. Šį ieškinio pateikimo senaties terminų klausimą gali išaiškinti teisės konsultantas arba piliečių konsultavimo biuras.

3 Ar turėčiau kreiptis į šios valstybės narės teismą?

Žr. „Kurios šalies teismas kompetentingas? - Prancūzija“.

4 Jei taip, į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis – pagal savo arba atsakovo gyvenamąją vietą ar pagal kitus bylos teisingumo kriterijus?

Žr. „Kurios šalies teismas kompetentingas? - Prancūzija“.

5 Į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis, atsižvelgiant į ieškinio pobūdį ir ginčijamos sumos dydį?

Žr. „Kurios šalies teismas kompetentingas? - Prancūzija“.

6 Ar galiu pareikšti ieškinį teismui pats, ar turiu kreiptis į tarpininką – advokatą?

Tam tikrais atvejais nuo bylos nagrinėjimo pradžios jums turi padėti advokatas.

Paprastai jungtiniame teisme (pranc. *tribunal judiciaire*) jums turi atstovauti advokatas. Vis dėlto taikomos tam tikros išimties, pavyzdžiui, bylose, susijusiose su komercine nuoma arba nagrinėjant klausimus, kurie priskiriami bylas dėl apsaugos nagrinėjančio teismo jurisdikcijai (pranc. *juge des contentieux de la protection*).

Šeimos bylų teisme (pranc. *juge aux affaires familiales*) advokato atstovavimas nėra privalomas bylose, susijusiose su tėvų valdžios perdavimu, procesu po santuokos nutraukimo, tėvų valdžia, įnašų santuokos išlaidoms padengti ir išlaikymo prievolių nustatymu.

Advokato atstovavimas neprivalomas komercinių bylų teisme (pranc. *tribunal de commerce*), kreipiantis į vykdančią teisėją (pranc. *juge de l'exécution*), nepilnamečių bylų teisme (pranc. *juge des enfants*), socialinių bylų teisme (pranc. *tribunal des affaires sociales*), darbo santykių teisme (pranc. *conseil des prud'hommes*) ar paritetiniame žemės ūkio naudmenų nuomos sandorių teisme (pranc. *tribunal paritaire des baux ruraux*).

Pagal Prancūzijos teisę galima du kreipimosi į teismą būdai.

Kai teismo procesas pradamas siunčiant šaukimą į teismą, jį turi įteikti antstolis. Vis dėlto, kai teismo procesas gali būti pradėtas pateikiant vienašališką pareiškimą arba bendrų šalių pareiškimu, antstolio paslaugos nebūtinės.

Reikia pažymėti, kad byloje, susijusioje su prašymais taikyti laikinas apsaugos priemones (pranc. *Référé*), teismo procesas turi būti pradėtas teikiant šaukimą į teismą.

Santuokos nutraukimo byloje teismo procesas pradamas teikiant šaukimą į teismą arba bendrų šalių pareiškimu.

Paprastu pareiškimu į nepilnamečių bylų teismą turi kreiptis vienas iš tėvų, globėjas arba pats nepilnametis.

Jeigu kreipiamasi į vykdančią teisėją, šaukimas į teismą yra privalomas, išskyrus vykdymo bylas, susijusias su sprendimais dėl priverstinio išsiuntimo.

Komercinių bylų teisme mokėjimo įsakymo procedūra, kuri gali būti pradėta pateikiant paprastą pareiškimą, taikoma skoloms pagal banko vekselį (pranc. *traite*), įsakomąjį vekselį (pranc. *lettre de change*), paprastąjį vekselį (pranc. *billet à ordre*) arba perleidimo aktą (pranc. *bordereau de cession*). Kitais atvejais teismo procesas pradamas šaukimu į teismą.

Darbo santykių teismui gali būti pateiktas pareiškimas, kuris gali (tačiau neprivalo) būti siunčiamas registruotu laišku.

Į paritetinį žemės ūkio naudmenų nuomos sandorių teismą šalys gali kreiptis pateikdamos pareiškimą arba per antstolį. Į teismą šalys taip pat gali kreiptis bendrų šalių pareiškimu, bendru ieškiniu, kuriame jie pateikia reikalavimus teismui. Šis pareiškimas (ieškinys) teikiamas teismo kanceliarijos sekretoriui.

7 Kur konkrečiai turi kreiptis dėl ieškinio pareiškimo – į teismo priimamąjį, teismo sekretoriatą ar kitą administracinį padalinį?

Visi informacijos prašymai turėtų būti teikiami kiekvieno teismo priimamajame. Be to, nemokamos teisinės konsultacijos teikiamos daugumoje teismų, bendruomenių teisingumo centruose (pranc. *maisons de justice et du droit*) ir miestų merijose (pranc. *mairies*).

Norint pateikti ieškinį reikia kreiptis į teismo kanceliariją.

8 Kuria kalba galiu pareikšti ieškinį? Ar galiu ieškinį pareikšti žodžiu, ar jį būtina teikti raštu? Ar galiu siųsti ieškinį faksu arba elektroniniu paštu?

Prancūzų kalba yra vienintelė priimtina kalba. Teismo posėdyje šaliai gali padėti vertėjas žodžiu, tačiau teisėjai neprivalo naudotis jo paslaugomis, jeigu jie moka kalbą, kurią vartoja proceso šalis.

Ieškiniai teikiami raštu.

Pagal dabartinį reglamentavimą ieškinio civiliniam teismui pateikti faksu ar el. paštu negalima.

Nuo 2021 m. pradžios į teismą galima kreiptis internetu bylos šalims skirtame portale (pranc. *Portail du justiciable*). Šiuo portalu gali būti teikiami civiliniai ieškiniai iš teismo gavus pranešimą nukentėjusiajam, pareiškimai globos bylų teismui dėl pilnamečiams skirtų apsaugos priemonių taikymo tvarkos, prašymai šeimos bylų teismui byloje, kuriose neprivalomas advokato atstovavimas.

9 Ar yra nustatytos specialios ieškinio pareiškimo formos, o jeigu jų nėra, kaip turiu išdėstyti ieškinį? Koks turi būti ieškinio turinys?

Prancūzijos Administracinių formų registravimo ir tikrinimo centras (CERFA) rengia pareiškimo teismui formas. Ieškinyje turi būti išdėstyta informacija apie ieškovo ir priešingą šalį ir pateikti visi dokumentai, susiję su bylos dalyku, – priklausomai nuo bylos, jie turi būti pateikti teismo kanceliarijai ieškinio pateikimo metu arba teisėjui teismo posėdžio metu.

10 Ar reikia mokėti teismo mokesť? Jeigu taip, kada? Ar turiu mokėti advokatai nuo pat ieškinio pareiškimo?

Į pirmos instancijos teismą galima kreiptis nemokamai. Paprastai teikiant ieškinį rinkliavos valstybei nemokamos, išskyrus susijusias su komercinių bylų teismais, – juose taikomos nustatyto dydžio teismo rinkliavos.

Išlaidos – tai vykdančią procesą susidaranti išlaidos. Tai – be kita ko, kompensacijos liudytojams, užmokestis ekspertams ir antstolių bei advokatų išlaidos, išskyrus jų užmokesť. Kai kurios išlaidos turi būti sumokamos proceso pradžioje arba jo eigoje. Proceso pabaigoje teisėjas paprastai nurodo, kad išlaidas turi sumokėti pralaimėjusi šalis, nebent ta šalis gauna teisinę pagalbą.

Užmokestis advokatai mokamas pagal su klientu sudarytą susitarimą dėl užmokesčio. Advokatai gali prašyti avanso, kuris mokamas iš anksto arba jiems dirbant, kaip mokėjimas kliento sąskaita.

11 Ar galiu gauti nemokamą teisinę pagalbą?

Jeigu teisinės pagalbos prašančio asmens lėšos neviršija tinkamumo ribos, kuri kiekvienais metais įvertinama iš naujo, jis gali gauti teisinę pagalbą (2020 m. 1 043 EUR, jeigu teikiama visa teisinė pagalba, ir 1 564 EUR, jeigu teikiama dalinė teisinė pagalba). Ribos gali būti iš dalies keičiamos įvertinant ieškovo šeiminių padėčių (žr. „Teisinė pagalba. Prancūzija“).

12 Nuo kurio momento mano ieškinys laikomas oficialiai pareikštu? Ar institucijos praneš, ar mano ieškinys pareikštas tinkamai?

Ieškinys pateikiamas:

teismo šaukimo kopiją pristatant teismo kanceliarijai;

pateikiant ar užregistruojant pareiškimą teismo kanceliarijoje.

Ieškinio galiojimo patvirtinimo ieškovai negauna.

13 Ar gausiu išsamią informaciją apie bylos tvarkaraštį (pvz., kada atvykti į bylos svarstymą)?

Teismo kanceliarija gali suteikti informaciją apie proceso eigą ir nurodyti nustatytą teismo posėdžio datą.

Susijusios nuorodos

 [Teisingumo ministerijos svetainė](#)

Paskutinis naujinimas: 08/03/2022

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Kaip kreiptis į teismą? - Kroatija

1 Ar turiu kreiptis į teismą, ar yra alternatyvų?

Šalys gali spręsti ginčą teisme, tačiau yra ir neteisminių ginčų sprendimo būdų. Kroatijoje tokie būdai – tai arbitražas, tarpininkavimas ir ieškiniai teismui platesne prasme, kuriais siekiama sudaryti teisinį susitarimą.

Tarpininkavimas civiliniuose, komerciniuose, darbo ir kituose ginčiuose dėl šalių teisių, kurias jos gali laisvai įgyvendinti, reglamentuojamas Tarpininkavimo įstatyme (kroat. *Zakon o mirenju*) (*Narodne Novine* (NN; Kroatijos Respublikos oficialusis leidinys), Nr. 18/11). Tarpininkavimas reiškia bet kurią procedūrą, nepriklausomai nuo vartojamo pavadinimo (kroat. *mirenje, medijacija, posredovanje, koncilijacija*), kurią atlikdamos šalys siekia ginčą išspręsti tarpusavio susitarimu, t. y. stengiasi pasiekti abiem pusėms priimtina susitarimą, kuris atitiktų jų poreikius ir interesus, padedant neutraliai trečiajai šaliai – vienam arba

daugiau tarpininkų (kroat. *posrednik, medijator, koncilijator*), padedančių šalims pasiekti susitarimą ir neturinčių įgaliojimų priimti privalomo sprendimo. Tarpininkavimas vykdomas šalių sutartu būdu; procedūrai būdingas neprivalomas pobūdis ir šalių autonomija. Jis yra savanoriškas ir pagrįstas bendru sutarimu, neoficialus ir konfidencialus, o proceso šalys turi vienodas teises.

Kita vertus, arbitražas (kroat. *arbitraža* arba *izbrano sudenje*) yra bylos nagrinėjimas arbitražo teisme, neatsižvelgiant į tai, ar šią paslaugą organizuoja arba atlieka juridinis asmuo ar juridinio asmens organas, organizuojantis ir atliekantis arbitražo teismo darbą. Arbitražas yra savanoriškas, greitas, veiksmingas ir neviešas būdas spręsti ginčus – šalys gali nustatyti, kas bus teisėjas, jeigu kils ginčas, taip pat gali nustatyti arbitražo vietą, taikytiną materialinę ir procesinę teisę bei arbitražo kalbą (-as); arbitražo teismo sprendimas dėl bylos faktų turi galutinio teismo sprendimo galią.

Civilinio proceso įstatyme (kroat. *Zakon o parničnom postupku* (NN Nr. 53/91, 91/92, 112/99, 129/00, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 25/13, 89/14 ir 70/19) nustatyta, kad teismas, atsižvelgdamas į visas aplinkybes, visų pirma į šalių ir su jomis susijusių trečiųjų šalių interesus, jų santykių trukmę ir tarpusavio pasitikėjimo lygį, gali per posėdį ar kitu būdu priimti sprendimą, kuriuo šalims nurodoma per aštuonias dienas pradėti tarpininkavimo procedūrą arba pasiūloma siekti išspręsti ginčą taikant tarpininkavimo procedūrą. Be to, per parengiamąjį posėdį teismas informuoja šalis, kad ginčas gali būti išspręstas teisiniu susitarimu arba taikant tarpininkavimo procedūrą, ir paaiškina joms šias galimybes.

Tam tikrais atvejais (kai ieškinys teikiamas prieš Kroatijos Respubliką), tokį ieškinį ketinantis pateikti asmuo prieš jį pateikdamas privalo susisiekti su prokuratūra, turinčia teritorinę ir dalykinę jurisdikciją atstovauti valstybei teisme, kuriame bus pateiktas ieškinys prieš Kroatijos Respubliką, ir paprašyti taikiai išspręsti ginčą, išskyrus atvejus, kai specialiuose teisės aktuose nustatytas ieškinio pateikimo terminas. Prašyme taikiai išspręsti ginčą turi būti visa informacija, kurią privalo išdėstyti standartiniame ieškinyje teismui.

2 Ar nustatytas ieškinio senaties terminas?

Senaties terminas ieškiniiui pateikti priklauso nuo ieškinio rūšies ir teisinio pobūdžio. Pavyzdžiui, su darbu susijusių teisių teisminei apsaugai galioja penkiolikos dienų terminas, per kurį darbuotojas, siekdamas apginti pažeistą teisę, turi pateikti ieškinį kompetentingam teismui, po to, kai pateikė prašymą dėl savo teisių apsaugos darbdaviui, išskyrus atvejus, kai reikalaujama atlyginti su darbo santykiais susijusią žalą ar patenkinti kitą su darbo santykiais susijusį piniginių reikalavimą.

3 Ar turėčiau kreiptis į šios valstybės narės teismą?

Taip. Kroatijos civiliniame procese teismai priima sprendimus, laikydamiesi teisės aktuose apibrėžtos savo dalykinės jurisdikcijos, o teisminę valdžią įgyvendina bendrosios kompetencijos teismai, specializuoti teismai ir Kroatijos Respublikos Aukščiausiasis Teismas (kroat. *Vrhovni sud Republike Hrvatske*). Bendrosios kompetencijos teismai yra savivaldybės teismai (kroat. *općinski sudovi*) ir apygardų teismai (*županijski sudovi*). Specializuoti teismai yra komerciniai teismai (kroat. *trgovački sudovi*), administraciniai teismai (*upravni sudovi*), baudžiamųjų nusižengimų teismai (*prekršajni sudovi*), Kroatijos Respublikos aukščiausiasis komercinis teismas (*Visoki trgovački sud Republike Hrvatske*), Kroatijos Respublikos aukščiausiasis administracinis teismas (*Visoki upravni sud Republike Hrvatske*) ir Kroatijos Respublikos aukščiausiasis baudžiamųjų nusižengimų teismas (*Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske*). Aukščiausias Kroatijos teismas yra Kroatijos Respublikos Aukščiausiasis Teismas.

Pagal dalykinę jurisdikciją arba tam tikroms teisės sritims teisės aktais gali būti nustatyti kiti bendrosios kompetencijos ir specializuoti teismai.

4 Jei taip, į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis – pagal savo arba atsakovo gyvenamąją vietą ar pagal kitus bylos teisingumo kriterijus?

Pagal bendrą taisyklę kompetentingas teismas yra bendrąją teritorinę jurisdikciją atsakovui turintis teismas, t. y. teismas, kurio jurisdikcijoje yra atsakovo nuolatinė gyvenamoji vieta. Jeigu atsakovas nuolatinės gyvenamosios vietos Kroatijos Respublikoje neturi, bendrąją teritorinę jurisdikciją turi teismas, kurio jurisdikcijoje yra atsakovo laikinoji gyvenamoji vieta.

Jeigu atsakovas, be nuolatinės gyvenamosios vietos, kitoje vietovėje dar turi laikinąją gyvenamąją vietą ir dėl aplinkybių galima daryti išvadą, kad jis ten gyvens santykinai ilgą laikotarpį, bendrąją teritorinę jurisdikciją turi laikinosios gyvenamosios vietos teismas.

Kai teismine tvarka nagrinėjamas ginčas su Kroatijos piliečiu, kuris nuolat gyvena užsienyje ir jį ten dirbti komandiravo nacionalinė valdžios institucija arba juridinis subjektas, bendrąją teritorinę jurisdikciją turi teismas, kurio jurisdikcijai priklauso paskutinė žinoma piliečio nuolatinė gyvenamoji vieta Kroatijos Respublikoje.

Jeigu ginčas turi tarptautinių elementų, nagrinėti bylą yra kompetentingas Kroatijos Respublikos teismas, kai tai yra konkrečiai nustatyta teisės aktuose arba tarptautinėje sutartyje. Jeigu teisės aktuose arba tarptautinėje sutartyje nėra konkrečiai nurodyta, kad nagrinėti konkrečios rūšies ginčą yra kompetentingas Kroatijos teismas, tada Kroatijos teismas yra kompetentingas nagrinėti bylą, jeigu ši kompetencija yra įtvirtinta teisės nuostatose dėl teritorinės teismų jurisdikcijos Kroatijoje.

5 Į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis, atsižvelgiant į ieškinio pobūdį ir ginčijamos sumos dydį?

Tai priklauso nuo ginčo rūšies ir Civilinio proceso įstatymo nuostatų, kuriomis reglamentuojami teritorinės ir dalykinės jurisdikcijos aspektai.

Ginčo suma nėra atskiras kriterijus, turintis poveikį teritorinei ir (arba) dalykinei Kroatijos teismų jurisdikcijai.

6 Ar galiu pareikšti ieškinį teismui pats, ar turiu kreiptis į tarpininką – advokatą?

Pagal Civilinio proceso įstatymą išdėstytą dabartinę bylos nagrinėjimo proceso struktūrą bet kuri šalis – fizinis ar juridinis asmuo – gali laisvai pasirinkti, ar procese atstovaus pati sau, ar naudosis tarpininko, paprastai advokato, paslaugomis, išskyrus atvejus, kai Civilinio proceso įstatyme nurodyta kitaip.

Tačiau Civilinio proceso įstatymo 91 straipsnio nuostatomis gerokai apriojamos šalių teisės atstovauti pačioms sau: jeigu ginčiuose dėl turtinių reikalavimų ginčo suma viršija 50 000 HRK, juridiniams asmenims gali atstovauti tik advokatūros egzaminą išlaikę asmenys.

Be to, Civilinio proceso įstatymo 91a straipsnyje nustatyta, kad šalys gali pateikti prašymą leisti kreiptis peržiūros arba peržiūros prašymą per savo atstovą, t. y. advokatą, arba, išimties tvarka, gali tai daryti pačios, jeigu yra išlaikiusios advokatūros egzaminą arba jeigu prašymą leisti kreiptis peržiūros arba peržiūros prašymą jų vardu gali pateikti asmuo, kuris, nors ir nėra advokatas, yra įgaliotas taip atstovauti bylos šalims pagal Civilinio proceso įstatymą ar bet kurį kitą įstatymą ir yra išlaikęs advokatūros egzaminą.

7 Kur konkrečiai turiu kreiptis dėl ieškinio pareiškimo – į teismo priimamąjį, teismo sekretoriatą ar kitą administracinį padalinį?

Civilinis procesas pradedamas pateikiant ieškinį kompetentingam teismui tiesiogiai teismo kanceliarijoje, paštu arba telegrafu.

8 Kuria kalba galiu pareikšti ieškinį? Ar galiu ieškinį pareikšti žodžiu, ar jį būtina teikti raštu? Ar galiu siųsti ieškinį faksu arba elektroniniu paštu?

Civilinis procesas vykdomas kroatų kalba, lotyniškais rašmenimis, nebent atskiruose teismuose yra įstatymu nustatyta vartoti kitą kalbą ar rašmenis.

Šalys ir kiti proceso dalyviai ieškinius, skundus ir kitus pareiškimus teismui teikia kroatų kalba, lotyniškais rašmenimis.

Ieškinį galima pateikti tiesiogiai teismo kanceliarijoje, paštu arba telegrafu, tačiau dažniausiai jis teikiamas tiesiogiai teismo kanceliarijoje arba paštu.

Civilinio proceso įstatyme numatyta galimybė dokumentus teikti elektroniniu būdu. Elektroniniu būdu teikiami dokumentai turi būti pasirašyti kvalifikuotu elektroniniu parašu, kaip nurodyta specialiuose teisės aktuose.

9 Ar yra nustatytos specialios ieškinio pareiškimo formos, o jeigu jų nėra, kaip turiu išdėstyti ieškinį? Koks turi būti ieškinio turinys?

Formos naudojamos tik Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūroms. Daugiau informacijos apie tai pateikiama informacinėje skiltyje „[Ieškiniai dėl nedidelių sumų. Kroatija](#)“.

Civilinio proceso įstatyme nustatyta, kad prašyme turi būti: konkretus reikalavimas dėl bylos esmės ir šalutiniai reikalavimai, faktai, kuriais ieškovas grindžia reikalavimą, įrodymai šiems faktams pagrįsti ir kita informacija, kurią reikia įtraukti į kiekvieną pareiškimą (Civilinio proceso įstatymo 106 straipsnis).

Kiekviename pareiškime, įskaitant ieškinius, turi būti nurodyta ši informacija: teismo pavadinimas, šalių vardai ir pavardės, jų nuolatinė ar laikinoji gyvenamoji vieta, jų teisiniai atstovai ir įgaliotiniai, jeigu jų yra, pareiškimą teikiančios šalies asmens kodas, ginčo dalykas ir pareiškimą teikiančios šalies pareiškimas ir parašas.

Pareiškimo pabaigoje šalis arba jos atstovas parašo savo vardą ir pavardę ir pasirašo.

Jeigu pareiškime išdėstytas reikalavimas, šalis turi pareiškime nurodyti faktus, kuriais grindžia savo reikalavimą, ir reikiamais atvejais pateikti įrodymus.

Teismas imasi nagrinėti ieškinį, net jeigu ieškovas nenurodė teisinių ieškinio pagrindų; net jeigu ieškovas teisinius pagrindus nurodė, teismas neprivalo jais vadovautis.

10 Ar reikia mokėti teismo mokesčių? Jeigu taip, kada? Ar turiu mokėti advokatui nuo pat ieškinio pareiškimo?

Šalys turi sumokėti teismo mokesčius, reglamentuojamus Teismo mokesčių įstatyme (kroat. *Zakon o sudskim pristojbama*) (NN Nr. 118/18).

Teismo mokesčių įstatyme nurodytus teismo mokesčius privalo mokėti asmenys, kurių prašymu ar kurių interesais atliekami tam tikri įstatymų nustatyti veiksmai.

Jeigu Teismo mokesčių įstatyme nenumatyta kitaip, teismo mokesčiai taikomi:

pareiškimams (ieškiniams, teisių gynimo priemonėms, prašymams dėl vykdymo ir kt.) – pareiškimo pateikimo metu; protokoluojamiems pareiškimams – kai užbaigiamas protokolai,

atsiliepimams į ieškinį – po to, kai procesas galutinai užbaigiamas kiekvienos šalies atžvilgiu, proporcingai jos laimėtai ieškinio daliai,

teismo posėdžio protokolų išrašams – kai jų prašoma,

teismo sprendimams – kai šaliai arba jos atstovui įteikiama sprendimo kopija,

paveldėjimo pažymėjimams – kai jie tampa galutiniai,

priverstinio atsiskaitymo, bankroto ir likvidavimo procesuose – kai priimamas sprendimas dėl pagrindinio padalinio arba sprendimas, kuriuo patvirtinamas priverstinis atsiskaitymas,

kitiems veiksams – kai jų prašoma arba kai veiksmų imasi teismas.

Bendra taisyklė, pagal kurią sumokamos proceso išlaidos – bylą visiškai pralaimėjusi šalis turi padengti priešingos šalies ir jos vardu į procesą įsikišusios šalies išlaidas. Bylą pralaimėjusios šalies pusėje įstojusi į bylą šalis turi padengti dėl jos veiksmų patirtas išlaidas.

Dėl advokatų atstovavimo patiriamos išlaidos, advokato užmokestis ir jo išlaidų kompensavimas reglamentuojami Advokatūros įstatyme (kroat. *Zakon o odvjetništvu*) (NN Nr. 9/94, 117/08 vertimas, 50/09, 75/09, 18/11 ir 126/21).

Advokatas turi teisę gauti užmokesť už teisinės paslaugos ir jam turi būti atlyginamos su atliktu darbu susijusios išlaidos – šiuo tikslu vadovaujasi advokatūros nustatytu ir teisingumo ministro patvirtintu tarifu; advokatai, suteikę paslaugą, klientui privalo išrašyti sąskaitą. Jeigu panaikinamas ar atšaukiamas įgaliojimas, advokatas per 30 dienų nuo įgaliojimo panaikinimo ar atšaukimo dienos išrašo sąskaitą.

Bylose dėl turtinių teisių advokatai gali susitarti su savo atstovaujama šalimi, kad, vadovaujantis oficialiu tarifu, jiems už darbą būtų atlyginama pagal sėkmę procese, t. y. už teisinių veiksmų, kurių jie imsis šalies vardu, sėkmę. Tokia sutartis galioja tik sudaryta raštu.

Taigi, bylose dėl turtinių teisių šalys savo santykius su advokatu gali sureguliuoti rašytine sutartimi.

11 Ar galiu gauti nemokamą teisinę pagalbą?

Jeigu šaliai reikia profesionalios teisinės pagalbos, ji gali kreiptis teisinės pagalbos į advokatus, kurie pagal Advokatūros įstatymo 3 straipsnį Kroatijoje yra įgalioti teikti visų formų teisinę pagalbą, ypač teikti teisinės konsultacijas, rengti ieškinius, skundus, pasiūlymus, prašymus, pareiškimus, ypatingas teisių gynimo priemones ir kitus rašytinius pareiškimus ir dokumentus, taip pat atstovauti šalims.

Be to, šalys gali pasinaudoti nemokama teisine pagalba. Konkrečiai, Nemokamos teisinės pagalbos įstatyme (kroat. *Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći*) (NN Nr. 143/2013 ir 98/19) numatyta galimybė suteikti nemokamą teisinę pagalbą piliečiams, kuriems jos reikia, tačiau jie patys jos negali gauti. Informacijos apie nemokamos teisinės pagalbos sistemą Kroatijoje pateikiama šioje interneto svetainėje: <https://pravosudje.gov.hr/besplatna-pravna-pomoc/6184>.

12 Nuo kurio momento mano ieškinyje laikomas oficialiai pareikštu? Ar institucijos praneš, ar mano ieškinyje pareikštas tinkamai?

Civilinis procesas pradedamas pateikiant ieškinį ir laikomas pradėtu, kai ieškinyje įteikiamas atsakovui.

Kai gaunamas ieškinyje, rengiamasi pagrindiniam posėdžiui.

Taip rengiantis atliekamas preliminarus ieškinio patikrinimas ir, jeigu ieškinyje nesuprantamas arba jame nėra visos informacijos, reikalingos, kad pagal jį būtų galima imtis veiksmų, teismas nurodo ieškinį pateikusiai šaliai pataisyti arba iš dalies pakeisti pareiškimą pagal pateiktus nurodymus ir grąžina ieškinį trūkumams pašalinti arba pakeitimams atlikti.

13 Ar gausiu išsamią informaciją apie bylos tvarkaraštį (pvz., kada atvykti į bylos svarstymą)?

Šalis, jų advokatus ir atstovus apie bylos eigą informuoja teismo kanceliarijos pareigūnas, remdamasis registre ir bylos dokumentacijoje esančia informacija.

Informacija teikiama tik apie proceso etapą ir su byla susijusius pavienius teisėjus, kolegijos pirmininkus, kolegijos narius ir teismo konsultantus.

Teikiant informaciją draudžiama reikšti pozicijas dėl pavienių teismo veiksmų teisingumo ar dėl tikėtiną proceso baigties.

Informacija gali būti teikiama telefonu, e. paštu ir rašytine forma.

Šalys gali internetu gauti informacijos apie proceso eigą ir su byla susijusius pavienius teisėjus, kolegijos pirmininkus, kolegijos narius ir teismo konsultantus, jeigu atitinkamai bylai naudojama paslauga „Viešojo prieiga prie būtinąsios informacijos apie teismo bylas arba e. bylas“ (kroat. *Javni pristup osnovnim podacima o sudskim predmetima - usluga e-Predmet*).

Atvykimo į teismo posėdį terminai ir kiti šalių arba teismo veiksmai yra nurodyti Civilinio proceso įstatyme.

Daugiau informacijos apie terminus ir jų rūšis pateikta informacinėje skiltyje „Procesiniai terminai. Kroatija“.

Paskutinis naujinimas: 14/08/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([lt](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Kaip kreiptis į teismą? - Italija

1 Ar turiu kreiptis į teismą, ar yra alternatyvų?

Italijos teisinėje sistemoje jums garantuojama teisė kreiptis į teismus ir taip užtikrinti bendrą savo teisių apsaugą.

Tačiau kai kuriais atvejais pirmiausia turite, advokato padedami, pabandyti taikiai išspręsti klausimą ir ieškinį teisme galite pareikšti tik tuomet, jei to nepavyksta padaryti; ši taisyklė taikoma sprendžiant bendros nuosavybės ginčus, turtinėms teisėms, turto padalijimui, paveldėjimui, šeimos susitarimams, nuomai arba išperkamajai nuomai, vartojimo paskoloms, komercinei išperkamajai nuomai, reikalavimams atlyginti žalą dėl medicinos praktikos klaidos, šmeižtui spaudoje arba kitose žiniasklaidos priemonėse ir ginčams, susijusiems su draudimu, bankų ir finansinėmis sutartimis.

Kita alternatyva – arbitražas; šiuo atveju ginčą sprendžia privatus ginčo šalių paskirtas arbitras. Atitinkamos šalys turi susitarti, kad jos, užuot pareiškusios ieškinį teisme, kreipsis į arbitražą.

2 Ar nustatytas ieškinio senaties terminas?

Konkretūs terminai taikomi atsižvelgiant į ieškinio rūšį. Bendras terminas yra 10 metų; tačiau kai kurių rūšių ieškiniams taikomi trumpesni terminai (Civilinio kodekso 2934–2961 straipsniai).

3 Ar turėčiau kreiptis į šios valstybės narės teismą?

Norėdami, kad būtų priimtas galutinis sprendimas, kuriuo išsprendžiamas ginčas, turite kreiptis į teismą. Norėdami nustatyti jurisdikciją turintį teismą, privalote išsiaiškinti ginčo rūšį ir jurisdikciją reglamentuojančias nacionalines ir ES taisykles.

4 Jei taip, į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis – pagal savo arba atsakovo gyvenamąją vietą ar pagal kitus bylos teisingumo kriterijus?

Pagrindinė taisyklė yra ta, kad kompetenciją turi atsakovo gyvenamosios vietos teismas; tai yra teritorinės jurisdikcijos taisyklė, pagal kurią nustatomas fizinio asmenų bendrosios kompetencijos teismas (it. *foro generale delle persone fisiche*). Atsižvelgdami į ginčo vertę arba konkretų bylos klausimą, turėsite kreiptis arba į konkretų atitinkamos teritorijos teismą (taikos teisėją (it. *giudice di pace*) arba bendrosios kompetencijos teismą (it. *tribunale*), kuriame bylas nagrinėja vienas teisėjas arba teisėjų kolegija), arba galiausiai į teismą, kuris nepatenka į fizinių asmenų bendrosios kompetencijos teismų sistemą (šiuo atveju kalbama apie privalomą teritorinę jurisdikciją (it. *competenza per territorio inderogabile*)).

Žr. informacijos suvestinę „Teismų jurisdikcija“.

5 Į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis, atsižvelgiant į ieškinio pobūdį ir ginčijamos sumos dydį?

Ieškiniai, susiję su kilnojamuoju turtu, kurio vertė yra ne didesnė nei 5 000 EUR, turi būti pareiškiami taikos teisme (it. *giudice di pace*). Taikos teisėjas taip pat yra kompetentingas nagrinėti ieškinius, kurių vertė ne didesnė kaip 20 000 EUR, jeigu tokie ieškiniai yra susiję su nuostolių, kuriuos sukėlė judančios transporto priemonės ir laivai, kompensavimu. Didesnės sumos ieškinius nagrinėja vienas bendrosios kompetencijos teismo (it. *tribunale*) teisėjas. Tam tikros bylos, nepaisant jų vertės, priskiriamos taikos teisėjo kompetencijai (Civilinio proceso kodekso 7 straipsnio trečia pastraipa), bendrosios kompetencijos teismo vienam teisėjui (Civilinio proceso kodekso 409 straipsnis) arba bendrosios kompetencijos teismo teisėjų kolegijai (Civilinio proceso kodekso 50 bis straipsnis).

Žr. informacijos suvestinę „Teismų jurisdikcija“.

6 Ar galiu pareikšti ieškinį teismui pats, ar turiu kreiptis į tarpininką – advokatą?

Paprastai turėsite pasisamdyti advokatą: profesionalus atstovavimas yra privalomas (it. *obbligo di difesa tecnica*). Ši taisyklė netaikoma ieškiniams dėl nedidelių sumų (ne didesnės kaip 1 100 EUR vertės ieškiniai, kuriuos nagrinėja taikos teismas) arba tais atvejais, kai pats esate kvalifikuotas advokatas (Civilinio proceso kodekso 86 straipsnis).

7 Kur konkrečiai turiu kreiptis dėl ieškinio pareiškimo – į teismo priimamąjį, teismo sekretoriatą ar kitą administracinį padalinį?

Pareiškimas turi būti skirtas kitai šaliai ir įteikiamas kompetentingam teismo raštinės pareigūnui.

8 Kuria kalba galiu pareikšti ieškinį? Ar galiu ieškinį pareikšti žodžiu, ar jį būtina teikti raštu? Ar galiu siųsti ieškinį faksu arba elektroniniu paštu?

Pareiškimą dėl reikalavimų žodžiu galima pateikti tik taikos teisme (Civilinio proceso kodekso 316 straipsnis). Visais kitais atvejais turi būti pateikiamas italų kalba surašytas pareiškimas. Pareiškimo negalima siųsti faksu arba e. paštu.

9 Ar yra nustatytos specialios ieškinio pareiškimo formos, o jeigu jų nėra, kaip turiu išdėstyti ieškinį? Koks turi būti ieškinio turinys?

Nustatytų formų nėra; pareiškime reikia nurodyti šalis, teismą, pareiškimo dalyką ir jo pavadinimą.

10 Ar reikia mokėti teismo mokesčių? Jeigu taip, kada? Ar turiu mokėti advokatai nuo pat ieškinio pareiškimo?

Valstybei turėsite sumokėti mokesčių, kurio dydis priklausys nuo pateikiant pareiškimą reikalaujamos sumos (vienkartinis mokestis pagal Teisinių išlaidų įstatymą (suvestinė redakcija), patvirtintą Prezidento dekretu Nr. 115/2002).

Advokato mokesčių suma ir mokėjimo terminas bus nustatomas pagal tiesiogiai su advokatu sudarytą sutartį.

11 Ar galiu gauti nemokamą teisinę pagalbą?

Italijos piliečiai ir užsieniečiai gali prašyti suteikti teisinę pagalbą, jeigu jie atitinka asmenims taikomus teisinius pajamų reikalavimus (Teisinių išlaidų įstatymas (suvestinė redakcija), patvirtintas Prezidento dekretu Nr. 115/2002).

12 Nuo kurio momento mano ieškinys laikomas oficialiai pareikštu? Ar institucijos praneš, ar mano ieškinys pareikštas tinkamai?

Ieškinys laikomas pareikštu, kai:

jis įteikiamas atsakovui, jeigu išduodamas kitai šaliai skirtas šaukimas į teismą (it. *atto di citazione*);

jis įteikiamas teismo raštinės pareigūnui, jeigu pareiškimas adresuotas teismui (it. *ricorso*).

Teismas nenagrinės, ar byla iškelta tinkamai, kol ji nebus pradėta nagrinėti išklausančios abi šalis.

13 Ar gausiu išsamią informaciją apie bylos tvarkaraštį (pvz., kada atvykti į bylos svarstymą)?

Terminai, per kuriuos šalys turi atvykti į teismą, ir kitų šalių ar teismo procesinių veiksmų atlikimo terminai yra nustatyti Civilinio proceso kodekse. Kiekvienas teismas taiko šias taisykles konkrečioje bylos nagrinėjimo stadijoje arba nustatydamas bendrą bylos nagrinėjimo tvarkaraštį (Civilinio proceso kodeksą įgyvendinančio dekreto 81 bis straipsnis).

Susiję priedai

Civilinio proceso kodekso straipsniai, reglamentuojantys bylos iškėlimo teisme tvarką (84 Kb)

Paskutinis naujinimas: 21/07/2022

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Kaip kreiptis į teismą? - Kipras

1 Ar turiu kreiptis į teismą, ar yra alternatyvų?

Galima pasinaudoti įvairiomis alternatyviomis priemonėmis, įskaitant ginčo sprendimą ne teisme, ginčą perduoti spręsti arbitražui arba pasinaudoti tarpininkavimu, numatytu Tam tikrų civilinių bylų aspektų tarpininkavimo įstatyme Nr. 159(I)/2012.

2 Ar nustatytas ieškinio senaties terminas?

Taip, toks terminas yra. Pagal Senaties įstatymą Nr. 66(I)/2012 teisme negalima pareikšti ieškinio, jeigu nuo pagrindo pareikšti ieškinį atsiradimo dienos praėjo dešimt (10) metų, išskyrus atvejus, kai įstatyme nustatyta kitaip, pvz., toliau nurodytais atvejais.

Jeigu ieškinys yra susijęs su civilinės teisės pažeidimais, sutartimis, įsakomaisiais vekseliais, čekiais, skoliniais įsipareigojimais ir t. t., negalima pareikšti ieškinio, jeigu nuo pagrindo pareikšti ieškinį atsiradimo dienos praėjo šešeri (6) metai.

Jeigu ieškinys yra susijęs su kompensacija už institucijos aplaidumą, nekompetentingus veiksmus arba institucinės pareigos pažeidimą, negalima pareikšti jokio ieškinio, jeigu nuo pagrindo pareikšti ieškinį atsiradimo dienos praėjo treji (3) metai. Pasibaigus minėtam terminui teismas šį terminą gali pratęsti dar dvejiems (2) metams, jeigu ieškinys yra susijęs su kūno sužalojimu ir (arba) mirtimi, kurią sukėlė civilinės teisės pažeidimas.

Senaties terminas ieškiniui, susijusiam su mirusio asmens turtu, pareikšti, nepaisant šio turto dalies, palikimo arba testamentinio galiojimo, sueis praėjus aštuoneriems (8) metams nuo velionio mirties dienos.

Senaties terminas ieškiniui, susijusiam su hipoteka arba laidavimu, pareikšti sueina praėjus dvylikai (12) metų nuo pagrindo pareikšti ieškinį atsiradimo dienos.

Jeigu ieškiny yra susijęs su teismo sprendimu, ieškinio negalima pareikšti, jeigu nuo galutinio teismo sprendimo priėmimo dienos praėjo penkiolika (15) metų.

3 Ar turėčiau kreiptis į šios valstybės narės teismą?

Jeigu pagrindas pareikšti ieškinį arba vykdytina teisė atsirado Kipro Respublikos teritorijoje arba teritorijoje, kuri laikoma Kipro Respublikos teritorija, arba jeigu, atsižvelgiant į ieškinio pagrindą, daroma prielaida, kad jurisdikciją jį nagrinėti gali turėti Kipro Respublikos teismas, turėsite kreiptis į Kipro Respublikos teismą.

4 Jei taip, į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis – pagal savo arba atsakovo gyvenamąją vietą ar pagal kitus bylos teisingumo kriterijus?

Kilus **civiliniam ginčui**, turėsite kreiptis į apygardos teismą, kurio apygardoje:

yra visas ieškinio pagrindas arba jo dalis;

pareiškiant ieškinį gyveno ar dirbo atsakovas arba kuris nors iš atsakovų;

yra suverenios bazės teritorija, jeigu visos bylos šalys turi Kipro pilietybę, o ieškinio pagrindas visiškai arba iš dalies patenka į suverenios bazės teritorijas arba jose gyvena ar dirba atsakovas (arba kuris nors iš atsakovų);

yra suverenios bazės teritorija, jeigu ieškinio pagrindas visiškai arba iš dalies patenka į suverenios bazės teritoriją atsižvelgiant į asmens, kuris buvo arba turėjo būti apsidraudęs pagal Motorinių transporto priemonių (trečiosios šalies draudimas) įstatymo 3 straipsnį, naudojimąsi motorine transporto priemone;

yra suverenios bazės teritorija, jeigu ieškinio pagrindas visiškai arba iš dalies patenka į suverenios bazės teritoriją atsižvelgiant į darbuotojo darbo metu patirtą nelaimingą atsitikimą arba profesinę ligą, už kurios draudimą pagal Motorinių transporto priemonių (trečiosios šalies draudimas) įstatymo 4 straipsnį buvo atsakingas arba turėjo atsakyti darbdavys;

yra turtas, dėl kurio pareikštas ieškiny yra susijęs su bet kokio nekilnojamojo turto arba bet kokio su nekilnojamuoju turtu susijusio daikto paskirstymu arba pardavimu.

Kilus **darbo ginčui**, kuriame reikalaujama kompensuoti 2 metų darbo užmokesčiui prilygstančią sumą, turėsite kreiptis į apygardos, kurioje kilo ginčas, **specializuotą pramonės ginčų teismą** arba, jeigu tokio teismo nėra, į ieškovo įprastos arba nuolatinės gyvenamosios vietos teismą. Priešingu atveju turėsite kreiptis į kompetentingą apygardos teismą.

Kilus su **nuomojamu turtu susijusiam ginčui**, jurisdikciją turės nuomojamo turto buvimo vietos apygardos specializuotas nuomos kontrolės teismas.

Kilus **šeimos ginčui** (pvz., ginčas dėl santuokos nutraukimo, turtiniai ginčai ir t. t.), turėsite kreiptis į **šeimos teismą**, visų pirma į vienos iš šalių darbo arba gyvenamosios vietos apygardos teismą, o jeigu ginčas yra susijęs su nepilnamečiu vaiku, – į nepilnamečio vaiko arba atsakovo gyvenamosios vietos apygardos šeimos teismą.

5 Į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis, atsižvelgiant į ieškinio pobūdį ir ginčijamos sumos dydį?

Žr. atsakymą į 4 klausimą.

6 Ar galiu pareikšti ieškinį teismui pats, ar turiu kreiptis į tarpininką – advokatą?

Ieškinį galite pareikšti pats. Įstatyme nereikalaujama, kad asmeniui atstovautų advokatas arba kitas tarpininkas (išskyrus atvejį, kai ieškinį pareiškia nepilnametis arba neveiksnus asmuo, kaip apibrėžta atitinkamuose teisės aktuose).

7 Kur konkrečiai turiu kreiptis dėl ieškinio pareiškimo – į teismo priimamąjį, teismo sekretoriatą ar kitą administracinį padalinį?

Bylai iškelti reikalingi teisminiai dokumentai (šaukimai, pradinė paraiška ir t. t.) turėtų būti pateikiami kompetentingo teismo raštinės skyriui.

8 Kuria kalba galiu pareikšti ieškinį? Ar galiu ieškinį pareikšti žodžiu, ar jį būtina teikti raštu? Ar galiu siųsti ieškinį faksu arba elektroniniu paštu?

Visada reikia pateikti rašytinę paraišką, surašytą graikų kalba. Jokios e. paštu arba faksu pateiktos paraiškos (arba kiti teisminiai dokumentai) **nebus** priimamos.

9 Ar yra nustatytos specialios ieškinio pareiškimo formos, o jeigu jų nėra, kaip turiu išdėstyti ieškinį? Koks turi būti ieškinio turinys?

Šaukimas, kuriuo informuojama apie pareikštą ieškinį, turėtų būti parengtas naudojant Civilinio proceso taisyklių 1 formą (jeigu tai yra įprasta tvarka įteikiamas šaukimas) arba 2 formą (jeigu tai yra pagal specialią tvarką įteikiamas šaukimas).

10 Ar reikia mokėti teismo mokesčių? Jeigu taip, kada? Ar turiu mokėti advokatui nuo pat ieškinio pareiškimo?

Taip, turėsite sumokėti žyminį mokestį. Mokestis turėtų būti sumokamas įregistravus mokesčiu apmokestinamą dokumentą.

Dėl to, ar advokato mokesčius turėsite mokėti iš anksto, sutarsite su advokatu sudaromoje sutartyje.

11 Ar galiu gauti nemokamą teisinę pagalbą?

Taip, tais atvejais, kai teismo byla iškeliama šeimos teisme, arba su tarpvalstybiniais ginčiais, prieglobsčio prašytojais, pabėgėliais arba neteisėtai apsistojusiais trečiųjų valstybių piliečiais susijusių bylų atveju, jeigu prašymas suteikti teisinę pagalbą yra patenkinamas.

12 Nuo kurio momento mano ieškiny laikomas oficialiai pareikštu? Ar institucijos praneš, ar mano ieškiny pareikštas tinkamai?

Nuo ieškinio įregistravimo dienos. Jeigu registracija negalioja, ją vėluojama atlikti arba ji negalima dėl kitos su ieškinio registracija susijusios problemos, jus apie tai informuos kompetentingas raštinės skyrius.

13 Ar gausiu išsamią informaciją apie bylos tvarkaraštį (pvz., kada atvykti į bylos svarstymą)?

Informacija apie bylos nagrinėjimo tvarkaraštį ir atvykimą į teismo posėdį pateikiama vėlesnėse bylos nagrinėjimo stadijose.

Paskutinis naujinimas: 07/12/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Kaip kreiptis į teismą? - Latvija

1 Ar turiu kreiptis į teismą, ar yra alternatyvų?

Latvijoje asmuo gali kreiptis į bendrosios kompetencijos teismą arba, jeigu šalys tarpusavyje susitarė ir sudarė arbitražo susitarimą, į arbitražo teismą (išskyrus tam tikrus ginčus, kurių negalima nagrinėti arbitražo teisme).

2 Ar nustatytas ieškinio senaties terminas?

Terminai ieškiniams teisme pareikšti yra įvairūs ir jų trukmė priklauso nuo konkrečios bylos. Norėdami išsiaiškinti su terminais susijusius klausimus, kreipkitės į advokatą arba valstybinį teisinės informacijos centrą.

 Civiliniame kodekse nustatyti įvairūs bendrieji terminai. Terminams įtaką gali daryti ieškinio dalykas ir aplinkybės, be to, jie turi būti nustatomi konkrečioje byloje atsižvelgiant į toliau nurodytas aplinkybes.

Šeimos teisė

Ieškiniai dėl sužadėtuvių turi būti pareiškiami per vienus metus nuo sužadėtuvių atšaukimo dienos arba vienai iš šalių atsisakius sužadėtuvių, arba, jeigu sužadėtinė pastoja, nuo vaiko gimimo dienos, jeigu tokiu metu sužadėtuvis jau buvo atšauktas arba šalis jų atsisakė.

Ieškiniai dėl sutuoktinių turtinių santykių turi būti pareiškiami per vienus metus nuo tos dienos, kurią kitas sutuoktinis pritarė sandoriui.

Vaiko motinos vyras gali ginčyti tėvystę per dvejus metus nuo tos dienos, kurią sužino, kad tai nėra jo vaikas. Vaiko motina turi tokią pat teisę ginčyti vaiko tėvystę. Pats vaikas tėvystę (motinystę) gali ginčyti per dvejus metus nuo tos dienos, kurią sulaukia pilnametystės.

Ieškiniai dėl tėvystės (motinystės) pripažinimo turi būti pareiškiami per dvejus metus nuo tos dienos, kurią šalis sužino apie tėvystę (motinystę)

panaikinančias aplinkybes arba kurią vaikas sulaukia pilnametystės, jeigu ieškinį pareiškia pats vaikas.

Ieškiniai dėl globėjo ir nepilnamečio santykių turi būti pareiškiami per vienus metus nuo tos dienos, kurią vaikas sulaukia pilnametystės arba atsiranda kitos įstatyme nustatytos aplinkybės.

Nuosavybės teisė

Ieškiniai dėl nuosavybės teisės apribojimo arba atėmimo turi būti pareiškiami per vienus metus nuo tos dienos, kurią šalis sužino apie nuosavybės teisės apribojimą arba atėmimą.

Ieškiniai asmeniui, kuris disponuoja turtu ir kuris, suėjus įgyjamosios senaties terminui, gali įgyti į jį nuosavybės teisę, turi būti pareiškiami per 10 metų terminą, kuris pradedamas skaičiuoti nuo tos dienos, kurią kita šalis sužino, kad jos turtu yra disponuojama.

Naujo savininko pareikšti ieškiniai, susiję su prieaugliu, atsiradusiu dėl natūralaus proceso, turi būti pareiškiami per dvejus metus.

Prievolių teisė

Prievolių teisėje nustatytoms teisėms galioja senatis, jeigu teisę turintis asmuo jomis tinkamai nepasinaudoja per įstatyme nustatytą terminą.

Ieškiniai, susiję su prievolių teisėje nustatytomis teisėmis, kurioms pagal įstatymą netaikomas trumpesnis terminas, turi būti pareiškiami per 10 metų; visoms tokioms teisėms, kurioms pagal įstatymą netaikomas trumpesnis terminas, galioja senatis, jeigu teisės turintis asmuo per 10 metų jomis nepasinaudoja, išskyrus atvejus, susijusius su kai kuriomis kitomis teisėmis, kurioms senaties terminas negalioja.

Teisei reikalauti pripažinti negaliojančia pirkimo sutartį dėl pernelyg didelių nuostolių taikoma senatis, jeigu ieškinys nebuvo pareikštas per vienus metus nuo sutarties sudarymo dienos.

Ieškiniai, susiję su nuostoliais, atsiradusiais dėl užliejimo, užmetimo arba nukritimo, turi būti pareikšti per vienų metų terminą.

Komercinės bylos

Ieškiniai dėl komercinio sandorio turi būti pareiškiami per trejų metų terminą, išskyrus atvejus, kai įstatyme nustatytas kitoks ieškinio senaties terminas.

Ieškiniai dėl komercinio atstovavimo sutarties turi būti pareiškiami per ketverių metų terminą, kuris pradedamas skaičiuoti pasibaigus kalendoriniams metams, kuriais atsirado reikalavimas.

Ieškiniai dėl individualaus prekybininko vykdomos veiklos turi būti pareiškiami per trejus metus nuo jo išbraukimo iš prekybos registro dienos, išskyrus atvejus, kai ieškiniai taikomas trumpesnis ieškinio senaties terminas.

Ieškiniai dėl partnerystės nariui nustatyto draudimo, kai dėl jo tas narys negali sudaryti sandorių vykdydamas tą pačią verslo veiklą pagal partnerystę arba jam draudžiama visomis teisėmis dalyvauti su kitais partneriais, kurie vykdo tą pačią verslo veiklą, be likusių narių sutikimo, turi būti pareiškiami per tris mėnesius nuo tos dienos, kurią kiti partnerystės nariai sužino apie draudimo konkuruoti pažeidimą, bet ne vėliau kaip per penkerius metus nuo pažeidimo padarymo momento.

Ieškiniai partnerystės nariui, susiję su partnerystės prievolėmis, turi būti pareiškiami per trejus metus nuo tos dienos, kurią apie nutrauktą partnerystę įrašoma į registrą, išskyrus atvejus, kai ieškiniai dėl partnerystės taikomas trumpesnis ieškinio senaties terminas.

Ieškiniai įmonės steigėjams, susijusiems su įmonės priimtais įsipareigojimais prieš ją įsteigiant, turi būti pareiškiami per trejus metus nuo tos dienos, kurią įmonė buvo įregistruota prekybos registre.

Ieškiniai steigėjams, susijusiems su įmonės ir trečiųjų šalių patirtais konkrečiais nuostoliais, atsiradusiais steigiant įmonę, turi būti pareikšti per penkerius metus nuo įmonės įregistravimo prekybos registre dienos. Šis terminas taip pat taikomas asmenims, kurie palengvino tokių nuostolių atsiradimą.

Ieškiniai dėl kreditoriaus teisių įmonei, kuri negali patenkinti jo reikalavimo, o kreditorius kreipiasi į pagal įstatymą atsakingus asmenis (steigėjus, trečiąsias šalis ir t. t.), turi būti pareiškiami per penkerius metus nuo reikalavimo atsiradimo dienos.

Ieškiniai dėl įmonės valdybos nariams nustatyto draudimo konkuruoti pažeidimo turi būti pareiškiami per penkerius metus nuo pažeidimo padarymo dienos.

Ieškiniai dėl nuostolių, kuriuos reorganizavus įmonę patyrė įmonė, jos nariai arba kreditoriai, turi būti pareiškiami per penkerius metus nuo reorganizavimo įsigaliojimo dienos.

Ieškiniai ekspeditoriui turi būti pareikšti per trejus metus.

Ieškiniai ekspeditoriui dėl krovinio, išskyrus atvejus, kai ekspeditorius veikė nesąžiningai arba labai aplaidžiai, ir ieškiniai prekių sandėlio savininkui, išskyrus atvejus, kai jis veikė nesąžiningai arba labai aplaidžiai, turi būti pareikšti per vienus metus.

3 Ar turėčiau kreiptis į šios valstybės narės teismą?

Žr. duomenų suvestinę „[Teismų jurisdikcija](#)“.

4 Jei taip, į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis – pagal savo arba atsakovo gyvenamąją vietą ar pagal kitus bylos teisingumo kriterijus?

Žr. duomenų suvestinę „[Teismų jurisdikcija – Latvija](#)“.

5 Į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis, atsižvelgiant į ieškinio pobūdį ir ginčijamos sumos dydį?

Žr. duomenų suvestinę „[Teismų jurisdikcija – Latvija](#)“.

6 Ar galiu pareikšti ieškinį teismui pats, ar turiu kreiptis į tarpininką – advokatą?

Prašymą gali pateikti pats ieškovas arba įgaliotasis asmuo. Prie prašymo galima pridėti įgaliojimą. Advokato arba kito patarėjo teisės klausimais paslaugomis neprivaloma naudotis.

7 Kur konkrečiai turiu kreiptis dėl ieškinio pareiškimo – į teismo priimamąjį, teismo sekretoriatą ar kitą administracinį padalinį?

Prašymas turi būti pateiktas jurisdikciją turinčiam pirmosios instancijos teismui.

Pareiškėjas arba įgaliotasis asmuo prašymą pateikia teismo raštine (*kanceleja*). Prašymus taip pat galima siųsti paštu ir juos reikėtų adresuoti atitinkamam teismui.

Prašymus darbo valandomis priima teismo pirmininko paskirtas darbuotojas – paprastai tai būna teismo pirmininko padėjėjas arba raštinės darbuotojas.

8 Kuria kalba galiu pareikšti ieškinį? Ar galiu ieškinį pareikšti žodžiu, ar jį būtina teikti raštu? Ar galiu siųsti ieškinį faksu arba elektroniniu paštu?

Pagal [Civilinio proceso kodeksą](#) (*Civilprocesa likums*) šalis, pateikdamos kokius nors užsienio kalba surašytus dokumentus, turi pateikti jų vertimus į oficialiąją – latvių – kalbą ir užtikrinti, kad jie būtų autentifikuoti pagal nustatytas procedūras. Asmuo, kuris atleidžiamas nuo teismo išlaidų, vertimo dokumentų pridėti neturi.

Teismas gali sutikti, kad tam tikri procesiniai veiksmai būtų atliekami kita kalba, jeigu to prašo kuri nors šalis, o kitos šalys tam neprieštarauja. Teismo posėdžio protokolai ir sprendimai surašomi latvių kalba.

Ieškinyš pareiškiamas teismui pateikiant rašytinį prašymą. Ieškovas prašymą gali pateikti asmeniškai arba per įgaliotąjį asmenį, be to, prašymą galima siųsti įprastu paštu, bet ne faksu ar elektroniniu paštu.

Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad saugiu elektroniniu parašu pasirašytus dokumentus galima naudoti bet kokios rūšies prašymui pateikti, išskyrus atvejus, kai įstatyme nustatyta konkreti bylos pradėjimo procedūra. Elektroniniai dokumentai, susiję su tam tikrų rūšių sutartimis dėl nekilnojamojo turto, šeimos ir paveldėjimo ir tam tikrų rūšių garantijų sutartimis, nėra priimami.

9 Ar yra nustatytos specialios ieškinio pareiškimo formos, o jeigu jų nėra, kaip turiu išdėstyti ieškinį? Koks turi būti ieškinio turinys?

Turi būti pateikiamas rašytinis prašymas. Dažniausiai ieškiniai surašomi laisva forma. Tačiau yra konkrečios formos, nustatytos ieškiniams dėl nedidelių sumų (*maza apmėra prasitbas*, Civilinio proceso kodekso 303 skyrius), reikalavimui užtikrinti prievolių įvykdymą teismo nurodymu (*saistību piespiedu izpildīšana brīdinājuma kārtībā*, Civilinio proceso kodekso 501 skyrius) ir prašymams dėl laikinosios apsaugos nuo smurto (*pagaidu aizsardzība pret vardarbību*, Civilinio proceso kodekso 305 skyrius).

Jei konkreti forma nenustatyta, ieškinyje reikia pateikti privalomąją informaciją ir duomenis, kurie nustatyti Civilinio proceso kodekse. Pagal Civilinio proceso kodeksą ieškinyje būtina nurodyti:

teismą, kuriam teikiamas prašymas;

ieškovo (ir, jei yra, trečiųjų šalių) vardą, pavardę, asmens tapatybės numerį ir registruotą gyvenamąją vietą, o jei tokio nėra – faktinę gyvenamąją vietą; juridinio asmens atveju – pavadinimą, registracijos numerį ir registruotąją būstinę. Jei ieškovas sutinka ryšius su teismu palaikyti elektroninėmis priemonėmis ir jei jis atitinka vieną iš Civilinio proceso įstatymo 56 straipsnio (23 dalyje) išvardytų asmenų ir juridinių asmenų kategorijų – jo e. pašto adresą, o jei jis jau užregistruotas ryšių su teismu internetinėje sistemoje – ir atitinkamą registracijos numerį. Be to, ieškovas gali pateikti ir kitą adresą susirašinėjimui su teismu; atsakovo arba suinteresuotosios šalies vardą, pavardę, asmens kodą, deklaruotą gyvenamąją vietą ir bet kokią kitą deklaruotą papildomą adresą arba, jeigu deklaruotos gyvenamosios vietos nėra, faktinę gyvenamąją vietą; juridinio asmens atveju – pavadinimą, registracijos numerį ir registruotąją būstinę. atsakovo asmens kodą arba registracijos numerį, jeigu jis žinomas;

ieškovo atstovo vardą, pavardę, asmens kodą ir susirašinėjimo su teismu adresą, jeigu ieškinį pareiškia atstovas, arba, jeigu ieškinį pareiškia juridinis asmuo, tokio juridinio asmens pavadinimą, registracijos numerį ir registruotos buveinės adresą; Jei ieškovo atstovas, kurio gyvenamoji vieta arba kontaktinis adresas yra Latvijoje, sutinka ryšius su teismu palaikyti elektroninėmis priemonėmis – jo e. pašto adresą, o jei jis jau užregistruotas ryšių su teismu internetinėje sistemoje – ir atitinkamą registracijos numerį. Jei ieškovo atstovo gyvenamoji vieta arba kontaktinis adresas yra ne Latvijoje – jo e. pašto adresą ir registracijos ryšių su teismu internetinėje sistemoje numerį. Jei ieškovo atstovas yra advokatas, reikėtų nurodyti ir jo kontoros e. pašto adresą; kredito įstaigos pavadinimą ir numerį tos sąskaitos, į kurią turi būti pervestos išieškotos sumos ir atlyginamos bylinėjimosi išlaidos;

ieškinio dalyką;

ieškinio sumą, jeigu ieškinį galima įvertinti pinigais, ir būdą, kuriuo buvo apskaičiuota prašoma išieškoti arba ginčijama suma;

faktines aplinkybes, kuriomis ieškovas grindžia savo ieškinį, ir tokias faktines aplinkybes pagrindžiančius įrodymus;

įstatymą, kuriuo pagrįstas ieškinyš;

informaciją apie bandymą iki ieškinio pareiškimo susitarti mediacijos būdu, jei toks buvo;

ieškovo reikalavimus;

prie ieškinio pridedamų dokumentų sąrašą;

ieškinio surašymo datą ir bet kurią kitą svarbią informaciją. Jei ieškovas sutinka palaikyti su teismu ryšius telefonu, reikia nurodyti telefono numerį.

Pagal Civilinio proceso kodeksą teikiant konkrečios rūšies prašymus (pvz., prašymą nutraukti santuoką) ir nagrinėjant konkrečių rūšių bylas (pvz., bylos dėl įvaikinimo patvirtinimo arba pripažinimo negaliojančiu, paveldėjimo apsaugos ir globos bylos) reikalaujama pateikti papildomos informacijos.

Prašymą turi pasirašyti ieškovas arba jo atstovas arba ieškovas ir atstovas, jeigu to reikalauja teismas, išskyrus atvejus, kai įstatyme nustatyta kitaip. Jeigu atstovas veikia ieškovo vardu, prie prašymo reikia pridėti įgaliojimą (*pilnvara*) arba kitą dokumentą, kuriuo patvirtinama atstovo teisė atlikti su ieškinio nagrinėjimu susijusius veiksmus.

Teismui reikia pateikti tiek prašymo kopijų, kiek yra atsakovų ir suinteresuotųjų trečiųjų šalių.

Pagal Europos Sąjungos teisės aktus ar tarptautines konvencijas ieškinyš dėl išlaikymo turi būti pareiškiamas naudojant atitinkamuose teisės aktuose nurodytas formas; jis gali būti pateiktas arba išsiųstas per Latvijos centrinę instituciją, paskirtą koordinuoti bendradarbiavimą.

Prie ieškinio taip pat reikia pridėti dokumentus, kuriais:

įrodomas tinkamo dydžio žyminių mokesčių (*valsts nodevas*) ir kitų teismo išlaidų sumokėjimas įstatyme nustatyta tvarka;

patvirtinama, kad klausimas iš anksto buvo nagrinėjamas neteismine tvarka, jeigu to reikalaujama pagal įstatymą;

patvirtinamos ieškinį pagrindžiančios faktinės aplinkybės.

 Latvijos teismų portalo skilties „E. paslaugos“ (*E-Pakalpojumi*) dalyje „ E. formos“ (*E. veidlapas*) galima rasti įvairių procesinių dokumentų formas.

Formas galima atsisiųsti, užpildyti ir pateikti spausdintine forma.

10 Ar reikia mokėti teismo mokesť? Jeigu taip, kada? Ar turiu mokėti advokatui nuo pat ieškinio pareiškimo?

Teismo išlaidas reikia atlyginti prieš pateikiant prašymą (žyminis mokestis (*valsts nodeva*), registracijos mokestis (*kancelejas nodeva*) ir su bylos nagrinėjimu susijusios išlaidos (*ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi*)); teismo išlaidas galima apmokėti banke. Teismo priimtame šaliai palankiame sprendime bus nurodyta, kad pralaimėjusi šalis laimėjusiai šaliai turi sumokėti visas jos patirtas teismo išlaidas. Jeigu ieškinyš patenkinamas iš dalies, teismo išlaidas šalys atlygina proporcingai. Jeigu ieškovas nutraukia bylą arba ieškinyš paliekamas nenagrinėtas, ieškovas privalo atlyginti atsakovo patirtas teismo išlaidas (išskyrus įstatyme nustatytus atvejus, kai ieškinyš yra susijęs su pažymėjimo išdavimu pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1896 /2006). Tokiu atveju atsakovas neatlygina ieškovo apmokėtų teismo išlaidų, tačiau jeigu ieškovas nutraukia bylą, nes atsakovas savanoriškai patenkina reikalavimą pateikus prašymą, teismas ieškovo prašymu gali atsakovui priteisti atlyginti ieškovo patirtas teismo išlaidas.

Panašiai bylos nagrinėjimo išlaidas (advokato mokesčius, dalyvavimo teisme išlaidas ir su įrodymų rinkimu susijusias išlaidas) ieškovo naudai turės atlyginti atsakovas, jeigu ieškovo ieškinyš patenkinamas visiškai ar iš dalies arba jeigu ieškovas nutraukia bylą, nes atsakovas savanoriškai patenkina reikalavimą pateikus prašymą. Atmesdamas ieškinį teismas nurodo ieškovui atlyginti atsakovo gynybos išlaidas.

Advokatui arba patarėjui teisės klausimais mokėtini mokesčiai nustatomi kliento ir advokato ar patarėjo teisės klausimais sudarytoje sutartyje.

11 Ar galiu gauti nemokamą teisinę pagalbą?

Žr. duomenų suvestinę „[Teisinė pagalba](#)“.

12 Nuo kurio momento mano ieškinyš laikomas oficialiai pareikštu? Ar institucijos praneš, ar mano ieškinyš pareikštas tinkamai?

Paštu arba klientų aptarnavimo valandomis gauti dokumentai registruojami teismo gaunamos korespondencijos registre jų gavimo dieną. Tariama, kad prašymas buvo pateiktas jo gavimo dieną. Terminas, per kurį teisme turi būti atliekamas bet koks procesinis veiksmas, baigiasi paskutinę teismo darbo valandą. Jeigu prašymas, skundas arba kita pašto siunta ryšių operatoriumi įteikiama iki termino paskutinės dienos 24.00 val., tariama, kad toks prašymas, skundas arba kita pašto siunta buvo įteikta laiku.

Jeigu prašyme yra klaidų arba prie jo neprisidėti kiti reikalingi dokumentai, teisėjas priima pagrįstą nutartį, kurioje nurodo, kad prašymas nebus toliau nagrinėjamas. Šios nutarties kopija nusiunčiama ieškovui ir jam suteikiamas terminas prašymo trūkumams ištaisyti. Šiuo atveju nustatomas ne trumpesnis nei 20 dienų terminas, kuris pradedamas skaičiuoti nuo nutarties išsiuntimo dienos. Jeigu ieškovas per nustatytą terminą ištaiso trūkumus, tariama, kad prašymas pateiktas tą dieną, kurią teismas gavo prašymą pirmą kartą. Jeigu ieškovas per nustatytą terminą trūkumų neištaiso, tariama, kad prašymas niekada nebuvo pateiktas ir grąžinamas ieškovui. Prašymo grąžinimo faktas nereiškia, kad ieškovas dar kartą negali pateikti teismui prašymo. Konkretus patvirtinimas, kad prašymas pateiktas tinkamai: jeigu prašymas surašytas teisingai ir prie jo pridėti visi reikalingi dokumentai, teisėjas per septynias dienas nuo prašymo gavimo teisme dienos priima nutartį, kuria patvirtina prašymą ir pradeda nagrinėti bylą.

Pradėjus nagrinėti bylą, prašymas ir prie jo pridėtų dokumentų kopijos nusiunčiamos atsakovui ir jam suteikiamas terminas rašytinėms pastaboms pateikti. Gavęs pastabas, teisėjas jų kopiją nusiunčia ieškovui ir suinteresuotosioms trečiosioms šalims. Teisėjas gali prašyti, kad ieškovas pateiktų atsiliepimą į pastabas. Gavęs pastabas arba pasibaigus pastabų pateikimo terminui, teisėjas nustato bylos nagrinėjimo teisme posėdžio datą. Teismo pareigūnas šalims išsiunčia šaukimą į teismą. Jeigu byla nagrinėjama rašytinio proceso tvarka, nagrinėjimo data nenustatoma, o šalims šaukimas į teismą nesiunčiamas.

13 Ar gausiu išsamią informaciją apie bylos tvarkaraštį (pvz., kada atvykti į bylos svarstymą)?

Bylos šalys gauna šaukimą į teismą, kuriame nurodoma bylos nagrinėjimo teisme arba kito procesinio veiksmo atlikimo data ir vieta. Šaukimas į teismą siunčiamas asmens deklaruotos gyvenamosios vietos adresu, tačiau asmuo taip pat gali nurodyti kitą susirašinėjimo su teismu adresą.

Jeigu atsakovas neturi Latvijoje deklaruotos gyvenamosios vietos, o ieškovui dėl objektyvių priežasčių nepavyko nustatyti atsakovo gyvenamosios vietos už Latvijos ribų, teismas, remdamasis pagrįstu ieškovo prašymu, gali taikyti tarptautiniuose susitarimuose, kurių privalo laikytis Latvija, arba Europos Sąjungos teisės aktuose nustatytas atsakovo adreso nustatymo procedūras.

Jeigu atsakovo adreso negalima nustatyti taikant tarptautiniuose susitarimuose, kurių privalo laikytis Latvija, arba ES teisės aktuose nustatytas procedūras, arba paaiškėja, kad atsakovui neįmanoma nusiųsti dokumentų ieškovo nurodytu adresu arba kad atsakovui neįmanoma nusiųsti dokumentų taikant Europos Sąjungos teisės aktuose ar tarptautiniuose susitarimuose, kurių privalo laikytis Latvija, nustatytas procedūras arba Civilinio proceso kodekse nustatytas tarptautinio bendradarbiavimo nagrinėjant civilines bylas procedūras, atsakovas, kuris Latvijoje neturi deklaruotos gyvenamosios vietos, į teismą šaukiamas paskelbiant informacinį pranešimą [☞ oficialiajame leidinyje](#) (*Latvijas Vēstnesis*).

[☞ Latvijos teismų portalo](#) skilties „E. paslaugos“ (*E-pakalpojumi*) dalyje „[☞ Teismo nagrinėjamos bylos](#)“ (*Tiesvedības gaita*) įrašius bylos arba šaukimo į teismą numerį galima rasti informacijos apie teisme nagrinėjamą bylą.

Paskutinis naujinimas: 05/04/2024

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Kaip kreiptis į teismą? - Lietuva

1 Ar turiu kreiptis į teismą, ar yra alternatyvų?

Lietuvos Respublikos teisės normos numato alternatyvius ginčų sprendimo būdus. 2012 m. Lietuvoje įsigaliojo naujos redakcijos Komercinio arbitražo įstatymas. Neatsižvelgiant į ginčo šalių pilietybę ar nacionalinę priklausomybę ir į tai, ar ginčo šalys yra fiziniai ar juridiniai asmenys, taip pat į tai, ar arbitražo procesą organizuoja nuolatinė arbitražo institucija, ar vyksta ad hoc arbitražas, šis įstatymas taikomas arbitražui, kurio vieta yra Lietuvos Respublikos teritorijoje. Arbitražas yra lygiavertė alternatyva valstybiniais teismams. Jame galima greitai ir patogiai išspręsti didžiąją dalį verslo ginčų pasitelkiant ne teisėjus, o abiem šalims tinkamus nepriklausomus, autoritetingus ir pasitikėjimą pelniusius privačius asmenis. Arbitražo metu, ginčo šalys gali laisviau susitarti dėl arbitražo bylos taisyklių. Arbitražo teismas gali susitikti bet kurioje besiginčijantiems asmenims patogioje vietoje, laisvai pasirinkti kokią kalbą bus nagrinėjama byla, kokia forma priimamas sprendimas ir kt. Rašytiniu susitarimu laikomi ir elektroninėmis priemonėmis sudaryti arbitražiniai susitarimai. 2008 m. buvo priimtas Civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymas. Civilinių ginčų taikinamasis tarpininkavimas (kitai – mediacija) yra ginčų taikaus sprendimo būdas, vykdomas tarpininkaujant trečiajam nešališkam asmeniui – taikinimo tarpininkui (kitai – mediatoriui). Įstatyme numatyta, kad mediacija gali būti taikoma sprendžiant civilinius (t.y. šeimos ir kitus) ginčus, kurie gali būti nagrinėjami teisme civilinio proceso tvarka. Šalys gali pasinaudoti šiuo ginčo sprendimo būdu tiek tuo atveju, kai ginčas dar nėra nagrinėjamas teisme (neteisminė mediacija), tiek ir tuo atveju, kai bylą jau nagrinėja teismas (teisminė mediacija). Pažymėtina, jog pradėjus mediaciją sustabdomi ieškinio senaties terminai. Taigi net ir nepavykus taikiai išspręsti ginčo, šalys išsaugo savo teisę kreiptis dėl pažeistų teisių gynimo į teismą. Teisminė mediacija yra nemokama paslauga. Be to, jei pasirinksite ginčą civilinėse bylose išspręsti naudojantis teismine mediacija, sutaupysite nemažai savojo laiko ir pastangų, kuriuos eikvojamos besibylinėjant, taip pat – pinigų, nes teisminės mediacijos procedūrą užbaigus taikiau susitarimu grąžinama 75 procentai sumokėto žyminio mokesčio. Sprendžiant ginčą teisminės mediacijos būdu yra užtikrinamas konfidencialumas, o bet kuri šalis gali pasitraukti iš teisminės mediacijos procedūrų nenurodant pasitraukimo priežasčių.

Iš vartojimo sutarčių kylančių ginčų sprendimą neteisminiu keliu reglamentuoja Vartotojų teisių apsaugos įstatymas, įsigaliojęs 2007 m., kuris įtvirtino teisminiam nagrinėjimui alternatyvią procedūrą ir nustatė šios procedūros tvarką ir institucijas. Alternatyvių ginčo sprendimų institucijos Lietuvoje yra Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba, ryšių reguliavimo tarnyba bei kitos institucijos nagrinėjančios ginčus atskiruose sektoriuose (Ryšių reguliavimo tarnyba nagrinėja ginčus elektroninių ryšių, pašto ir pasiuntinių paslaugų srityje, Lietuvos bankas – vartotojų ginčus su finansinių paslaugų teikėjais, t.t.). Vartotojai turi galimybę naudotis teisininkų pagalba alternatyvaus ginčo sprendimo metu, tačiau išlaidos teisei pagalbai nėra kompensuojamos. Valstybės garantuojama pirminė ir antrinė teisinė pagalba vartotojams suteikiama, kai jie atitinka įstatymų numatytus kriterijus. Kreipimasis į alternatyvaus ginčo sprendimo instituciją paprastai nesustabdo ieškinio senaties termino eigos. Dėl šios priežasties, taip pat atsižvelgiant į santykinai ilgus vartojimo ginčų nagrinėjimo terminus bei kai kuriuos trumpus ieškinio senaties terminus kyla rimta grėsmė, kad senaties terminas gali būti praleistas.

2 Ar nustatytas ieškinio senaties terminas?

Bendrasis ieškinio senaties terminas yra dešimt metų.

Atskirų rūšių reikalavimams Lietuvos Respublikos įstatymai nustato sutrumpintus ieškinio senaties terminus.

Sutrumpintas vieno mėnesio ieškinio senaties terminas taikomas iš konkurso rezultatų atsirandantiems reikalavimams.

Sutrumpintas trijų mėnesių ieškinio senaties terminas taikomas reikalavimams pripažinti juridinio asmens organų sprendimus negaliojančiais.

Sutrumpintas šešių mėnesių ieškinio senaties terminas taikomas:

ieškiniams dėl netesybų (baudos, delspinigių) išieškojimo;

ieškiniams dėl pardotų daiktų trūkumų.

Sutrumpintas šešių mėnesių ieškinio senaties terminas taikomas iš ryšių įmonių santykių su klientais atsirandantiems reikalavimams, jeigu siuntos buvo siunčiamos Lietuvoje, arba vienerių metų ieškinio senaties terminas, jeigu siuntos buvo siunčiamos į užsienį.

Sutrumpintas vienerių metų ieškinio senaties terminas taikomas iš draudimo teisinių santykių atsirandantiems reikalavimams.

Sutrumpintas trejų metų ieškinio senaties terminas taikomas reikalavimams dėl padarytos žalos atlyginimo, tarp jų ir reikalavimams atlyginti žalą, atsiradusią dėl netinkamos kokybės produkcijos.

Sutrumpintas penkerių metų ieškinio senaties terminas taikomas reikalavimams dėl palūkanų ir kitokių periodinių išmokų išieškojimo.

Reikalavimams dėl atliktų darbų trūkumų taikomi nustatyti sutrumpinti ieškinio senaties terminai.

Iš krovinių, keleivių ir bagažo vežimo atsirandantiems reikalavimams taikomi atskirų transporto rūšių kodeksuose (įstatymuose) nustatyti ieškinio senaties terminai.

3 Ar turėčiau kreiptis į šios valstybės narės teismą?

Kylant ginčui iš sutarties prievolių, taikoma prievolės šalių susitarimu pasirinkta teisė, todėl jei šalis pasirinko Lietuvos Respublikos teisę, teisėtus interesus gali ginti Lietuvos Respublikos teisme. Toks šalių susitarimas gali būti numatytas pagal šalių sudarytos sutarties sąlygas arba gali būti nustatomas pagal faktines bylos aplinkybes. Šalis savo susitarimu gali pasirinkti tam tikros valstybės teisę, kuri bus taikoma visai sutarčiai arba atskirai jos daliai ar atskiroms dalims. Tai, kad šalis susitarimu pasirinko sutarčiai taikytiną užsienio teisę, nėra pagrindas atsisakyti taikyti Lietuvos Respublikos ar kitos valstybės imperatyvias teisės normas, kurių šalis savo susitarimu negali pakeisti ar jų atsisakyti.

Jeigu šalis nepasirinko taikytinos teisės, taikoma valstybės, su kuria sutartinė prievolė yra labiausiai susijusi, teisė. Tokiu atveju preziumuojama, kad labiausiai su prievole pagal sutartį yra susijusi valstybė, kurios teritorijoje yra:

šalies, kuri turi įvykdyti pareigą, labiausiai būdingą tai sutarčiai, nuolatinė gyvenamoji vieta ar centrinė administracija. Jeigu prievolė yra labiau susijusi su prievolės šalies verslo vietos valstybės teise, taikoma verslo vietos valstybės teisė;

nekilnojamojo daikto buvimo vieta, kai sutarties dalykas yra teisė į nekilnojamąjį daiktą ar teisė naudoti nekilnojamąjį daiktą;

vežėjo pagrindinė verslo vieta vežimo sutarties sudarymo metu, jeigu toje pat valstybėje, kur yra vežėjo pagrindinė verslo vieta, buvo pakrauti kroviniai ar yra krovinio siuntėjo pagrindinė buveinė arba krovinio išsiuntimo vieta.

Arbitražiniam susitarimui taikoma teisė, reglamentuojanti pagrindinę sutartį, o jei ši negalioja, arbitražinio susitarimo sudarymo vietos teisė, o kai sudarymo vietos nustatyti neįmanoma, – arbitražo vietos valstybės teisė.

Šalių teisės ir pareigos pagal prievoles, atsirandančias dėl padarytos žalos, nukentėjusiojo pasirinkimu nustatomos pagal valstybės, kurioje padarytas veiksmas ar buvo kitokių žalą sukėlusių aplinkybių, teisę arba pagal žalos atsiradimo vietos valstybės teisę.

Sutuoktinių turto teisinį statusą nustato jų nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisė. Jeigu sutuoktinių nuolatinės gyvenamosios vietos yra skirtingose valstybėse, taikoma valstybės, kurios piliečiai yra abu sutuoktiniai, teisė. Jeigu sutuoktiniai yra skirtingų valstybių piliečiai ir niekada neturėjo bendros nuolatinės gyvenamosios vietos, taikoma santuokos sudarymo vietos valstybės teisė. Sutuoctinių turto teisinį statusą pagal sutartis nustato sutuoktinių susitarimu pasirinktos valstybės teisė. Šiuo atveju sutuoktiniai gali pasirinkti valstybės, kurioje yra ar ateityje bus nuolatinė gyvenamoji vieta, teisę arba valstybės, kurioje buvo sudaryta santuoka ar kurios pilietis yra vienas sutuoktinis, teisę. Sutuoctinių susitarimas dėl taikytinos teisės galioja, jeigu jis atitinka jų pasirinktos valstybės arba susitarimo sudarymo vietos valstybės teisės reikalavimus.

4 Jei taip, į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis – pagal savo arba atsakovo gyvenamąją vietą ar pagal kitus bylos teismingumo kriterijus?

Civilinio proceso kodekso 29-30 straipsniai numato teismingumo taisykles. Ieškinytis pareiškiamas teismui pagal atsakovo gyvenamąją vietą. Juridiniams asmeniui ieškinytis pareiškiamas pagal juridinio asmens buveinę, nurodytą juridinių asmenų registre. Tais atvejais, kai atsakovas yra valstybė ar savivaldybė, ieškinytis pareiškiamas pagal valstybei ar savivaldybei atstovaujančios institucijos buveinę.

Ieškinytis atsakovui, kurio gyvenamoji vieta nežinoma, gali būti pareiškiamas pagal jo turto buvimo vietą arba pagal paskutinę žinomą jo gyvenamąją vietą.

Ieškinytis atsakovui, neturinčiam Lietuvos Respublikoje gyvenamosios vietos, gali būti pareiškiamas pagal jo turto buvimo vietą arba pagal paskutinę žinomą jo gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje. Ieškinytis, susijęs su juridinio asmens filialo veikla, gali būti pareiškiamas taip pat pagal filialo buveinę.

Ieškinytis dėl išlaikymo priteisimo ir dėl tėvystės nustatymo gali būti pareiškiamas taip pat pagal ieškovo gyvenamąją vietą. Ieškinytis dėl atlyginimo žalos, padarytos sužalojant fizinio asmens sveikatą, taip pat atimant gyvybę, gali būti pareiškiamas pagal ieškovo gyvenamąją vietą arba žalos padarymo vietą.

Ieškinytis dėl žalos, padarytos asmenų turtui, gali būti pareiškiamas pagal ieškovo gyvenamąją vietą (buvinę) arba žalos padarymo vietą.

Ieškinytis dėl sutarčių, kuriose nurodyta įvykdymo vieta, gali būti pareiškiamas taip pat pagal sutarties įvykdymo vietą.

Ieškinytis, susijęs su globėjo, rūpintojo ar turto administratoriaus pareigų ėjimu, gali būti pareiškiamas taip pat pagal globėjo, rūpintojo gyvenamąją vietą arba turto administratoriaus gyvenamąją ar buveinės vietą.

Ieškinytis dėl vartojimo sutarčių taip pat gali būti pareiškiamas pagal vartotojo gyvenamąją vietą.

Teisė pasirinkti vieną iš kelių teismų, kuriems byla teisinga, priklauso ieškovui.

Ieškinytis dėl daiktinių teisių į nekilnojamąjį daiktą, dėl naudojimosi nekilnojamoju daiktu, išskyrus pareiškimus dėl sutuoktinių turto padalijimo santuokos nutraukimo bylose, dėl arešto nekilnojamajam daiktui panaikinimo teisingi nekilnojamojo daikto ar pagrindinės jo dalies buvimo vietos teismui.

Palikėjo kreditorių ieškinytis, pareikšti prieš įpėdiniams priimant palikimą, yra teisingi palikimo ar pagrindinės jo dalies buvimo vietos teismui.

5 Į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis, atsižvelgiant į ieškinio pobūdį ir ginčijamos sumos dydį?

Visas civilines bylas pirmąją instanciją nagrinėja apylinkės teismai, išskyrus bylas, kurios nagrinėjamos apygardos teismuose arba Vilniaus apygardos teisme.

Apygardos teismai, kaip pirmosios instancijos teismai, nagrinėja civilines bylas:

nuo 2013 balandžio 4 d., kuriose ieškinio suma didesnė kaip 150 000 litų, išskyrus šeimos ir darbo teisinių santykių bylas ir bylas dėl neturtinės žalos atlyginimo;

dėl autorinių neturtinių teisinių santykių;

dėl civilinių viešo konkurso teisinių santykių;

dėl bankroto ir restruktūrizavimo, išskyrus bylas dėl fizinio asmens bankroto;

kurių viena šalis yra užsienio valstybė;

pagal ieškinytis dėl priverstinio akcijų (dalių, pajų) pardavimo;

pagal ieškinytis dėl juridinio asmens veiklos tyrimo;

dėl turtingos ir neturtingos žalos, padarytos pažeidžiant nustatytas pacientų teises, atlyginimo;

kitas civilines bylas, kurias pagal įstatymus kaip pirmosios instancijos teismas nagrinėja apygardos teismai.

Tik Vilniaus apygardos teismas, kaip pirmosios instancijos teismas, nagrinėja civilines bylas:

dėl ginčų, numatytų Lietuvos Respublikos [patentų įstatyme](#);

dėl ginčų, numatytų Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatyme;

dėl įvaikinimo pagal užsienio valstybių piliečių prašymus įvaikinti Lietuvos Respublikos pilietį, gyvenantį Lietuvos Respublikoje arba užsienio valstybėje;

kitas civilines bylas, kurias pagal galiojančius įstatymus kaip pirmosios instancijos teismas nagrinėja tik Vilniaus apygardos teismas.

6 Ar galiu pareikšti ieškinį teismui pats, ar turiu kreiptis į tarpininką – advokatą?

Asmenys gali vesti savo bylas teisme patys arba per atstovus. Paties asmens dalyvavimas byloje neatima iš jo teisės turėti šioje byloje atstovą. Atstovo atvykimas į teismo posėdį laikomas tinkamu byloje dalyvaujančio asmens, kuriam jis atstovauja, dalyvavimu teismo posėdyje, išskyrus atvejus, kai teismas pripažįsta, jog atstovaujamojo dalyvavimas procese yra būtinas.

Civilinio proceso kodekso bei **Civilinio kodekso** nustatytais atvejais asmuo privalo turėti byloje advokatą, pvz. teismui nagrinėjant bylą dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu, būtina, kad asmeniui, kurį prašoma pripažinti neveiksniu, atstovautų advokatas.

7 Kur konkrečiai turi kreiptis dėl ieškinio pareiškimo – į teismo priimamąjį, teismo sekretoriatą ar kitą administracinį padalinį?

Asmenys, pageidaujantis teismui pateikti dokumentus ar juos gauti, turi kreipti į teismo raštinę, kur jiems bus paaiškinta dokumentų padavimo, gavimo ar grąžinimo tvarka. **Teismų kontaktai**

Nuo 2013 m. liepos 1 d. startavus teismo elektroninių paslaugų portalui e.teismas.lt pateikti bylos dokumentus, stebėti teismo proceso eigą, mokėti žyminį mokestį ir naudotis kitomis teismo paslaugomis galima **elektroniniu būdu**.

Siekiant užtikrinti bylų tvarkymo nuoseklumą, nutarime nustatyta, kad žemesnės instancijos teismuose elektronine forma tvarkytos bylos nuo 2014 m. sausio 1 d. perduotos apeliacinės ir kasacinės instancijos teismams turės būti vedamos taip pat elektroniniu būdu.

8 Kuria kalba galiu pareikšti ieškinį? Ar galiu ieškinį pareikšti žodžiu, ar jį būtina teikti raštu? Ar galiu siųsti ieškinį faksu arba elektroniniu paštu?

Dalyvaujantis byloje asmenys teismui pateikia procesinių dokumentų originalus. Be to, teismui pateikiama tiek procesinių dokumentų kopijų, kad po vieną tektų priešingai šaliai (procesinio bendrininkavimo atveju – visiems bendrininkams, o kai paskirtas bendrininkų atstovas ar įgaliotas asmuo su byla susijusiems procesiniams dokumentams gauti, – tik šiam atstovui ar įgaliotam asmeniui) ir tretiesiems asmenims, išskyrus atvejus, kai procesinis dokumentas pateikiamas elektroninių ryšių priemonėmis. Procesinių dokumentų priedų pateikiama toks pat skaičius kaip ir procesinių dokumentų, išskyrus atvejus, kai procesinio dokumento priedai pateikiami elektroninių ryšių priemonėmis ir kai dėl didelės apimties teismas leidžia nepateikti priedų dalyvaujantiems byloje asmenims.

Visi procesiniai dokumentai ir jų priedai teismui pateikiami valstybine kalba. Kai dalyvaujantis byloje asmenys, kuriems turi būti įteikti procesiniai dokumentai, nemoka valstybinės kalbos, teismui turi būti pateikti šių dokumentų vertimai į jiems suprantamą kalbą. Jeigu pateikiami dokumentai turi būti išversti į užsienio kalbą, dalyvaujantis byloje asmenys turi pateikti teismui įstatymų nustatyta tvarka patvirtintus jų vertimus.

Elektroniniu būdu ieškinį galima pateikti Lietuvos teismų elektroninių paslaugų portale <https://e.teismas.lt/lt/public/home/>, kurį galima rasti Teismų administracijos puslapyje: <https://www.teismai.lt/lt>.

9 Ar yra nustatytos specialios ieškinio pareiškimo formos, o jeigu jų nėra, kaip turiu išdėstyti ieškinį? Koks turi būti ieškinio turinys?

Elektroninę ieškinio formą galima užpildyti Lietuvos teismų elektroninių paslaugų portale <https://e.teismas.lt/lt/public/home/>.

Teismui pareiškiamas ieškinys turi atitikti bendruosius reikalavimus, keliamus procesinių dokumentų turiniui. (Civilinio proceso kodekso 111 str.) Procesiniai dokumentai teismui pateikiami raštu. Kiekviename dalyvaujančio byloje asmens procesiniame dokumente turi būti:

teismo, kuriam paduodamas procesinis dokumentas, pavadinimas;

dalyvaujančių byloje asmenų procesinės padėtys, vardai, pavardės, asmens kodai (jeigu jie žinomi), gyvenamosios vietos, pareiškėjui žinomi kitų dalyvaujančių byloje asmenų procesinių dokumentų įteikimo kiti adresai, o tais atvejais, kai dalyvaujantis byloje asmenys arba vienas iš jų yra juridinis asmuo, – jo visas pavadinimas, buveinė, pareiškėjui žinomi kitų dalyvaujančių byloje asmenų procesinių dokumentų įteikimo kiti adresai, kodai, atsiskaitomųjų sąskaitų numeriai (jeigu jie žinomi) ir kredito įstaigų rekvizitai (jeigu jie žinomi);

procesinių dokumentų įteikimo dalyvaujančiam byloje asmeniui būdas, adresas pašto korespondencijos siuntoms, kai jis nesutampa su gyvenamosios vietos arba buveinės adresu;

procesinio dokumento pobūdis ir dalykas;

aplinkybės, patvirtinančios procesinio dokumento dalyką, ir įrodymai, patvirtinantys šias aplinkybes;

priedai, pridedami prie pateikiamo procesinio dokumento;

procesinį dokumentą paduodančio asmens parašas ir dokumento surašymo data.

Dalyvaujantis byloje asmuo, kuris procesinį dokumentą grindžia tarptautinio ar užsienio teismo priimta teisės aiškinimo taisykle, turi pateikti šio teismo procesinio sprendimo, kuriame suformuluota ši taisyklė, kopiją, taip pat įstatymų nustatyta tvarka patvirtintą jo vertimą į valstybinę kalbą.

Procesiniame dokumente, kurį teismui pateikia atstovas, turi būti nurodyti 2 ir 3 punktuose numatyti duomenys apie atstovą ir prie jo turi būti pridėtas dokumentas, įrodantis atstovo teises ir pareigas, jeigu tokio dokumento byloje dar nėra arba jeigu byloje esančio įgaliojimo terminas yra pasibaigęs.

Už dalyvaujantį byloje asmenį, kuris negali pasirašyti, procesinį dokumentą pasirašo jo įgaliotas asmuo, nurodydamas priežastį, dėl kurios pats dalyvaujantis byloje asmuo negalėjo pasirašyti pateikiamo dokumento.

Civilinio proceso kodekso 153 str. numato, kad ieškinyje, be to, nurodoma:

ieškinio suma, jeigu ieškinyje turi būti įkainotas;

aplinkybės, kuriomis ieškovas grindžia savo reikalavimą (faktinis ieškinio pagrindas);

įrodymai, patvirtinantys ieškovo išdėstytas aplinkybes, liudytojų gyvenamosios vietos ir kitokių įrodymų buvimo vietą;

ieškovo reikalavimas (ieškinio dalykas);

ieškovo nuomonė dėl sprendimo už akių priėmimo, jeigu byloje nebus pateiktas atsiliepimas į pareikštą ieškinį arba paruošiamasis procesinis dokumentas;

informacija, ar byla bus vedama per advokatą. Jeigu byla bus vedama per advokatą, taip pat nurodomas advokato vardas, pavardė, darbo vietos adresas;

ieškovo nuomonė dėl taikos sutarties sudarymo galimybių, kai ieškovas pageidauja ją pateikti.

Prie ieškinio turi būti pridėti dokumentai ir kiti įrodymai, kuriais ieškovas grindžia savo reikalavimus, taip pat duomenys, kad žyminis mokestis sumokėtas, bei prašymai dėl įrodymų, kurių ieškovas pateikti negali, išreikalavimo, nurodant priežastis, kodėl negalima pateikti šių įrodymų.

10 Ar reikia mokėti teismo mokestį? Jeigu taip, kada? Ar turiu mokėti advokatui nuo pat ieškinio pareiškimo?

Prie ieškinio turi būti pridedami visi dokumentai, kuriais grindžiame savo reikalavimus, bei dokumentas, patvirtinantis, kad žyminis mokestis sumokėtas. Tuo atveju, jeigu keliama reikalavimai nėra turtinio pobūdžio, mokamas 100 litų žyminis mokestis. Turtiniuose ginčiuose turi būti sumokamas žyminis mokestis, lygus įstatymų nustatytam procentiniam dydžiui nuo ieškinio sumos: iki vieno šimto tūkstančių litų – 3 procentai, bet ne mažiau kaip penkiasdešimt litų; nuo didesnės kaip vienas šimtas tūkstančių litų sumos iki trijų šimtų tūkstančių litų – trys tūkstančiai litų plus 2 procentai nuo ieškinio sumos, viršijančios vieną šimtą tūkstančių litų; nuo didesnės kaip trys šimtai tūkstančių litų sumos – septyni tūkstančiai litų plus 1 procentas nuo ieškinio sumos, viršijančios tris šimtus tūkstančių litų. Bendras žyminio mokesčio dydis turtiniuose ginčiuose negali viršyti trisdešimt tūkstančių litų.

Įstatyme yra numatyti atvejai, kai ieškovai nuo žyminio mokesčio atleidžiami. Be to, teismas, atsižvelgdamas į asmenų turtinę padėtį, turi teisę iš dalies atleisti nuo žyminio mokesčio sumokėjimo arba mokesčio mokėjimą atidėti iki sprendimo priėmimo. Prašymas atleisti nuo dalies žyminio mokesčio sumokėjimo arba mokestį atidėti turi būti motyvuotas, prie jo turi būti pridėti įrodymai, patvirtinantys blogą asmens turtinę padėtį.

Dokumentinio proceso tvarka nagrinėjamosiose bylose žyminis mokestis mokamas pusės sumos, mokėtinos už ieškinį, bet ne mažiau kaip dvidešimt litų.

Už atskiruosius skundus žyminis mokestis nemokamas, išskyrus atskiruosius skundus dėl nutarčių dėl laikinųjų apsaugos priemonių. Už atskiruosius skundus dėl nutarčių dėl laikinųjų apsaugos priemonių mokamas vieno šimto litų žyminis mokestis.

Už procesinius dokumentus ir jų priedus pateikiant teismui tik elektroninių ryšių priemonėmis, mokama 75 procentai už atitinkamą procesinį dokumentą mokėtinos žyminio mokesčio sumos, bet ne mažiau kaip dešimt litų.

Klientas su advokatu, advokatais ar advokatų profesine bendrija dėl teisinių paslaugų susitaria pasirašydami sutartį. Advokatui už pagal sutartį teikiamas teisines paslaugas klientai moka šalių sutartą užmokestį. Kada mokėti už advokato paslaugas susitaria šalys savo nuožiūra.

11 Ar galiu gauti nemokamą teisinę pagalbą?

Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo nustatyta tvarka teikiama pirminė teisinė pagalba ir antrinė teisinė pagalba. Pirminė teisinė pagalba teikiama Lietuvos Respublikos piliečiams, ES valstybės narės piliečiams, asmenims teisėtai gyvenantiems Lietuvoje ar kitoje ES valstybėje, asmenims, turintiems teisę gauti pagalbą pagal Lietuvos Respublikos tarptautines sutartis. Pirminė teisinė pagalba Jums turi būti suteikta iš karto. Jei tokios galimybės nebus, Jums bus pranešta apie kitą priėmimo laiką, kuris turi būti ne vėlesnis kaip 5 dienos nuo Jūsų kreipimosi Savivaldybės administracijos tarnautojai, darbuotojai, taip pat advokatai ar specialistai iš viešųjų įstaigų, su kuriais savivaldybė yra pasirašiusi sutartį, asmeniškai patars, kaip išspręsti ginčą be teismo, informuos apie teisės sistemą, įstatymus ir kitus teisės aktus, padės parengti taikos sutartį ir užpildyti antrinės teisinės pagalbos prašymą. Pirminę teisinę pagalbą gali būti atsisakoma teikti, jei besikreipiančiojo reikalavimai bus akivaizdžiai nepagrįsti; tuo pačiu klausimu jau buvo suteikta išsami konsultacija; akivaizdu, kad advokato konsultaciją asmuo gali gauti nesinaudodami šio įstatymo nustatyta valstybės garantuojama teisine pagalba; kreipiamasi ne dėl savo teisių ir teisėtų interesų, išskyrus atstovavimo pagal įstatymą atvejus.

Antrinė teisinė pagalba teikiama tam pačiam subjektui ratui, tačiau taikomas turto ir pajamų lygio reikalavimas.

Antrinę teisinę pagalbą gauti gali visi Lietuvos gyventojai, kurių turtas ir metinės pajamos neviršija Vyriausybės nustatytų lygių teisei pagalbai gauti. Turto ir pajamų lygiai skirstomi į pirmą ir antrą: nustatčius pirmą lygį, valstybė apmoka 100 proc. antrinės teisinės pagalbos išlaidų; nustatčius antrą lygį, valstybė apmoka 50 proc. antrinės teisinės pagalbos išlaidų (likusius 50 proc. antrinės teisinės pagalbos išlaidų apmoka pats asmuo).

Neatsižvelgiant į turtą ar metines pajamas, nemokamai antrinę teisinę pagalbą gali gauti: įtariamieji, kaltinamieji ar nuteistieji baudžiamojoje byloje, kai gynėjo dalyvavimas yra privalomas; nukentėjusieji dėl nusikaltimų atsiradusios žalos atlyginimo byloje, įskaitant atvejus, kai žalos atlyginimo klausimas yra sprendžiamas baudžiamojoje byloje; gaunantys socialinę pašalpą; išlaikomiems stacionarioje socialinės globos įstaigoje; asmenys, kuriems nustatytas sunkus neįgalumas arba jie yra pripažinti nedarbingais, yra sulaukę senatvės pensijos amžiaus ir jiems nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis; taip pat šių asmenų globėjams (rūpintojams), kai teisinė pagalba reikalinga globotinio (rūpintinio) teisėms ir interesams atstovauti bei ginti; asmenims, pateikusiems įrodymus (turto arešto aktą ar kt. dokumentus), kad dėl objektyvių priežasčių jie negali disponuoti savo turtu ir lėšomis ir dėl to jų turtas ir metinės pajamos, kuriais galėtų laisvai disponuoti, neviršija Vyriausybės nustatytų lygių teisei pagalbai gauti; sergantiems sunkiomis psichikos ligomis, kai sprendžiami jų priverstinio hospitalizavimo ir gydymo klausimai; tokio asmens globėjams (rūpintojams), kai teisinė pagalba reikalinga jo teisėms ir interesams atstovauti; skolininkams, kai yra išieškoma iš paskutinio gyvenamojo būsto, kuriame jie gyvena; nepilnamečio vaiko tėvams ar kitiems atstovams pagal įstatymą ir kai yra sprendžiamas to vaiko iškeldinimo klausimas; nepilnamečiams įstatymų nustatytais atvejais savarankiškai besikreipiantiems į teismą, jei nėra susituokę ar teismo pripažinti visiškai veiksniais (emancipuotais); esate asmuo, kurį prašoma pripažinti neveiksniu, byloje dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu; besikreipiantiems dėl gimimo registravimo ir kitais tikri Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse numatyti atvejai.

12 Nuo kurio momento mano ieškinys laikomas oficialiai pareikštu? Ar institucijos praneš, ar mano ieškinys pareikštas tinkamai?

Ieškinio priėmimo klausimą teismas išsprendžia priimdamas rezoliuciją. Šis procesinis veiksmas laikomas civilinės bylos iškėlimu. Esant trūkumams, jeigu dalyvaujantis byloje asmuo, pateikęs ieškininį/procesinį dokumentą, pagal teismo nurodymus ir nustatytą terminu pašalina trūkumus, jis laikomas paduotu pradinio jo pateikimo teismui dieną. Priešingu atveju procesinis dokumentas laikomas nepaduotu ir ne vėliau kaip per penkias darbo dienas nuo termino trūkumams pašalinti pabaigos dienos teisėjo nutartimi kartu su priedais grąžinamas jį padavusiam asmeniui.

Ieškovas tol, kol teismas neišsiuntė ieškinio kopijos atsakovui, turi teisę atsiimti pareikštą ieškinį. Vėliau ieškinį atsiimti galima tik turint atsakovo sutikimą ir ne vėliau kaip iki pirmosios instancijos teismo sprendimo priėmimo.

13 Ar gausiu išsamią informaciją apie bylos tvarkaraštį (pvz., kada atvykti į bylos svarstymą)?

Dalyvaujantiems byloje asmenims teismo šaukimais ar pranešimais pranešama apie teismo posėdžio ar atskirų procesinių veiksmų atlikimo laiką ir vietą.

Taip pat teismų posėdžių tvarkaraštis prieinamas internete, teismų administracijos puslapyje patalpintoje Lietuvos teismų informacinėje sistemoje.

<http://liteko.teismai.lt/tvarkarasciai/>

Paskutinis naujinyas: 21/10/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Kaip kreiptis į teismą? – Liuksemburgas

1 Ar turiu kreiptis į teismą, ar yra alternatyvų?

Tarpininkavimas – tai alternatyvi ginčų sprendimo procedūra, kurią taikant galima išvengti būtinybės kreiptis į teismą.

2 Ar nustatytas ieškinio senaties terminas?

Ieškinio teismui pareiškimo terminai skiriasi, atsižvelgiant į konkrečią bylą.

3 Ar turėčiau kreiptis į šios valstybės narės teismą?

Žr. „Kurios šalies teismas kompetentingas? – Liuksemburgas“.

4 Jei taip, į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis – pagal savo arba atsakovo gyvenamąją vietą ar pagal kitus bylos teisingumo kriterijus?

Žr. „Kurios šalies teismas kompetentingas? – Liuksemburgas“.

5 Į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis, atsižvelgiant į ieškinio pobūdį ir ginčijamos sumos dydį?

Žr. „Kurios šalies teismas kompetentingas? – Liuksemburgas“.

6 Ar galiu pareikšti ieškinį teismui pats, ar turiu kreiptis į tarpininką – advokatą?

Atsakymas priklauso nuo reikalavimo sumos ir dalyko.

Apskritai taikomos toliau nurodytos taisyklės, nors teisės aktuose nustatytos konkrečios išimtys:

jeigu reikalavimo suma neviršija 15 000 EUR, bylą paprastai nagrinėja taikos teisėjas (pranc. *juge de paix*). Šiuose teismuose galima dalyvauti asmeniškai arba per advokatą ar kitą asmenį, kuriam suteikti specialūs įgaliojimai (pranc. *mandat*).

Jeigu reikalavimo suma viršija 15 000 EUR, bylą paprastai nagrinėja apylinkės teismas (pranc. *tribunal d'arrondissement*). Šiame teisme privaloma būti atstovaujamam advokato (pranc. *avocat à la cour*), išskyrus atvejus, kai pateikiamas prašymas dėl laikinųjų priemonių (pranc. *actions en référé*), pareiškiamas ieškinys pagal komercinę teisę, kurį nagrinėjant ieškovui gali padėti ar atstovauti kitas asmuo arba jis gali dalyvauti asmeniškai, ir ieškinys, kurį nagrinėja šeimos bylų teismas (pranc. *juge aux affaires familiales*) (išskyrus ieškinius dėl santuokos nutraukimo). Apeliaciniame teisme (pranc. *Cour d'appel*), kuris yra Aukščiausiojo Teisingumo Teismo (pranc. *Cour supérieure de justice*) dalis, jums turi atstovauti advokatas.

Kai kuriais atvejais taikos teisėjai turi jurisdikciją net ir tais atvejais, jeigu bylinėjamasi dėl didesnės nei 15 000 EUR sumos; tai yra ir nuomininko bei nuomotojo tarpusavio ginčai, prašymai dėl išlaikymo (pranc. *pensions alimentaires*), išskyrus atvejus, kai jie susiję su prašymu dėl santuokos nutraukimo ar separacijos. Ieškinys taikos teisme paprastai pareiškiamas antstoliui (pranc. *huissier de justice*) įteikus šaukimą (pranc. *citation*) kitai šaliai. Šaukimas turi atitikti tam tikrus formalius reikalavimus, visų pirma skirtus užtikrinti, kad būtų paisoma teisės į gynybą. Kai kuriais atvejais šalys gali pačios pareikšti ieškinį,

nesikreipdamos į antstolį, pateikdamos rašytinį pareiškimą (pranc. *requête*) taikos teisėjui (tai yra supaprastinta tvarka, kainuojanti pigiau nei kreipiantis į apylinkės teismą). Bet kuriuo atveju teisme galite dalyvauti asmeniškai arba būti atstovaujamas advokato ar kito asmens, kuriam suteikėte specialią įgaliojimą (pranc. *mandat*).

7 Kur konkrečiai turiu kreiptis dėl ieškinio pareiškimo – į teismo priimamąjį, teismo sekretoriatą ar kitą administracinį padalinį?

Atsakymas priklauso nuo to, kuriai iš minėtų kategorijų priskiriama jūsų byla.

Jeigu reikalavimo suma neviršija 15 000 EUR, galite kreiptis į jurisdikciją turintį taikos teismą tiesiogiai rašytiniu pareiškimu (pranc. *requête*) arba netiesiogiai, kai antstolis įteikia šaukimą (pranc. *citation*). Praktiškai savo pareiškimą turite pateikti teismo tarnautojui (pranc. *greffier en chef*).

Jeigu reikalavimo suma viršija 15 000 EUR, paprastai teks kreiptis į advokatą, o pastarasis pasirūpins, kad antstolis įteiktų šaukimą (pranc. *assignation*) priešingai šaliai savo kliento vardu. Advokatas pateiks ieškinį kompetentingam apylinkės teismui arba Aukščiausiam Teisingumo Teismui.

8 Kuria kalba galiu pareikšti ieškinį? Ar galiu ieškinį pareikšti žodžiu, ar jį būtina teikti raštu? Ar galiu siųsti ieškinį faksu arba elektroniniu paštu?

Gali būti vartojama prancūzų, vokiečių arba liuksemburgiečių kalba, nors tam tikrų rūšių byloms taikomos specialios nuostatos.

Byla iškeliama įteikiant šaukimą (pranc. *citation* arba *assignation*), išskyrus atvejus, kai teismui galima pateikti paprastą pareiškimą (pranc. *requête*). Išskyrus kelias retas išimtis, taikomas tam tikroms taikos teisėjų nagrinėjamos byloms, pareiškimai teismui turi būti paduodami raštu. Faksu ar e. paštu siunčiami dokumentai nepriimami.

9 Ar yra nustatytos specialios ieškinio pareiškimo formos, o jeigu jų nėra, kaip turiu išdėstyti ieškinį? Koks turi būti ieškinio turinys?

Kai kuriais konkrečiais atvejais (pvz., kai pateikiamas prašymas išduoti įsakymą sumokėti nesumokėtas sumas arba apmokėti neapmokėtas sąskaitas), gali būti pildomos tam tikros formos. Paprastai į šaukimus į taikos teismą, pareiškimus ir šaukimus atvykti į apylinkės teismą ir apeliacinius skundus aukštesnės instancijos teismams turi būti įtraukiama tam tikra informacija ir jie turi būti specialios formos, nes kitaip bus pripažinti negaliojančiais. Šiuo tikslu iš anksto paruoštų formų nėra.

Kai kurios pareiškimų formos parengtos pagal Bendrijos teisės aktus. Tarp jų yra prašymai dėl Europos mokėjimo įsakymo pagal Reglamentą (EB) Nr. 1896/2006 ir prašymai pagal Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą pagal Reglamentą (EB) Nr. 861/2007.

10 Ar reikia mokėti teismo mokesčių? Jeigu taip, kada? Ar turiu mokėti advokatui nuo pat ieškinio pareiškimo?

Paprastai teismo mokesčiai mokami tada, kai ieškinyje baigiamas nagrinėti. Teismas gali įpareigoti bylą pralaimėjusią šalį atlyginti bylą laimėjusiai šaliai procesinius nuostolius (pranc. *indemnité de procédure*), jeigu teismas nusprendžia, kad būtų neteisinga, jeigu bylą laimėjusiai šaliai tektų padengti visas patirtas išlaidas ir mokesčius. Teismas taip pat gali įpareigoti vieną ar kelias bylos šalis sumokėti užstatą arba avansą (pvz., jeigu teismas prašo eksperto pateikti išvadą).

Dėl advokatui mokėtino atlyginimo klientai ir advokatai tariaisi tarpusavyje. Praktiškai yra įprasta sumokėti advokatui avansą.

11 Ar galiu gauti nemokamą teisinę pagalbą?

Žr. „Teisinė pagalba – Liuksemburgas“.

12 Nuo kurio momento mano ieškinyje laikomas oficialiai pareikštu? Ar institucijos praneš, ar mano ieškinyje pareikštas tinkamai?

Ieškovai, kurie atstovauja patys sau, jeigu tai leidžiama pagal teisės aktus, gaus atsakymą iš teismo.

Jeigu bylą savo kliento vardu veda advokatas, teismas pateiks atsakymą advokatui kaip teisėtam kliento atstovui. Advokatas gali pateikti klientui išsamią informaciją apie įvykių grafiką, jeigu jie yra žinomi ar numatomi.

13 Ar gausiu išsamią informaciją apie bylos tvarkaraštį (pvz., kada atvykti į bylos svarstymą)?

Žr. atsakymą į pirmesnį klausimą.

Rašytiniame procese laikas, skirtas šaukimui į teismą užregistruoti, paprastai yra nustatytas teisės aktuose; teismas taip pat gali nustatyti terminus visų pirma kiekvienos šalies ar trečiojo asmens išklausymui asmeniškai. Teisės aktuose nustatyti terminai skiriasi atsižvelgiant į teismą ir tai, ar atsakovas gyvena Liuksemburge, ar užsienyje. Jeigu rengiama žodinė proceso dalis, paprastai ieškovas turi nurodyti atsakovui tikslią datą, kada atvykti į teismą.

Susijusios nuorodos

 <http://www.legilux.lu/>

Paskutinis naujinimas: 07/03/2022

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Kaip kreiptis į teismą? - Vengrija

1 Ar turiu kreiptis į teismą, ar yra alternatyvų?

Reikalavimai dėl uždelstų mokėjimų gali būti priverstinai vykdomi ir išduodant mokėjimo įsakymą, o įstatyme konkrečiai nurodyti reikalavimai gali būti priverstinai vykdomi tik išduodant mokėjimo įsakymą. Tokias neteismines bylas nagrinėja notariai. Žr. temą „Mokėjimo įsakymo procedūros“.

Vengrijoje galima pasinaudoti alternatyvaus ginčų sprendimo procedūromis. Žr. temą „Alternatyvus ginčų sprendimas“.

2 Ar nustatytas ieškinio senaties terminas?

Tai, ar yra terminas, per kurį ieškinyje turi būti pareiškiamas teisme, ir šio termino forma priklauso nuo konkrečios bylos. Pavyzdžiui, su turtiniais reikalavimais susijusioje byloje ieškiniui pareikšti netaikomas joks terminas, šiuo atveju netaikomas ir ieškinio senaties terminas. Kita vertus, terminas netaikomas ieškiniui, susijusiam su žala, atsiradusia dėl nesutartinių santykių, pareikšti, tačiau tokiam ieškiniui taikomas ieškinio senaties terminas (5 metai), į kurį teismas atsižvelgia nagrinėdamas bylą, jeigu juo remiasi kita šalis. Dėl kitų reikalavimų terminai ieškiniui pareikšti yra nustatyti įstatyme.

Todėl, jei norima išsiaiškinti taikomo termino klausimą, rekomenduojama kreiptis į advokatą, patarėją teisės klausimais arba piliečių konsultavimo biurą.

3 Ar turėčiau kreiptis į šios valstybės narės teismą?

Jurisdikcijos klausimas, susijęs su įvairių tarptautinių elementų turinčių bylų rūšių priklausymu valstybių narių teismų kompetencijai, konkrečiai reglamentuojamas Europos Sąjungos teisėje, susijusiose tarptautinėse konvencijose ir Vengrijos tarptautinės privatinės teisės taisyklėse.

Prie susijusių ES teisės aktų, kurie visuotinai taikomi komercinėse ir civilinėse bylose, yra priskiriama [Reglamentas \(ES\) Nr. 1215/2012](#) ir [naujoji Lugano konvencija](#) (paskelbta Sprendimu Nr. 2009/430/EB), [Reglamentas \(EB\) Nr. 2201/2003](#), kuriame reglamentuojami šeimos ir tėvų pareigų klausimai, ir [Reglamentas \(EB\) Nr. 4/2009](#), kuriame reglamentuojami išlaikymo klausimai.

Tais atvejais, kai netaikomi nei ES teisės aktai, nei dvišalės ar daugiašalės konvencijos, kurių susitariančioji šalis yra Vengrija, jurisdikcija nustatoma pagal [2017 m. Įstatymą Nr. XXVIII dėl tarptautinės privatinės teisės](#).

4 Jei taip, į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis – pagal savo arba atsakovo gyvenamąją vietą ar pagal kitus bylos teisingumo kriterijus?

Žr. temą „Teisingumas. Vengrija“.

5 Į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis, atsižvelgiant į ieškinio pobūdį ir ginčijamos sumos dydį?

Žr. temą „ Teisingumas. Vengrija“.

6 Ar galiu pareikšti ieškinį teismui pats, ar turiu kreiptis į tarpininką – advokatą?

Teismo byloje asmeniškai arba per atstovą gali dalyvauti bet kuris asmuo, kuris:

- a) pagal civilinės teisės normas yra visiškai veiksnus,
- b) yra dalinę negalią turintis suaugusysis, tačiau bylos dalyko ir procesinių veiksmų požiūriu jo veiksnumas pagal civilinės teisės normas nėra apribotas, arba
- c) pagal civilinės teisės normas gali teisėtai duoti su bylos dalyku susijusius nurodymus.

Teisinis atstovas šalies vardu byloje atlieka procesinius veiksmus, jeigu:

- a) šalis byloje nėra veiksmi,
- b) šaliai teisinis atstovas buvo paskirtas nedarant poveikio šalies veiksnumui, nebent šalis procesinius veiksmus atlieka asmeniškai arba per atstovą, arba
- c) šalis nėra fizinis asmuo.

Teisinis atstovas teismo procese privalomai atstovauja pagal [L^{ta} 2016 m. Įstatymą Nr. CXXX dėl Civilinio proceso kodekso](#) (toliau – CPK). Pagal CPK bazinė privalomo teisinio atstovavimo norma netaikoma pirmąją instanciją nagrinėjamos apylinkės teismo byloms ir darbo ginčų procesams, priklausantiems administracinių ir darbo teismų kompetencijai; tokiais atvejais teisinis atstovavimas neprivalomas, jeigu teisės aktuose nenumatyta kitaip.

CPK taip pat konkrečiai nurodyta, kurie asmenys gali būti teisiniais atstovais. Šalims paprastai atstovauja advokatai ir advokatų kontoros. Kai teisinis atstovavimas yra privalomas, advokatūros egzaminus išlaikęs asmuo gali atlikti procesinius veiksmus savo paties byloje be teisinio atstovo, jeigu teisės aktuose nenumatyta kitaip.

Bylose, kuriose nebūtinai teisinio atstovo dalyvavimas, pareiškimą iškelti bylą gali pateikti įgaliotasis atstovas (pvz., advokatas), kurį paskyrė šalis arba jos teisinis atstovas. CPK nustatytos taisyklės, pagal kurias parenkami įgaliotaisiais atstovais galintys būti asmenys.

7 Kur konkrečiai turi kreiptis dėl ieškinio pareiškimo – į teismo priimamąjį, teismo sekretoriatą ar kitą administracinį padalinį?

Pareiškimą reikia pateikti tiesiogiai teismui, kuris turi kompetenciją ir jurisdikciją nagrinėti bylą. Pagal CPK šalis, be teisinio atstovo atliekanti procesinius veiksmus apylinkės teismo nagrinėjamoje byloje arba administracinio ir darbo teismo nagrinėjamoje darbo ginčo byloje, gali per nustatytas darbo valandas pateikti pareiškimą žodžiu kompetentingame pareiškėjo gyvenamosios vietos, registruotos buveinės ar darbo vietos teisme arba teisme, kurio jurisdikcijai priklauso byla, ir pareikalauti, kad šis pareiškimas būtų užregistruotas naudojant atitinkamą formą.

8 Kuria kalba gali pareikšti ieškinį? Ar galiu ieškinį pareikšti žodžiu, ar jį būtina teikti raštu? Ar galiu siųsti ieškinį faksu arba elektroniniu paštu?

Teismo proceso kalba yra vengrų. Jeigu įstatymuose, privalomame Europos Sąjungos teisės akte arba tarptautinėje konvencijoje nenumatyta kitaip, teismui adresuojami dokumentai turi būti parengti vengrų kalba, teismo dokumentai ir sprendimai įteikiami taip pat vengrų kalba. Kiekvienas asmuo turi teisę teismo procese vartoti savo gimtąją kalbą ir savo regioninę ar mažumos kalbą, kai tai numatyta tarptautinėmis konvencijomis.

Pasirašiusi Europos regioninių arba mažumų kalbų chartiją, Vengrija įsipareigojo kroatų, vokiečių, rumunų, serbų, slovākų, slovėnų, rumunų ir bojašų (romų) kalbas leisti vartoti:

byloje asmeniškai dalyvaujančiai šaliai, jei tai yra jos regioninė arba mažumos kalba; šiuo atveju tokia šalis neturi padengti papildomų išlaidų, pateikiant regionine arba mažumos kalba surašytus dokumentus ir įrodymus, kuriuos prireikus padeda išversti vertėjai žodžiu ir raštu.

Teismas skiria vertėją žodžiu, gestų kalbos vertėją ar vertėją raštu, jeigu to reikia siekiant įgyvendinti šalies teisę vartoti kalbą arba dėl kitų priežasčių, nurodytų CPK nuostatoje dėl kalbų vartojimo.

Prašymas raštu turi būti pateikiamas teismui, kuriame iškeliama byla. Kai yra privalomas arba pasirenkamas bendravimas elektroninėmis priemonėmis, pareiškimas turi būti teikiamas elektroniniu būdu, taip, kaip apibrėžta teisės aktuose. Jeigu ryšys palaikomas popierine forma, pareiškimas turi būti pateikiamas paštu arba įteikiamas asmeniškai (administracijos biuro darbo valandomis arba bet kuriuo metu darbo valandomis įdedant jį į surenkamąją dėžutę, įrengtą prie įėjimo į teismą), tačiau šalis, atliekanti procesinius veiksmus be teisinio atstovo apylinkės teismo nagrinėjamoje byloje arba administracinio ir darbo teismo nagrinėjamoje darbo ginčo byloje, gali pateikti pareiškimą žodžiu nustatytomis darbo valandomis savo gyvenamosios vietos, registruotos buveinės ar darbo vietos teisme arba teisme, kurio jurisdikcijai priklauso byla, ir pareikalauti, kad pareiškimas būtų užregistruotas naudojant standartinę formą.

Pareiškimų negalima siųsti faksu.

Dėl informacijos, susijusios su elektroniniu dokumentų pateikimu, žr. temą „[Automatizuotas tvarkymas](#)“.

9 Ar yra nustatytos specialios ieškinio pareiškimo formos, o jeigu jų nėra, kaip turiu išdėstyti ieškinį? Koks turi būti ieškinio turinys?

Ieškinį reikia pareikšti pateikiant pareiškimą, t. y. rašytinį dokumentą, kuriame išdėstomas reikalavimas. CPK yra išsamiai nurodyti reikalavimai dėl pareiškimo elementų ir dokumentų, kurie turi būti prie jo pridėti.

Šalis, atliekanti procesinius veiksmus be teisinio atstovo apylinkės teismo nagrinėjamoje byloje arba administracinio ir darbo teismo nagrinėjamoje darbo ginčo byloje, privalo pateikti pareiškimą šiam tikslui skirtoje formoje. Procesinius veiksmus be teisinio atstovo atliekančiai šaliai ši praktika labai padeda pareikšti ieškinį, nes privaloma informacija, kuri turi būti įtraukta į pareiškimą, nurodoma formoje, formoje taip pat nurodomi priedai, kuriuos reikia pridėti.

Formos skelbiamos [L^{ta} centrinėje teismų interneto svetainėje](#).

Jeigu ryšys palaikomas popierine forma, turi būti pateikiama tiek pareiškimo ir jo priedų kopijų, kad jų būtų viena daugiau, negu byloje yra šalių. Jeigu kelios šalys turi bendrą atstovą (įgaliotinį), jos kartu gauna vieną bendrą kopiją.

Dėl informacijos, susijusios su elektroniniu dokumentų pateikimu, žr. temą „[Automatizuotas tvarkymas](#)“.

10 Ar reikia mokėti teismo mokesčių? Jeigu taip, kada? Ar turiu mokėti advokatui nuo pat ieškinio pareiškimo?

Civilinėse bylose būtina sumokėti žyminius mokesčius. Kiekvienoje byloje mokėtinų mokesčių suma nustatyta [L^{ta} 1990 m. Įstatyme Nr. XCIII dėl žyminių mokesčių](#). Bylą kelianti šalis turi sumokėti mokesčius pateikdama pareiškimą, nebent sprendimas dėl mokesčių sumokėjimo turi būti priimamas vėliau.

Pastaruoju atveju mokesčius sumoka asmuo, kurį tai padaryti įpareigoja teismas.

Teismas, kuriame keliama civilinė byla, atmes pareiškimą nenurodydamas pateikti papildomos informacijos, jeigu pareiškėjas nesumokėjo žyminių mokesčių sumos, proporcingos pareiškime nurodytai ieškinio sumai, arba teisės aktuose nurodytos konkrečios mokesčio sumos ir nepateikė prašymo teisei pagalbai gauti bei nenurodė, kad pagal teisės aktus jis turėtų gauti teisinę pagalbą.

Šaliai gali būti suteikta teisinė pagalba siekiant padėti jai įgyvendinti savo teises teismo byloje nagrinėjimo metu.

Jeigu teisės aktuose nenumatyta kitaip, šalis turi teisę gauti asmeninę teisinę pagalbą (vengr. *személyes költségmentesség*) ir asmeninį leidimą iš anksto nemokėti teismo išlaidų (*személyes költségfeljegyzési jog*), jeigu ji pateikia prašymą, pagrįstą jos pajamomis ir finansine padėtimi, o asmeninis atleidimas nuo žyminių mokesčių mokėjimo (*személyes illetékmentesség*) atsižvelgiant į šalies asmenį suteikiamas *ex officio*. Šaliai suteikiama konkrečiai bylai skirta teisinė pagalba (vengr. *tárgyi költségmentesség*) remiantis bylos dalyku, o mokesčiai sumažinami (*mérsékelt illeték*) *ex officio*, jeigu bylos nagrinėjimo metu įvyksta tam tikri konkretūs įvykiai.

Atleidimu nuo žyminių mokesčių asmuo, kuriam taikomi žyminiai mokesčiai, atleidžiamas nuo tokių mokesčių mokėjimo arba šis atleidimas taikomas atsižvelgiant į tų mokesčių esmę. Tuo atveju, kai šalis atleidžiama nuo žyminių mokesčių, jai leidžiama tų mokesčių nemokėti iš anksto ir, jeigu teisės aktuose nenumatyta kitaip, jai leidžiama nemokėti dar nesumokėtų mokesčių. Atleidimu nuo žyminių mokesčių šalis neatleidžiama nuo mokesčių, kurie

nebuvo sumokėti vykdymo proceso metu. Žyminių mokesčių įstatyme konkrečiai nustatyta, kurie juridiniai asmenys gali būti asmeniškai atleidžiami nuo žyminių mokesčių. Tai yra Vengrijos valstybė, savivaldybės, biudžetinės įstaigos ir bažnyčios.

Jeigu atleidimas nuo mokesčių nustatomas atsižvelgiant į bylos dalyką, abi šalys atleidžiamos nuo pareigos sumokėti mokesčius, nepaisant jų pajamų ar finansinės padėties. Atleidimas nuo mokesčių atsižvelgiant į bylos dalyką nustatomas, pvz., apskundus sprendimus dėl teisinės pagalbos, pateikus priešiškinį santuokos nutraukimo byloje ir prašymus ištaisyti, patikslinti arba papildyti sprendimus.

Nepaisant šalių pajamų arba finansinės padėties, jos atleidžiamos nuo pareigos iš anksto sumokėti žyminius mokesčius atsižvelgiant į bylos dalyką (*tárgyi illetékfeljegyzési jog*), pvz., byloje, susijusiose su asmenų arba ieškinių, pareikštų dėl vykdančių administracinių įgaliojimų sukeltos žalos atlyginimo, apsauga pagal civilinę teisę. Bet kuris asmuo, taip atleistas nuo mokesčių mokėjimo iš anksto dėl bylos dalyko, turi teisę nemokėti šių mokesčių iš anksto. Šiuo atveju mokesčius bylos nagrinėjimo pabaigoje teismo nurodymu sumoka atitinkama šalis.

Šalis atleidžiama nuo dalies mokesčių mokėjimo, jeigu jai mokesčiai sumažinami. Mokesčių sumažinimas yra tam tikros formos teisinė pagalba, iš esmės skirtinga nuo visų kitų formų teisinės pagalbos, nes ji suteikiama tada, kai bylos nagrinėjimo metu įvyksta tam tikri įvykiai, dėl jos nereikia pateikti prašymo ir ji nėra grindžiama šalies asmeninėmis aplinkybėmis ar bylos dalyku.

Mokesčių nemokėjimo iš anksto nauda yra ir teisinės pagalbos dalis, ir atleidimas nuo išlaidų mokėjimo iš anksto. Teisinė pagalba taip pat gali būti suteikiama konkrečioms asmenims arba tai gali būti daroma atsižvelgiant į bylos dalyką. Bylos, kuriose teisinė pagalba gali būti suteikta dėl bylos dalyko, ir asmeninės teisinės pagalbos suteikimo kriterijai nurodyti teisės aktuose. Bylos, kurioje šalis dėl bylos dalyko gali būti atleista nuo išlaidų mokėjimo, pavyzdys yra byla dėl globos.

Nuo išlaidų mokėjimo iš anksto taip pat gali būti atleidžiami asmenys arba tai gali būti daroma atsižvelgiant į bylos dalyką. Šalims nustatomas konkrečiai bylai skirtas atleidimas nuo išlaidų mokėjimo iš anksto, pavyzdžiui, byloje dėl vaiko kilmės nustatymo arba byloje dėl tėvų pareigų nustatymo.

Pagal **Advokatų veiklos įstatymą** dėl advokato skyrimo gali būti deramasi laisvai, siekiant verstis advokato veikla, jeigu Advokatų veiklos įstatyme arba Civiliniame kodekse nenumatyta kitaip; todėl šalys gali laisvai tartis dėl advokato mokesčių, laikydamosi Advokatų veiklos įstatyme nurodytų ribų. Teisinė pagalba apima atleidimą nuo advokato mokesčių mokėjimo arba jų mokėjimo iš anksto. Advokatą paskiria teisinės pagalbos tarnyba.

11 Ar galiu gauti nemokamą teisinę pagalbą?

Šaliai gali būti suteikta asmeninė teisinė pagalba arba konkrečiai bylai skirta teisinė pagalba siekiant padėti jai įgyvendinti savo teises teismo bylos nagrinėjimo metu. Prašymą pateikęs fizinis asmuo turi teisę į asmeninę teisinę pagalbą pagal savo pajamas ir finansinę padėtį, o konkrečiai bylai skirta teisinė pagalba skiriama *ex officio* pagal bylos dalyką. Jeigu šaliai suteikiama teisinė pagalba, ji atleidžiama nuo žyminių mokesčių mokėjimo iš anksto, nuo bet kokių bylos išlaidų mokėjimo avansu ir nuo nesumokėtų mokesčių mokėjimo, jeigu teisės aktuose nenumatyta kitaip, taip pat nuo bet kokių valstybės avansu sumokėtų išlaidų mokėjimo ir nuo užstato bylos išlaidoms padengti mokėjimo.

Su pajamomis ir finansine padėtimi, kurią šalis turi atitikti, kad jai būtų skirta asmeninė teisinė pagalba, susiję kriterijai yra nurodyti teisės aktuose, juose taip pat nurodytos bylos, kuriose teisinė pagalba gali būti skirta dėl bylos dalyko.

Europos Sąjungos piliečiai ir ES nepriklausančių šalių piliečiai, teisėtai gyvenantys valstybės narės teritorijoje, gali gauti asmeninę teisinę pagalbą ir gali būti asmeniškai atleisti nuo išlaidų mokėjimo iš anksto Vengrijos piliečiams taikytinomis sąlygomis, o kitiems užsienio valstybių piliečiams minėta pagalba gali būti skiriama remiantis tarptautinėmis sutartimis.

Teisinė pagalba apima atvykimo į teismo posėdį išlaidas Europos Sąjungos piliečiams ir ES nepriklausančių šalių piliečiams, teisėtai gyvenantiems valstybės narės teritorijoje, jeigu šalies dalyvavimas teismo posėdyje pagal teisės aktus yra privalomas.

Jeigu užsienio valstybės teisėje Vengrijos proceso šaliai užsienio teisme numatyta didesnė nauda negu konkrečiai bylai skirtas atleidimas nuo išlaidų mokėjimo iš anksto, Vengrijos teismo posėdyje nagrinėjamoje byloje proceso šaliai iš užsienio turi būti taikomos šios palankesnės normos.

Taip pat žr. temą „[Teisinė pagalba](#)“.

12 Nuo kurio momento mano ieškiny laikomas oficialiai pareikštu? Ar institucijos praneš, ar mano ieškiny pareikštas tinkamai?

Paprastai ieškiny laikomas oficialiai pareikštu tada, kai pareiškimas patenka į teismą ir yra įteikiamas teismo raštinėje. Jeigu ryšys palaikomas elektroninėmis priemonėmis, paprastai dokumentas laikomas pateiktu, kai IT sistema atsiunčia gavimo patvirtinimą.

Klausimas, kada pareiškimas laikomas oficialiai pateiktu, ypač svarbus byloje, kuriose taikomas terminas ieškiniui pareikšti. Tie terminai yra įvairūs ir skiriasi tiek savo trukme, tiek sąlygomis, kuriomis laikoma, kad pareiškimai yra pateikti laiku.

Kalbant apie procesinius terminus, CPK nurodyta, kad termino praleidimo pasekmės netaikomos, jeigu dokumentas teismui išsiunčiamas registruotu laišku ne vėliau kaip paskutinę termino dieną. Jeigu proceso metu ryšys palaikomas elektroninėmis priemonėmis, termino, nustatyto dienomis, darbo dienomis, mėnesiais ar metais, praleidimo pasekmės netaikomos, jeigu dokumentas teismui elektroniniu būdu pagal IT reikalavimus atsiunčiamas vėliausiai paskutinę termino dieną. Tačiau, jeigu teisės aktuose nenumatyta kitaip, ši taisyklė netaikoma skaičiuojant įstatyme nustatytus terminus, per kuriuos turi būti pateikiami pareiškimai. Pareiškimai laikomi pateiktais laiku, jeigu jie į teismą patenka ne vėliau kaip paskutinę termino, per kurį turi būti pateikiami pareiškimai, dieną. Praėjus terminui pateiktus pareiškimus teismas atmeta. Teismas nutartį, kuria atmetamas pareiškimas, įteikia pareiškėjui ir praneša atsakovui apie įvykdytą priemonę. Nutartį pareiškėjas gali apskųsti specialiuoju apeliaciniu skundu.

Todėl, jei norima išsiaiškinti, kada pareiškimas laikomas oficialiai pateiktu, rekomenduojama kreiptis į patarėją teisės klausimais, advokatą arba piliečių konsultavimo biurą.

Jeigu šalis, procesinius veiksmus atliekanti be teisinio atstovo apylinkės teismo nagrinėjamoje byloje arba administracinio ir darbo teismo nagrinėjamoje darbo ginčo byloje, gali pateikti pareiškimą žodžiu nustatytomis darbo valandomis kompetentingame savo gyvenamosios vietos, registruotos buveinės arba darbo vietos teisme arba teisme, kurio jurisdikcijai priklauso byla, tada teismo atstovas suteikia šaliai atitinkamų patarimų ir paragina ją nedelsiant ištaisyti trūkumus. Priešingu atveju teismas neinformuoja šalių vien apie tai, kad byla pradėta nagrinėti. Gavęs pareiškimą, teismas išnagrinėja, ar jis atitinka visus įstatyme nustatytus reikalavimus.

Jeigu pareiškimas yra tinkamas bylai pradėti, teismas įteikia pareiškimą atsakovui ir tuo pačiu metu paragina jį per 45 dienas nuo pareiškimo gavimo pateikti priešiškinį. Atsakovas į bylą įstoja pateikdamas priešiškinį.

Teismas iškelia bylą po to, kai, priklausomai nuo bylos aplinkybių, pateikiamas rašytinis priešiškinis, kaip apibrėžta CPK, ir tada baigia bylos iškėlimo etapą ir nustato bylos nagrinėjimo iš esmės datą.

Dėl informacijos, susijusios su galimybe pateikti pareiškimą elektroniniu būdu ir atitinkamai gauti patvirtinimą, žr. temą „[Automatizuotas tvarkymas](#)“.

13 Ar gausiu išsamią informaciją apie bylos tvarkaraštį (pvz., kada atvykti į bylos svarstymą)?

Po pareiškimo pateikimo teismas imasi 12 skirsnyje aprašytų veiksmų. Priklausomai nuo bylos aplinkybių, šalis gali gauti papildomą informaciją, kai teikiami tolesni rašytiniai dokumentai, jeigu buvo nurodyta juos pateikti, arba parengiamajame teismo bylos nagrinėjimo posėdyje ir bylos nagrinėjimo iš esmės metu, atsižvelgiant į individualius bylos ypatumus.

Paskutinis naujinimas: 15/01/2024

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija

neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiamo dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Kaip kreiptis į teismą? - Malta

1 Ar turiu kreiptis į teismą, ar yra alternatyvų?

Maltoje norėdami išspręsti ginčą teismine tvarka privalote kreiptis į teismą. Advokatas arba įgaliotinis turi pateikti teismui ieškinio pareiškimą ir sumokėti atitinkamą mokestį. Jeigu kreipiamasi į aukštesnės instancijos teismą, ieškinį pareiškiantis asmuo privalo duoti priesaiką.

2 Ar nustatytas ieškinio senaties terminas?

Ne, į teismą galima kreiptis bet kada. Tačiau atsakovas bet kuriuo teismo proceso etapu turi teisę prašyti taikyti senaties terminą.

3 Ar turėčiau kreiptis į šios valstybės narės teismą?

Asmuo, kuris kreipiasi į teismą, privalo asmeniškai dalyvauti teismo posėdžiuose. Jei asmuo negali dalyvauti posėdyje, jam atstovauja teisininkas arba įgaliotinis. Jei teismo proceso šalies nėra Maltoje, skiriamas įgaliotinis Maltoje, kad būtų galima tęsti teismo procesą šaliai nedalyvaujant.

4 Jei taip, į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis – pagal savo arba atsakovo gyvenamąją vietą ar pagal kitus bylos teisingumo kriterijus?

Nors Maltoje yra tik vienas teismo pastatas, jame yra keli skirtingi teismai, nagrinėjantys bylas pagal jų dalyką, ieškinio vertę ir ieškovo gyvenamąją vietą. Toliau nurodyti Maltoje veikiantys teismai:

- a) Civilinių bylų teismas (Šeimos bylų skyrius) (malt. *Qorti Ċivili (Sezzjoni tal-Familja)*) nagrinėja visas su šeimos klausimais susijusias bylas, pavyzdžiui, separacijos, ištuokos, išlaikymo ir globos, santuokos panaikinimo bylas.
 - b) Magistratų teismas (Gozo Šeimos bylų skyrius) (malt. *Qorti tal-Maġistrati (Għawdex Sezzjoni Familja)*) nagrinėja a punkte nurodytas bylas, tačiau šiame teisme asmenys reiškia ieškinius Gozo gyventojams ar įprastinę gyvenamąją vietą Gozo saloje turintiems asmenims;
 - c) Civilinių bylų teismo pirmieji rūmai (konstitucinė jurisdikcija) (malt. *Prim' Awla tal-Qorti Ċivili (sede Kostituzzjonali)*) nagrinėja konstitucinio pobūdžio bylas;
 - d) Magistratų teismas (Malta) (malt. *Qorti tal-Maġistrati (Malta)*) nagrinėja ir sprendžia tik civilinio pobūdžio bylas, jeigu ieškinio suma neviršija 15 000 EUR, iškeltas asmenims, gyvenantiems ar turintiems įprastinę gyvenamąją vietą Maltos saloje, ir visus kitus Maltos įstatymuose nurodytus ieškinius;
 - e) Magistratų teismas (Gozo žemesnioji instancija) (malt. *Qorti tal-Maġistrati (Għawdex Inferjuri)*) nagrinėja d punkte nurodytas bylas, tačiau į šį teismą kreipiasi asmenys, norintys reikšti ieškinius Gozo gyventojams ar įprastinę gyvenamąją vietą Gozo saloje turintiems asmenims. Šis teismas taip pat turi Civilinių bylų teismui suteiktus įgaliojimus pagal savo neprivalomą jurisdikciją;
 - f) Civilinių bylų teismo pirmieji rūmai (malt. *Prim' Awla tal-Qorti Ċivili*) nagrinėja ir sprendžia tik civilinio pobūdžio bylas, jei ieškinio suma viršija 15 000 EUR, taip pat visus ieškinius (nepaisant jų vertės), jeigu reikalavimai susiję su nekilnojamoju turtu ar servitutais, pareigomis ar teisėmis, įskaitant visus ieškinius dėl iškeldinimo iš miesto ar provincijoje esančio nekilnojamojo turto, išnuomoto ar apgyvendinto nuolatinių ar įprastinę gyvenamąją vietą turinčių gyventojų šio teismo jurisdikcijoje;
 - g) Magistratų teismas (Gozas) (aukštesnioji instancija) (bendrasis skyrius) (malt. *Qorti tal-Maġistrati (Għawdex) Gurisdizzjoni, Superjuri, Sezzjoni Ġenerali*)) nagrinėja f punkte nurodytas bylas, tačiau į šį teismą kreipiasi asmenys, norintys pateikti ieškinį Gozo gyventojams ar įprastinę gyvenamąją vietą Gozo saloje turintiems asmenims;
 - h) Civilinių bylų teismo pirmieji rūmai pagal savo neprivalomą jurisdikciją (malt. *Prim' Awla tal-Qorti Ċivili, Ġurisdizzjoni Volontarja*) nagrinėja bylas ne ginčo teise, pavyzdžiui, slapto testamentų perskaitymo, vaikų globos ir įvaikinimo bylas. Be to, šis teismas įgalioja arba suteikia leidimą sudaryti sutartis. Šis teismas taip pat įgalioja priimti įstatymo draudžiamas nuostatas, jeigu toks įgaliojimas ar leidimas nesuteiktas anksčiau.
- Maltoje yra ne tik šie teismai, bet ir specializuoti teismai. Ieškinių dėl nedidelių sumų teismas (malt. *Tribunal tat-Talbiet iż-Żgħira*) (nagrinėjantis ir sprendžiantis visus piniginius ieškinius, kurių suma neviršija 5 000 EUR), Administracinės priežiūros teismas (malt. *Tribunal ta' Revizzjoni Amministrattiva*) ir Pramonės teismas (malt. *Tribunal Industrijali*). Maltoje taip pat veikia Arbitražo centras (malt. *Ċentru tal-Arbitraġġ*), teikiantis su arbitražu susijusias paslaugas. Maltos teisėje numatyta, kad atitinkamomis aplinkybėmis šalys privalo kreiptis į arbitražą (privalomasis arbitražas). Ginčai susiję su bendrąja nuosavybe ir variklinių transporto priemonių eismu sprendžiami privalomojo arbitražo tvarka.
- Visi šie teismai yra pirmosios instancijos ir bendrosios kompetencijos teismai. Todėl šių teismų sprendimai apeliacine tvarka gali būti skundžiami Apeliaciniam teismui (malt. *Qorti tal-Appell*). Apeliaciniai skundai dėl Ieškinių dėl nedidelių sumų teismo, Arbitražo centro ir Magistratų teismo sprendimų paduodami žemesnės instancijos Apeliaciniam teismui (bylą nagrinėja vienas teisėjas). Apeliaciniai skundai dėl Civilinių bylų teismo pirmųjų rūmų sprendimų paduodami aukštesnės instancijos apeliaciniam teismui (bylą nagrinėja trys teisėjai). Apeliaciniai skundai dėl Civilinių bylų teismo pirmųjų rūmų (konstitucinė jurisdikcija) sprendimų paduodami Konstituciniam Teismui (malt. *Qorti Kostituzzjonali*), apeliaciniai skundai dėl žemesnės ir aukštesnės instancijos Gozo magistratų teismo sprendimo visais atvejais paduodami Maltos Apeliaciniam teismui.

5 Į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis, atsižvelgiant į ieškinio pobūdį ir ginčijamos sumos dydį?

Žr. atsakymą į 4 klausimą.

6 Ar galiu pareikšti ieškinį teismui pats, ar turiu kreiptis į tarpininką – advokatą?

Norint pareikšti ieškinį žemesnės instancijos teismuose būtinas advokato arba įgaliotinio dalyvavimas. Jei ieškinyje pateikiamas aukštesnės instancijos teismams, būtinas ir advokato, ir įgaliotinio dalyvavimas.

7 Kur konkrečiai turiu kreiptis dėl ieškinio pareiškimo – į teismo priimamąjį, teismo sekretoriatą ar kitą administracinį padalinį?

Teismo kanceliarijoje.

8 Kuria kalba galiu pareikšti ieškinį? Ar galiu ieškinį pareikšti žodžiu, ar jį būtina teikti raštu? Ar galiu siųsti ieškinį faksu arba elektroniniu paštu?

Ieškinyje turi būti surašytas maltiečių kalba. Jis turi būti surašytas ir jį privalo asmeniškai paduoti advokatas arba įgaliotinis.

Taip pat galima pateikti prašymą, kad teismo procesas vyktų anglų kalba, jei viena iš šalių yra iš užsienio.

Maltoje nėra galimybės pateikti ieškinį elektroniniu paštu ar faksu.

9 Ar yra nustatytos specialios ieškinio pareiškimo formos, o jeigu jų nėra, kaip turiu išdėstyti ieškinį? Koks turi būti ieškinio turinys?

Kreipiantis į Arbitražo centrą ar Ieškinių dėl nedidelių sumų teismą būtina užpildyti tam tikras formas. Tokių formų pildyti nereikia teikiant ieškinį Magistratų teisme ar Civilinių bylų teismo pirmuosiuose rūmuose. Jei ieškinyje pareiškiamas Civilinių bylų teismo pirmuosiuose rūmuose, ieškinį turi sudaryti:

- a) pareiškimas, kuriuo atskirais sunumeruotais punktais aiškiai ir tiksliai nurodytas bylos dalykas siekiant pagrįsti ieškinį ir nurodyti ieškovui asmeniškai žinomas faktines aplinkybes;
- b) ieškinio pagrindas;
- c) ieškinio reikalavimas ar reikalavimai, kurie turi būti sunumeruoti, taip pat
- d) kiekviename priesaika patvirtintame ieškinio pareiškime iš karto po teismo pavadinimo turi būti aiškiai ir įskaitomai išspausdintas toks tekstas:
„Šio priesaika patvirtinto ieškinio pareiškimo gavėjas privalo per dvidešimt (20) dienų nuo ieškinio pareiškimo įteikimo pateikti priesaika patvirtintą atsiliepimą. Per nurodytą terminą nepateikus rašytinio priesaika patvirtinto atsiliepimo, teismas pradeda nagrinėti bylą pagal įstatymą.
Dėl šios priežasties priesaika patvirtinto ieškinio pareiškimo gavėjas turėtų nedelsdamas pasitarti su advokatu, kad galėtų pateikti savo argumentus nagrinėjant bylą teisme.“;
- e) visi ieškiniui pagrįsti reikalingi dokumentai turi būti pateikti kartu su priesaika patvirtintu ieškinio pareiškimu;

- f) priesaika patvirtintas ieškinio pareiškimas turi būti patvirtintas priesaika pagal Priesaikų pareigūnų dekretą (79 str.) priesaikų pareigūnu paskirtam kancleriui ar įgaliotiniui;
- g) kartu su pareiškimu ieškovas taip pat privalo nurodyti numatomų šaukti liudytojų vardus ir pavardes, atitinkamai nurodymas faktines aplinkybes ir įrodymus, kuriuos ketina patvirtinti šių liudytojų parodymais;
- h) ieškinio pareiškimas turi būti įteiktas atsakovui.

10 Ar reikia mokėti teismo mokesčių? Jeigu taip, kada? Ar turiu mokėti advokatai nuo pat ieškinio pareiškimo?

Taip, padavus ieškinį reikia sumokėti atitinkamą mokestį. Mokesčio dydis priklauso nuo bylos pobūdžio ir (arba) ieškinio vertės.

11 Ar galiu gauti nemokamą teisinę pagalbą?

Taip, išteklių neturintis asmuo gali prašyti teisinės pagalbos. Teisinės pagalbos prašymas teikiamas Civilinių bylų teismo pirmiesiems rūmams. Prašymą taip pat galima pateikti žodžiu Teisinės pagalbos tarnybos advokatui. Kad teisinė pagalba būtų suteikta, prašymą teikiantis asmuo turi tenkinti tam tikrus kriterijus – kancleriui (o jeigu prašymas pateikiamas žodžiu – Teisinės pagalbos tarnybos advokatui) prisiekti, kad:

- a) jis mano turintis pakankamą pagrindą pradėti bylą arba ginti savo reikalavimus, tęsti bylą arba būti teismo proceso šalimi;
- b) jis, išskyrus teismo proceso dalyką, neturi bet kokios rūšies turto, kurio grynoji vertė yra 6 988,12 EUR, neskaitant kasdienės reikmės namų ūkio daiktų, laikomų pakankamai reikalingais pareiškėjui ir jo šeimai, ir kad jo metinės pajamos nėra didesnės nei nacionalinė minimali alga, nustatyta vyresniems nei 18 metų asmenims.

12 Nuo kurio momento mano ieškinys laikomas oficialiai pareikštu? Ar institucijos praneš, ar mano ieškinys pareikštas tinkamai?

Padavus ieškinį teismas parengia bylą nagrinėjimui. Teismas praneša ieškoviui ir atsakovui pirmojo posėdžio datą (pranešimas apie posėdį). Patikrinti, ar bylos posėdis paskirtas, taip pat galima teismų [internetinio svetainėje](#). Šalis negauna jokio patvirtinimo, ar ieškinys paduotas teisingai, ar ne; tačiau pažymėtina, kad teismo kancleris nepriima priesaiką patvirtinto ieškinio pareiškimo, jeigu jis neatitinka 9 klausime nurodytų reikalavimų.

13 Ar gausiu išsamią informaciją apie bylos tvarkaraštį (pvz., kada atvykti į bylos svarstymą)?

Ieškoviui teikiamas pranešimas apie posėdį. Kito posėdžio data nustatoma per posėdį. Tam tikra informacija apie bylą pateikiama teismų [internetinio svetainėje](#).

Paskutinis naujinyas: 05/03/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Kaip kreiptis į teismą? – Nyderlandai

1 Ar turiu kreiptis į teismą, ar yra alternatyvų?

Ne, ginčą spręsti ne visada būtina teisme. Kai kuriais atvejais visiškai įmanoma naudotis alternatyviomis ginčo sprendimo formomis, kaip antai, tarpininkavimu ir arbitražu.

2 Ar nustatytas ieškinio senaties terminas?

Taip, toks terminas labai dažnai būna nustatytas, tačiau terminai ieškiniui pateikti skirtingais atvejais gali būti nevienodi ir neįmanoma pateikti bendro atsakymo. Kilus klausimų, geriausia kreiptis į advokatą arba [Teisinės pagalbos tarnybą](#) (nyd. *Juridisch loket*).

3 Ar turėčiau kreiptis į šios valstybės narės teismą?

Paprastai atsakovą šaukia jo gyvenamosios vietos valstybės narės teismas.

4 Jei taip, į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis – pagal savo arba atsakovo gyvenamąją vietą ar pagal kitus bylos teisingumo kriterijus?

Jeigu teisės aktuose nenumatyta kitaip, ieškinys turi būti teikiamas atsakovo gyvenamosios vietos apylinkės teisme. Jeigu atsakovo gyvenamoji vieta Nyderlanduose nėra žinoma, jurisdikciją taip pat turi vietos, kurioje šis asmuo faktiškai yra, teismas. Todėl teks išsiaiškinti, koku adresu ir kioje Nyderlandų savivaldybėje atsakovas gyvena. Kai tai bus žinoma, [Teismų klasifikacijos įstatyme](#) (nyd. *Wet op de rechterlijke indeling*) galima pasitikrinti, kurioje jurisdikcijos teritorijoje yra gyvenamoji arba buvimo vieta. Remiantis šia informacija, galima nustatyti apylinkės teismą, kuriam turi būti pateiktas ieškinys.

5 Į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis, atsižvelgiant į ieškinio pobūdį ir ginčijamos sumos dydį?

Atsakymą į šį klausimą žr. ankstesniame klausime. Norėdami gauti daugiau informacijos, kad galėtumėte nustatyti, į kurį teismą kreiptis, apsilankykite interneto svetainėje [De Rechtspraak](#), kurioje paaiškinama Nyderlandų teismų sistema.

6 Ar galiu pareikšti ieškinį teismui pats, ar turiu kreiptis į tarpininką – advokatą?

Nyderlanduose taikomas teisinis principas, kad šalis civilinėse ir komercinėse bylose turi atstovauti advokatas. Šiuo atžvilgiu nėra skirtumo, ar procesas pradedamas teismo šaukimu, ar pareiškimu, ar tai yra pagreitinotas procesas, kreipimasis dėl laikinosios apsaugos priemonės, ar, pavyzdžiui, procesas už akių dėl neatvykimo į teismo posėdį.

Išimtis taikoma tik ieškiniams, kurių vertė neviršija 25 000 EUR, arba neapibrėžtos vertės ieškiniams, kai aišku, kad jų vertė neviršija 25 000 EUR. Šiais atvejais jurisdikciją turi apylinkės teismo poskyris (*kantonrechter*) ir šalis procese gali pasirinkti veikti savo vardu. Tokiu atveju neprivalote samdyti advokato. Apylinkės teismo poskyris taip pat nagrinėja bylas, susijusias su darbo teise, nuoma, vartojimo prekių pardavimais ir vartojimo kreditu. Tokiais atvejais piniginė reikalavimo vertė neturi reikšmės. Kiti apylinkės teismo poskyrio nagrinėjami klausimai, be kita ko, susiję su administravimu, globa, rūpyba ir palikimo atsisakymu arba priėmimu.

Daugiau informacijos apie tai, ar turite samdyti advokatą, rasite spustelėję [čia](#).

7 Kur konkrečiai turiu kreiptis dėl ieškinio pareiškimo – į teismo priimamąjį, teismo sekretoriatą ar kitą administracinį padalinį?

Rašytiniai dokumentai, kuriais galima pradėti procesą, turi būti adresuojami kompetentingo teismo kanceliarijai. Šiuo klausimu reikia nepamiršti, kad teismo šaukimu pradedamas procesas skiriasi nuo pareiškimu pradedamo proceso. Kai procesas pradedamas teismo šaukimu, teismo šaukimas pirmiausia įteikiamas atsakovui, o tada užregistruojamas teismo kanceliarijoje. Abu veiksmus turi atlikti teismo antstolis. Tada procesas vykdomas pagal bylų sąrašą (posėdyje nagrinėjamų bylų sąrašą). Kai procesas pradedamas pareiškimu, pareiškimas pateikiamas tiesiogiai teismo kanceliarijai ir likusi proceso dalis taip pat vykdoma per kompetentingo teismo kanceliariją. Taip pat žr. „Dokumentų įteikimas“.

8 Kuria kalba galiu pareikšti ieškinį? Ar galiu ieškinį pareikšti žodžiu, ar jį būtina teikti raštu? Ar galiu siųsti ieškinį faksu arba elektroniniu paštu?

Nyderlanduose oficiali teismo proceso kalba yra nyderlandų kalba. Tai reiškia, kad teismo šaukimas arba (rašytinis) pareiškimas pradėti procesą turi būti parengtas nyderlandų kalba. Išimties tvarka procesiniai dokumentai byloje, kurią nagrinėja Fryzijos provincijoje esantis teismas, gali būti parengti fryzų kalba. Dokumentai teismo kanceliarijai taip pat gali būti pateikti faksu. Faksu atsiųsti dokumentai, kuriuos teismo kanceliarija gauna iki paskutinės dienos 24.00 val., laikomi pateiktais iki termino pabaigos. Galioja išimtis: faksu atsiųsti pareiškimai šeimos bylose nepriimami. Dokumentų negalima pateikti el. paštu.

9 Ar yra nustatytos specialios ieškinio pareiškimo formos, o jeigu jų nėra, kaip turiu išdėstyti ieškinį? Koks turi būti ieškinio turinys?

Teismo šaukimu pradedamas procesas

Kai procesas pradamas teismo šaukimu, teismo šaukimas pirmiausia įteikiamas atsakovui, o tada užregistruojamas teismo kanceliarijoje. Teismo šaukime turi būti nurodyta: ieškovo vardas ir pavardė, reikalavimas, atsakovo vardas ir pavardė, reikalavimo pagrindai ir ieškovo pateikti dokumentai reikalavimui pagrįsti. Teismo šaukime taip pat nurodoma teismo posėdžio data ir teismas, kuriame bus nagrinėjama byla.

Bylos dokumentacijoje turi būti šie dokumentai:

pradinis teismo šaukimas (jei būtina); patikslintas šaukimas ir leidimas pagal Civilinio proceso kodekso (*Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*) 117 straipsnį;

jeigu teismo šaukimas turi būti įteiktas užsienyje – pradiniai dokumentai, kuriais įrodoma, kad tai buvo tinkamai atliktą;

valstybės finansuojamos teisinės pagalbos įrodymas ar pajamų deklaracija arba prašymo suteikti valstybės finansuojamą teisinę pagalbą ar pajamų deklaracijos kopija;

pasirinktos atsakovo nuolatinės gyvenamosios vietos įrodymas;

įrodymai (dokumentai), kuriais planuojama remtis procese;

pateikiamas pranešimas, ar iki proceso pradžios įvyko tarpininkavimas, o toliau nurodytais atvejais taip pat pateikiamos toliau nurodytų dokumentų kopijos:

jeigu pareiškiamas reikalavimas arešto išlaidoms atlyginti, pateikiama arešto dokumentų kopija;

perdavimo atvejais pateikiama nutartis dėl perdavimo ir iki jo į bylą įtraukti dokumentai;

jeigu teismo šaukimas turi būti skelbiamas užsienio kalba arba į ją verčiamas, pateikiami dokumentai, kuriais įrodoma, kad tai buvo padaryta.

Pareiškimo pradamas procesas

Kai procesas pradamas pareiškimu, pareiškimas pateikiamas tiesiogiai teismo kanceliarijai ir likusi proceso dalis taip pat vykdoma per kompetentingo teismo kanceliariją.

Bylos dokumentacijoje turi būti ši informacija:

ieškovo vardai, pavardė, gyvenamoji vieta, o jeigu Nyderlanduose gyvenamosios vietos nėra – ieškovo faktinė buvimo vieta, taip pat atsakovo vardas, pavardė, gyvenamoji vieta, o jeigu Nyderlanduose gyvenamosios vietos nėra – atsakovo ir bet kurios suinteresuotosios šalies faktinė buvimo vieta, jeigu ieškovas ją žino, taip pat

aiškus ieškinio ir jo pagrindų aprašymas, įskaitant teismo vietos jurisdikcijos pagrindų aprašymą, taip pat

bylai paskirto advokato vardas, pavardė ir telefono numeris;

su paveldėjimu susijusiais atvejais pareiškime taip pat turi būti nurodyta paskutinė mirusiojo gyvenamoji vieta arba priežastis, dėl kurios šios informacijos pateikti neįmanoma.

Bet kuri šalis, kuri teismo šaukime, rašytiniame pareiškime arba pranešime remiasi koku nors dokumentu, privalo pridėti to dokumento kopiją.

10 Ar reikia mokėti teismo mokesčių? Jeigu taip, kada? Ar turu mokėti advokatui nuo pat ieškinio pareiškimo?

Teismo mokesčiai turi būti sumokami pateikiant ieškinį teisme. Jų suma priklauso nuo ginčo rūšies ir susijusios sumos. Praktiškai advokatas dažnai šią sumą sumoka avansu ir vėliau ją įtraukia į sąskaitą. Jeigu proceso eigoje prireikia iškviesti ekspertą (pavyzdžiui, auditorių, medicinos ekspertą ar techninį ekspertą), teismas padengti išlaidas galiausiai nurodo bylą pralaimėjusiai šaliai, jeigu nenusprendžia kitaip (pavyzdžiui, šeimos bylose išlaidas paprastai padengia jas patyrusi šalis). Ta pati nuostata galioja liudytojų ar kitų formų įrodymų pateikimo išlaidoms.

Advokatai už savo darbą ima užmokesť, kuris grindžiamas valandiniu įkainiu, nebent šalis turi teisę gauti subsidijuojamą teisinę pagalbą (taip pat žr.

klausimą Nr. 11). Iš esmės užmokestis advokatui Nyderlanduose nėra pastovaus dydžio. Patartina informaciją šia tema laiku gauti iš jums atstovaujančio advokato arba [Nyderlandų advokatūros](#) (nyd. *Nederlandse Orde van Advocaten*). Dauguma advokatų prašo avanso, tada proceso metu ima mokesť už savo paslaugas ir pabaigoje pateikia galutinę sąskaitą faktūrą.

11 Ar galiu gauti nemokamą teisinę pagalbą?

Nyderlanduose yra galimybė gauti subsidijuojamą teisinę pagalbą. Kai kuriais atvejais galite gauti išmoką teisinių konsultacijų ir pagalbos proceso metu išlaidoms padengti. Jei neišgalite padengti visų advokato išlaidų, tam tikromis aplinkybėmis galite turėti teisę į teisinės pagalbos išlaidų išmoką. Tada dalį advokato išlaidų sumoka Teisinės pagalbos valdyba (nyd. *Raad voor rechtsbijstand*), o jūs sumokėsite tik materialine padėtimi pagrįstą įnašą. Advokatas pateikia prašymą Teisinės pagalbos valdybai. Daugiau informacijos apie subsidijuojamą teisinę pagalbą galima rasti [Teisinės pagalbos valdybos](#) svetainėje.

12 Nuo kurio momento mano ieškinys laikomas oficialiai pareikštu? Ar institucijos praneš, ar mano ieškinys pareikštas tinkamai?

Kai procesas pradamas teismo šaukimu, ieškinys laikomas nagrinėjamu nuo to momento, kai antstolis įteikia šaukimą atsakovui. Ieškovas teismo šaukimą privalo pateikti teismo kanceliarijai iki paskutinės teismo kanceliarijos darbo dienos iki teismo šaukime nurodytos bylų sąrašo nagrinėjimo datos (nustatytos teismo posėdžio datos). Jeigu šaukimas iki šio termino nepateikiamas teismo kanceliarijai, byla išbraukiama iš sąrašo, išskyrus atvejus, kai per dvi savaites nuo šaukime nurodytos bylų sąrašo datos išduodamas galiojantis pakaitinis šaukimas.

Jeigu procesas pradamas pareiškimu, ieškinys laikomas nagrinėjamu, kai pareiškimas pateikiamas teismo kanceliarijai.

Apskritai patvirtinimas, kad ieškinys yra tinkamai pateiktas, nesiunčiamas. Teismo šaukimu pradėtose bylose, jeigu šis teismo šaukimas turi trūkumų, kai kuriais atvejais ieškovui bus suteikiama galimybė tuos trūkumus pašalinti. Ta pati nuostata galioja, kai procesas pradamas pareiškimu. Vis dėlto teismo kanceliarija nėra įpareigota suteikti šios galimybės.

13 Ar gausiu išsamią informaciją apie bylos tvarkaraštį (pvz., kada atvykti į bylos svarstymą)?

Teismo kanceliarija negali nedelsdama suteikti tikslios informacijos apie proceso tvarkaraštį ar apie tai, kada buvo pateiktas ieškinys. Žinoma, jums bus pranešta apie tai, kada galiausiai bus svarstoma jūsų byla. Abi šalys gaus kvietimą dalyvauti posėdyje tam tikru laiku ir tam tikroje vietoje.

Paskutinis naujinimas: 16/11/2022

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Kaip kreiptis į teismą? - Austrija

1 Ar turu kreiptis į teismą, ar yra alternatyvų?

Prieš kreipiantis į teismą gali būti geriau pasinaudoti vienu iš alternatyvių ginčų sprendimų būdų.

2 Ar nustatytas ieškinio senaties terminas?

Ieškinio senaties terminai kiekvienu atveju skiriasi. Dėl terminų turėtumėte pasikonsultuoti su teisininku.

3 Ar turėčiau kreiptis į šios valstybės narės teismą?

Žr. „Teismų jurisdikcija“.

4 Jei taip, į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis – pagal savo arba atsakovo gyvenamąją vietą ar pagal kitus bylos teisingumo kriterijus?

Žr. „Teismų jurisdikcija. Austrija“.

5 Į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis, atsižvelgiant į ieškinio pobūdį ir ginčijamos sumos dydį?

Žr. „Teismų jurisdikcija. Austrija“.

6 Ar galiu pareikšti ieškinį teismui pats, ar turiu kreiptis į tarpininką – advokatą?

Jeigu ginčo suma viršija 5 000 EUR., ieškinius teismuose nagrinėtinose civilinėse ir komercinėse bylose, pareiškiamus apylinkių teismuose (vok. *Bezirksgerichte*), kurių jurisdikcijai paprastai priklauso ne didesnės kaip 15 000 EUR vertės ginčai, turi pasirašyti advokatas. Teisinis atstovavimas neprivalomas bylose, kurias privalu kelti apylinkių teismuose, nepriklausomai nuo ginčo sumos (t. y. net jeigu ji viršija 15 000 EUR). Prie tokių bylų pirmiausia priskiriami sutuoktinių, civilinių partnerių arba šeimos narių ginčai, ginčai dėl žemės ribų, ginčai dėl kišimosi į teisę naudotis turtu, ginčai dėl nekilnojamojo turto nuosavybės, ginčai dėl jūrinių, vežėjų ir viešbučių valdytojų sutarčių su savo darbdaviais, keleiviais ir svečiais, taip pat ginčai dėl su galvijais susijusių trūkumų ir pan.

Reikalavimas būti atstovaujamam advokato taip pat netaikomas, kai ieškiniai pareiškiami ne ginčo tvarka (t. y. kai vyksta deklaratyvus teismo procesas pagal civilinę teisę, kuris yra lankstesnis ir ne toks formalus kaip ginčo procesas pagal Civilinio proceso kodeksą, vok. *Zivilprozessordnung*, ZPO). Prie tokių ieškinių pirmiausia priskiriami sutuoktinių, civilinių partnerių vienas kitam reiškiami ieškiniai arba ieškiniai dėl vaiko teisių, neveikusių suaugusiųjų teisių, paveldėjimo reikalų, žemės ir turto registro bei įmonių registro reikalų, ne ginčo tvarka reiškiami ieškiniai dėl teisės į būstą ir t. t.

Kai teisinis atstovavimas apylinkių teismuose neprivalomas, rašytinį ieškinį arba prašymą pradėti procesą teisme gali pareikšti bet kuris asmuo.

Federalinių žemių teismuose (vok. *Landesgerichte*) pareiškiamus ieškinius teismuose nagrinėtinose civilinėse ir komercinėse bylose paprastai visada turi pasirašyti advokatas. Federalinių žemių teismų jurisdikcijai priklauso visi ieškiniai, nepriklausantys apylinkių teismų jurisdikcijai, nepriklausomai nuo ginčo sumos, pavyzdžiui, ginčai dėl pramoninės nuosavybės teisės, nesąžiningos konkurencijos ir vartotojų apsaugos organizacijų ieškiniai dėl teismo draudimų. Advokatas neprivalo pasirašyti ieškinių, kurie pareiškiami federalinės žemės teisme pagal darbo ar socialinės apsaugos teisės aktus (teismo procesuose pagal Darbo ir socialinės apsaugos teismų įstatymą, vok. ASGG). Prie tokių ieškinių pirmiausia priskiriami ieškiniai, kuriuos darbuotojai pagal darbo sutartį pareiškia darbdaviams.

7 Kur konkrečiai turiu kreiptis dėl ieškinio pareiškimo – į teismo priimamąjį, teismo sekretoriatą ar kitą administracinį padalinį?

Rašytiniai ieškiniai turi būti siunčiami korespondencijai skirtu teismo adresu. Jeigu kuri nors šalis nori pati pateikti ieškinį teismui, ji turi pristatyti jį į teismo priimamąjį arba įmesti į teismo pašto dėžutę.

Jeigu reikalavimas būti atstovaujamam advokato netaikomas ir šaliai advokatas neatstovauja, šalis gali bet kurią teismo interesantų aptarnavimo dieną (vok. *Amtstag*, paprastai kartą per savaitę) žodžiu užregistruoti ieškinį jurisdikciją tam ieškiniui turinčiame apylinkės teisme arba apylinkės teisme, kurio aptarnaujamoje apylinkėje proceso šalis tuo metu gyvena.

8 Kuria kalba galiu pareikšti ieškinį? Ar galiu ieškinį pareikšti žodžiu, ar jį būtina teikti raštu? Ar galiu siųsti ieškinį faksu arba elektroniniu paštu?

Oficialioji visų teismų kalba yra vokiečių kalba. Kai kurie teismai taip pat leidžia vartoti Burgenlando kroatų, vengrų arba slovėnų kalbas kaip oficialiąsias kalbinių mažumų grupių kalbas.

Ieškiniai arba prašymai pradėti teismo procesą turi būti pareikšti raštu ir pasirašyti ranka. Jeigu reikalavimas būti atstovaujamam advokato netaikomas ir šaliai advokatas neatstovauja, kaip paaiškinta pirmiau, atsakyme į 7 klausimą, ieškinį taip pat galima pareikšti žodžiu apylinkės teisme, kurio jurisdikcijai šalis priklauso. Ieškinius galima pareikšti internetu per uždarą Austrijos e. teisingumo (ERV) platformą, bet tam reikia užsiregistruoti (tai finansiškai apsimoka tik tiems, kas Austrijos teismuose pareiškia daug ieškinių). Ieškinių negalima pareikšti e. paštu. Pasibaigus terminui, e. paštu pateikto ieškinio ištaisyti negalima. Ieškinių pateikimas faksu taip pat neatitinka Civilinio proceso kodekse (ZPO) nustatytų reikalavimų. Tačiau jeigu ieškinyje atsisiunčiamas faksu, o vėliau pateikiamas ieškinio originalas, laikoma, kad ieškinyje pateiktas per nustatytą terminą.

Nuo 2013 m. pradžios dokumentus ir priedus teismams ir prokuratūroms galima teikti elektroniniu būdu, naudojantis piliečio kortelės (vok. *Bürgerkarte*) funkcija (lustine kortele arba mobiliuoju parašu), užpildžius elektronines formas, pateiktas interneto svetainėje „Elektronische Eingaben an Gerichte und Staatsanwaltschaften“.

9 Ar yra nustatytos specialios ieškinio pareiškimo formos, o jeigu jų nėra, kaip turiu išdėstyti ieškinį? Koks turi būti ieškinio turinys?

Privalomos formos yra parengtos tik prašymams išduoti sąlyginius mokėjimo įsakymus (vok. *Mahnklagen*). Visi ieškiniai, pagal kuriuos reikalaujama sumokėti iki 75 000 EUR, pagal šią mokėjimo įsakymo procedūrą (vok. *Mahnverfahren*) turi būti pateikti kaip prašymas išduoti mokėjimo įsakymą. Atitinkamas formas galima gauti teisme arba atsispausdinti iš [Federalinės teisingumo ministerijos](#) interneto svetainės. Atitinkamas formas galima gauti teisme arba atsispausdinti iš Federalinės teisingumo ministerijos interneto svetainės (<http://www.justiz.gv.at/>).

Yra parengtos neprivalomos formos, skirtos prašymams dėl teismo nurodymo nutraukti gyvenamojo būsto nuomos sutartį arba vienos ar kelių verslo patalpų nuomą.

Paprastai prie kiekvieno ieškinio galima pridėti bet kokius ieškinį pagrindžiančius dokumentus (daiktinius įrodymus; pateikiama tiek dokumentų kopijų, kiek yra ieškinio kopijų, žr. atsakymą į 12 klausimą). Prie ieškinio gali būti pridedami bet kokie rašytiniai susitarimai dėl jurisdikcijos arba šalies teismo (susitarimai dėl jurisdikcijos). Tas pats taikytina rašytiniams susitarimams dėl sutarties vykdymo vietos, jeigu ieškovas pageidauja remtis ta jurisdikcija, ir kitų konkrečių faktų, susijusių su jurisdikcija ar specialiomis procedūromis (pavyzdžiui, procedūra dėl vekselio apmokėjimo užtikrinimo).

10 Ar reikia mokėti teismo mokesť? Jeigu taip, kada? Ar turiu mokėti advokatai nuo pat ieškinio pareiškimo?

Teismo mokesčiai turi būti sumokami iš karto, kai teismui pareiškiamas civilinis ieškinyje; jie nustatomi siekiant padengti bendras pirmosios instancijos teismo proceso išlaidas. Mokesčių dydis paprastai nustatomas pagal ginčo sumą. Jie turi būti sumokami pareiškiant ieškinį, geriausiai – pirmame ieškinio puslapyje nurodant leidimą atskaityti reikiamą sumą (pvz., mokėjimo paskirtyje nurodant „teismo mokesť“, kartu su IBAN kodu, o kai mokėjimas tarptautinis – ir su BIC kodu).

Tai, kaip sumokama advokatai, yra individualaus susitarimo dalykas; tą patį galima pasakyti apie mokesčio advokatai dydį (išskyrus atvejus, kai dėl mokėjimo susitariama pagal Advokatų užmokesčio tarifų įstatymą (vok. *Rechtsanwaltstarifgesetz*) arba Bendrųjų advokatų užmokesčio kriterijų įstatymą (vok. *Allgemeine Honorar-Kriterien*). Paprastai reikalauti, kad kita proceso šalis atlygintų išlaidas, galima tik tada, kai priimamas galutinis teismo sprendimas, o išlaidų atlyginimas visada priklauso nuo to, kas laimėjo teismo procesą.

11 Ar galiu gauti nemokamą teisinę pagalbą?

Teisinė pagalba teikiama asmenims, kurie negali padengti teismo proceso išlaidų nesukeldami pavojaus savo pragyvenimui. Teisinės pagalbos prašymą galima pateikti žodžiu arba raštu teisme, kuriame vyksta arba turi vykti teismo procesas. Jeigu to teismo buveinė yra ne apylinkės teismo apylinkėje, kurioje asmuo nuolat ar laikinai gyvena, prašymą taip pat galima žodžiu užregistruoti to asmens gyvenamosios vietos apylinkės teisme.

Jeigu tenkinamos finansinės ir materialinės sąlygos, teisinės pagalbos galima prašyti prieš pareiškiant ieškinį tam ieškiniui pareikšti ir (arba) visam tolesniam teismo procesui.

Papildoma informacija apie teisinę pagalbą pateikta Federalinės teisingumo ministerijos interneto svetainės <http://www.justiz.gv.at> skiltyje „Service“ (Pagalbos centras). Iš šios interneto svetainės taip pat galima atsisiųsti prašymų formas, kuriose pateikiama papildomos informacijos ir patarimų.

12 Nuo kurio momento mano ieškinyje laikomas oficialiai pareikštu? Ar institucijos praneš, ar mano ieškinyje pareikštas tinkamai?

Ieškinyje laikomas pareikštu, kai jį gauna jurisdikciją (bent jau teoriškai) turintis teismas. Ieškinyje laikomas tinkamai pareikštu, jeigu teismas neturi pagrindo jį iš karto atmesti ar taisyti (kitais atvejais, jeigu nustatoma, kad šis ieškinį galima nagrinėti pagal proceso taisykles). Turi būti pateikta tiek rašytinio ieškinio kopijų,

kiek yra proceso šalių (po vieną kopiją kiekvienai priešingai šaliai ir viena kopija teismui). Jeigu ieškinyje yra formos ir (arba) turinio klaidų, teismas tikriausiai nurodys trūkumus ištaisyti. Tuose nurodymuose bus išdėstytos trūkumų neištaisymo iki reikalaujamos datos pasekmės. Ieškinio gavimo patvirtinimas paprastai išduodamas tik to paprašius, išskyrus atvejus, kai ieškinyje pareiškiamas per Austrijos e. teisingumo platformą, – tada gavimas patvirtinamas automatiškai.

13 Ar gausiu išsamią informaciją apie bylos tvarkaraštį (pvz., kada atvykti į bylos svarstymą)?

Teismo procesuose dėl mokėjimo įsakymo (vok. *Mahnverfahren*) ieškinio formoje jau yra prašymas išduoti mokėjimo įsakymo kopiją, skirtą vykdymui užtikrinti. Todėl ieškovas automatiškai gauna arba mokėjimo įsakymo kopiją, skirtą vykdymui užtikrinti (vykdomąjį raštą, vok. *Exekutionstitel*), arba kitos proceso šalies laiku pateikto prieštaravimo kopiją ar pranešimą apie jį, paprastai kartu su šaukimu į žodinį bylos nagrinėjimą (kurio pradėdamas įprastas teismo procesas). Tai, prieš kiek mažiausiai laiko reikia pateikti šaukimą į teismą, kai teismo procesas vyksta apylinkių teismuose, kol kas nenustatyta, tačiau tuo atveju, kai teismo procesas vyksta federalinių žemių teismuose, šis laikotarpis yra ne trumpesnis negu trys savaitės.

Teismo procesuose dėl teismo nurodymo, kuriuo nutraukiama gyvenamųjų arba komercinių patalpų nuomos sutartis, nuomotojas turi atskirai prašyti nurodymo nutraukti nuomą kopijos, skirtos vykdymui užtikrinti. Jeigu, gavęs pranešimą, asmuo laiku (per keturias savaites) pateikia prieštaravimą, nuomotojas informuojamas automatiškai (paprastai kartu su šaukimu į posėdį).

Išskyrus specialiuosius teismo procesus (pavyzdžiui, procesus dėl nurodymo sumokėti skolą, apmokėti vekselį arba dėl nuomotojo pranešimo apie nuomos nutraukimą), jurisdikciją turintis apylinkės teismas, gavęs ieškinį (jeigu ieškinio trūkumų pašalinimo procedūra yra užbaigta), paprastai ieškinį įteikia atsakovui automatiškai, kartu su šaukimu į posėdį, ir tuo pačiu metu šaukimą į posėdį nusiunčia ieškovui. Skundą gavus federalinės žemės teismuose nagrinėjamose bylose, atsakovo automatiškai paprašoma pateikti rašytinį atsiliepimą į ieškinį (ir primenama, kad atsiliepimą turi pasirašyti advokatas). Jeigu atsakovas laiku nepateikia atsiliepimo į ieškinį, ieškovo prašymu paskelbiamas sprendimas už akių; priešingu atveju teismo procesas sustabdomas. Jeigu atsiliepimas gaunamas laiku, ieškovui nusiunčiama jo kopija, dažnai kartu su šaukimu į posėdį.

Parengiamajame posėdyje (pirmajame žodinio bylos nagrinėjimo posėdyje) su proceso šalimis, kurios paprastai turi dalyvauti asmeniškai, nebent jų atstovas būtų pakankamai informuotas apie faktus, aptariamus tolesnis tvarkaraštis ir proceso tvarka, o tada teismas dėl jų nusprendžia. Šis tvarkaraštis ir proceso tvarka įrašomi į posėdžio protokolą kaip bylos tvarkaraštis. Posėdžio protokolo kopija turi būti pateikiama bylos šalims arba jų atstovams). Apie bylos tvarkaraščio pakeitimus proceso šalims turi būti pranešama, ir, jei tai tikslinga, šie pakeitimai patogiu laiku su jomis aptariamais.

Paskutinis naujinimas: 19/04/2024

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([PL](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Kaip kreiptis į teismą? - Lenkija

1 Ar turiu kreiptis į teismą, ar yra alternatyvų?

Alternatyva teisminiam bylos nagrinėjimui yra ginčo sprendimas tarpininkavimo proceso būdu. Tarpininkavimas yra neteisminis (taikus) ginčų sprendimo būdas, kuriame dalyvauja nepriklausomas kvalifikuotas asmuo arba įstaiga (tarpininkas). Tarpininkavimo procesas yra savanoriškas (ginčo šalis bet kuriuo metu gali atšaukti sutikimą dalyvauti tarpininkavime ir iš jo pasitraukti) ir konfidencialus (dalyviai privalo laikytis tarpininkavimo metu gautos informacijos konfidencialumo), o tarpininkai yra nešališki ir nepriklausomi (jie nepalaiko nė vienos iš šalių ir iš esmės nesiūlo ginčo sprendimų).

2 Ar nustatytas ieškinio senaties terminas?

Apskritai ieškinius teisme galima pateikti bet kuriuo metu, nebent specialiomis nuostatomis yra numatytas terminas. Tačiau šalis, teikianti ieškinį pasibaigus reikalavimo senaties terminui, rizikuoja pralaimėti bylą, jeigu kita šalis nurodys, kad ieškiniui taikomas senaties terminas.

Senaties terminai (lenk. *terminy zawite*) taikomi pagal Lenkijos teisę. Ypatingas senaties termino pobūdis reiškia, kad jeigu teisę turinti šalis iki senaties termino pabaigos nesiima konkrečių veiksmų, šalies teisė atlikti tą konkretų veiksmą baigia galioti. Civilinio proceso kodekse (CPK, lenk. *Kodeks postępowania cywilnego*) nėra jokios bendrosios nuostatos, kuria būtų reglamentuojami senaties terminai, tačiau šie terminai nurodomi nuostatose, kuriomis reglamentuojamos konkrečios situacijos.

Teisės galiojimo pabaiga dėl suėjusio senaties termino saisto teisinio santykio šalis, teismą ar kitą bylą nagrinėjančią valdžios instituciją. Valdžios institucija į tai atsižvelgia automatiškai, ne šalies prašymu ir ne dėl pareikšto prieštaravimo. Senaties terminas gali būti atnaujinamas tik išimtinėmis aplinkybėmis, kai jis buvo praleistas ne dėl šalies kaltės.

3 Ar turėčiau kreiptis į šios valstybės narės teismą?

Siekiant nustatyti, ar konkrečios valstybės narės teritorijoje esantis teismas yra kompetentingas nagrinėti konkrečią bylą, turėtų būti nustatyta to teismo jurisdikcija.

Lenkijos bendrosios kompetencijos teismų bendroji jurisdikcija nagrinėti civilinę bylą savo teritorijoje vadinama nacionaline jurisdikcija ir reglamentuojama CPK.

Teisme nagrinėtinios bylos priklauso nacionalinei jurisdikcijai, jeigu Lenkijoje yra atsakovo nuolatinė arba įprastinė gyvenamoji vieta arba registruotoji būstinė. Be to, Lenkijos teismai nacionalinę jurisdikciją turi šiais atvejais:

santuokos bylose (nacionalinė jurisdikcija yra išimtinė, jeigu abu sutuoktiniai yra Lenkijos piliečiai ir jų nuolatinė ir įprastinė gyvenamoji vieta yra Lenkijoje); bylose dėl tėvų ir vaikų santykių (nacionalinė jurisdikcija yra išimtinė, jeigu visos šalys yra Lenkijos piliečiai ir jų nuolatinė ir įprastinė gyvenamoji vieta yra Lenkijoje);

bylose dėl išlaikymo ir dėl vaiko kilmės nustatymo (jos priklauso nacionalinei jurisdikcijai, jeigu ieškovas yra teisę turinti šalis, kurios nuolatinė arba įprastinė gyvenamoji vieta yra Lenkijoje);

bylose dėl darbo teisės (bylos, kuriose ieškovas yra darbuotojas, priklauso nacionalinei jurisdikcijai, jeigu darbas paprastai atliekamas, buvo atliekamas arba turėjo būti atliekamas Lenkijoje);

bylose dėl draudimo (bylos dėl draudimo santykių, kai ieškinyje pateikiamas draudikui, priklauso nacionalinei jurisdikcijai, jeigu Lenkijoje yra ieškovo nuolatinė gyvenamoji vieta yra arba jeigu yra kitas elementas, rodantis teritorinę Lenkijos jurisdikciją);

bylose dėl vartotojų (bylos, kuriose vartotojas yra ieškovas, priklauso nacionalinei jurisdikcijai, jeigu Lenkijoje yra vartotojo nuolatinė arba įprastinė gyvenamoji vieta ir jis Lenkijoje ėmėsi veiksmų, reikalingų sutarčiai sudaryti; tokiais atvejais kita su vartotoju sudarytos sutarties šalis laikoma turinčia nuolatinę gyvenamąją vietą arba registruotąją būstinę Lenkijoje, jeigu ji turi įmonę arba padalinį Lenkijoje, o sutartis su vartotoju buvo sudaryta kaip tos įmonės ar padalinio verslo dalis).

Lenkijos teismai taip pat turi išimtinę nacionalinę jurisdikciją nagrinėti:

bylas dėl daiktinių (lot. *in rem*) teisių į Lenkijoje esantį nekilnojamąjį turtą ir jo valdymą; bylas dėl nuomos (lenk. *najem* arba *dzierzawa*) ir kitų santykių, apimančių naudojimąsi tokiu nekilnojamuoju turtu (išskyrus bylas dėl nuomos mokesčių ir kitų sumų, mokėtinų už naudojimąsi nekilnojamuoju turtu, arba naudos iš jo gavimą); kitas bylas, kuriose teismo sprendimas susijęs su daiktinėmis (lot. *in rem*) teisėmis į Lenkijoje esantį nekilnojamąjį turtą, jo valdymu ar naudojimu juo; bylas dėl juridinio asmens likvidavimo arba juridinio asmens teisių neturinčio organizacinio padalinio likvidavimo, taip pat dėl jų valdymo organų sprendimų panaikinimo arba pripažinimo negaliojančiais, jeigu juridinis asmuo arba juridinio asmens teisių neturintis organizacinis padalinys Lenkijoje turi registruotąją būstinę.

Be to, jeigu nacionalinė jurisdikcija taikoma bylai, pradėtai pagal pagrindinį ieškinį, ši jurisdikcija taip pat taikoma priešieškiniai.

Konkretaus teisinio santykio šalys gali raštu susitarti bylas dėl turtinių teisių, kylančių arba galinčių kilti iš teisinio santykio, spręsti Lenkijos teismuose.

Teismas kiekvienu bylos nagrinėjimo etapu automatiškai apsvarsto nacionalinės jurisdikcijos nebuvimą.

Jeigu nustatoma, kad nacionalinė jurisdikcija netaikoma, teismas ieškinį arba pareiškimą atmeta.

Nacionalinės jurisdikcijos nebuvimas yra viena iš proceso negalimumo priežasčių.

4 Jei taip, į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis – pagal savo arba atsakovo gyvenamąją vietą ar pagal kitus bylos teisingumo kriterijus?

Siekiant nustatyti, kuris apylinkės teismas (lenk. *sąd rejonowy*) ar apygardos teismas (lenk. *sąd okręgowy*) yra kompetentingas nagrinėti bylą, turėtų būti atsižvelgiama į teritorinę teismo jurisdikciją. Lenkijos teisėje skiriama bendroji teritorinė jurisdikcija, alternatyvioji teritorinė jurisdikcija ir išimtinė teritorinė jurisdikcija.

a. Bendroji teritorinė jurisdikcija

Paprastai ieškiniai turi būti pateikiami pirmosios instancijos teisme, kurio teritorinei jurisdikcijai priklauso atsakovo nuolatinė gyvenamoji vieta (pagal Civilinį kodeksą fizinio asmens nuolatinė gyvenamoji vieta yra gyvenvietė arba miestas, kur asmuo būna, ketindamas ten nuolat pasilikti). Jeigu atsakovas Lenkijoje nuolatinės gyvenamosios vietos neturi, teritorinė jurisdikcija nustatoma pagal jo buvimo vietą, o jeigu ta vieta nežinoma arba yra ne Lenkijoje – pagal paskutinę nuolatinę atsakovo gyvenamąją vietą Lenkijoje. Ieškiniai valstybės išdo atžvilgiu turi būti teikiami teisme, kurio jurisdikcijai priklauso valstybės organizacinio padalinio, su kuriuo susijęs ieškiny, registruotoji būstinė. Ieškiniai juridinio asmens ar kito subjekto, kuris nėra fizinis asmuo, atžvilgiu turi būti teikiami teisme, kurio jurisdikcijai priklauso to subjekto registruotosios būstinės vieta.

b. Alternatyvioji teritorinė jurisdikcija

Remdamiesi nuostatomis dėl alternatyviosios teritorinės jurisdikcijos, ieškovai savo nuožiūra gali pateikti ieškinį bendrosios kompetencijos teisme arba kitame teisme, kuris teisės aktuose nurodytas kaip kompetentingas teismas. Lenkijos civiliniame procese alternatyvioji jurisdikcija numatyta šiais atvejais: kai teikiamas ieškiny dėl išlaikymo ir vaiko kilmės nustatymo; kai teikiamas turtinis ieškiny užsienio verslo subjektui;

kai ginčas kyla dėl sutarties; kai pateikiamas ieškiny dėl deliktinės atsakomybės; dėl sumos, mokėtinos už bylos tvarkymą (užmokesčio advokatui), sumokėjimo; dėl nekilnojamojo turto nuomos (lenk. *najem* arba *dzierzawa*); dėl paprastojo vekselio ar čekio.

Ieškiniai dėl išlaikymo ir dėl vaiko kilmės nustatymo ir su jais susiję reikalavimai gali būti pateikiami teisme, kurio jurisdikcijai priklauso reikalavimo teisę turinčios šalies nuolatinė gyvenamoji vieta. Ieškiniai dėl turtinio reikalavimo verslo subjektui gali būti pateikiami teisme, kurio jurisdikcijai priklauso to subjekto būstinė arba padalinys, jeigu reikalavimas yra susijęs su tos būstinės arba padalinio veikla. Ieškiniai dėl sutarties sudarymo, jos turinio nustatymo, sutarties pakeitimo ir sutarties buvimo fakto nustatymo, sutarties vykdymo, nutraukimo ar pripažinimo negaliojančia, taip pat dėl žalos atlyginimo už sutarties nevykdymą arba netinkamą vykdymą gali būti pateikiami teisme, kurio jurisdikcijai priklauso sutarties vykdymo vieta. Jeigu kyla abejonių, sutarties vykdymo vieta turėtų būti patvirtinta dokumentu. Ieškiniai dėl deliktinio reikalavimo gali būti teikiami teisme, kurio teritorinėje jurisdikcijoje įvyko žalą sukėlęs įvykis.

Ieškiniai, kuriais siekiama, kad būtų sumokėta už bylos tvarkymą mokėtina suma, gali būti teikiami teisme, kurio jurisdikcijai priklauso vieta, kurioje teisinis atstovas tvarkė bylą. Ieškiniai, kuriais teikiamas reikalavimas dėl nekilnojamojo turto nuomos (lenk. *najem* arba *dzierzawa*), gali būti teikiami teisme, kurio jurisdikcijai priklauso nekilnojamojo turto buvimo vieta. Ieškiniai šalims, turinčiais įsipareigojimą pagal paprastąjį vekselį arba čekį, gali būti teikiami teisme, kurio jurisdikcijai priklauso mokėjimo vieta. Kelioms šalims, turinčioms įsipareigojimų pagal paprastąjį vekselį arba čekį, ieškiny gali būti teikiamas teisme, kurio jurisdikcijai priklauso mokėjimo vieta, arba asmens, akceptavusio arba išdavusio paprastąjį vekselį ar čekį, bendrosios kompetencijos teisme.

c. Išimtinė teritorinė jurisdikcija

Nuostatos, kuriomis reglamentuojama išimtinė teritorinė jurisdikcija, yra privalomos. Jose nenumatyta galimybė tam tikrų kategorijų bylose pateikti ieškinį bendrosios kompetencijos teisme ir alternatyviosios jurisdikcijos teisme ir galimybė susitarimu dėl jurisdikcijos perduoti bylą nagrinėti kitam teismui. Išimtinės jurisdikcijos atveju nagrinėti konkrečią bylą yra kompetentingas tik vienas iš to paties lygmens teismų. Priklausomai nuo bylos rūšies, tai yra konkretus apylinkės ar apygardos teismas.

Ieškiniai dėl nuosavybės ar kitų daiktinių (lot. *in rem*) teisių į nekilnojamąjį turtą, taip pat dėl teisės naudotis nekilnojamuoju turtu gali būti teikiami tik teisme, kurio jurisdikcijai priklauso nekilnojamojo turto buvimo vieta. Jeigu ginčo dalykas yra žemės servitutas, jurisdikcija nustatoma pagal suvaržyto turto buvimo vietą. Minėtoji jurisdikcija apima asmeninius reikalavimus, susijusius su daiktinėmis (lot. *in rem*) teisėmis ir teisėmis, kurias siekiama įgyvendinti kartu su tais reikalavimais prieš tą patį atsakovą. Ieškiniai dėl paveldėjimo, privalomos palikimo dalies, testamentu palikto turto, nurodymų ar kitų testamentinės valios sąlygų teikiami tik teisme, kurio jurisdikcijai priklauso testatoriaus paskutinė įprastinė gyvenamoji vieta, o jeigu testatoriaus įprastinės gyvenamosios vietos Lenkijoje neįmanoma nustatyti – teisme, kurio jurisdikcijai priklauso palikimo arba jo dalies buvimo vieta. Ieškiniai dėl narystės kooperatyve, bendrijoje, įmonėje ar asociacijoje gali būti teikiami tik teisme, kurio jurisdikcijai priklauso registruotoji būstinė. Ieškiniai dėl santuokinių ryšių gali būti teikiami tik teisme, kurio teritorinėje jurisdikcijoje buvo paskutinė sutuoktinių nuolatinė gyvenamoji vieta, jei bent vieno iš jų nuolatinė ar įprastinė gyvenamoji vieta vis dar yra toje jurisdikcijoje. Jeigu tokio pagrindo nėra, išimtinę jurisdikciją turi teismas, kurio jurisdikcijai priklauso atsakovo nuolatinė gyvenamoji vieta, o jeigu nėra ir to pagrindo, tai išimtinę jurisdikciją turi teismas, kurio jurisdikcijai priklauso ieškovo nuolatinė gyvenamoji vieta. Ieškiniai dėl tėvų ir vaikų santykių, taip pat įvaikintojo ir įvaikio santykių gali būti teikiami tik teisme, kurio jurisdikcijai priklauso ieškovo nuolatinė gyvenamoji vieta, jeigu nėra pagrindų pateikti ieškinį pagal nuostatas dėl bendrosios jurisdikcijos.

Be to, jeigu jurisdikciją pagrįstai turi keli teismai arba jeigu ieškiny pateikiamas kelioms šalims, kurių atžvilgiu pagal teisės nuostatas dėl bendrosios jurisdikcijos yra kompetentingi įvairūs teismai, ieškovas gali pasirinkti vieną iš tų teismų. Ta pati nuostata taikytina, jeigu nekilnojamasis turtas, kurio buvimo vieta yra pagrindas teismo jurisdikcijai nustatyti, yra kelių jurisdikcijų teritorijose. Jeigu kompetentingas teismas dėl kokios nors kliūties negali nagrinėti bylos arba atlikti kitų veiksmų, atitinkamas aukštesnysis teismas uždarame posėdyje skiria kitą teismą. Jeigu pagal CPK nuostatas teritorinės jurisdikcijos negalima nustatyti remiantis bylos aplinkybėmis, Aukščiausiasis Teismas (lenk. *Sąd Najwyższy*) uždarame posėdyje skiria teismą, kuriame turi būti pateikiamas ieškiny. Šalys gali raštu susitarti jau esamą ginčą arba ateityje galinčius kilti ginčus dėl konkrečių teisinių santykių spręsti pirmosios instancijos teisme, kuris pagal teisės aktus neturi teritorinės jurisdikcijos. Tada tas teismas turi išimtinę jurisdikciją, jeigu šalys nesusitarė kitaip ir jeigu ieškovas nepateikė ieškinio pagal elektroninę mokėjimo įsakymo procedūrą (lenk. *elektroniczne postępowanie upominawcze*, EPU). Šalys taip pat gali rašytiniu susitarimu apriboti ieškovo teisę pasirinkti iš kelių teismų, kompetentingų spręsti tokius ginčus. Tačiau šalys negali pakeisti išimtinės jurisdikcijos.

5 Į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis, atsižvelgiant į ieškinio pobūdį ir ginčijamos sumos dydį?

Lenkijos Respublikos bendrosios kompetencijos teismų (lenk. *sądy powszechne*) materialinė jurisdikcija reglamentuojama Civilinio proceso kodekse.

Civiliniame procese pirmosios instancijos teismai yra apylinkių teismai ir apygardų teismai, o antrosios instancijos teismai yra apygardų teismai ir apeliaciniai teismai (lenk. *sądy apelacyjne*).

Iš esmės civilines bylas pirmąją instanciją nagrinėja apylinkių teismai, jeigu jurisdikcija nėra priskirta apygardų teismams. Apygardų teismai turi jurisdikciją pirmąją instanciją nagrinėti šias bylas:

bylas dėl neturtinių teisių (ir turtinių reikalavimų, reiškiamų kartu su tomis teisėmis), išskyrus bylas, kuriose nustatoma arba ginčijama vaiko kilmė, bylas dėl vaiko kilmės iš tėvo pripažinimo panaikinimo ir dėl įvaikinimo panaikinimo;

bylas dėl autorių teisių ir gretutinių teisių apsaugos, taip pat bylas dėl išradimų, naudingųjų modelių, pramoninio dizaino, prekių ženklų, geografinių nuorodų ir integrinų grandynų topografijos, ir bylas dėl kitų nematerialiosios nuosavybės teisių apsaugos;

ieškinius pagal spaudos teisę;

bylas dėl turtinių teisių, kurių ginčo dalyko vertė viršija 75 000 PLN (išskyrus bylas dėl išlaikymo, bylas dėl teisės naudotis turtu pažeidimo, bylas dėl sutuoktinių turto atskyrimo nustatymo, bylas dėl žemės registro turinio suderinimo su faktiniu teisiniu statusu, taip pat bylas, nagrinėjamas vykstant elektroninę mokėjimo įsakymo procedūrą);

bylas dėl teismo sprendimo paskelbimo vietoje nutarimo padalyti kooperatyvą;

bylas dėl juridinių subjektų ar organizacinių padalinių, kurie nėra juridiniai asmenys, tačiau jiems įstatymais suteiktas juridinio asmens statusas, valdymo organų sprendimų panaikinimo, paskelbimo negaliojančiais arba jų nebuvimo nustatymo;

bylas dėl nesąžiningos konkurencijos prevencijos ir kovos su ja;

bylas dėl žalos, padarytos paskelbiant neteisėtą galutinį teismo sprendimą, atlyginimo.

6 Ar galiu pareikšti ieškinį teismui pats, ar turiu kreiptis į tarpininką – advokatą?

Iš esmės civiliniame procese šalys ir jų valdymo organai ar teisės aktais nustatyti atstovai gali procesinius veiksmus teisme atlikti asmeniškai arba per atstovus.

Vis dėlto konkrečiais atvejais CPK numatyta, kad šaliai privalo atstovauti advokatas. Kai procesas vyksta Aukščiausiąjame Teisme, šalims privalo atstovauti advokatai (lenk. *adwokat*) arba teisininkai (*radca prawny*). Su pramonine nuosavybe susijusiose bylose šalims taip pat privalo atstovauti patentiniai patikėtiniai. Atstovavimo reikalavimas taip pat taikomas žemesnės instancijos teisme atliekamiems procesiniams veiksams, susijusiems su procesu Aukščiausiąjame Teisme. Atstovavimo reikalavimas netaikomas, jeigu procesas susijęs su prašymu atleisti nuo teismo rinkliavų, skirti advokatą arba teisininką arba jeigu šalis, jos valdymo organas arba teisės aktais nustatytas atstovas arba teisinis atstovas yra teisėjas, prokuroras, notaras arba teisės profesorius, arba turi habilituoto teisės daktaro laipsnį (lenk. *doktor habilitowany nauk prawnych*), taip pat jeigu šalis, jos valdymo organas ar teisės aktais nustatytas atstovas yra advokatas arba teisininkas, arba Valstybės išdo generalinės prokuratūros (lenk. *Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa*) prokuroras.

7 Kur konkrečiai turiu kreiptis dėl ieškinio pareiškimo – į teismo priimamąjį, teismo sekretoriatą ar kitą administracinį padalinį?

Ieškiniai turėtų būti pateikiami kompetentingame teisme.

8 Kuria kalba galiu pareikšti ieškinį? Ar galiu ieškinį pareikšti žodžiu, ar jį būtina teikti raštu? Ar galiu siųsti ieškinį faksu arba elektroniniu paštu?

Rašytiniai pareiškimai ir dokumentai teismui turi būti pateikiami lenkų kalba arba su pridėtu vertimu į lenkų kalbą. Ieškinyje turėtų būti parengtas rašytine forma. Išimtį sudaro atvejis (susijęs su darbo ir socialinės apsaugos teise), kai darbuotojas arba apdraustasis, atliekantis procesinius veiksmus be advokato ar teisininko, gali kompetentingam teismui žodžiu pateikti ieškinį, teisių gynimo priemonių turinį ir kitus pareiškimus, kurie įtraukiami į bylą.

Vykstant elektroninei mokėjimo įsakymo procedūrai, rašytinį pareiškimą ir dokumentus taip pat galima pateikti naudojantis duomenų perdavimo sistema.

9 Ar yra nustatytos specialios ieškinio pareiškimo formos, o jeigu jų nėra, kaip turiu išdėstyti ieškinį? Koks turi būti ieškinio turinys?

Ieškinyje turi būti pateiktas naudojantis oficialiomis formomis tik tuo atveju, jei tai numatyta specialia nuostata. Yra du atvejai, kai ieškinyje turi būti pateiktas naudojantis oficialia forma: jeigu ieškovo yra paslaugos teikėjas arba pardavėjas ir reiškia reikalavimus pagal sutartį dėl konkretaus dalyko (pašto ir telekomunikacijų paslaugų teikimo; masinio žmonių ir bagažo vežimo; elektros energijos, dujų ir mazuto tiekimo; vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo; atliekų šalinimo ir terminės energijos tiekimo), taip pat jeigu vykdomas pagreitintas procesas (lenk. *postępowanie uproszczone*).

Ieškinyje turėtų būti parengtas rašytine forma. Šios taisyklės išimtį sudaro darbo ir socialinės apsaugos teisės procesas, kai darbuotojas arba apdraustasis, atliekantis procesinius veiksmus be advokato ar teisininko, gali kompetentingam teismui žodžiu pateikti ieškinį, kuris įtraukiamas į bylą.

Ieškinyje turi būti nurodyta:

teismo, kuriame jis teikiamas, pavadinimas, šalių, teisės aktais nustatytų jų atstovų ir teisių atstovų vardai ir pavardės;

rašytinio pareiškimo rūšis;

ginčo arba apeliacinio skundo dalyko vertė, jeigu nuo tos vertės priklauso teismo materialinė jurisdikcija, rinkliavos suma ar teisių gynimo priemonės leistinumas, o konkrečių pinigų suma nėra bylos dalykas;

ginčo dalykas;

šalių, teisės aktais nustatytų jų atstovų ir teisių atstovų nuolatinės gyvenamosios vietos ar registruotosios būstinės ir adresai;

ieškovo PESEL (bendrosios elektroninės gyventojų registracijos sistemos) numeris arba mokesčių mokėtojo identifikacinis numeris (NIP), jeigu ieškovo yra tokį numerį privalantis turėti fizinis asmuo arba jį turi, nors ir neprivalo turėti; arba ieškovo numeris nacionaliniame teismų registre (KRS), o jeigu KRS numerio nėra – ieškovo numeris kitame aktualiame registre arba dokumentuose, arba, jeigu ieškovo nėra fizinis asmuo ir neprivalo būti įtrauktas į atitinkamą registrą ar dokumentus, tačiau privalo turėti NIP – ieškovo NIP;

ieškinio ar pareiškimo dalykas ir aplinkybių, kuriomis remiamasi, įrodymai;

tiksliai suformuluotas reikalavimas, o byloje, susijusioje su nuosavybės teisėmis – taip pat ginčo dalyko vertė, jeigu ginčo dalykas nėra konkreti pinigų suma; diena, kurią reikalavimas tapo mokėtinas tais atvejais, kai siekiama mokėjimo nurodymo;

faktinės aplinkybės ieškiniui pagrįsti ir, prireikus, teismo jurisdikcijai pagrįsti;

ar šalys bandė naudotis tarpininkavimu ar kitu neteisiminiu ginčų sprendimo būdu, o jeigu buvo bandyta tai daryti – kodėl tai nebuvo padaryta;

šalies arba teisės aktais nustatyto jos atstovo arba teisinio atstovo parašas;

priedėlių sąrašas.

Prie ieškinio turėtų būti pridėti šie dokumentai:

įgaliojimas arba patvirtinta jo kopija (jeigu ieškinį teikia teisinis atstovas);

ieškinio ir jo priedėlių kopijos, kurios bus įteikiamos procese dalyvaujantioms šalims, o jeigu priedėlių originalai nėra pristatyti teismui – kiekvieno iš jų kopija, skirta teismo dokumentacijai (jeigu vykdoma elektroninė mokėjimo įsakymo procedūra, prie ieškinio, pateikiamo naudojantis duomenų perdavimo sistema, pridamos elektroniniu būdu patvirtintos priedėlių kopijos).

Be to, ieškinyje gali būti išdėstyta: prašymai taikyti laikinąsias apsaugos priemones, prašymai paskelbti sprendimą nedelsiant vykdytinu, prašymai nagrinėti bylą nedalyvaujant ieškovui; prašymai, susiję su pasirengimu teismo posėdžiui (ypač prašymai: iškviesti ieškovo nurodytus liudytojus ir teismo paskirtus ekspertus dalyvauti posėdyje; atlikti vizualinę patikrą; nurodyti atsakovui teismo posėdyje pateikti savo turimą dokumentą, reikalingą įrodymams išnagrinėti, arba vizualinės patikros objektą; prašyti pateikti kitų teismų, tarnybų ar trečiųjų šalių turimus įrodymus siekiant juos išnagrinėti teismo posėdyje).

10 Ar reikia mokėti teismo mokesčių? Jeigu taip, kada? Ar turiu mokėti advokatui nuo pat ieškinio pareiškimo?

Iš esmės vykstant teismo procesui patiriamos sąnaudos. Teismo sąnaudos apima mokesčius ir išlaidas.

Priešolė padengti teismo sąnaudas tenka šaliai, kuri teismui pateikia pareiškimą (įskaitant ieškinį), kuriam taikomas mokesčio arba dėl kurio patiriamos išlaidos. Jeigu mokėtinas mokesčio nesumokamas, teismas nurodo šaliai jį sumokėti per savaitę, priešingu atveju pareiškimas grąžinamas (jeigu pareiškimą pateikė šalis, kurios nuolatinė gyvenamoji vieta arba registruotoji būstinė yra užsienyje ir kuri neturi atstovo Lenkijoje, mokesčiui sumokėti skiriamas bent mėnesio terminas). Jeigu pasibaigus terminui mokesčio nėra sumokėtas, teismas grąžina pareiškimą šaliai. Grąžintas pareiškimas neturi padarinių, kurie pagal teisės aktus kyla pateikus pareiškimą teismui.

Jeigu specialia nuostata numatyta, kad pareiškimas gali būti pateikiamas tik naudojantis duomenų perdavimo sistema (EPU procedūra), pareiškimas pateikiamas kartu sumokant mokesčių.

Advokato, teisininko ar patentinio patikėtinio pateiktus pareiškimus (jeigu jiems taikomas konkretaus ar proporcingo dydžio mokesčio, apskaičiuotas pagal šalies nurodytą ginčo dalyko vertę), už kuriuos nėra tinkamai sumokėta, teismas grąžina nenurodydamas šaliai sumokėti mokesčio (CCP 1302 straipsnis).

Šalis mokėtiną mokesčių gali sumokėti per savaitę. Jeigu sumokama reikalinga mokesčio suma, pareiškimas turi teisinį poveikį nuo tos dienos, kurią iš pradžių buvo pateiktas. Toks poveikis neatsiranda, jeigu dėl tos pačios priežasties pareiškimas grąžinamas.

Klausimai, susiję su advokatams ar teisininkams mokėtinu užmokesčiu (pvz., mokėjimo terminai), turėtų būti sureguliuoti kliento ir teisinio atstovo susitarime.

11 Ar galiu gauti nemokamą teisinę pagalbą?

Teisinės pagalbos – teismo skirto teisinio atstovo, kuris tvarkytų bylą (lenk. *pełnomocnik z urzędu*), pagalbos – gali kreiptis tiek fiziniai, tiek juridiniai asmenys. Fiziniai asmenys gali prašyti paskirti advokatą arba teisininką, jeigu pateikia pareiškimą, kad jie negalėtų sumokėti užmokesčio advokatui ar teisininkui, nesukeldami sau ar savo šeimoms nepreteklaus.

Juridiniai asmenys (ar kiti organizaciniai padaliniai, kurie pagal teisės aktus turi teisę būti šalimi teismo procese) gali prašyti paskirti advokatą arba teisininką, jeigu įrodo, kad neturi pakankamai lėšų advokato arba teisininko paslaugoms apmokėti.

Teismas prašymą patenkina, jeigu nustato, kad byloje yra būtinas advokato arba teisininko dalyvavimas.

Atleidimo nuo teismo išlaidų apmokėjimo ir teismo paskirto teisinio atstovo tarpvalstybiniuose ginčiuose klausimas reglamentuojamas 2004 m. gruodžio 17 d.

Įstatymu dėl teisės į teisinę pagalbą civiliniame procese, vykdomame Europos Sąjungos valstybėse narėse, ir dėl teisės į teisinę pagalbą, teikiamą siekiant taikiai išspręsti ginčą procesui dar neprasidėjus.

12 Nuo kurio momento mano ieškinyje laikomas oficialiai pareikštu? Ar institucijos praneš, ar mano ieškinyje pareikštas tinkamai?

Ieškinyje teisme laikomas pateiktu, kai pateikiamas reikalavimo pareiškimas. CPK nenumatytas patvirtinimas, kad ieškinyje buvo tinkamai pateiktas teisme.

13 Ar gausiu išsamią informaciją apie bylos tvarkaraštį (pvz., kada atvykti į bylos svarstymą)?

Informaciją apie bylose planuojamus arba atliktus veiksmus galima gauti iš atitinkamo teismo klientų aptarnavimo biuro (lenk. *Biuro Obsługi Interesanta, BOI*).

Informaciją apie vėlesnių teismo posėdžių datas galima gauti paskambinus teismo svetainėje nurodytu klientų aptarnavimo biuro numeriu ir nurodžius bylos numerį.

Paskutinis naujumas: 12/10/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Kaip kreiptis į teismą? - Portugalija

1 Ar turiu kreiptis į teismą, ar yra alternatyvų?

Portugalijoje ginčą galima išspręsti ir nesikreipiant į teismą. Yra alternatyvių ginčų sprendimo galimybių:

arbitražo centrai,
tarpininkavimo tarnybos,
taikos teisėjai ir
paramos įsiskolinimo atveju sistemos.

Alternatyvaus ginčų sprendimo tarnyba (*Gabinete de Resolução Alternativa de Litígios, GRAL*) atsako už pagalbą kuriant tokias neteisminio ginčų sprendimo priemones ir už jų įgyvendinimą praktikoje.

Informacijos apie tai, kaip pasinaudoti vienu iš alternatyvaus ginčų sprendimo būdų, rasite [čia](#).

2 Ar nustatytas ieškinio senaties terminas?

Taip. Įstatymais nustatyta, kad teise kreiptis į teismą turi būti pasinaudota per tam tikrą laikotarpį, kuriam pasibaigus tokios teisės nebėlieka.

Civiliniame kodekse, CK, (*Código Civil*, CC) išdėstytos bendros nuostatos dėl senaties terminų.

Specialios senaties nuostatos taikomos:

teisei pareikšti ieškinį dėl sandomo pripažinimo negaliojančiu (CK 618 straipsnis);
ieškiniams dėl netinkamos kokybės prekių pirkimo-pardavimo sandomo panaikinimo (CK 917 straipsnis);
ieškiniams dėl dovanojimo panaikinimo (CK 976 straipsnis);
teisei nutraukti nuomos sutartis (CK 1085 straipsnis);
ieškiniams dėl valdymo išsaugojimo ir atkūrimo (CK 1282 straipsnis);
ieškiniams dėl susitarimo tuoktis pažeidimo (CK 1595 straipsnis);
ieškiniams dėl santuokos panaikinimo dėl liudytojų nebuvimo (CK 1646 straipsnis);
ieškiniams dėl tėvystės (motinystės) nuginklėjimo (CK 1842 ir 1843 straipsniai);
ieškiniams dėl paveldėjimo teisės atėmimo pripažinimo (CK 2036 straipsnis);
ieškiniams dėl dovanų, viršijančių paveldimo turto disponuojamą dalį, sumažinimo (CK 2178 straipsnis);
ieškiniams dėl su testamentų nuostatomis susijusių klausimų sprendimo (CK 2248 straipsnis) ir
ieškiniams dėl testamentų arba jų nuostatų panaikinimo (CK 2308 straipsnis).

3 Ar turėčiau kreiptis į šios valstybės narės teismą?

Taip. Portugalijos teismai turi tarptautinę kompetenciją šiais atvejais:

kai ieškinyje gali būti pareikštas Portugalijos teisme pagal Portugalijos teisėje nustatytas Portugalijos teritorinės jurisdikcijos taisyklės;

kai aplinkybė, dėl kurios pareikštas ieškinyje, arba bet kuri iš su juo susijusių aplinkybių, atsirado Portugalijos teritorijoje;

kai teisė, kurią siekiama įgyvendinti, gali būti patvirtinta tik pareiškiant ieškinį Portugalijos teritorijoje, arba kai ieškovui kyla realių sunkumų pareikšti ieškinį užsienio valstybėje, nes ginčo dalyką su Portugalijos teisės sistema sieja svarbus asmeninio arba daiktinio pobūdžio ryšys.“

Bendrosios taisyklės dėl Portugalijos teismų tarptautinės kompetencijos nustatytos Civilinio proceso kodekso (*Código de Processo Civil, CPC*) 59, 62, 63 ir 94 straipsniuose.

4 Jei taip, į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis – pagal savo arba atsakovo gyvenamąją vietą ar pagal kitus bylos teisingumo kriterijus?

Išsamus atsakymas į šį klausimą pateiktas šiame puslapyje esančioje informacijos suvestinėje „Kurios šalies teismas kompetentingas?“.

5 Į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis, atsižvelgiant į ieškinio pobūdį ir ginčijamos sumos dydį?

Išsamus atsakymas į šį klausimą pateiktas šiame puslapyje esančioje informacijos suvestinėje „Kurios šalies teismas kompetentingas?“.

6 Ar galiu pareikšti ieškinį teismui pats, ar turiu kreiptis į tarpininką – advokatą?

Paprastai asmenys gali iškelti bylą patys.

Civilinio proceso kodekso 40 ir 58 straipsniuose nurodytais atvejais privaloma paskirti advokatą.

7 Kur konkrečiai turiu kreiptis dėl ieškinio pareiškimo – į teismo priimamąjį, teismo sekretoriatą ar kitą administracinį padalinį?

Paprastai pirminis ieškinyis teismui pateikiamas *elektroniniu būdu, kaip nustatyta 2009 m. rugpjūčio 26 d. įsakymu Nr. 280/2013*: [Elektroninis teismo bylų tvarkymas](#)

Civilinio proceso kodekso 144 straipsnio 7 dalyje nurodyti atvejai, kai ieškinį galima pateikti vienu iš šių būdų:

pateikiant teismo administracijai;

registruotu paštu;

faksu.

8 Kuria kalba galiu pareikšti ieškinį? Ar galiu ieškinį pareikšti žodžiu, ar jį būtina teikti raštu? Ar galiu siųsti ieškinį faksu arba elektroniniu paštu?

Pagal Civilinio proceso kodekso 133 straipsnį *teismo dokumentuose vartojama kalba yra portugalų*.

Portugalų kalbos nemokantys užsienio piliečiai, kurie turi būti apklausti Portugalijos teismuose, gali duoti parodymus kita kalba.

Procesinių dokumentų forma: paprastai procesiniai dokumentai gali būti pateikiami žodiniu būdu arba raštu. Turi būti naudojama tokia forma, kuri geriausiai atitinka dokumento paskirtį (CPK 131 straipsnis).

Procesinių dokumentų pateikimo teismui būdai: žr. atsakymą į 7 klausimą.

9 Ar yra nustatytos specialios ieškinio pareiškimo formos, o jeigu jų nėra, kaip turiu išdėstyti ieškinį? Koks turi būti ieškinio turinys?

Taip, yra. Be Bendrijos teisės aktuose nurodytų formų Portugalijoje yra specialių formų, skirtų konkrečioms ieškiniams – jas galima susirasti čia [Portalas „Citius“](#).

Nacionalinėje teisėje nustatyta, kad procesiniai dokumentai turi atitikti kompetentingos institucijos pateiktą šabloną; tačiau privalomais laikomos tik teismo administracijos dokumentų formos (CPK 131 straipsnis).

Dokumente turi būti pateikta ši informacija:

2. Pirminiame ieškinyje pareiškėjas privalo:

a) nurodyti teismą ir skyrį, kuriame reiškiamas ieškiny, ir nurodyti šalis – jų vardus, pavardes (pavadinimus), gyvenamosios vietos arba registruotos buveinės adresus. Ieškovo (ir, jeigu įmanoma, kitų šalių) atveju taip pat būtina nurodyti asmens kodus ir mokesčių mokėtojo kodus, profesijas ir darbo vietas;

b) nurodyti savo teisinio atstovo buveinės adresą;

c) nurodyti ieškinio pobūdį;

d) suformuluoti reikalavimą;

e) nurodyti reikalavimo sumą;

f) paskirti už vykdymą atsakingą pareigūną, atsakingą už teismo šaukimo išdavimą, arba teisinį atstovą, atsakingą už jo įteikimą.

g) paskirti už vykdymą atsakingą pareigūną, atsakingą už teismo šaukimo išdavimą, arba teisinį atstovą, atsakingą už jo įteikimą.

Atsakovas atsiliepiame į ieškinį privalo:

a) nurodyti bylą;

b) nurodyti faktinį ir teisinį pagrindą, kuriuo remdamasis jis ginčija ieškovo pareikštą ieškinį;

c) nurodyti esmines faktines aplinkybes, kuriomis grindžiami pareikšti prieštaravimai ir

d) pateikti liudytojų sąrašą ir paprašyti išreikalauti kitų rūšių įrodymus. Kai atsakovas pareiškia priešieškinį ir ieškovas pateikia atsiliėpimą į jį, atsakovui leidžiama pakeisti pradinį prašymą dėl įrodymų išreikalavimo.

10 Ar reikia mokėti teismo mokesť? Jeigu taip, kada? Ar turiu mokėti advokatui nuo pat ieškinio pareiškimo?

Taip, paprastai privaloma mokėti žyminį mokestį. Bylinėjimosi išlaidos apima žyminį mokestį, kitus mokesčius ir šalies patirtas išlaidas.

Svarbiausios su išlaidomis susijusios nuostatos iš esmės išdėstytos Civilinio proceso kodekso 145, 529, 530, 532 ir 533 straipsniuose bei [Bylinėjimosi išlaidų reglamente](#).

Žyminis mokestis mokamas toliau nurodytais atvejais (Civilinio proceso kodekso 14 straipsnis).

Bylose, kuriose būtina paskirti teisinį atstovą:

Pirmas arba vienintelis žyminio mokesčio mokėjimas atliekamas įvykdžius atitinkamą procesinį veiksmą.

Jei nustatyta antra žyminio mokesčio įmoka, ji turi būti padaryta per 10 dienų nuo pranešimo apie galutinį posėdį.

Atvejai, kada teisinio atstovo paskirti nebūtina:

Jeigu šalis dokumentą teikia tiesiogiai, žyminį mokestį už proceso inicijavimą reikia mokėti tik gavus pranešimą, kuriame nurodomas 10 dienų laikotarpis, per kurį turi būti atliktas mokėjimas, ir sankcijos, kurios būtų taikomos, jeigu mokėjimas nebūtų atliktas.

Žyminio mokesčio skaičiuoklę galima rasti [čia](#).

Pagal CPK 533 straipsnį advokato mokesťis yra įtrauktas į šalies išlaidas, kurias moka byla pralaimėjusi šalis.

Teisę į bylinėjimosi išlaidų atlyginimą turinčios šalys privalo Bylinėjimosi išlaidų reglamento 25 straipsnyje nustatytais sąlygomis ir tvarka išsiųsti teismui ir bylą pralaimėjusiai šaliai detalią ir išsamią sąskaitą faktūrą.

11 Ar galiu gauti nemokamą teisinę pagalbą?

Taip, galima, jeigu atitinkate teisinės pagalbos gavėjui keliamus reikalavimus.

2004 m. liepos 29 d. Įstatymu Nr. 34/2004, kuriuo reglamentuojama [teisė kreiptis į teismą](#), nustatomos sąlygos, kuriomis galima prašyti teisinės pagalbos ir apibrėžiama jos teikimo tvarka.

Prašymą suteikti teisinę pagalbą reikia pateikti Portugalijos socialinės apsaugos tarnyboms (*Segurança Social*).

Prašymo suteikti teisinę pagalbą formą, taikytinus teisės aktus ir praktinį vadovą galima rasti [čia](#).

12 Nuo kurio momento mano ieškiny laikomas oficialiai pareikštu? Ar institucijos praneš, ar mano ieškiny pareikštas tinkamai?

Laikoma, kad byla iškelta, kai patvirtinama, kad yra pareikštas pirminis ieškiny, t. y.:

jei ieškiny pateikiamas elektroniniu būdu, jo pareiškimo data yra išsiuntimo data;

jei ieškiny pateikiamas teismo administracijai, jo pareiškimo data yra pateikimo data;

jei ieškiny pateikiamas registruoti paštu, jo pareiškimo data yra atitinkama pašto registracijos data;

jei ieškiny pateikiamas faksu, jo pareiškimo data yra išsiuntimo data.

(CPK 259 ir 144 straipsniai)

Teismo administracija privalo imtis reikiamų veiksmų, kad atsakovui būtų įteiktas šaukimas, o ieškovas būtų informuotas apie veiksmus, kurių imtasi ir, jei šaukimas neišduodamas, apie tokio sprendimo priežastis; gynybos priemonės, jei atsakovas jų ėmėsi.

(CPK 226 ir 575 straipsniai)

13 Ar gausiu išsamią informaciją apie bylos tvarkaraštį (pvz., kada atvykti į bylos svarstymą)?

Taip. Šalys turi teisę susipažinti su bylos medžiaga. Pateikti šią informaciją yra teismo administracijos pareiga (CPK 163 straipsnis).

Per parengiamąjį teismo posėdį (arba pranešimu) teisėjas, pasitaręs su advokatais, nustato per galutinį teismo posėdį turimus atlikti veiksmus, posėdžių skaičių ir jų galimą trukmę bei terminus (Civilinio proceso kodekso 591 ir 593 straipsniai).

Taikytini teisės aktai

 [Civilinis kodeksas](#)

 [Civilinio proceso kodeksas](#)

 [Elektroninis teismo bylų tvarkymas](#)

 [Bylinėjimosi išlaidų reglamentas](#)

 [Galimybė kreiptis į teismą](#)

Pastaba

Ryšių palaikymo punktas ir teismai neprivalo vadovautis šioje informacijos suvestinėje pateikta informacija. Taip pat būtina susipažinti su galiojančiais teisės aktais ir jų vėlesniais pakeitimais.

Paskutinis naujinimas: 10/08/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Kaip kreiptis į teismą? – Rumunija

1 Ar turiu kreiptis į teismą, ar yra alternatyvų?

Bet kuris asmuo, turintis reikalavimą kitam asmeniui, turi pateikti ieškinį teisme, turinčiame jurisdikciją nagrinėti atitinkamą bylą. Jeigu konkrečiai numatyta teisės aktuose, byla teismui gali būti perduota tik įvykdžius tam tikrą ankstesnę procedūrą. Prie ieškinio turi būti pridėtas ankstesnės procedūros įvykdymo įrodymas.

Ginčo šalis taip pat gali naudotis alternatyviomis ginčų sprendimo priemonėmis.

Prieš kreipiantis į teismą, tarpininkavimas yra neprivalomas. Teismo proceso metu teisminės institucijos privalo informuoti šalis apie tarpininkavimo galimybę ir jo teikiamus pranašumus.

Tarpininkavimas galimas ginčiuose, susijusiuose su draudimu, vartotojų apsauga, šeimos teise, profesinės atsakomybės bylomis, darbo ginčiais ir civiliniais ginčiais, kurių vertė mažesnė negu 50 000 RON, išskyrus ginčus, kuriuose priimtas vykdytinas teismo sprendimas pradėti nemokumo bylą, nagrinėjant su prekybos registru susijusius ieškinius ir bylas, kuriose šalys pasirenka taikyti Civilinio proceso kodekso 1.014–1.025 arba 1.026–1.033 straipsniuose nustatytas procedūras (mokėjimo nurodymai arba ieškiniai dėl nedidelių sumų).

Ginčo šalys taip pat gali naudotis arbitražu, kuris yra privati alternatyvioji jurisdikcija. Visišką veiksnumą turintys asmenys gali susitarti spręsti ginčus arbitraže, išskyrus ginčus, susijusius su civiline būkle, asmenų veiksnumu, paveldėjimo procesu, šeimos santykiais ir teisėmis, dėl kurių šalys negali spręsti.

2 Ar nustatytas ieškinio senaties terminas?

Teisei pateikti ieškinį dėl piniginio reikalavimo galioja senaties terminas, jeigu teisės aktuose nenumatyta kitaip. Teisės aktuose konkrečiai numatytais atvejais kitoms teisėms pateikti ieškinius taip pat galioja prarandamoji senatis, nepriklausomai nuo ginčo dalyko (Civilinio kodekso 2501 straipsnis).

Remiantis Civilinio kodekso 2517 straipsnio nuostatomis, bendras senaties terminas yra treji metai.

Pagal Nepaprastojo vyriausybės potvarkio Nr. 39/2017 dėl ieškinių dėl žalos, patirtos dėl konkurencijos teisės aktų pažeidimo, atlyginimo, kuriuo iš dalies pakeičiamas ir papildomas Įstatymas Nr. 21/1996 dėl konkurencijos, 10 straipsnio 1 dalį nukrypstant nuo Civilinio kodekso 2.517 straipsnio teisei pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo taikomas 5 metų senaties terminas.

Civiliniame kodekse nustatyti specialieji prarandamosios senaties terminai tam tikroms byloms, pvz.:

dešimties metų senaties terminas daiktinėms teisėms, kurios teisės aktais nėra pripažintos neišnykstančiomis ir kurioms netaikomas kitas senaties terminas; nematerialios ir materialios žalos, kurių asmuo patyrė dėl kankinimo, žiaurių veiksmų ar, taikytinai atvejais, smurto ar seksualinio išpuolio prieš nepilnamečius ar negalinčius apsiginti ar išreikšti savo valios asmenis, atlyginimui; aplinkai padarytos žalos atlyginimui;

dvejų metų senaties terminas teisei pateikti ieškinį dėl (per)draudimo santykių; teisei pateikti ieškinį dėl mokesčių, mokėtinų tarpininkams už paslaugas, teikiamas pagal tarpininkavimo sutartį, sumokėjimo;

vienų metų senaties terminas teisei pateikti ieškinį dėl sumų, surinktų iš bilietų pardavimo į renginį, kuris neįvyko, grąžinimo; dėl maitinimo įstaigų ar viešbučių operatorių teikiamų paslaugų; dėl dėstytojų, mokytojų, maestro ir menininkų duodamų valandinių, dieninių ar mėnesinių pamokų; dėl gydytojų, akušerių, slaugytojų ir farmacininkų iškvietimų, jų skiriamų procedūrų ar vaistų; dėl sumokėjimo už mažmenininkų parduotus gaminius ir pristatytas prekes; dėl sumokėjimo amatininkams už jų darbą; dėl klientų nesumokėto užmokesčio ir išlaidų advokatams; dėl sumų notarams ir antstoliams, į kurias jie turi teisę už savo atliktus veiksmus; dėl inžinieriams, architektams, matininkams, buhalteriams ir kitiems savarankiškai dirbantiems asmenims mokėtinų sumų; taip pat teisei pateikti ieškinį vežėjui, kylantį iš prekių vežimo sausumos, oro ar vandens transportu sutarties.

3 Ar turėčiau kreiptis į šios valstybės narės teismą?

Taisyklės dėl tarptautinės jurisdikcijos ginčiuose, turinčiuose tarpvalstybinių padarinių, nustatytos *Civilinio proceso kodekso* VII knygoje Tarptautinis civilinis procesas. Tačiau šios knygos nuostatos taikomos tarpvalstybinių padarinių pagal privatinę teisę turinčiam procesui, jeigu tarptautinėse sutartyse, kurių šalis yra Rumunija, Europos Sąjungos teisėje ar specialiuose įstatymuose nenumatyta kitaip.

Tarptautinės jurisdikcijos klausimais Civilinio proceso kodekse įtvirtintos nuostatos, be kita ko, dėl jurisdikcijos, priklausančios nuo atsakovo nuolatinės gyvenamosios vietos ar buveinės, savanoriškos jurisdikcijos prorogacijos Rumunijos teismų naudai, susitarimų dėl jurisdikcijos pasirinkimo, arbitražo išimties, *forum necessitatis*, vidaus jurisdikcijos, *lis pendens* ir susijusių veiksmų tarptautiniu lygmeniu, išimtinės asmeninės jurisdikcijos, išimtinės jurisdikcijos ieškiniams dėl piniginių reikalavimų ar Rumunijos teismų preferencinės jurisdikcijos (Civilinio proceso kodekso 1066 ir tolesni straipsniai).

4 Jei taip, į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis – pagal savo arba atsakovo gyvenamąją vietą ar pagal kitus bylos teismingumo kriterijus?

Teritorinė jurisdikcija reglamentuojama pagal bendruosius kriterijus (atsakovo nuolatinė gyvenamoji vieta ar buveinė), alternatyviuosius kriterijus (vaiko kilmė, išlaikymas, vežimo sutartis, draudimo sutartis, įsakomasis vekselis, čekis, paprastasis vekselis, vertybinis popierius, vartotojai, civilinė atsakomybė pagal deliktinę teisę) ar išimtinis kriterijus (nekilnojamasis turtas, paveldėjimas, įmonės, ieškiniai prieš vartotojus), nustatytus Naujojo civilinio proceso kodekso 107 straipsnyje.

5 Į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis, atsižvelgiant į ieškinio pobūdį ir ginčijamos sumos dydį?

Teismo jurisdikcija pagal bylos dalyką nustatyta Naujojo civilinio proceso kodekso 94 ir tolesniuose straipsniuose ir priklauso nuo bylos pobūdžio arba ieškinio sumos.

Būdami *pirmosios instancijos teismai*, apylinkių teismai nagrinėja ieškinius, kurie pagal *Civilinį kodeksą* priklauso globos ir šeimos bylų teismo jurisdikcijai; ieškinius dėl civilinės būklės įrašų registravimo; ieškinius, susijusius su daugiaaukščių pastatų / butų / erdvių, kuriuos kaip atskirus vienetus nuosavybės teise turi skirtingi asmenys, administravimu ir su teisiniais santykiais, kuriuos būstų savininkų asociacijos palaiko su kitais fiziniais ar juridiniais asmenimis; ieškinius dėl iškeldinimo; ieškinius, susijusius su bendromis sienomis ir tranšėjomis, atstumu tarp pastatų ir sodinių, servitutais, suvaržymais, kitais nuosavybės teisių apribojimais; ieškinius, susijusius su ribų ir jų žymėjimo pakeitimais; ieškinius, kuriais siekiama apsaugoti teisę naudotis turtu; ieškinius, susijusius su teigiamomis ar neigiamomis prievolėmis, kurių negalima išreikšti pinigais; ieškinius, susijusius su teisminių padalijimų, neatsižvelgiant į atitinkamą vertę; kitus ieškinius, kurie gali būti išreikšti pinigais ir jų vertė yra ne didesnė nei 200 000 RON, neatsižvelgiant į šalių teisę kreiptis į teismą. Specializuoti teismai, kaip *pirmosios instancijos teismai*, nagrinėja visus ieškinius, kurie pagal teisės aktus nėra priskirti kitų teismų jurisdikcijai, taip pat visus kitus ieškinius, kurie pagal teisės aktus yra priskirti jų jurisdikcijai.

Apeliaciniai teismai, kaip pirmosios instancijos teismai, nagrinėja visus ieškinius, susijusius su administraciniais ir mokestiniais ginčais, taip pat visus kitus ieškinius, kurie pagal teisės aktus yra priskirti jų jurisdikcijai.

6 Ar galiu pareikšti ieškinį teismui pats, ar turiu kreiptis į tarpininką – advokatą?

Ieškinį teisme šalys gali pateikti asmeniškai arba per atstovą, toks atstovavimas gali būti numatytas pagal įstatymą, sutartį arba teismo sprendimu.

Neveiksniems asmenims atstovauja teisinis atstovas. Pagal teisės aktus šalims gali atstovauti jų pasirinktas atstovas, nebent teisės aktuose reikalaujama, kad asmuo į teismą atvyktų pats.

Pirmosios instancijos teismuose ir nagrinėjant apeliacinius skundus fiziniais asmenims gali atstovauti advokatas arba kitas įgaliotinis. Jeigu asmuo, kuris nėra advokatas, veikia kaip atstovas, tiek įrodymų rinkimo, tiek argumentų pateikimo etapais įgaliotinis pareiškimus dėl procesinių išimčių ir bylos esmės gali teikti tik per advokatą. Rengiant ieškinį, išdėstant apeliacinio skundo pagrindus, teikiant apeliacinį skundą ir jį ginant fiziniais asmenims padeda ir jiems atstovauja tik advokatas, priešingu atveju minėti procesiniai veiksmai negalioja.

Juridiniams asmenims teismuose pagal susitarimą gali atstovauti tik teisinis konsultantas arba advokatas. Rengiant ieškinį, išdėstant apeliacinio skundo pagrindus, teikiant apeliacinį skundą ir jį ginant juridiniams asmenims padeda ir, kai taikytina, jiems atstovauja tik advokatas arba teisinis konsultantas, priešingu atveju minėti procesiniai veiksmai negalioja. Minėtosios nuostatos atitinkamai taikomos asociacijoms, įmonėms ar kitiems juridinio asmens teisių neturintiems subjektams.

7 Kur konkrečiai turiu kreiptis dėl ieškinio pareiškimo – į teismo priimamąjį, teismo sekretoriatą ar kitą administracinį padalinį?

Ieškiny s užregistruojamas ir jį patvirtinant gavimo spaudu jam priskiriama konkreti data. Po užregistravimo ieškiny s ir lydimieji dokumentai, prireikus kartu su įrodymais, kaip jie perduoti teismui, perduodami teismo pirmininkui arba jo paskirtam asmeniui, kuris nedelsdamas imasi veiksmų, kad atsitiktine tvarka būtų paskirta teismo kolegija, kaip numatyta įstatyme (Civilinio proceso kodekso 199 straipsnyje).

8 Kuria kalba galiu pareikšti ieškinį? Ar galiu ieškinį pareikšti žodžiu, ar jį būtina teikti raštu? Ar galiu siųsti ieškinį faksu arba elektroniniu paštu?

Pagal įstatymo Nr. 304/2004 dėl teismų veiklos organizavimo, ieškinių ir procesinių dokumentų 12 straipsnio 5 dalį procesiniai dokumentai rengiami tik rumunų kalba. Ieškiniai gali būti teikiami tik raštu. Pagal Naujojo civilinio proceso kodekso 194 straipsnį ieškiny s, pateiktas asmeniškai arba per atstovą, paštu, per pasiuntinių tarnybą, faksu arba nuskenuotas ir atsiųstas el. paštu arba kaip elektroninis dokumentas, užregistruojamas ir jį patvirtinant gavimo spaudu jam priskiriama konkreti data.

Pagal Naujojo civilinio proceso kodekso 225 straipsnį jeigu kuri nors iš šalių, kurių planuojama apklausti, nemoka rumunų kalbos, teismas naudoja teisės srities vertėjo paslaugomis. Jeigu šalys sutinka, vertėjo funkciją gali atlikti teisėjas arba sekretorius. Jeigu negalima užtikrinti teisės srities vertėjo dalyvavimo, vertimą gali atlikti patikimi asmenys, mokantys atitinkamą kalbą. Jeigu asmuo yra nebylys, kurčiasis arba kurčrnebylys, arba dėl bet kurios kitos priežasties negali išreikšti savo valios, bendravimas vyksta raštu. Jeigu atitinkamas asmuo nemoka skaityti arba rašyti, naudojamosi vertėjo žodžiu paslaugomis. Vertėjams raštu ir žodžiu atitinkamai taikomos nuostatos dėl ekspertų.

9 Ar yra nustatytos specialios ieškinio pareiškimo formos, o jeigu jų nėra, kaip turiu išdėstyti ieškinį? Koks turi būti ieškinio turinys?

Civilinio proceso kodekse nenumatyta, kad teikiant ieškinius turi būti naudojamos kokios nors standartizuotos formos. Bendrosiomis civilinio proceso taisyklėmis nustatytas kai kurių civilinės teisės pareiškimų (pvz., ieškinio, atsiliepimo į ieškinį, priešieškinio) turinys.

10 Ar reikia mokėti teismo mokestį? Jeigu taip, kada? Ar turiu mokėti advokatui nuo pat ieškinio pareiškimo?

Teisinės išlaidos yra teismo žyminiai mokesčiai, užmokestis advokatams, ekspertams ir specialistams, sumos, mokėtinos liudytojams už kelionę ir už pajamas, prarastas dėl būtinumo atvykti į teismą, kelionės ir apgyvendinimo išlaidos ir visos kitos išlaidos, reikalingos procesui tinkamai vykdyti. Šalis, reikalaujanti atlyginti teises išlaidas, turi išlaidas ir jų sumą įrodyti vėliausiai iki bylos nagrinėjimo iš esmės pabaigos. Bylą pralaimėjusis šalis bylą laimėjusios šalies prašymu turi sumokėti pastarosios teises išlaidas. Jeigu ieškiny s buvo patenkintas iš dalies, teisėjai nustato, kokią teisiųjų išlaidų dalį gali būti nurodyta sumokėti kiekvienai iš šalių. Prireikus teisėjai gali nurodyti taikyti teisiųjų išlaidų tarpusavio įskaitymą. Atsakovui, kuris pripažino ieškovo pateiktus reikalavimus pirmajame posėdyje, į kurį šalys buvo tinkamai sušauktos, negali būti nurodyta sumokėti teisiųjų išlaidų, išskyrus atvejus, kai prieš prasidedant procesui ieškovas atsakovui nusiuntė oficialų pranešimą arba atsakovas buvo teisiškai laikomas neįvykdžiusiu įsipareigojimų. Jeigu yra keli ieškovai ar atsakovai, jiems gali būti nurodyta sumokėti teises išlaidas lygiomis dalimis, proporcingai arba solidariai, priklausomai nuo jų statuso procese arba jų teisiųjų santykių pobūdžio.

11 Ar galiu gauti nemokamą teisinę pagalbą?

Teisinę pagalbą galima gauti pagal Neelinio įsakymo Nr. 51/2008 dėl valstybės finansuojamos teinės pagalbos civilinėse bylose, patvirtinto su papildomais pakeitimais, padarytais įstatymu Nr. 193/2008, su papildomais pakeitimais, nuostatas. Naujajame civilinio proceso kodekse (90 ir 91 straipsniuose) išdėstytos bendrosios nuostatos dėl teinės pagalbos.

12 Nuo kurio momento mano ieškiny s laikomas oficialiai pareikštu? Ar institucijos praneš, ar mano ieškiny s pareikštas tinkamai?

Ieškiny s užregistruojamas ir jį patvirtinant gavimo spaudu jam priskiriama konkreti data. Po užregistravimo ieškiny s ir lydimieji dokumentai perduodami teismo pirmininkui arba jį pakeitusiam teisėjui, kuris nedelsdamas imasi veiksmų, kad atsitiktine tvarka būtų paskirta teismo kolegija.

Kolegija, kuriai atsitiktine tvarka buvo priskirta byla, patikrina, ar ieškiny s atitinka būtinuosius reikalavimus. Jeigu ieškiny s reikalavimų neatitinka, ieškovui raštu pranešama apie atitinkamus trūkumus. Daugiausia per dešimt dienų nuo pranešimo gavimo ieškovas turi suteikti papildomą informaciją arba atlikti nurodytus pakeitimus, priešingu atveju ieškiny s laikomas negaliojančiu. Jeigu įpareigojimai, susiję su papildomos informacijos pateikimu arba ieškinio trūkumų pašalinimu, per nurodytą laiką neįvykdomi, teismas uždarama posėdyje nurodo laikyti ieškinį negaliojančiu.

Jeigu teisėjas nustato, kad visos su ieškiniu susijusios teisinės sąlygos yra įvykdytos, jis nutartimi paskelbia pranešimą atsakovui.

13 Ar gausiu išsamią informaciją apie bylos tvarkaraštį (pvz., kada atvykti į bylos svarstymą)?

Išsamią informaciją apie bylą galima gauti teismų archyvuose arba jų interneto svetainėse, jeigu ji ten pateikiama, adresu <https://portal.just.ro/>.

Teismas gali ieškinį išnagrinėti tik tuo atveju, jeigu šalys buvo tinkamai sušauktos arba dalyvavo teismo posėdyje asmeniškai arba per atstovą. Teismas atideda sprendimo priėmimą byloje ir nurodo išsiųsti šaliai šaukimą, jeigu jis nustato, kad nedalyvavusi šalis negavo tinkamo šaukimo, kuris atitiktų teisės aktų reikalavimus, todėl šaukimas negalioja. Teismo šaukimai ir visi procesiniai dokumentai perduodami *ex officio*.

Jeigu teisėjas nustato, kad visos su ieškiniu susijusios teisinės sąlygos yra įvykdytos, jis nutartimi paskelbia pranešimą atsakovui, kuris informuojamas apie prievolę per dvidešimt penkias dienas nuo pranešimo apie ieškinį perdavimo pateikti atsiliepimą į ieškinį, priešingu atveju taikoma sankcija. Atsiliepimas į ieškinį perduodamas ieškovui, kuris per dešimt dienų nuo pranešimo perdavimo turi pateikti atsakymą į atsiliepimą į ieškinį, o atsakovas su atsakymu į atsiliepimą į ieškinį susipažįsta tuo pačiu metu, kai susipažįsta su bylos medžiaga. Per tris dienas nuo atsakymo į atsiliepimą į ieškinį pateikimo teisėjas nutartimi skiria pirmąjį posėdį, kuris įvyksta daugiausia per šešiasdešimt dienų nuo teismo nutarties priėmimo dienos, ir nurodo sušaukti šalis. Jeigu per teisės aktais nustatytą laiką atsakovas nepateikia atsiliepimo į ieškinį arba per teisės aktais nustatytą laiką ieškovas nepateikia atsakymo į atsiliepimą į ieškinį, teisėjas nutartimi skiria pirmąjį posėdį, kuris įvyksta daugiausia per šešiasdešimties dienų nuo teismo nutarties priėmimo dienos, ir nurodo sušaukti šalis. Kai procesas vyksta skubos tvarka, teisėjas, atsižvelgdamas į bylos aplinkybes, gali minėtus terminus sutrumpinti. Jeigu atsakovas gyvena užsienyje, teisėjas, atsižvelgdamas į bylos aplinkybes, skiria ilgesnį pagrįstą laikotarpį.

Šalis, kuri pateikė ieškinį ir patvirtino gavusi informaciją apie posėdžio datą, ir šalis, kuri atvyko į posėdį, šaukimų į tolesnius tos bylos nagrinėjimo posėdžius negauna, nes laikoma, kad atitinkama šalis žino vėlesnių posėdžių datas. Šios nuostatos taip pat taikomos šaliai, kuriai yra įteiktas šaukimas į teismo posėdį, nes laikoma, kad šiuo atveju atitinkama šalis taip pat žino posėdžių, vykstančių po to posėdžio, į kurį šalis gavo šaukimą, datas. Teismo šaukime taip pat nurodoma, kad, įteikus šaukimą, kai parašu patvirtinamas jo gavimas, laikoma, jog šaukimą gavusi šalis žino ir posėdžių, vykstančių vėliau negu posėdis, į kurį šalis gavo šaukimą, datas.

Pirmajame posėdyje, į kurį šalys buvo tinkamai sušauktos, teisėjas, išklauses šalis ir atsižvelgdamas į bylos aplinkybes, turi apytikriai įvertinti reikiamą įrodymų rinkimo laikotarpį, kad per optimalų ir prognozuojamą laikotarpį būtų galima priimti sprendimą.

Paskutinis naujinimas: 22/09/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktnės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepisima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Kaip kreiptis į teismą? - Slovėnija

1 Ar turiu kreiptis į teismą, ar yra alternatyvų?

Kartais ginčus geriau spręsti pasinaudojant alternatyvaus ginčų sprendimo procedūromis. Alternatyvaus ginčų sprendimo (AGS) būdai sudaro sąlygas išspręsti ginčą nesikreipiant į teismą arba bent jau teismui byloje nepriimant sprendimo iš esmės. Pagrindinės AGS rūšys, kuriomis naudojamosi Slovėnijoje, yra arbitražas, tarpininkavimas ir teismo byla platesne prasme, kuria skatinama sudaryti teisminį susitarimą. Alternatyvaus ginčų sprendimo įstatyme (slov. *Zakon o alternativnem reševanju sodnih sporov*) nustatyta, kad pirmosios ir antrosios instancijų teismai turi pareigą sudaryti sąlygas iš komercinių, darbo, šeimos ir kitų civilinės teisės santykių kilusių ginčų šalims pasinaudoti AGS priemonėmis šiuo tikslu parengiant AGS planą ir jį vykdam. Pagal tokį planą teismai turi pareigą leisti šalims pasinaudoti tarpininkavimu ir galbūt kitomis AGS formomis.

Tarpininkavimas yra ginčo išsprendimas padedant neutraliai trečiajai šaliai, kuri negali priimti privalomą galią turinčio sprendimo. Šalys gali nuspręsti susitarimą dėl ginčo sprendimo sudaryti notarine forma (tokiu atveju šis susitarimas iš karto tampa vykdytinas), sudaryti jį teisme arba sutartinio arbitražo sprendimo forma.

Bylą nagrinėjant civiliniame teisme šalys bet kuriuo metu gali sudaryti susitarimą dėl ginčo dalyko (teisminis susitarimas). Sutikimas sudaryti teisminį susitarimą turi vykdytino dokumento galią.

Daugiau informacijos šiuo klausimu galima rasti skiltyje „Alternatyvūs ginčų sprendimo būdai“.

2 Ar nustatytas ieškinio senaties terminas?

Terminai, per kuriuos turi būti kreipiamasi į teismą su ieškiniu, priklauso nuo bylos pobūdžio. Patarėjas teisės klausimais arba teisinės pagalbos tarnyba gali atsakyti į klausimus, susijusius su paprastais ir senaties terminais. Daugiau informacijos šiuo klausimu galima rasti skiltyje „Procesiniai terminai“.

3 Ar turėčiau kreiptis į šios valstybės narės teismą?

Daugiau informacijos šiuo klausimu galima rasti skiltyje „Teismų jurisdikcija“.

4 Jei taip, į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis – pagal savo arba atsakovo gyvenamąją vietą ar pagal kitus bylos teismingumo kriterijus?

Daugiau informacijos šiuo klausimu galima rasti skiltyje „Teismų jurisdikcija“.

5 Į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis, atsižvelgiant į ieškinio pobūdį ir ginčijamos sumos dydį?

Daugiau informacijos šiuo klausimu galima rasti skiltyje „Teismų jurisdikcija“.

6 Ar galiu pareikšti ieškinį teismui pats, ar turiu kreiptis į tarpininką – advokatą?

Šalys pačios gali dalyvauti Slovėnijos teismuose nagrinėjamosiose bylose, išskyrus bylas, kuriose naudojamos išimtinės teisių gynimo priemonės; tokiose bylose šalys ieškinį gali pareikšti tik per tarpininką, t. y. advokatą, arba jeigu šalis arba jos teisinis atstovas išlaikė valstybinį advokato egzaminą. Jeigu šalis nori, kad jai atstovautų teisininkas, vietos teisme nagrinėjamoje byloje tai gali būti bet kuris visišką teisinį veiksnumą turintis asmuo, o apygardos, aukštesniajame arba Aukščiausiąjame Teisme teisiniu atstovu gali būti tik advokatas arba kitas valstybinį advokato egzaminą išlaikęs asmuo.

7 Kur konkrečiai turiu kreiptis dėl ieškinio pareiškimo – į teismo priimamąjį, teismo sekretoriatą ar kitą administracinį padalinį?

Ieškinyje jurisdikciją turinčiam teismui gali būti siunčiamas paštu arba tiesiogiai įteikiamas teismo raštinėje. Taip pat žr. atsakymą į 8 klausimą.

8 Kuria kalba galiu pareikšti ieškinį? Ar galiu ieškinį pareikšti žodžiu, ar jį būtina teikti raštu? Ar galiu siųsti ieškinį faksu arba elektroniniu paštu?

Slovėnijos teismuose bylos nagrinėjamos slovėnų kalba. Tačiau vietovėse, kuriose gyvena vengrų arba italų tautinės mažumos, oficialios kalbos statusas suteikiamas ne tik slovėnų, bet ir vengrų ar italų kalbai. Ieškinyje turi būti surašomas slovėnų kalba ir jį turi pasirašyti ieškovas.

Originalus pareiškėjo parašas yra parašas ranka, taip pat elektroninis parašas, lygiavertis parašui ranka.

Paraiška, taip pat ieškinyje turi būti pateikiami rašytine forma. Rašytinė paraiška yra laikoma ranka surašyta ar išspausdinta ir paties pareiškėjo ranka pasirašyta paraiška (fizinė paraiškos forma) arba elektroninė paraiškos forma, pasirašyta elektroniniu parašu, lygiavertiu parašui ranka (elektroninė paraiškos forma). Fizinė paraiškos forma siunčiama paštu, naudojantis ryšių technologijomis, įteikiama tiesiogiai įstaigai arba ją įteikia profesionalus paraiškas pristatantis asmuo. Ieškinį taip pat galima siųsti faksu.

Įstatyme taip pat numatyta galimybė paraiškas teikti elektroniniu būdu, t. y. elektroninės formos paraiškas, jos pasirašomos elektroniniu parašu, lygiavertiu parašui ranka. Elektroninės paraiškos į teisminių institucijų informacinę sistemą pateikiamos elektroninėmis priemonėmis. Informacinė sistema pareiškėjui automatiškai išsiunčia patvirtinimą, kad paraiška buvo gauta.

Nepaisant galiojančių teisės nuostatų (aktų ir įgyvendinimo taisyklių), susijusių su visomis civilinėmis ir komercinėmis bylomis, šiuo metu internetu arba elektroniniu būdu galima atlikti tik e. teisingumo (slov. *eSodstvo*) svetainėje numatytus veiksmus, t. y. pradėti tam tikrų rūšių vykdymo procedūras, teikti paraiškas ir priimti sprendimus nemokumo bylose, taip pat teikti prašymus žemės registrai.

Šiuo tikslu Slovėnijoje veikia e. teisingumo svetainė, kurioje rašytinę medžiagą galima pateikti elektronine forma (<https://evlozisce.sodisce.si/esodstvo/index.html>).

9 Ar yra nustatytos specialios ieškinio pareiškimo formos, o jeigu jų nėra, kaip turėtų išdėstyti ieškinį? Koks turi būti ieškinio turinys?

Slovėnijoje nenustatyta konkreti ieškinio forma; tačiau jame būtina aptarti tam tikrus teisinius aspektus, kai kurie jų taikomi visiems pareiškimams, o kai kurie konkrečiam ieškiniui. Todėl ieškinyje turi būti nurodomas teismas, šalių vardai ir pavardės ir nuolatinė arba laikina gyvenamoji vieta, teisių atstovų arba advokatų vardai ir pavardės, ginčo dalykas ir pareiškimo turinys. Jame taip pat turi būti nurodytas šalies asmens tapatybės numeris (EMŠO), jeigu ta šalis yra centriniam gyventojų registre registruotas fizinis asmuo; mokesčių mokėtojo kodas, jei šalis nėra registruota centriniam gyventojų registre, bet yra įrašyta į mokesčių registrą; arba gimimo data, jeigu šalis nėra registruota nei centriniam gyventojų registre, nei mokesčių registre (šią informaciją teismas gauna *ex officio*). Jei šalis yra juridinis asmuo, ieškinyje turi būti nurodytas pavadinimas arba prekybinis pavadinimas, registruota buveinė ir verslo adresas, taip pat registracijos numeris arba mokesčių mokėtojo kodas, jei juridinis asmuo yra įsisteigęs Slovėnijoje. Jeigu šalis yra individualus prekybininkas (savarankiškai dirbantis asmuo, užsiimantis mokama veikla organizuotoje bendrovėje) arba privati įmonė (pvz., gydytojas, notaras, advokatas, ūkininkas ar kitas fizinis asmuo, kuris nėra individualus prekybininkas ir verčiasi profesine veikla), ieškinyje turi būti nurodyta registruota buveinė ir verslo adresas, taip pat registracijos numeris arba mokesčių mokėtojo kodas, jei individualus prekybininkas arba privati įmonė yra įregistruoti Slovėnijoje. Ieškinyje taip pat turi būti nurodomas konkretus prašymas, kuriame išdėstomas pagrindinis bylos dalykas ir šalies reikalavimai, ieškovo prašymą pagrindžiančios faktinės aplinkybės, šias faktines aplinkybes pagrindžiantys įrodymai, be to, ieškovas ieškinį turi pasirašyti. Jeigu teismo jurisdikcija priklauso nuo ginčo dalyko vertės, o ginčo dalykas nėra piniginis, ieškinyje taip pat turi būti nurodyta ginčo dalyko vertė. Paraiškų, kurias reikia įteikti priešingai šaliai, turi būti pateikiama tiek egzempliorių, kad jų užtektų teismui ir priešingai šaliai, ir tokia forma, kad teismas galėtų jas pateikti. Ši taisyklė taip pat taikoma paraiškų priedams.

10 Ar reikia mokėti teismo mokesčių? Jeigu taip, kada? Ar turėtų mokėti advokatai nuo pat ieškinio pareiškimo?

Žyminiai mokesčiai turi būti sumokami pareiškiant ieškinius ir pateikiant priešieškinius, prašymus dėl santuokos nutraukimo bendru sutarimu, ieškinius, kuriuose prašoma išduoti mokėjimo įsakymą, prašymus dėl bylos nagrinėjimo iš naujo, prašymus apsaugoti įrodymus prieš prasidedant civiliniam procesui, prašymus dėl taikos sutarties, paraiškas dėl pranešimo apie skundą, skundus, prašymus dėl leidimo atlikti peržiūrą ir prašymus dėl peržiūros. Žyminiai mokesčiai turi būti sumokėti ne vėliau kaip iki žyminių mokesčių mokėjimo įsakyme teismo nurodyto termino.

Jei žyminis mokestis nesumokamas per šį terminą ir nėra sąlygų, dėl kurių būtų galima atleisti nuo tokio mokėjimo ar jį atidėti arba nustatyti mokėjimą dalimis, laikoma, kad paraiška atsiimta.

Bylos nagrinėjimo išlaidas padengia pralaimėjusioji šalis. Tarpininkams, kurie yra advokatai, už teismo procesą atlyginama pagal Advokatų darbo įkainių įstatymą (slov. *Zakon o odvetniški tarifi*). Advokatų atlyginimą sudaro atlygis už advokato paslaugas, išlaidos, būtinos darbiui atlikti, ir PVM, jei advokatas registruotas PVM mokėtoju Slovėnijoje. Pagal teisės aktus advokatas turi šaliai arba susitariančiajai šaliai išduoti išsamią sąskaitą faktūrą už suteiktą teisinę paslaugą arba kvitą, kuriame nurodyta, kad avansas gautas ne vėliau kaip praėjus aštuonioms dienoms po to, kai buvo suteikta paslauga arba sumokėtas išankstinis mokėjimas. Teisinė paslauga laikoma suteikta ne vėliau kaip po to, kai advokatas įvykdo visus įgaliojimo sutartyje arba kompetentingos institucijos sprendime nustatytus įsipareigojimus. Advokatas gali prašyti, kad šalis sumokėtų avansą už prašomą paslaugą ir susijusias išlaidas prieš bylos nagrinėjimo pabaigą.

11 Ar galiu gauti nemokamą teisinę pagalbą?

Šalys gali kreiptis dėl teisinės pagalbos, kuri suteikiama tuo atveju, jeigu jos atitinka Nemokamos teisinės pagalbos įstatyme (slov. *Zakon o brezplačni pravni pomoči*, toliau – NTP)) nustatytas sąlygas. Daugiau informacijos šiuo klausimu galima rasti skiltyje „Teisinė pagalba“.

12 Nuo kurio momento mano ieškinyje laikomas oficialiai pareiškstu? Ar institucijos praneš, ar mano ieškinyje pareiškta tinkamai?

Ieškinyje laikomas pareiškstu, kai jį gauna jurisdikciją turintis teismas. Kai ieškinyje siunčiamas registruotu laišku arba telegrama, laiško išsiuntimo data yra laikoma ieškinio įteikimo atitinkamam teismui data. Pareiškėjas automatiškai negauna patvirtinimo, kad ieškinyje buvo pareiškta. Jeigu paraiška įmetama į teismo korespondencijos dėžutę, jis laikomas atitinkamam teismui įteiktu paraiškos įmetimo į teismo korespondencijos dėžutę momentu.

Elektroninių paraiškų įstatyme (slov. *Zakon za vloge v elektronski oblik*) nustatyta, kad elektroninės paraiškos į teisminių institucijų informacinę sistemą pateikiamos elektroninėmis priemonėmis. Šiuo atveju atitinkamam teismui skirta paraiška laikoma įteikta jos priėmimo teisminių institucijų elektroninėje sistemoje metu. Informacinė sistema automatiškai išsiunčia pareiškėjui patvirtinimą, kad jo paraiška buvo gauta.

Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad, nepaisant galiojančių teisės nuostatų, šiuo metu nėra galimybių elektroninėmis priemonėmis pareikšti ieškinio civilinėse ir komercinėse bylose, išskyrus bylas, susijusias su žemės registru, nemokumu ir vykdymo procesu.

13 Ar gausiu išsamią informaciją apie bylos tvarkaraštį (pvz., kada atvykti į bylos svarstymą)?

Kai įvykiai yra susieti su naikinamaisiais terminais, teismas raštu įspėja šalį ir prideda teisinį pranešimą, kuriame paaiškinamos teismo nurodymų nesilaikymo pasekmės.

Susijusios nuorodos

<http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov>

<http://www.sodisce.si/>

<https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs>

<http://www.pisrs.si/Pis.web/>

Paskutinis naujinimas: 03/03/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Kaip kreiptis į teismą? - Slovakija

1 Ar turėčiau kreiptis į teismą, ar yra alternatyvų?

Atsakymą į šį klausimą taip pat žr. skirsnyje „Alternatyvus ginčų sprendimas. Slovakija“

Ne visus ginčus būtinai reikia spręsti teisme. Šalys pirmiausia turėtų pabandyti taikiai susitarti ir rasti abiem šalims priimtina kompromisą. Kita galimybė – ginčą spręsti tarpininkavimo būdu. Tarpininkavimas yra neteisinė veikla, kai jame dalyvaujantys asmenys savo ginčą, kylančį iš sutartinių ar kitų teisių santykių, sprendžia padedant tarpininkui. Šalims rekomenduojama į teismą kreiptis tik išnaudojus visus alternatyvius ginčų sprendimo būdus arba tais atvejais, kai siekiama gauti tikslią šalių padėtį, jų teisių ir tarpusavio atsakomybės apibrėžtį.

Tam tikromis Arbitražo įstatyme (slovak. *zákon o rozhodcovskom konaní*), su pakeitimais, išdėstytais sąlygomis arbitražo teismas gali priimti sprendimus bylose, susijusiose su:

a) turtinių ginčų, kylančių iš vidaus ir tarptautinių komercinių ir civilinių santykių, sprendimu, jeigu arbitražo vieta yra Slovakijos Respublikoje;

b) vidaus ir užsienio arbitražo sprendimų pripažinimu ir vykdymu Slovakijos Respublikoje.

Jeigu teismo procese nagrinėjamo ginčo rūšis nėra viena iš tų, kurioms netaikomas Arbitražo įstatymas, proceso šalys teismine arba neteismine tvarka gali susitarti toliau ginčą nagrinėti arbitraže. Šis susitarimas turi apimti arbitražinį susitarimą. Teismui pristatytas toks susitarimas turi ieškinio atsiėmimo ir atsakovo sutikimo su šiuo atsiėmimu poveikį, kaip numatyta Civilinių ginčų proceso kodekse (slovak. *Civilný sporový poriadok*, CCAP).

2 Ar nustatytas ieškinio senaties terminas?

Remiantis Civilinių ginčų proceso kodeksu, teise nebegalima pasinaudoti dėl senaties termino, jeigu ja nebuvo pasinaudota per teisės aktais nustatytą laiką. Senaties terminai ieškiniui pateikti skiriasi, priklausomai nuo bylos.

Įstatyminiai senaties terminai yra nustatyti teisės aktais. Bendras senaties terminas yra treji metai, jis pradedamas skaičiuoti pirmąją dieną, kurią galima įgyvendinti savo teisę.

Teismas į pasinaudojimo teise senaties terminą atsižvelgia tik skolininko siūlymu. Jeigu skolininkas, remdamasis senaties terminu, prieštarauja teisės įgyvendinimui, kreditoriui negali būti leidžiama įgyvendinti savo teisės.

3 Ar turėčiau kreiptis į šios valstybės narės teismą?

Žr. skirsnį „Kuriam teisme galima pateikti ieškinį? Slovakija“

Teismų įgaliojimai nagrinėti tam tikras bylas išdėstyti Europos Sąjungos teisės aktuose – reglamentuose, tarptautinėse daugiašalėse ar dvišalėse konvencijose, o jų nesant – nacionalinės teisės aktuose, kuriais reglamentuojama teisės kolizija.

Taisyklės, kuriose išdėstyti Slovakijos teismų įgaliojimai, nacionaliniu lygmeniu yra nustatytos Įstatymu Nr. 97/1963 dėl tarptautinės privatinės ir procesinės teisės (slovak. *Zákon č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom*). Remiantis pagrindine taisykle, Slovakijos teismai turi jurisdikciją, jeigu asmens, kuriam adresuojamas pareiškimas (ieškiny), gyvenamoji vieta arba registruotoji buveinė yra Slovakijos Respublikoje, o turtinių teisių atveju – jeigu jis šalyje turi turto. Papildomose nuostatose nurodomos sąlygos, kuriomis Slovakijos teismai turi jurisdikciją. Sutartiniuose santykiuose šalys jurisdikciją gali nustatyti sutartimi. Tam tikrais atvejais Slovakijos teismai turi išimtinę jurisdikciją, pavyzdžiui, procese, susijusiam su daiktinėmis (lot. *in rem*) teisėmis į Slovakijoje esantį nekilnojamąjį turtą, taip pat su Slovakijoje esančio nekilnojamojo turto nuoma, arba procese, susijusiam su patentų, prekių ženklų, dizaino ir kitų teisių registracija ar galiojimu.

4 Jei taip, į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis – pagal savo arba atsakovo gyvenamąją vietą ar pagal kitus bylos teisingumo kriterijus?

Žr. skirsnį „Kuriam teisme galima pateikti ieškinį? Slovakija“

Remiantis Civilinių ginčų proceso kodeksu, jurisdikciją nagrinėti bylą turi šalies, kuriai pateikiamas ieškiny (atsakovo), bendrosios kompetencijos teismas, jeigu nenustatyta kitaip. Asmens (piliečio) bendrosios kompetencijos teismas yra teismas, kurio apylinkėje yra to piliečio gyvenamoji vieta, o jeigu jis gyvenamosios vietos neturi – teismas, kurio apylinkėje jis gyvena; juridinio subjekto bendrosios kompetencijos teismas yra teismas, kurio apylinkėje yra juridinio subjekto registruotoji būstinė, o jeigu tai – užsienio juridinis subjektas, tada jo bendrosios kompetencijos teismas yra teismas, kurio apylinkėje yra subjekto organizacinis padalinys. Valstybės bendrosios kompetencijos teismas yra teismas, kurio apylinkėje įvyko aplinkybės, lėmusios teisę, dėl kurios pateiktas reikalavimas. Bendrosios kompetencijos teismas komercinėse bylose yra apylinkės, kurioje yra atsakovo registruotoji būstinė, teismas, o jeigu atsakovas registruotosios būstinės neturi, tada tai yra teismas, kurio apylinkėje atsakovas vykdo verslą. Jeigu atsakovas verslo vietos neturi, jo bendrosios kompetencijos teismas yra teismas, kurio apylinkėje yra atsakovo gyvenamoji vieta.

5 Į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis, atsižvelgiant į ieškinio pobūdį ir ginčijamos sumos dydį?

Žr. skirsnį „Kuriam teisme galima pateikti ieškinį? Slovakija“

Pagrindinė taisyklė materialinei jurisdikcijai nustatyti išdėstyta Civilinių ginčų proceso kodekso 12 straipsnyje. Pirmąją instanciją jurisdikciją paprastai turi apylinkės teismas (slovak. *okresný súd*). Apygardos teismas (slovak. *krajský súd*) pirmąją instanciją bylą nagrinėja tik konkrečiais atvejais, pavyzdžiui, kai ginčas susijęs su trečiaja šalimi arba asmenimis, turinčiais diplomatinį imunitetą ir prerogatyvas, jeigu ginčas priklauso Slovakijos Respublikos teismų jurisdikcijai. Įstatyme Nr. 371/2004 dėl teismų buveinių ir apylinkių Slovakijos Respublikoje (slovak. *Zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodech súdov Slovenskej republiky*) reglamentuojama jurisdikcija, kurią turi registrų teismai, bankroto teismai, susitarimų teismai, įsakomųjų vekselių ir čekių teismai, teismai, nagrinėjantys bylas, susijusias su pramoninės apsaugos objektais ir apsauga nuo nesąžiningos konkurencijos, teismas, nagrinėjantis su akcijų biržos sandoriais susijusias bylas, teismas, atsakingas už nepilnamečių globos reikalus, ir teismas, atsakingas už teisinę pagalbą finansinio nepritekliaus atvejais.

Sprendžiant, kuris Slovakijos Respublikos teismas turi jurisdikciją nagrinėti bylą, ginčo suma neturi reikšmės.

6 Ar galiu pareikšti ieškinį teismui pats, ar turiu kreiptis į tarpininką – advokatą?

Slovakijos Respublikoje civiliniame procese neprivaloma būti atstovaujama advokato.

Teisės aktuose nustatyta, kad advokatas privalo atstovauti šaliai tam tikrų rūšių procese, pvz., bankroto bylose, bylose dėl konkurencijos apsaugos, nesąžiningos konkurencijos, intelektinės nuosavybės teisių ir specialiajame apeliaciniame procese (Civilinių ginčų proceso kodekso 420 straipsnis).

7 Kur konkrečiai turiu kreiptis dėl ieškinio pareiškimo – į teismo priimamąjį, teismo sekretoriatą ar kitą administracinį padalinį?

Kaip numatyta Civilinių ginčų proceso kodekso 125 straipsnio nuostatomis, pareiškimą galima pateikti tik raštu, popierine ar elektronine forma. Elektroniniu būdu pateiktas pareiškimas vėliau per 10 dienų privalo būti pristatytas popierine forma, priešingu atveju pareiškimas paliekamas nenagrinėtu. Popierine forma pateiktas pareiškimas turi būti pristatytas reikiamu egzempliorių skaičiumi.

8 Kuria kalba galiu pareikšti ieškinį? Ar galiu ieškinį pareikšti žodžiu, ar jį būtina teikti raštu? Ar galiu siųsti ieškinį faksu arba elektroniniu paštu?

Kadangi šalių padėtis civiliniame teismo procese yra lygi, ieškiny nebūtinai turi būti pateiktas slovakų kalba. Šalys turi teisę teismo posėdyje vartoti savo gimtąją kalbą arba kitą kalbą, kurią jos supranta. Teismas privalo joms užtikrinti vienodas galimybes naudotis savo teisėmis, t. y. taip pat teisėmis į vertimą raštu ir žodžiu. Pareiškimą galima pateikti raštu, popierine arba elektronine forma.

9 Ar yra nustatytos specialios ieškinio pareiškimo formos, o jeigu jų nėra, kaip turiu išdėstyti ieškinį? Koks turi būti ieškinio turinys?

Iš anksto nustatytų ieškinio (prašymo pradėti procesą) pateikimo formų nėra.

Bendrieji reikalavimai išdėstyti Civilinių ginčų proceso kodekso 127 straipsnyje. Ieškiny turi būti pasirašytas ir turi būti aiškiai nurodyta, kuriam teismui jis adresuojamas, kas jį teikia, su koku klausimu jis susijęs ir ko juo siekiama. Pareiškimas turi būti pateiktas reikiamu egzempliorių ir priedėlių skaičiumi, kad vienas egzempliorius liktų teismui ir kad prireikus kiekviena šalis gautų po vieną pareiškimo ir priedėlių egzempliorių. Jeigu šalis reikiamo egzempliorių ir priedėlių skaičiaus nepateikia, teismas šalies lėšomis padaro kopijas. Jeigu pareiškimas susijęs su jau nagrinėjama byla, tarp reikalaujamų duomenų turi būti nurodytas bylos numeris.

Ieškinyje ne tik turėtų būti išdėstyta bendruosiuose reikalavimuose nurodyta informacija, bet ir turėtų būti nurodyti šalių arba jų atstovų vardai ir pavardės, jei įmanoma – taip pat gimimo datos, telefonų numeriai, gyvenamųjų vietų adresai; informacija apie jų pilietybės šalį; turėtų būti tiksliai aprašyti lemiami faktai ir išdėstyti įrodymai, kuriais remiasi ieškovas; ir aiškiai nurodyta, ko siekia ieškovas. Jeigu šalis yra juridinis subjektas, ieškinyje turi būti nurodytas pavadinimas arba įmonės pavadinimas, registruotoji būstinė ir identifikacinis numeris, jeigu toks yra priskirtas. Jeigu šalis yra užsienio subjektas, prie ieškinio turi būti pridėtas išrašas iš įmonių registro ar kokio nors kito registro, kuriame yra užregistruotas užsienio subjektas. Jeigu šalis yra verslą vykdomas fizinis asmuo,

ieškinyje turi būti nurodytas verslo subjekto pavadinimas, registruotoji būstinė ir identifikacinis numeris, jeigu toks yra priskirtas. Jeigu šalis yra valstybė, ieškinyje turi būti nurodyta valstybė ir atitinkama valstybei atstovaujanti jos valdžios institucija.

Siekiant, kad teismo procesas būtų lankstesnis, ir siekiant padėti proceso šalims, Slovakijos Respublikos teisingumo ministerijos (slovak. *Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky*) interneto svetainėje pateikti atrinktų ieškinų, kuriais pradedamas procesas, pavyzdžiai (formos). Pavyzdį galima atsisiųsti ir jį užpildyti. Formoje ieškoviui tiksliai nurodomi dalykai, kuriuos reikia įrašyti. Formą galima siųsti užpildytą ir nepasirašytą arba pasirašytą sertifikuotu elektroniniu parašu, kuriam naudojamas patvirtintas sertifikatas. Jeigu ieškovas pareiškimą siunčia be sertifikuoto elektroninio parašo, jis privalo šį pareiškimą papildyti popierine forma pateiktu variantu.

10 Ar reikia mokėti teismo mokestį? Jeigu taip, kada? Ar turiu mokėti advokatui nuo pat ieškinio pareiškimo?

Už ieškinio pateikimą imamas teismo mokestis. Teismo mokestį turi sumokėti ieškinį teikianti šalis (pareiškėjas arba ieškovas), jeigu ši prievolė sumokėti teismo mokesčius nebuvo panaikinta jos prašymu ir jeigu ji pagal teisės aktus nėra atleista nuo šio mokesčio sumokėjimo. Mokesčio suma nustatyta teismo mokesčių sąrašė, išdėstyta kaip Įstatymo Nr. 71/1992 dėl teismo mokesčių ir mokesčio už išrašą iš nuosprendžių registro (slovak. *Zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov*) priedas. Mokesčio suma yra nurodyta mokesčių sąrašė kaip mokesčių bazės procentinė dalis arba kaip konkreti suma. Teismo mokestis mokamas teikiant ieškinį. Jeigu mokestis nebuvo sumokėtas tada, kai jis buvo mokėtinas – prašymo pradėti procesą pateikimo metu, teismas nurodo mokėtojų sumokėti mokestį per teismo nustatytą terminą, paprastai per dešimt dienų nuo raginimo įteikimo; jeigu, nepaisant raginimo, mokestis per nustatytą laiką nesumokamas, teismas procesą sustabdo. Raginime mokėtojas turi būti informuojamas apie mokesčio nesumokėjimo padarinius.

Slovakijos Respublikoje civiliniame procese neprivaloma būti atstovaujama advokato.

11 Ar galiu gauti nemokamą teisinę pagalbą?

Taip pat žr. skirsnį „Teisinė pagalba. Slovakija“.

12 Nuo kurio momento mano ieškiny laikomas oficialiai pareikštu? Ar institucijos praneš, ar mano ieškiny pareikštas tinkamai?

Ieškiny laikomas pateiktu tą dieną, kurią jis užregistruojamas teisme. Teismas ieškoviui suteikia patvirtinimą, kad jo ieškiny yra pateiktas ir įrašytas į teismo registrą.

13 Ar gausiu išsamią informaciją apie bylos tvarkaraštį (pvz., kada atvykti į bylos svarstymą)?

Teismas prašo šalį iki teismo nustatyto termino, kuris turi būti ne trumpesnis kaip dešimt dienų, papildyti arba ištaisyti neteisingą, ne iki galo parengtą arba nesuprantamą pareiškimą. Kitų pareiškimų, kurių turiniu nepateikiami būtinieji prašymo pradėti procesą duomenys, jeigu jie tinkamai neištaisomi ar nepapildomi, teismas nenagrinėja.

Šalys ir jų atstovai turi teisę susipažinti su teismo byla ir daryti jos išrašus, kopijas ir fotokopijas arba gali paprašyti teismo už tam tikrą užmokestį padaryti bylos fotokopijas.

Rengdamasis posėdžiui, teismas respondentui (atsakovui) įteikia prašymą pradėti procesą (ieškinį) kartu su ieškinio ir jo priedėlių egzemplioriumi. Šis įteikimas atliekamas asmeniškai, šalims turi būti duodami tinkami nurodymai. Teismas ieškoviui nedelsdamas nusiunčia respondento pareiškimą. Jeigu tai būtina pagal dalyko pobūdį arba bylos aplinkybes, teismas, priimdamas rezoluciją, gali įpareigoti respondentą pateikti savo rašytinį pareiškimą šiuo klausimu, o jeigu jis visiškai nesutinka su ieškiniu, savo pareiškime nurodyti faktus, kurie yra lemiami jo pozicijai apginti, pridėti dokumentus, kuriais jis remiasi, ir nurodyti įrodymus, kuriais pagrindžiami jo teiginiai. Teismas nustato terminą šiam pareiškimui pateikti.

Jeigu Civilinių ginčų proceso kodekse ar kitame konkrečiame teisės akte nenumatyta kitaip, teismas skiria posėdį bylai nagrinėti, į kurį jis sušaukia šalis ir kitus dalyvius, kurių dalyvavimas yra būtinas.

Paskutinis naujinimas: 22/04/2022

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Kaip kreiptis į teismą? - Suomija

1 Ar turiu kreiptis į teismą, ar yra alternatyvų?

Kartais alternatyvi procedūra yra geresnis variantas. Žr. „[Tarpininkavimas valstybėse narėse](#)“ ir „[Tarpininkavimas valstybėse narėse – Suomija](#)“.

2 Ar nustatytas ieškinio senaties terminas?

Skirtingiems ieškiniams taikomi skirtingi terminai. Daugiau informacijos apie terminus pateiks advokatas arba Teisinės pagalbos tarnyba (suom. *oikeusaputoimisto*).

3 Ar turėčiau kreiptis į šios valstybės narės teismą?

Žr. „[Jurisdikcija – Suomija](#)“.

4 Jei taip, į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis – pagal savo arba atsakovo gyvenamąją vietą ar pagal kitus bylos teisingumo kriterijus?

Žr. „[Jurisdikcija – Suomija](#)“.

5 Į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis, atsižvelgiant į ieškinio pobūdį ir ginčijamos sumos dydį?

Žr. „[Jurisdikcija – Suomija](#)“.

6 Ar galiu pareikšti ieškinį teismui pats, ar turiu kreiptis į tarpininką – advokatą?

Privatūs asmenys bet kokį civilinį ieškinį teisme gali pareikšti nesinaudodami teisininkų paslaugomis. Sudėtingais atvejais jums gali būti pravartu naudotis advokato paslaugomis.

7 Kur konkrečiai turiu kreiptis dėl ieškinio pareiškimo – į teismo priimamąjį, teismo sekretoriatą ar kitą administracinį padalinį?

Teismų kanceliarijos yra pirmoji vieta, kur teikiama informacija.

8 Kuria kalba galiu pareikšti ieškinį? Ar galiu ieškinį pareikšti žodžiu, ar jį būtina teikti raštu? Ar galiu siųsti ieškinį faksu arba elektroniniu paštu?

Procesas Suomijos teismuose vyksta suomių arba švedų kalba. Reikalavimai (prašymai išduoti šaukimą) turi būti pateikti raštu, paprastai suomių kalba. Alandų salose turi būti vartojama švedų kalba. Prireikus Suomijos, Islandijos, Norvegijos, Švedijos ir Danijos piliečiai gali vartoti savo kalbą. Reikalavimai gali būti pateikiami faksu arba e. paštu. Tam tikro pobūdžio procesai gali būti tvarkomi automatiškai. Žr. „[Automatizuotas tvarkymas – Suomija](#)“.

9 Ar yra nustatytos specialios ieškinio pareiškimo formos, o jeigu jų nėra, kaip turiu išdėstyti ieškinį? Koks turi būti ieškinio turinys?

Specialių formų nėra. Jūsų reikalavimuose turi būti aiškiai nurodyta, ko siekiate, ir priežastys, kodėl to siekiate. Paprastai turėtumėte prie savo reikalavimų pridėti visas sutartis, įsipareigojimus ar kitus rašytinius įrodymus, kuriais ketinate remtis.

10 Ar reikia mokėti teismo mokestį? Jeigu taip, kada? Ar turiu mokėti advokatui nuo pat ieškinio pareiškimo?

Kai byla baigiama, teismas paima bylos tvarkymo mokestį. Mokesčio dydis priklauso nuo to, kuriuo proceso etapu buvo išspręsta byla. Kai kurias bylas galima išspręsti remiantis vien rašytiniais įrodymais. Tačiau daugumoje bylų sprendimai priimami tik po posėdžio. Daugiau informacijos žr. adresu <https://oikeus.fi/tuomioistuimet/en/index/asiointiajalukisuus/maksut/oikeudenkayntimaksutyleisissatuomioistuimissa.html>.

Advokato atlygis ir jo mokėjimo terminas yra sutarties dalykai, konkrečių normų nėra.

11 Ar galiu gauti nemokamą teisinę pagalbą?

Teisė į teisinę pagalbą priklauso nuo jūsų pajamų dydžio. Ieškiniams dėl nedidelių sumų nagrinėti teisinė pagalba neteikiama. Daugiau informacijos žr. adresu <https://oikeus.fi/oikeusapu/en/index.html>.

12 Nuo kurio momento mano ieškinys laikomas oficialiai pareikštu? Ar institucijos praneš, ar mano ieškinys pareikštas tinkamai?

Proceso pradžios data yra ta diena, kurią teismas gauna jūsų prašymą išduoti teismo šaukimą. Teismas paprašius gali atsiųsti gavimo patvirtinimą. Teismas negali duoti patvirtinimo, kad byla tinkamai pateikta.

13 Ar gausiu išsamią informaciją apie bylos tvarkaraštį (pvz., kada atvykti į bylos svarstymą)?

Teismas nuolat informuos suinteresuotąsias šalis apie bylos nagrinėjimo eigą ir pateiks apytikslį tolesnių įvykių tvarkaraštį. Susisiekę su teismu taip pat galite pasiteirauti apie savo bylos nagrinėjimo eigą.

Paskutinis naujinimas: 19/04/2024

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Kaip kreiptis į teismą? - Švedija

1 Ar turiu kreiptis į teismą, ar yra alternatyvų?

Kartais geriau pasinaudoti alternatyviomis ginčų sprendimo sistemomis, pvz., [tarpininkavimu](#).

2 Ar nustatytas ieškinio senaties terminas?

Kai kuriais atvejais galioja nuostatos, pagal kurias byla turi būti iškeliama per tam tikrą terminą, priešingu atveju, pvz., gali būti per vėlu reikalauti grąžinti skolą. Terminai, per kuriuos byla turi būti iškeliama teisme, yra įvairūs ir priklauso nuo nagrinėjamos bylos rūšies. Į klausimus, susijusius su terminais bylai iškelti, gali atsakyti, pvz., teisės arba vartotojų reikalų konsultantas.

3 Ar turėčiau kreiptis į šios valstybės narės teismą?

Informaciją apie teismų jurisdikciją galima rasti [čia](#).

4 Jei taip, į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis – pagal savo arba atsakovo gyvenamąją vietą ar pagal kitus bylos teisingumo kriterijus?

Nustatant teismą, kuriame turi būti iškelta byla, gali būti svarbi jūsų arba priešingos šalies gyvenamoji vieta ir kiti veiksniai. Daugiau informacijos galima rasti [čia](#).

5 Į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis, atsižvelgiant į ieškinio pobūdį ir ginčijamos sumos dydį?

Nustatant teismo, kuriame turi būti iškelta byla, rūšį gali būti svarbu bylos pobūdis, ginčijama suma ir kitos aplinkybės. Daugiau informacijos galima rasti [čia](#).

6 Ar galiu pareikšti ieškinį teismui pats, ar turiu kreiptis į tarpininką – advokatą?

Fiziniais asmenimis bylą teisme leidžiama iškelti savo iniciatyva. Todėl Švedijoje netaikomas reikalavimas turėti atstovą ar advokatą. Advokatai taip pat neturi monopolio atstovavimo srityje, tai reiškia, kad teisiniu atstovu arba patarėju nebūtinai turi būti advokatas.

Apibendrinant galima teigti, kad bylą asmuo gali iškelti pats net ir neturėdamas advokato.

7 Kur konkrečiai turiu kreiptis dėl ieškinio pareiškimo – į teismo priimamąjį, teismo sekretoriatą ar kitą administracinį padalinį?

Prašymas įteikti šaukimą turi būti pateikiamas teismui. Jį galima įteikti teismo raštinėje, įmesti per laiškamą skirtą plyšį arba į teismo pašto dėžutę, perduoti teismo pareigūniui arba išsiųsti teismui įprastu paštu.

8 Kuria kalba galiu pareikšti ieškinį? Ar galiu ieškinį pareikšti žodžiu, ar jį būtina teikti raštu? Ar galiu siųsti ieškinį faksu arba elektroniniu paštu?

Švedijos teismuose bylos nagrinėjamos švedų kalba. Todėl prašymas įteikti šaukimą turi būti surašytas švedų kalba. Tačiau jeigu dokumentas pateikiamas kita kalba, teismas kai kuriais atvejais gali nurodyti šaliai jį išversti. Tam tikrais išimtiniais atvejais teismas gali pats išversti dokumentus.

Prašymas įteikti šaukimą turi būti pateikiamas raštu ir jį reikia pasirašyti. Jeigu prašymas nepasirašytas ir, pvz., atsiunčiamas faksu arba e. paštu, teismas turi prašyti patvirtinti prašymą pristatant originalų pasirašytą dokumentą. Negavęs tokio patvirtinimo, teismas prašymą atmes.

9 Ar yra nustatytos specialios ieškinio pareiškimo formos, o jeigu jų nėra, kaip turiu išdėstyti ieškinį? Koks turi būti ieškinio turinys?

Kad byla būtų iškelta, nereikalaujama naudoti specialių formų. Prašymo įteikti šaukimą forma yra nustatyta ir ja galima naudotis nepaisant byloje pareikšto ieškinio sumos. Formą galima rasti Švedijos nacionalinės teismų administracijos svetainėje [švedų](#) ir [anglų](#) kalbomis.

Prašyme įteikti šaukimą turi būti nurodoma informacija apie šalį, pateikiami reikalavimai ir nurodomas jų pagrindas, su įrodymais, kuriais remiamasi, susijusi informacija ir tai, ką siekiama įrodyti kiekvienu įrodymu, taip pat informacija apie aplinkybes, pagrindžiančias teismo kompetenciją nagrinėti bylą.

Kartu su prašymu reikėtų pateikti rašytinius įrodymus, kuriais ketinama remtis byloje.

Jeigu prašymas yra neišsamus, teismas turi prašyti pateikti papildomos informacijos. Negavęs tokios informacijos, teismas prašymą atmes.

10 Ar reikia mokėti teismo mokestį? Jeigu taip, kada? Ar turiu mokėti advokatai nuo pat ieškinio pareiškimo?

Už civilinėse bylose pateikiamus prašymus pareiškėjai turi mokėti prašymo mokestį. Mokestis mokamas apylinkės teismui (šved. *tingsrätt*) pateikiant prašymą. Šiuo metu prašymo mokestis yra 450 SEK (Švedijos kronų) (apytiksliai 50 EUR). Prašymo mokesčio nesumokėjusiam pareiškėjui teismas nusiunčia įsakymą įvykdyti mokestinę prievolę. Jeigu mokestis nesumokamas ir tokiu atveju, prašymas bus atmetas.

Dėl advokato išlaidų apmokėjimo klausimų susitaria klientas ir advokatas. Tai yra įprasta atsižvelgiant tiek į prašymus sumokėti išlaidas iš anksto, tiek į vėlesnį apmokėjimą už atliktą darbą. Bylose, kuriose teikiama teisinė pagalba, galioja specialios taisyklės.

11 Ar galiu gauti nemokamą teisinę pagalbą?

Informaciją galima rasti [čia](#).

12 Nuo kurio momento mano ieškinys laikomas oficialiai pareikštu? Ar institucijos praneš, ar mano ieškinys pareikštas tinkamai?

Švedijoje bylos iškėlimo diena laikoma prašymo įteikti šaukimą teismui pateikimo diena. Prašymas įteikti šaukimą laikomas gautu teisme tą dieną, kurią dokumentai arba pranešimas apie apmokėtą registruotą laišką, kuriame pateikiami dokumentai, gaunami teisme arba įteikiami tinkamus įgaliojimus turinčiam pareigūniui.

Jeigu galima daryti prielaidą, kad dokumentai arba pranešimas apie juos buvo įteikti teismo raštinėje arba atidėti teismui pašte tam tikrą dieną, tariama, kad teismas juos gavo būtent tą dieną, jeigu tinkamus įgaliojimus turintis pareigūnas juos gavo kitą darbo dieną.

Patvirtinimas, kad byla yra tinkamai iškelta, automatiškai nesiunčiamas. Tačiau informaciją apie tai galima gauti susisiekus su teismu, pvz., paskambinus.

13 Ar gausiu išsamią informaciją apie bylos tvarkaraštį (pvz., kada atvykti į bylos svarstymą)?

Pagal Švedijos civilinio proceso kodeksą (šved. *rättegångsbalken*) teismas turėtų kuo greičiau parengti bylos nagrinėjimo tvarkaraštį. Tačiau gali būti tam tikrų atvejų, kai rengti tokį tvarkaraštį nėra prasmės. Dažniausiai tvarkaraščio rengti nėra ypatingos būtinybės tol, kol negaunamas atsiliepimas į ieškinį.

Informaciją apie vykstantį bylos nagrinėjimą visada galima gauti susisiekus su teismu, pvz., telefonu.

Nuorodos

[Teisingumo ministerija \(šved. Justitiedepartementet\)](#)

[Švedijos nacionalinė teismų administracija \(šved. Domstolsverket\)](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Kaip kreiptis į teismą? - Anglija ir Velsas

1 Ar turiu kreiptis į teismą, ar yra alternatyvų?

Anglijoje ir Velse vyriausybė siekia užtikrinti žmonėms galimybę greitai, veiksmingai ir ekonomiškai efektyviu būdu išspręsti ginčus ir suteikti jiems įvairių alternatyvų, o ne tik galimybę kreiptis į teismus. Alternatyvus ginčų sprendimas labiau skirtas problemoms spręsti, o ne privalomiems sprendimams priimti, ir daugeliu atvejų ginčų sprendimai gali būti kūrybiški ir plataus masto, ko nebūtų įmanoma pasiekti per teismo procesą.

Alternatyvaus ginčų sprendimo pavyzdžiai yra mediacija ir arbitražas; Teisingumo ministerija netgi pateikia nuorodą į [parengtų mediatorių](#), kurie tarpininkauja už fiksuotą mokestį pagal slankiąją skalę, puslapį. Be to, byloje dėl ginčijamų ieškinų dėl nedidelių sumų siūloma nemokama mediacijos paslauga telefonu, jei šalys dėl to sutinka. Jeigu šalys mėgintų pasitelkti alternatyvų ginčų sprendimą ir joms nepavyktų susitarti, joms nėra draudžiama toliau tęsti bylą teisme.

Jeigu nuspręstumėte kreiptis į teismą, procedūra reglamentuojama [Civilinio proceso taisyklėse](#).

Toliau pateikta informacija gali padėti nuspręsti, kaip geriausia išspręsti ginčą, ir tik padėti susidaryti bendrą vaizdą, kaip gali būti. Čia nepateikiama visa informacija apie teismų taisykles, išlaidas ir procedūras, kurios gali turėti skirtingą poveikį skirtingų rūšių ieškiniams. Taip pat reikėtų nepamiršti, kad net jei laimėtumėte bylą, teismas negali užtikrinti, kad galėsite atgauti jums priklausančius pinigus.

2 Ar nustatytas ieškinio senaties terminas?

Yra nustatyti terminai arba senaties terminai, per kuriuos reikėtų pareikšti ieškinį teisme. Bendras senaties terminas yra šešeri metai nuo atitinkamos datos, pavyzdžiui, sutarties pažeidimo dienos arba žalos padarymo dienos arba kartais žalos nustatymo dienos. Kiti senaties terminai yra vieni metai byloms dėl garbės ir orumo įžeidimo arba treji metai dėl gydytojų aplaidumo ir žalos sveikatai. Kai kurie, bet ne visi senaties terminai reglamentuojami [1980 m.](#)

Senaties terminų įstatyme. Klausimą dėl terminų galima išsiaiškinti su advokatu, patarėju teisės klausimais arba kreipiantis į Jungtinės Karalystės Piliečių konsultacijų biurą.

3 Ar turėčiau kreiptis į šios valstybės narės teismą?

Daugeliu atvejų turėtumėte kreiptis į tos valstybės narės, kurioje kilo ginčas, teismą. Yra tam tikrų šios taisyklės išimčių, kurios priklauso nuo ginčo dalyko[1] ir pirmiausia taikoma rašytinė Europos ieškinų dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūra. Daugiau informacijos pateikia [Jungtinės Karalystės Europos vartotojų centras](#).

[1] Bylos dėl sutartinių prievolių, žalos atlyginimo, vartojimo ir darbo sutarčių, patentų ir (arba) prekių ženklų ir nekilnojamojo turto nuosavybės teisės arba nuomos.

4 Jei taip, į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis – pagal savo arba atsakovo gyvenamąją vietą ar pagal kitus bylos teisingumo kriterijus?

Nustatyti, kaip ir kur kelti bylą, galima remiantis Civilinio proceso taisyklių (CPT) [7 dalimi](#) ir prie jų pridedamais praktiniais nurodymais. Puslapyje „[Jurisdikcija](#)“ pateikiama daugiau informacijos apie konkretų Anglijos ir Velso teismą, kuriame reikėtų pareikšti ieškinį. Teismų adresai pateikiami [Teisingumo ministerijos interneto svetainėje](#).

5 Į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis, atsižvelgiant į ieškinio pobūdį ir ginčijamos sumos dydį?

7 dalyje ir puslapyje „[Jurisdikcija](#)“ pateikiama daugiau informacijos apie konkretų Anglijos ir Velso teismą, kuriame turėtų būti pareikštas ieškinys. Teismų adresai pateikiami [Teisingumo ministerijos interneto svetainėje](#).

6 Ar galiu pareikšti ieškinį teismui pats, ar turiu kreiptis į tarpininką – advokatą?

Nereikalaujama, kad asmuo kreiptųsi konsultacijos į advokatą ar būtų jo atstovaujamas; esant paprastai skolai visai nebūtina konsultuotis su solisitoriumi. Vis dėlto pagal bendrą taisyklę, jeigu jūsų ieškinys yra didesnis nei 10 000 GBP ir ypač jeigu tai yra ieškinys dėl žalos atlyginimo, patartina pasikonsultuoti su solisitoriumi.

Jeigu reikalaujama suma yra 10 000 GBP arba mažesnė ir yra pagrįsta, galima prašyti, kad per teismo posėdį už jus kalbėtų kitas asmuo. Vadinamasis „neprofesionalus atstovas“ gali būti sutuoktinis, giminaitis, draugas arba konsultantas.

Jeigu ieškinys susijęs su kitais klausimais, pavyzdžiui, žala sveikatai, byla gali būti sudėtingesnė ir todėl patartina kreiptis pagalbos į specialistą, nesvarbu, koks yra reikalavimo dydis.

Daugeliui ieškinų galioja vadinamasis išankstinių veiksmų protokolas[1], kuriame nurodomi veiksmai, kurių atlikimo teismas iš jūsų tikėtis **prieš** pareiškiant ieškinį. Tai apima tokius dalykus kaip pranešimas raštu asmeniui, kuriam pareiškiamas ieškinys, nurodant išsamią ieškinio informaciją, pasikeitimas įrodymais, leidimas susipažinti su jūsų medicinos dokumentais, jeigu tai yra ieškinys dėl žalos sveikatai, ir mėginimas susitarti su medicinos ekspertu, kurio paslaugomis naudositės.

Reikėtų nepamiršti, kad reikalavimą teks įrodyti. Tam reikės įrodymų, pavyzdžiui, gydytojo išvados arba nelaimingą atsitikimą mačiusių liudytojų parodymų. Be to, reikės realiai įvertinti prašomos atlyginti žalos sumą. Norint sutaupyti laiko ir pinigų, pirmiausia patartina kreiptis į solisitorių arba konsultantą, ar verta pareikšti ieškinį, o jeigu taip, kaip geriausia jį parengti, kokių įrodymų reikia ir kokios žalos atlyginimo sumos prašyti.

Jeigu ieškinys pateikiamas ribotos atsakomybės bendrovės vardu, gali tekti pasitelkti solisitorių atstovavimui. Tai priklausys nuo to, kokia suma reikalaujama ir kaip bus nagrinėjama byla.

[1] Yra ir kitų išankstinių veiksmų protokolų, pavyzdžiui, taikomų statybos ir inžinerijos ginčams, byloms dėl garbės ir orumo įžeidimo, ginčams dėl gydymo, profesinio aplaidumo ir teisminės peržiūros. Visų jų kopijas galima gauti teisme arba [Teisingumo ministerijos interneto svetainėje](#).

7 Kur konkrečiai turiu kreiptis dėl ieškinio pareiškimo – į teismo priimamąjį, teismo sekretoriatą ar kitą administracinį padalinį?

Taisyklės, susijusios su civilinės bylos iškėlimu, nustatytos Civilinio proceso taisyklių[1] 7 dalyje, kuri turėtų būti aiškinama kartu su atitinkamu praktiniu nurodymu. Pagal pagrindinę taisyklę, jeigu nėra jokios taisyklės ar praktinio nurodymo, ieškinys Anglijoje ir Velse gali būti pareikštas bet kuriame grafystės teismo bylų nagrinėjimo centre; praktiškai vien piniginiai ieškiniai grafystės teismui turi būti pateikiami internetu arba siunčiami paštu [„Money Claims on Line“](#) Salforde; *be to, numatyta papildoma [elektroninė procedūra](#) ieškiniams dėl valdomo turto.*

Kai kurie ieškiniai, pavyzdžiui, pagal Vartojimo kredito įstatyme nustatytą procedūrą[2], turi būti pareiškiami grafystės teismo bylų nagrinėjimo centre pagal atsakovo gyvenamąją arba veiklos vykdymo vietą. Kai kurie bylų nagrinėjimo centrai naudoja elektronines priemones komunikacijai; šiuo klausimu taisyklės nustatytos CPT 5 dalyje ir pridėtuose [praktiniuose nurodymuose](#), o Aukštajam teismui taikomos specialios taisyklės. Išsamesnė informacija apie Aukštąjį teismą pateikiama [čia](#).

Teismo darbuotojai negali konsultuoti ieškinio galiojimo ar pasirinktos veiksmų krypties tinkamumo klausimais. Konsultaciją galima gauti vietos Piliečių konsultacijų biure arba Teisės centre.

[1]Op. cit.

8 Kuria kalba galiu pareikšti ieškinį? Ar galiu ieškinį pareikšti žodžiu, ar jį būtina teikti raštu? Ar galiu siųsti ieškinį faksu arba elektroniniu paštu?

Ieškinyje turėtų būti užpildytas anglų kalba, nors [vėlsietiskai kalbantiems](#) yra numatytos galimybės vartoti vėlsiečių kalbą. Kaip pažymėta pirmiau, yra galimybių bendrauti su teismais elektroninėmis priemonėmis tiek pareiškiant ieškinius, tiek prašymus dėl laikinųjų priemonių, taip pat kreipiantis į teismą bendrais klausimais. Daugiau informacijos apie tai pateikiama [čia](#).

9 Ar yra nustatytos specialios ieškinio pareiškimo formos, o jeigu jų nėra, kaip turiu išdėstyti ieškinį? Koks turi būti ieškinio turinys?

Apskritai norint pareikšti ieškinį pirmiausia reikia užpildyti [N1 formą](#); konkrečioms byloms, pavyzdžiui, dėl turto valdymo, numatytos kitos formos. N1 formoje pateikiamos gairės ieškovui. Galima kreiptis pagalbos į Piliiečių konsultacijų biurą. Gairėse išsamiai nurodoma, kokia informacija turėtų būti įtraukta į ieškinį. Siųsdami dokumentus paštu, turėtumėte išsisaugoti vieną jų kopiją sau, vieną teismui ir vieną kiekvienam iš atsakovų. Teismas įteiks užantspauduotą kopiją atsakovams.

Kitos formos naudojamos kitoms byloms arba vėlesniems bylos etapams. Jas galima gauti teisme arba [Teisingumo ministerijos](#) interneto svetainėje.

10 Ar reikia mokėti teismo mokesť? Jeigu taip, kada? Ar turiu mokėti advokatai nuo pat ieškinio pareiškimo?

Paprastai pareiškiant ieškinį reikia sumokėti mokesť. Mokesčio dydis priklausys nuo ieškinyje reikalaujamos sumos. Jeigu atsakovas nesumoka po to, kai yra priimamas teismo sprendimas, arba tvirtina, kad nėra skolingas ir jūsų ieškinyje toliau ginčijamas, gali tekti mokėti papildomus mokesčius. Jeigu laimėsite bylą, mokesčiai bus priskaičiuoti prie sumos, kurią atsakovas jums skolingas. Jums taip pat gali būti priteistos tam tikros išlaidos, skirtos atlyginti už darbui skirtą laiką, bet jos nebūtinai padengs visą prarastą sumą.

Tam tikromis aplinkybėmis, pavyzdžiui, jeigu gaunate pajamų paramą, galite prašyti taikyti atleidimą nuo mokesčių. Išsami informacija apie žyminį mokesť pateikiama informaciniame lankstinuke [Teisingumo ministerijos interneto svetainėje](#). Čia taip pat pateikiama išsami informacija apie tai, kada mokesčio gali nereikėti mokėti.

Gali būti patiriama papildomų išlaidų. Jeigu atsakovas ginčija jūsų reikalavimą, jums gali prireikti liudytojų, kurie papasakotų teismui, kas nutiko. Gali tekti apmokėti liudytojų kelionės į teismą ir iš jo išlaidas ir jų tos dienos pajamas, kurias jie būtų uždirbę. Vis dėlto, jei laimite bylą, teismas gali priteisti šias išlaidas iš atsakovo.

Taip pat gali tekti prašyti eksperto, pavyzdžiui, gydytojo, mechaniko arba tyrėjo išvados. Gali tekti prašyti šio eksperto atvykti į teismo posėdį ir duoti parodymus jūsų naudai. Jums teks apmokėti ekspertų išlaidas ir mokesčius, bet jeigu laimėsite bylą, teismas gali priteisti jas iš atsakovo.

Jeigu jūsų ieškinyje yra dėl fiksuotos pinigų sumos (konkreči suma) ir atsakovas yra privatus asmuo, kuris ginčija jūsų ieškinį, jūsų ieškinyje gali būti perduotas atsakovo gyvenamosios vietos teismui. Tai gali reikšti, kad jums teks keliauti tam tikrą atstumą, kad galėtumėte dalyvauti teismo posėdžiuose. Jeigu laimėsite bylą, galite prašyti atlyginti kelionės išlaidas ir prarastas pajamas.

Sumos, kurių galima reikalauti patyrus išlaidų liudytojams, ekspertams ir teisinėms konsultacijoms, bylose dėl ieškinių dėl nedidelių sumų yra ribotos.

Jeigu anglų kalba nėra jūsų gimtoji kalba ir jums reikalingas vertėjas žodžiu, teismas negalės padėti jums susirasti vertėjo. Tai turėsite padaryti patys ir apmokėti vertėjo paslaugas.

Paprastai advokato honorarai sumokami užbaigus bylą. Jeigu laimėsite bylą, teismas gali priteisti iš atsakovo visas jūsų advokato išlaidas arba jų dalį. Vis dėlto, jei kreipėtės į solisitorių ir jūsų ieškinio suma yra mažesnė nei 5 000 GBP, paprastai už jo paslaugas turėsite mokėti patys, net jei laimėtumėte bylą. Be to, reikėtų turėti omenyje, kad nors teismas gali priimti jums palankų teismo sprendimą (t. y. įpareigoti atsakovą jums sumokėti), teismas automatiškai nesiima veiksmų užtikrinti, kad pinigai būtų sumokėti. Jeigu atsakovas nesumoka, jums teks prašyti teismo imtis veiksmų (tai vadinama teismo sprendimo vykdymu) ir gali tekti mokėti papildomą mokesť. Daugiau informacijos apie teismo sprendimų vykdymą pateikiama [informaciniuose lankstinukuose](#).

11 Ar galiu gauti nemokamą teisinę pagalbą?

Yra keletas riboto teisinės pagalbos finansavimo, skirta tam tikroms civilinėms byloms, rūšių. Finansavimo pobūdis ir galimybė jį gauti priklauso nuo tam tikrų veiksmų, įskaitant ieškinio rūšį ir ieškovo pajamas. Daugiau informacijos pateikiama interneto svetainėje dėl [teisinės pagalbos](#).

12 Nuo kurio momento mano ieškinyje laikomas oficialiai pareikštu? Ar institucijos praneš, ar mano ieškinyje pareikštas tinkamai?

Procesas prasideda ta dieną, kai teismas išduoda ieškinio formą. Išdavimo datą teismas pažymi datos antspaudu ant ieškinio formos, kuri laikoma teismo byloje, arba ant rašto, kuris buvo pridėtas prie ieškinio formos, kai ją gavo teismas. Jeigu ieškinio formoje trūksta būtinos informacijos arba yra akivaizdžių klaidų, teismas atmeta ieškinio ir grąžina jums formą. Jeigu ieškinyje pateikiamas, teismas siunčia pranešimą apie išdavimą, kuriame pateikiama informacija apie išdavimo datą ir ieškinio išsiuntimo atsakovui datą.

13 Ar gausiu išsamią informaciją apie bylos tvarkaraštį (pvz., kada atvykti į bylos svarstymą)?

Taip.

Kai ieškinyje pateikiamas ir atsakovui įteikiama N1 ieškinio forma ir patvirtinamieji dokumentai, atsakovas turi 14 dienų atsiliepiui į ieškinį pareikšti arba jurisdikcijai ginčyti. Pateikus atsiliepimą į ieškinį teismas priima laikiną sprendimą dėl bylos paskyrimo ir duoda užpildyti nukreipimo klausimyną, kuris turi būti grąžintas per nustatytą terminą. Gavus užpildytą klausimyną, byla perduodama tinkamam teismui; paprastai tai yra atsakovo gyvenamosios vietos grafystės teismo bylų nagrinėjimo skyrius. Teismas užtikrina, kad šalys būtų informuojamos apie visas datas, iki kada turi būti užbaigti tam tikri veiksmai.

Susijusios nuorodos

Toliau pateiktuose atsakymuose pateikiamos nuorodos tam tikrais klausimais. Toliau nurodytos nuorodos yra bendresnio pobūdžio:

[Teisingumo ministerija](#)

[Teisinė pagalba](#)

[Teisinių paslaugų komisija](#)

[Anglijos ir Velso advokatų taryba](#)

[Anglijos ir Velso teisininkų draugija](#)

[Konsultacijos piliiečiams](#)

Paskutinis naujinimas: 18/11/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktingos įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Kaip kreiptis į teismą? - Šiaurės Airija

1 Ar turiu kreiptis į teismą, ar yra alternatyvų?

Kitose dalyse išsamiai aprašomos taisyklės, kurių Šiaurės Airijoje reikia laikytis norint iškelti bylą. Vis dėlto, šis taisyklių aprašymas nėra ir neturėtų būti laikomas išsamiu įstatymo komentaru. Išsamios taisyklės yra nustatytos teismo darbo tvarkos taisyklėse, todėl, kai įmanoma, informacijos reikėtų ieškoti būtent tose taisyklėse.

Paprastai žmonės neskuba kreiptis į teismą. Labai dažnai jie nori išnagrinėti galimybę susitarti taikiai. Tai galima padaryti neoficialiai ir išsiverčiant be teisinės pagalbos (pvz., susitinkant, apsiikeičiant laiškais arba paskambinus telefonu) arba laikantis tam tikrų oficialių reikalavimų, naudojantis teisinių atstovų arba tarpininkų pagalba. Galimybę kreiptis į teismą reikėtų svarstyti tuomet, kai nepaisoma taikaus sprendimo, dėl kurio susitarta.

Daugiau informacijos apie kreipimosi į teismą alternatyvas Šiaurės Airijoje galima rasti [!\[\]\(3137bc303da3149008d7d598ff49a52c_img.jpg\) Teisės centro \(NI\) svetainėje.](#)

Jeigu būtina pareikšti ieškinį teisme, turėsite rasti tinkamą teismą, kuris nagrinės jūsų bylą. Jeigu jūsų reikalavimas yra civilinio pobūdžio, jis pagal įstatymą gali būti pareikštas Aukštajame teisme. Tačiau daugumą bylų nagrinės grafystės teismas, kurio bendrajai finansinei jurisdikcijai dabar priklauso 30 000 GBP vertės bylos. Šiaurės Airijos teritorija padalyta atsižvelgiant į administracinių teismų skyrių jurisdikciją, o administracinių teismų vadove galite rasti informacijos apie tinkamą administracinį teismą. Pagal pagrindinį principą byla paprastai turėtų būti pradėta administracinio teismo skyriuje, kurio teritorijoje gyvena arba veiklą vykdo atsakovas (nors techniniu požiūriu bylą galima pradėti bet kuriame skyriuje).

[!\[\]\(c5fc890ebce2e61be5f14af6b38725d1_img.jpg\) Administracinių teismų vadovą](#) galima atsisiųsti NICTS svetainėje adresu. Tačiau jeigu turite kokių nors bendro pobūdžio klausimų, galite susisiekti su Šiaurės Airijos bendrosios kompetencijos ir specializuotų teismų tarnybos komunikacijos komanda (+44 300 200 7812).

2 Ar nustatytas ieškinio senaties terminas?

Žr. informacijos apie [procesinius terminus](#) suvestinę.

3 Ar turėčiau kreiptis į šios valstybės narės teismą?

Žr. atsakymą į 1 klausimą ir informacijos apie [jurisdikciją](#) suvestinę.

4 Jei taip, į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis – pagal savo arba atsakovo gyvenamąją vietą ar pagal kitus bylos teismingumo kriterijus?

Žr. atsakymą į 1 klausimą ir informacijos apie [jurisdikciją](#) suvestinę.

5 Į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis, atsižvelgiant į ieškinio pobūdį ir ginčijamos sumos dydį?

Žr. atsakymą į 1 klausimą ir informacijos apie [jurisdikciją](#) suvestinę.

6 Ar galiu pareikšti ieškinį teismui pats, ar turiu kreiptis į tarpininką – advokatą?

Paprastai asmuo gali pasirinkti, ar byloje dalyvauti savarankiškai arba per teisinį atstovą. Tačiau galioja tam tikros šios taisyklės išimtys, pvz., Aukštajame teisme neveiksnaus (pvz., jaunesnio nei aštuoniolikos metų) artimas draugas arba *ad litem* globėjas privalo veikti per advokatą. Juridinis asmuo taip pat privalo veikti per advokatą, išskyrus atvejus, kai teismas leidžia direktoriui atstovauti įmonei.

Norint dalyvauti vietoje asmens arba jo vardu gali prireikti gauti teismo leidimą.

Aukštajame teisme ir grafystės teismuose neatstovaujama asmenį gali lydėti draugas, kuriam leidžiama patarti ir užrašyti pastabas. Tačiau teismai gali nustatyti sąlygas ir (arba) apribojimus, siekdami užtikrinti, kad byla vyktų tinkamai.

Advokatai, teisininkai, advokatų padėjėjai ir pan. iš Europos Sąjungos gali veikti drauge su vietos advokatais.

Aukštasis teismas nagrinėja sudėtingesnes bylas ir tai, kad asmenys yra neatstovaujami veikiau yra išimtis, o ne taisyklė. Tą patį galima pasakyti ir apie grafystės teismą. Tačiau teisinis atstovavimas rečiau pasitaiko bylose, kuriose nagrinėjami ieškiniai dėl nedidelių sumų. Taip tikriausiai yra dėl to, kad toms byloms taikoma arbitražo procedūra, o teismo susitarimams taikomi ne tokie griežti reikalavimai. Tačiau mažai tikėtina, kad ieškinio vertė tinkamai atspindi, ar būtinas teisinis atstovavimas. Kartais mažos vertės ieškiniuose gali kilti sudėtingų klausimų dėl atsakomybės arba dalinio aplaidumo. Tai yra viena iš priežasčių, dėl kurių ieškiniai dėl asmens sužalojimo Šiaurės Airijoje nepriklauso mažų ieškinių jurisdikcijai.

Jeigu nenorite samdyti advokato, galite pageidauti gauti savanoriškų organizacijų (pvz., Piliiečių konsultavimo biuras) arba kitos įstatymu įsteigtos įstaigos (pvz., Šiaurės Airijos vartotojų taryba) konsultaciją arba pagalbą.

7 Kur konkrečiai turiu kreiptis dėl ieškinio pareiškimo – į teismo priimamąjį, teismo sekretoriatą ar kitą administracinį padalinį?

Paprastai norint iškelti bylą, atitinkamo teismo kanceliarijai reikėtų pateikti atitinkamus dokumentus, taip pat sumokėti reikalaujamą mokestį. Teismų kanceliarijos paprastai dirba nuo 10:00 val. iki 16:30 val.

Teismo darbuotojai teikia bendro pobūdžio pagalbą ir informaciją apie procesą, tačiau jie negali teikti teisinių konsultacijų arba rekomenduoti teisinių atstovų.

Šiaurės Airijos teisininkų draugija yra parengusi vietos advokatų sąrašą, o advokatūros biblioteka teikia vietos advokatų padėjėjų paieškos paslaugą.

8 Kuria kalba galiu pareikšti ieškinį? Ar galiu ieškinį pareikšti žodžiu, ar jį būtina teikti raštu? Ar galiu siųsti ieškinį faksu arba elektroniniu paštu?

Dauguma prašymų teikiami rašytinio dokumento, parengto anglų kalba, forma. Tačiau bylos nagrinėjimo metu galima pateikti žodinius prašymus.

Dokumentai paprastai perduodami arba siunčiami atitinkamo teismo kanceliarijai, kad ši juos paskelbtų. Tačiau paskelbti dokumentai turi būti įteikti laikantis teismo taisyklių. Priklausomai nuo dokumento, jis gali būti įteiktas el. paštu, faksu, įprastu paštu arba asmeniškai.

Jeigu reikia naudotis vertėjo žodžių paslaugomis arba išversti dokumentus, su tuo susijusias išlaidas paprastai sumoka šalys, o ne teismas.

9 Ar yra nustatytos specialios ieškinio pareiškimo formos, o jeigu jų nėra, kaip turiu išdėstyti ieškinį? Koks turi būti ieškinio turinys?

Teismo taisyklėse aprašyti įvairūs dokumentai, kurie naudojami įvairiose bylose.

Aukštajame teisme dauguma ieškinių (pvz., ieškinys dėl nuostolių atlyginimo patyrus sužalojimą arba mirus, sukčiavimo, žalos turtui ir pan.) pradedami nagrinėti įteikiant šaukimą į teismą, kurį centrinio biuro ir Lordo kancelerio teismo biuro vardu išduoda kanceliarija. Ant vieno šaukimo į teismą dokumento uždedamas sumokėto mokesčio antspaudas ir šis dokumentas užplombuojamas, kanceliarija saugo šį šaukimą į teismą ir grąžina vieną užplombuotą ir užantspauduotą originalą kartu su reikalingu užantspauduotų įteikimo kopijų skaičiumi.

Šaukimas į teismą gali būti iš esmės patvirtintas (glaustai nurodant ieškinio pobūdį ir prašomą apginti teisę) arba jis gali būti patvirtinamas specialia tvarka (pateikiant išsamų pareiškimą dėl ieškinio).

Grafystės teisme dauguma bylų pradedamos pareiškiant civilinį ieškinį. Civiliniame ieškinyje būtina nurodyti visus šalių vardus ir pavardes ir adresus ir atitinkamą administracinio teismo skyrių. Įprastame civiliniame ieškinyje nurodoma „21 dienos išlaidų“, t. y. nustatytų išlaidų, sąlyga, kuri reiškia, kad jeigu atsakovas sumoka skolą arba atlygina nuostolius ir 21 dienos išlaidas, ieškinio nagrinėjimas bus sustabdytas. Civiliniame ieškinyje bus išsamiai aprašytas reikalavimas (įskaitant atitinkamas datas ir vietas).

Jeigu jūsų byla yra susijusi su ieškiniu dėl nedidelės sumos, galite pasinaudoti specialia forma, kuri skelbiama [!\[\]\(d948cfb1aa55e748d35278211e2d4179_img.jpg\) Šiaurės Airijos bendrosios kompetencijos ir specializuotų teismų tarnybos svetainėje.](#)

Nagrinėjant bylą, gali prireikti užpildyti kitus dokumentus. Teismo darbuotojai gali suteikti bendro pobūdžio pagalbą rengiant šiuos dokumentus, tačiau, kaip nurodyta pirmiau, jie negali teikti teisinės konsultacijos arba užpildyti formų.

10 Ar reikia mokėti teismo mokestį? Jeigu taip, kada? Ar turiu mokėti advokatai nuo pat ieškinio pareiškimo?

Mokesčiai mokami išdavus šaukimą į teismą, pareiškus civilinį ieškinį arba ieškinį dėl nedidelės sumos ir įvairiuose bylinėjimosi etapuose. Ant atitinkamos formos paprastai dedamas antspaudas, kuris reiškia, kad mokestis gautas. Jei byla iškeliama grafystės teisme, tai galima padaryti bet kurio teismo kanceliarijoje.

Laikomasi bendros taisyklės, kad visas išlaidas sumoka pralaimėjusi šalis: savo ir priešingos šalies išlaidas. Aukštajame teisme išlaidų dydis nustatomas remiantis atliktu darbu. Grafystės teismuose fiksuotoms išlaidoms taikomi tam tikri intervalai, kurie priklauso nuo ieškinio vertės. Tai padeda nuspėti tikėtinas bylinėjimosi išlaidas, tačiau tam tikrose grafystės teisme nagrinėjamos bylose teisėjui suteikiama diskrecija priimti sprendimą dėl išlaidų dydžio.

Paprastai išlaidas galima priteisti tik bylos šaliai arba nustatyti jos atsakomybę už tokias išlaidas. Vykstant bylos nagrinėjimui turėsite sumokėti su jūsų ieškiniu susijusias išlaidas (pvz., išlaidas liudytojams, kelionių išlaidas, ekspertų įrodymų pakeitimo išlaidas). Tačiau laimėję bylą, galite pareikalauti grąžinti šias išlaidas.

Atkreipkite dėmesį į tai, kad ieškinių dėl nedidelių sumų bylose išlaidos paprastai bus priteistos tik jeigu bus įrodymų, susijusių su nepagrįstu vienos iš šalių elgesiu.

Teismų sprendimų vykdymo tarnyba atsako už civilinių sprendimų, susijusių su pinigų, prekių arba turto išieškojimu Šiaurės Airijoje vykdymą ir gali padėti pabandyti užtikrinti bet kokius jums mokėtinus mokėjimus, jeigu laimite savo bylą, o kita šalis nesumoka per pagrįstą terminą. Už Teismų sprendimų vykdymo tarnybos paslaugas reikia sumokėti mokesčius. Daugiau informacijos apie Teismų sprendimų vykdymo tarnybą galima rasti Šiaurės Airijos bendrosios kompetencijos ir specializuotų teismų tarnybos svetainėje ir informacijos apie teismo sprendimo vykdymo procedūras suvestinėje.

Dėl advokato mokesčių mokėjimo tvarkos susitaria advokatas ir klientas. Kartais mokėjimus gali būti reikalaujama atlikti etapais. Kitais atvejais mokesčius galima sumokėti iš karto pasibaigus bylos nagrinėjimui.

11 Ar galiu gauti nemokamą teisinę pagalbą?

Šiaurės Airijoje galioja įstatymu nustatyta teisinių išlaidų mokėjimo valstybės lėšomis schema (teisinės pagalbos schema).

Tačiau schema netaikoma tam tikroms byloms (pvz., šmeižto) ir tokiose bylose atliekamas finansinės padėties ir pagrįstumo vertinimas.

Teisinės pagalbos pažymėjimas negali būti naudojamas dėl išlaidų, kurios buvo patirtos prieš išduodant pažymėjimą.

Daugiau informacijos apie teisinės pagalbos schemą galima rasti teisinės pagalbos tinklalapiuose ir Šiaurės Airijos teisininkų draugijos svetainėje.

12 Nuo kurio momento mano ieškinys laikomas oficialiai pareikštu? Ar institucijos praneš, ar mano ieškinys pareikštas tinkamai?

Ieškinių dėl nedidelės sumos, civilinio ieškinių pareiškimas arba teismo šaukimo įteikimas reiškia bylos pradžią, kuri yra svarbi skaičiuojant ieškinių senaties terminą.

Jeigu teisės akte yra nustatyta forma, bet koks nukrypimas, kuris neturi poveikio esmei arba juo nesiekama suklaidinti, nereiškia, kad forma negalioja, o bet kokį trūkumą paprastai galima ištaisyti atliekant pakeitimą.

13 Ar gausiu išsamią informaciją apie bylos tvarkaraštį (pvz., kada atvykti į bylos svarstymą)?

Bylinėjimosi procese taikomi įvairūs terminai ir nors teismo darbuotojai gali atsakyti į konkrečias užklausas, jie neseka atskirų bylos nagrinėjimo etapų.

Aukštajame teisme ieškovas turi susitarti dėl bylos nagrinėjimo dienos, t. y. ne vėliau nei per 6 savaites nuo ieškinių pareiškimo arba kitu teismo nustatytu laiku. Šiuo atveju mokamas bylos nagrinėjimo dienos nustatymo mokeskis. Ieškovas privalo kitoms bylos šalims įteikti pranešimą apie bylos nagrinėjimo dieną. Asmens sužalojimo arba aplaidaus gydymo bylose taip pat būtina įteikti pažymėjimą dėl pasirengimo ir tai turi būti padaryta iki bylos nagrinėjimo arba sprendimo peržiūros dienos.

Jeigu nepateikiamas ir neįteikiamas pranešimas apie dalyvavimą arba atsakovas neįteikia atsiliepimo į ieškinį, ieškovas gali užtikrinti teismo sprendimo vykdymą taikydamas administracinę procedūrą (nors jiems gali prireikti kreiptis į magistrą (teismo pareigūnas), kad jis įvertintų nuostolius).

Grafystės teisme ieškovas privalo pateikti pažymėjimą apie pasirengimą dalyvauti byloje, jeigu atsakovas įteikė pranešimą apie ketinimą gintis. Jeigu pažymėjimas neįteikiamas po 6 mėnesių, šalys privalo atvykti pas teisėją, kuris gali duoti nurodymus dėl to, kaip toliau elgtis byloje. Jeigu pranešimas apie ketinimą gintis neįteikiamas, ieškovas gali užtikrinti teismo sprendimo vykdymą taikydamas administracinę procedūrą (nors jam gali prireikti kreiptis į apygardos teisėją, kad jis įvertintų nuostolius).

Byloje, kurioje nagrinėjamas ieškinys dėl nedidelės sumos, atsakovui bus suteiktas konkretus terminas atsiliepimui į ieškinį pateikti, tai vadinama grąžinimo dienos terminu, kuris paprastai yra 21 diena nuo ieškinių gavimo teismo kanceliarijoje. Jeigu atsakovas grąžina „pranešimą apie ginčijimą“, tuomet byla bus įtraukta į teismo nagrinėjamų bylų sąrašą. Jeigu pranešimas apie ginčijimą negaunamas, ieškovas gali užtikrinti teismo sprendimo vykdymą taikydamas administracinę procedūrą (nors jam gali prireikti kreiptis į teisėją, kad jis įvertintų nuostolius).

Susijusios nuorodos

 [Šiaurės Airijos bendrosios kompetencijos ir specializuotų teismų tarnyba](#)

 [Šiaurės Airijos teisinių tarnybų agentūra](#)

Paskutinis naujinimas: 27/09/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Kaip kreiptis į teismą? - Škotija

1 Ar turiu kreiptis į teismą, ar yra alternatyvų?

Kreipimasis į teismą turėtų būti kraštutinė priemonė. Pirmiausia reiktų apsvarstyti kitus būdus išspręsti ginčą. Pavyzdžiui, jeigu asmuo jums skolingas pinigų, galite savo skolininkui parašyti laišką, nurodydami skolos dydį, už ką asmuo skolingas ir kokių veiksmų jau ėmėtės skolai susigrąžinti. Galite įspėti, kad jeigu skolininkas nesumokės iki nurodytos datos, jūs kreipsitės į teismą. Galima apsvarstyti ir alternatyvų ginčų sprendimą. Žr. išsamesnę informaciją apie alternatyvų ginčų sprendimą.

2 Ar nustatytas ieškinių senaties terminas?

Škotijos teisėje nustatyti terminai arba senaties terminai, per kuriuos teisme turi būti pareikštas ieškinys. Jie apibrėžiami teisinėmis senaties ir prarandamosios senaties sąvokomis. Taikytini terminai priklauso nuo teisės akto nuostatų. Sužinoti, ar konkrečiam ieškiniui, kurį norite pareikšti, taikomi konkretūs terminai, galite kreipdamiesi konsultacijos į advokatą arba Piliečių konsultacijų biurą.

3 Ar turėčiau kreiptis į šios valstybės narės teismą?

ES teisės aktuose yra konkrečios taisyklės, pagal kurias nustatoma valstybė narė, kurioje turėtų būti pareikšti reikalavimai.

Bendra informacija apie konkrečias bylas nagrinėjančius konkrečius Škotijos teismus pateikiama suvestinėje „[Jurisdikcija](#)“.

4 Jei taip, į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis – pagal savo arba atsakovo gyvenamąją vietą ar pagal kitus bylos teismingumo kriterijus?

Bendra informacija apie konkrečias bylas nagrinėjančius konkrečius Škotijos teismus pateikiama suvestinėje „[Jurisdikcija](#)“.

5 Į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis, atsižvelgiant į ieškinių pobūdį ir ginčijamos sumos dydį?

Bendra informacija apie konkrečias bylas nagrinėjančius konkrečius Škotijos teismus pateikiama suvestinėje „[Jurisdikcija](#)“.

6 Ar galiu pareikšti ieškinį teismui pats, ar turiu kreiptis į tarpininką – advokatą?

Nereikalaujama, kad Škotijos teismuose asmuo turėtų teisinį atstovą.

Asmuo, kuris teisme dalyvauja be teisinio atstovo, vadinamas „bylos šalimi“. Aukščiausiąjame civilinių bylų teisme bylos šalims pateikiamos tam tikros gairės:

 [Gairės bylos šalims.](#)

7 Kur konkrečiai turiu kreiptis dėl ieškinių pareiškimo – į teismo priimamąjį, teismo sekretoriatą ar kitą administracinį padalinį?

Pirmiausia turėtumėte susisiekti su teismo administracijos darbuotojais. Galite kreiptis į teismą raštu, telefonu arba asmeniškai. Jeigu kreipiatės raštu, teismas jums atsakys raštu arba telefonu per 10 darbo dienų.

Informacija apie darbo laiką ir kontaktinius duomenis pateikiama [Škotijos bendrosios ir specialiosios jurisdikcijos teismų tarnybos interneto svetainės skiltyje „Court and Tribunal Locations“](#).

Tinkamai parengti Škotijos bendrosios ir specialiosios jurisdikcijos teismų tarnybos darbuotojai teikia administracines, technines ir organizacines paslaugas, reikalingas sklandžiai teismų veiklai užtikrinti, ir veiksmingai bei konstruktyviai teikia paslaugas teismo proceso dalyviams. Šiuo tikslu yra parengta Teismo proceso dalyvių chartija, informacija apie ją pateikiama [Škotijos bendrosios ir specialiosios jurisdikcijos teismų tarnybos](#) interneto svetainėje.

Škotijos bendrosios ir specialiosios jurisdikcijos teismų darbuotojai neturi teisininko kvalifikacijos, todėl negali teikti teisinių konsultacijų. Jeigu jums reikalinga teisininko konsultacija, Škotijos teisininkų draugija (*Law Society of Scotland*) gali pasidalinti jūsų gyvenamojoje vietoje praktikuojančių solisitorių kontaktiniais duomenimis, o Škotijos teisinės pagalbos valdyba (*Scottish Legal Aid Board*) gali pateikti informaciją apie galimybę gauti teisinę pagalbą.

8 Kuria kalba galiu pareikšti ieškinį? Ar galiu ieškinį pareikšti žodžiu, ar jį būtina teikti raštu? Ar galiu siųsti ieškinį faksu arba elektroniniu paštu?

Ieškinyms teismui turi būti teikiamas anglų kalba. Teismo proceso kalba yra anglų, o prireikus pasitelkiami vertėjai žodžiu. Vertėjų žodžiu paslaugas apmoka bylos šalys. Ieškiniumi pareikšti reikalingas formas reikia įteikti asmeniškai arba išsiųsti teismui paštu.

9 Ar yra nustatytos specialios ieškinio pareiškimo formos, o jeigu jų nėra, kaip turiu išdėstyti ieškinį? Koks turi būti ieškinio turinys?

Apskritai, norint pareikšti ieškinį, pirmiausia reikia užpildyti formą. Kiekvienos rūšies teismo reglamente nurodyta, kurios formos turėtų būti naudojamos siekiant iškelti bylą atitinkamame teisme.

Žr. Škotijos bendrosios ir specialiosios jurisdikcijos teismų tarnybos interneto svetainėje pateiktą išsamesnę informaciją apie konkrečius teismus: [Škotijos bendrosios ir specialiosios jurisdikcijos teismų tarnyba](#).

10 Ar reikia mokėti teismo mokesčių? Jeigu taip, kada? Ar turiu mokėti advokatui nuo pat ieškinio pareiškimo?

Dažniausiai iškelti bylą turi būti sumokamas žyminis mokestis. Mokesčiai skiriasi atsižvelgiant į ieškinio rūšį ir teismą, kuriame jis pateikiamas. Mokesčiai nustatyti antrinės teisės aktuose (jie vadinami potvarkiais dėl mokesčių), kurie reguliariai atnaujinami priimant pakeitimo potvarkius dėl mokesčių. Naujausia informacija apie mokesčius pateikiama [Škotijos bendrosios ir specialiosios jurisdikcijos teismų tarnybos](#) interneto svetainėje.

Tam tikromis aplinkybėmis gali būti atleidžiama nuo žyminio mokesčio. Šios aplinkybės taip pat nurodytos Škotijos teismų ir specialiosios jurisdikcijos teismų tarnybos interneto svetainėje.

Kreipiantis į teismą turi būti mokami mokesčiai, bet gali būti patiriama ir kitų išlaidų. Paprastai bylinėjimosi išlaidas ir kitas bylą laimėjusios šalies išlaidas, taip pat savo patirtas išlaidas padengia bylą pralaimėjusi šalis. Kai kuriais atvejais teisėjas turi tam tikrą diskreciją nuspręsti, kiek turi sumokėti bylą pralaimėjusi šalis. Bylą laimėjusiai šaliai vis vien gali tekti padengti savo liudytojų ar ekspertų išlaidas.

Paprastai advokato honorarai sumokami užbaigus bylą. Jeigu bylą laimėsite, teismas gali priteisti iš atsakovo sumokėti visas jūsų advokato išlaidas arba jų dalį. Taip pat reikėtų nepamiršti, kad nors teismas gali priimti jums palankų sprendimą (t. y. įpareigoti atsakovą jums sumokėti), teismas automatiškai nesiima veiksmų užtikrinti, kad pinigai būtų sumokėti. Jeigu atsakovas nesumoka, jums teks prašyti teismo imtis veiksmų (tai vadinama teismo sprendimo vykdymu) ir gali tekti mokėti papildomą mokestį. Daugiau informacijos apie teismo sprendimų vykdymą pateikiama informaciniuose lankstinukuose: [Informaciniai lankstinukai apie teismo sprendimų vykdymą](#).

11 Ar galiu gauti nemokamą teisinę pagalbą?

Yra keletas teisinės pagalbos finansavimo, skirto civilinėms byloms, rūšių. Finansavimo pobūdis ir galimybė jį gauti priklauso nuo tam tikrų veiksmų, įskaitant ieškinio rūšį ir ieškovo pajamas. Daugiau informacijos pateikiama [Škotijos teisinės pagalbos valdybos](#) interneto svetainėje.

12 Nuo kurio momento mano ieškinyje laikomas oficialiai pareikštu? Ar institucijos praneš, ar mano ieškinyje pareikštas tinkamai?

Byla iškeliama tada, kai ieškovas įteikia atsakovui formą, teismo nutartį, šaukimą į teismą arba pareiškimą. Paprastai dokumentai įteikiami paštu, bet tai gali padaryti Vyriausiojo teisėjo pareigūnas arba Aukščiausiojo civilinių bylų teismo pareigūnas, atsakingas už dokumentų įteikimą (*messenger-at-arms*).

Kai forma, teismo nutartis, šaukimas į teismą arba pareiškimas pateikiami Vyriausiojo teisėjo teismo tarnautojui patvirtinti (arba Aukščiausiąjame civilinių bylų teisme, kur dokumentas pateikiamas teismo tarnyboms, kad šios uždėtų antspaudą), administracijos darbuotojai patikrina dokumentą siekdami įsitikinti, ar pateikta būtina informacija. Administracijos darbuotojai neteikia teisinių konsultacijų dėl bylos esmės. Iškelus bylą teismas vis vien gali nuspręsti, kad ieškinyje pareikštas netinkamai.

13 Ar gausiu išsamią informaciją apie bylos tvarkaraštį (pvz., kada atvykti į bylos svarstymą)?

Atsakovui įteiktuose dokumentuose jam pateikiama informacija apie tai, kaip gintis nuo pareikšto ieškinio, per kokį laikotarpį ir kada numatytas tolesnis bylos nagrinėjimas.

Škotijos teismų ir specialiosios jurisdikcijos teismų tarnyba stengiasi kuo greičiau surengti visus teismo posėdžius. Civilinėse bylose teismo posėdį, kuriame išklausomi įrodymai, siekiama surengti per 12 savaičių nuo tos dienos, kai teismas priima sprendimą surengti teismo posėdį, kuriame išklausomi įrodymai.

Susijusios nuorodos

[Škotijos bendrosios ir specialiosios jurisdikcijos teismų tarnyba](#)

[Škotijos teisinės pagalbos valdyba](#)

[Škotijos teisininkų draugija](#) (solisitoriai, įskaitant solisitorius, turinčius platesnes dalyvavimo teisme teises)

[Advokatų kolegija](#) (gynėjai)

Paskutinis naujinimas: 24/09/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Kaip kreiptis į teismą? - Gibraltaras

1 Ar turiu kreiptis į teismą, ar yra alternatyvų?

Ieškinio pareiškimas teisme turėtų būti kraštutinė priemonė. Pirmiausia turėtumėte įvertinti kitus klausimo sprendimo būdus. Pavyzdžiui, jeigu asmui jums yra skolingas pinigų, galėtumėte parašyti jam laišką nurodydami skolos dydį, skolos atsiradimo aplinkybes ir tai, kokių veiksmų jau ėmėtės, kad susigrąžintumėte skolą. Laiške galite įspėti, kad jei asmuo negrąžins skolos iki siūlomos dienos, jūs pareikšite ieškinį teisme.

Jeigu kilusių problemų negalite išspręsti jokių kitu būdu, galite nuspręsti pareikšti ieškinį. Jeigu jūsų ieškinyje yra pagrįstas, jį galima nagrinėti vienu iš trijų būdų. Aukščiausiojo Teismo ieškinių dėl nedidelių sumų procedūra yra skirta mažesnės vertės ieškiniams nagrinėti (paprastai 10 000 GBP arba mažiau) greitai, pigiai ir lengvai. Nagrinėdamas ieškinius dėl didesnių sumų, Aukščiausiasis Teismas taiko kitas dvi procedūras. Pagreitinata procedūra paprastai taikoma byloms, kuriose ginčijama suma yra didesnė nei 10 000 GBP, tačiau nevirsija 15 000 GBP, ir kuriose atsakovui reikia atskleisti tik tam tikrus dokumentus, o pasirengimas bylai užtrunka ne ilgiau nei apytiksliai 30 savaičių. Visos kitos bylos priskiriamos išsamiai procedūrai.

Dauguma besibylinujančių asmenų (teismo bylose dalyvaujantys asmenys) veikia savarankiškai ir nusprendžia pareikšti ieškinį taikant ieškinių dėl nedidelių sumų procedūrą.

Toliau pateikta informacija gali padėti jums nuspręsti, kaip kuo geriau išnagrinėti savo ginčą, tačiau joje tik bendrais bruožais aprašoma, kas gali atsitikti. Šiuo atveju nepaaiškinamos visos teismo taisyklės, išlaidos ir procedūros, kurios įvairiais atžvilgiais gali būti susijusios su skirtingų rūšių ieškiniais. Taip pat turėtumėte nepamiršti, kad net jeigu laimite savo bylą, teismas negali garantuoti, kad galėsite atgauti jums priklausančius pinigus.

2 Ar nustatytas ieškinio senaties terminas?

Teismas tam tikrus veiksmus atlieka per įprastus arba senaties terminus. Bendrasis ieškinio senaties terminas yra šešeri metai nuo atitinkamos dienos, pvz., sutarties pažeidimo diena arba diena, kai buvo padaryta žala arba tam tikrais atvejais, kai buvo nustatyta kokia nors žala. Kiti senaties terminai apima vienus metus šmeižto atveju arba trejus metus aplaudaus gydymo ir asmens sužalojimo atveju. Senaties terminus galima rasti 1960 m. **Senaties akte**. Su terminais susijusius klausimus galima išsiaiškinti kreipiantis į advokatą arba Piliečių konsultacijų biurą.

3 Ar turėčiau kreiptis į šios valstybės narės teismą?

ES teisės aktuose galioja specialios taisyklės, pagal kurias nustatoma, kurioje valstybėje narėje turėtų būti pareikštas ieškiny. Daugiau informacijos galima rasti puslapyje „**Jurisdikcija**“.

4 Jei taip, į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis – pagal savo arba atsakovo gyvenamąją vietą ar pagal kitus bylos teisingumo kriterijus?

Gibraltare yra tik vienas teismo pastatas. Gibraltaro teismų tarnybos adresas: 277 *Main Street*, Gibraltaras.

5 Į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis, atsižvelgiant į ieškinio pobūdį ir ginčijamos sumos dydį?

Gibraltare yra tik vienas teismo pastatas. Gibraltaro teismų tarnybos adresas: 277 *Main Street*, Gibraltaras.

6 Ar galiu pareikšti ieškinį teismui pats, ar turiu kreiptis į tarpininką – advokatą?

Nereikalaujama, kad asmuo kreiptųsi dėl konsultacijos arba kad jam atstovautų advokatas. Asmeniškai byloje dalyvaujantis asmuo bet kokį ieškinį gali pareikšti asmeniškai. Dėl to sprendimą priima atitinkamas asmuo.

7 Kur konkrečiai turiu kreiptis dėl ieškinio pareiškimo – į teismo priimamąjį, teismo sekretoriatą ar kitą administracinį padalinį?

Ieškinį galite pareikšti arba jį užpildyti Gibraltaro Aukščiausiąjame Teisme adresu: 277 *Main Street*, Gibraltaras.

Aukščiausiojo Teismo kanceliarijos darbo laikas: pirmadienį – ketvirtadienį 9.30–16.00 val., penktadienį 9.30–15.45 val. (vasaros mėnesiais galioja trumpesnis darbo laikas). Kanceliarijoje yra priimamasis, kuriame teismo darbuotojai gali gauti ieškinius ir suteikti informacijos apie teismo procedūras. Teismo darbuotojai negali teikti teisinių konsultacijų. (Jie gali jums pasakyti, ar galite kreiptis dėl valstybės pagalbos.)

8 Kuria kalba galiu pareikšti ieškinį? Ar galiu ieškinį pareikšti žodžiu, ar jį būtina teikti raštu? Ar galiu siųsti ieškinį faksu arba elektroniniu paštu?

Ieškiniai turi būti surašyti anglų kalba, o teismo procesas vyksta anglų kalba prireikus naudojantis vertėjų žodžiu paslaugomis. Paprastai ieškiny Gibraltaro Aukščiausiojo Teismo kanceliarijoje įteikiamas asmeniškai.

9 Ar yra nustatytos specialios ieškinio pareiškimo formos, o jeigu jų nėra, kaip turiu išdėstyti ieškinį? Koks turi būti ieškinio turinys?

Paprastai tam, kad galėtumėte pareikšti ieškinį, privalote užpildyti ieškinio formą (forma N1). Aukščiausiojo Teismo kanceliarijos darbuotojai gali jums padėti gauti formos kopijas. Su darbuotojais galima susisiekti Aukščiausiojo Teismo kanceliarijoje adresu 277 *Main Street*, Gibraltaras, arba skambinant telefonu (+350) 200 75608.

Šioje formoje pateikiamos ieškovui ir atsakovui (asmuo, firma arba bendrovė, kuriai pareiškiamas ieškiny) skirtos instrukcijos. Teismo darbuotojai gali padėti užpildyti formą. Instrukcijose pateikiama informacija apie tai, kokią informaciją turėtumėte nurodyti savo ieškinyje. Užpildę formą turėtumėte pasidaryti vieną kopiją sau, vieną teismui ir vieną kiekvienam atsakovui, kuriam pareiškiate ieškinį. Aukščiausiojo Teismo kanceliarijai išdavus ieškinio formą, ji bus jums grąžinta, kad galėtumėte kiekvienam atsakovui nusiųsti po kopiją. Atsakovui taip pat reikėtų nusiųsti patvirtinimo apie įteikimą formą ir atsiliepimo dokumentus.

Kitų rūšių bylose arba vėlesniuose ieškinio nagrinėjimo etapuose naudojamos įvairios kitos formos.

10 Ar reikia mokėti teismo mokestį? Jeigu taip, kada? Ar turiu mokėti advokatui nuo pat ieškinio pareiškimo?

Norėdami pareikšti ieškinį paprastai turėsite sumokėti mokestį. Mokesčio dydis priklauso nuo reikalaujamos sumos. Jeigu atsakovas nesumoka tuomet, kai turite teismo sprendimą, arba teigia, kad jis neprivalo jums sumokėti pinigų ir jūsų ieškiny nagrinėjamas ginčo tvarka (ginčijamas ieškiny), jums gali tekti sumokėti papildomus mokesčius. Jeigu bylą laimite, mokesčiai bus pridėti prie sumos, kurią jums yra skolingas atsakovas.

Gali būti ir papildomų išlaidų. Jeigu atsakovas ginčija jūsų ieškinį, jums gali prireikti liudytojų, kurie padėtų teismui papasakoti, kas įvyko. Jums gali tekti sumokėti liudytojų kelionės išlaidas į teismą ir iš jo, taip pat sumą, kurią jie būtų uždirbę tą dieną. Tačiau jums laimėjus bylą teismas gali įpareigoti atsakovą sumokėti tas išlaidas.

Jums taip pat gali tekti gauti eksperto, pvz., gydytojo, mechaniko arba matininko, įrodymus. Be to, gali tekti paprašyti, kad šis ekspertas atvyktų į teismo posėdį ir jūsų vardu pateiktų įrodymus. Eksperto išlaidas ir mokesčius sumokėsite jūs, tačiau vėlgi, jums laimėjus bylą, teismas gali įpareigoti atsakovą sumokėti šias išlaidas.

Nagrinėjant ieškinius dėl nedidelių sumų, galima reikalauti atlyginti tam tikros ribos neviršijančias liudytojų, ekspertų ir teisinės konsultacijos išlaidas.

Advokatų mokesčiai paprastai sumokami bylos pabaigoje, tačiau dėl šio klausimo susitaria advokatas ir jo klientas. Jeigu bylą laimite, teismas gali įpareigoti atsakovą sumokėti tam tikrus arba visus jūsų advokato mokesčius. Tačiau jeigu samdote advokato padėjėją ir jūsų ieškinio suma mažesnė nei 10 000 GBP, paprastai turėsite patys sumokėti už jo suteiktą pagalbą, net jeigu laimėsite bylą. Taip pat turėtumėte atsižvelgti į tai, kad, nors teismas gali priimti jums palankų sprendimą (tai reiškia, kad atsakovas įpareigojamas sumokėti jums pinigų sumą), teismas automatiškai nesiims priemonių, siekdamas užtikrinti, kad pinigai būtų sumokėti. Jeigu atsakovas nesumoka, turėsite prašyti, kad teismas imtųsi veiksmų (t. y. jūsų atžvilgiu priimto teismo sprendimo vykdymo užtikrinimas), už kuriuos jums gali tekti sumokėti kitą mokestį.

11 Ar galiu gauti nemokamą teisinę pagalbą?

Gibraltare teisinė pagalba civilinėse bylose vadinama *legal assistance*. Galimybė gauti teisinę pagalbą priklauso nuo įvairių veiksnių. Daugiau informacijos galima gauti Aukščiausiojo Teismo kanceliarijoje adresu 277 *Main Street*, Gibraltaras, arba skambinant telefonu (+350) 200 75608.

12 Nuo kurio momento mano ieškiny laikomas oficialiai pareikštu? Ar institucijos praneš, ar mano ieškiny pareikštas tinkamai?

Bylos pradžios diena yra diena, kurią teismas išduoda ieškinio formą. Ieškinio pareiškimo data patvirtinama teismo datos antspaudu. Jeigu pareiškiamas ieškiny, Aukščiausiojo Teismo kanceliarija išduos jums pranešimą apie pareikštą ieškinį, kuriame bus išsami informacija apie pareiškimo datą.

13 Ar gausiu išsamią informaciją apie bylos tvarkaraštį (pvz., kada atvykti į bylos svarstymą)?

Pranešime apie pareikštą ieškinį, kurį jums išduos Aukščiausiojo Teismo kanceliarija pareiškus ieškinį, bus pateikta išsami informacija apie terminus, iki kurių atsakovas privalo pateikti atsiliepimą į ieškinį. Jeigu per tą terminą atsakovas ginčija visą arba dalį ieškinio, jums bus atsiųsta to atsiliepimo į ieškinį kopija kartu su pranešimu apie ginčijimą ir bylos priskyrimo klausimynu. Pranešimas ir klausimynas taip pat nusiunčiami atsakovui. Užpildytą klausimyną teisėjas naudoja nusprenddamas, pagal kurią procedūrą (ieškiniai dėl nedidelių sumų, pagreitinata procedūra ar išsami procedūra) nagrinėti bylą. Teisėjui nusprendus, kuriai procedūrai priskirti bylą, pranešimas apie priskyrimą bus nusiųstas jums ir kitoms šalims.

Jeigu atsakovas per konkretų terminą nepateikia atsiliepimo į ieškinį, jūs galite prašyti teismo priimti sprendimą už akių (t. y. priimti nutartį, pagal kurią atsakovas įpareigojamas jums sumokėti sumą, kurios reikalavote, nes iš atsakovo nebuvo gauta jokio atsiliepimo). Jeigu atsakovas sutinka, kad jis skolingas visą pinigų sumą, teismo taip pat galite prašyti priimti sprendimą. Šie prašymai priimti teismo sprendimą pateikiami pranešime apie pareikštą ieškinį, kuris jums bus įteiktas pareiškus ieškinį. Šiame pranešime nustatyta, kad jeigu toks prašymas nepateikiamas per šešis mėnesius nuo laikotarpio, iki kurio

pabaigos atsakovas turėjo pateikti atsiliepimą į ieškinį, jūsų ieškinio nagrinėjimas bus „nutrauktas“ (t. y. sustabdytas arba atidėtas). Vienintelis veiksmas, kurį galite atlikti, yra prašyti, kad teisėjas priimtų nutartį, kuria ieškinys vėl būtų pradedamas nagrinėti.

Paskutinis naujinimas: 23/09/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.